

TALOUSARVIO 2024 TALOUSSUUNNITELMA 2025-2026

Nurmijärvi

VUODEN 2024 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE

YLEISPERUSTELUT	3
KÄYTTÖTALOUSOSA	
Konsernipalvelut	25
Hallintopalvelut	
Henkilöstöpalvelut	
Talous- ja strategiapalvelut	
Viestintä- ja markkinointipalvelut	
Elinvoimapalvelut	
Yhteiset toiminnot	
Tarkastuslautakunta	
Projektit	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	41
Hallinto- ja talouspalvelut	
Koulutuspalvelut	
Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen erillishankkeet	
Varhaiskasvatuspalvelut	
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	
Nuorisopalvelut	
Liikunta- ja hyvinvointipalvelut	
Ympäristötoimiala.....	61
Tekninen keskus	
Tilakeskus	
Hallinto- ja talouspalvelut	
<i>Keski-Uudenmaan ympäristökeskus</i>	
Maankäyttö ja kaavoitus	
Omaisuuksien tuotot ja hallinta	
TULOSLASKELMAOSA	75
INVESTOINTIOSA.....	81
RAHOITUSOSA	95

LIKELAITOKSET

Nurmijärven Vesi -liikelaitos	103
Aleksia -liikelaitos	111

TYTÄRYHTEISÖT

Kiinteistö Oy Aitohelmi.....	117
Kiinteistö Oy Aleksis Kiventie 14	118
Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo.....	119
Nurmijärven Sähkö-konserni	120
Nurmijärven Kodit Oy.....	122
Rajamäen Uimahalli Oy	124

LIITTEET

Henkilöstösuunnitelma	129
Kaavoitusohjelmat	135
Kunnallistekniikan rakentamisen periaatteet	153
Yhteenveto avustuksista	159
Sisäiset toimintatuotot ja -kulut	163

Vuoden 2024 talousarvion täytäntöönpano-ohje vahvistettu
kunnanhallituksessa 18.12.2023 (KH 194/2023)

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2026 vahvistettu
valtuustossa 15.11.2023 (KV 74/2023)

VUODEN 2024 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJE

	sivu
1. Talousarvion sitovuus ja käyttösuunnitelmien laadinta	1
2. Toiminnan ja talouden seuranta kuntakonsernissa	4
3. Taloutta koskevat säännöt ja sisäisen valvonnan ohjeet	4
4. Vahingonkorvausten perimisvelvollisuus ja maksuoikeus	6
5. Kunnalle tulevien suoritusten muuttaminen ja niistä lykkäyksien ja vapautuksen myöntäminen	6
6. Saatavien perintä ja poistaminen tileistä	6
7. Arvonlisäveron vaikutuksia	6
8. Avustukset	8
9. Ostolaskut	8
10. Harmaan talouden torjunta	8
11. Uudisrakentaminen, kaavoitus- ja maankäytön toteuttamisohjelmat	9
12. Konsernihallinto	9
13. Hankinnat ja varastot	10

Nurmijärvi

1. TALOUSARVION SITOVUUS JA KÄYTTÖSUUNNITELMIEN LAADINTA

Yleistä

Valtuusto on hyväksynyt 15.11.2023 talousarvion ja – suunnitelman vuosille 2024-2026. Talousarvioon ja - suunnitelmaan sisältyvät mm. toimialojen ja liikelaitosten kuntastrategiasta johdetut vuositavoitteet, keskeiset muutokset toiminnassa vuonna 2024 sekä osoitettu sitovat käyttötalouden ja investointien määrärahat, joilla toiminta rahoitetaan. Talousarvioon on koottu myös keskeisimmät tulosalueiden perustiedot kuten henkilöstöresurssia kuvaava HTV-tieto ja suoritettuja.

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava valtuuston hyväksymää talousarviota. Talousarvio sitoo toimielimiä ja henkilöstöä ja on samalla valtuuston toiminnan ja talouden ohjausväline. Siihen tehtävistä muutoksista päättää sitovuusmääräykset huomioon ottaen valtuusto.

Talousarviomuutokset

Talousarvion määrärahojen ylityspaine tai tuloarvioiden alitusuhka tulee ensisijaisesti pyrkiä kattamaan tilikauden aikana toimialan sisällä toteutettavin määrärahasiirroin. Myös talousarviossa asettuja vuositavoitteita tulee talousarviovuoden aikana muuttaa tai poistaa, mikäli tavoitteen toteuttaminen muuttuu jostakin syystä mahdottomaksi.

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarvion muutosehdotukset perusteluineen esitellään pääsääntöisesti valtuustolle raportoitavien osavuositarkastusten yhteydessä.

Kiireelliset ja taloudellisilta ja toiminnallisilta vaikutuksiltaan merkittävät muutokset tulee tuoda kuitenkin viipymättä valtuuston käsiteltäväksi.

Määräraha- ja tuloarviomuutosten yhteydessä on selvitettävä niiden vaikutukset tarvittaessa asetettuihin tavoitteisiin ja tehtävä myös perustellut esitykset tavoitteiden muutoksiksi.

Määräraha, tuloarvio, sisäiset menot ja poistot

Määräraha on valtuuston talousarviossa toimialalle myöntämä euromäärältään rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Tuloarvio on valtuuston talousarviossa toimialalle asetama tulotavoite.

Talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin sisältyvät myös **sisäiset erät**.

Suunnitelman mukaiset poistot ovat pitkävaikutteisten hankintamenojen kirjanpidollisia jaksotuksia. Poistoilla kunta jakaa pitkävaikutteisesta hankinnasta aiheutuvan kulun usealle tilikaudelle hankitun hyödykkeen vaikutusajan mukaisesti.

Investointiosassa käsitellään aktivoitavat hankintamenot. Talousarviossa käsitellään investointiosassa talonrakennushankkeet, jotka ovat vähintään 30 000 euroa ja

muut hankkeet, jotka ovat arvoltaan vähintään 10 000 euroa sekä ensikertainen kalustaminen. Myös maa-alue- ja osakehankinnat kuuluvat investointiosaan. Jos hankkeen toteutuminen viivästyy talousarviossa arvioidusta aikataulusta, voidaan investointi jaksottaa valtuuston päätöksellä uudelleen seuraaville vuosille poistamalla investointimääräraha kuluva vuoden talousarviosta ja hakemalla vastaava käyttämättä jäänyt investointimääräraha joko tulevan talousarviovuoden talousarviovalmistelun yhteydessä tai uuden talousarviovuoden aikana talousarviomuutoksena, mikäli tarve muutokselle on syntynyt tulevan vuoden talousarvion vahvistamisen jälkeen.

Investointitoiminnan rahoitusosuuksina esitetään mm. arvioidut valtion ja muiden yhteisöjen rahoitusosuudet ja maanmyynnin hankintahintavähennys. Omaisuuden myyntivoitot ja -tappiot tuloutetaan tuloslaskelmaan. Kaavoitussopimuksiin liittyvät maa-aluehankinnat kirjataan talousarvion investointiosaan ja ne edellyttävät siksi myös määrärahaa.

Nurmijärvi

Talousarvion sitovuus

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Sitovuus koskee talousarviovuoden 2024 tavoitteita, määrärahoja ja tuloarvioita. Suunnitelmavuosien 2025-2026 sitovuus on ohjeellinen.

Talousarviossa käyttötalous on valtuustoon nähden sitova pääsääntöisesti toimialoittain niin, että sitovuus on toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli netto (toimintakate). Toimialatasoisesta sitovuudesta poikkeava Omaisuuksien tuotto- ja hallinta tulosalue sekä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosyksikkö, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia toimintakateasetasolla. Määrärahoihin ja tuloarvioihin sisältyvät sisäiset erät.

Talousarviovuoden kuntastrategiaa toteuttavat vuosittaiset tavoitteet ovat sitovia valtuustoon nähden.

Investointiosassa määrärahojen ja rahoitusosuuksien erotus (nettomääräraha) on sitova valtuustoon nähden hankeryhmäkohtaisesti. Pääsäännöstä poikkeavat talonrakennushankkeet, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia hankkeittain, ja joissa tekninen lautakunta voi

Käyttösuunnitelma ja liikelaitosten talousarviot

Määrärahat ja tuloarviot on talousarviossa esitetty toimialoittain ja tulosalueittain. Toimialat voivat halutessaan laatia näihin perustuen käyttösuunnitelmansa, joiden tulee, käyttö- ja investointitalouden sitovuustasot huomioiden, vastata eurolleen valtuuston hyväksymää toimintakatetta. Mikäli toimialoilla on tarve tarkentaa valtuuston päättämää talousarviota mm. tarkentaa tulosyksikkötasoisia määrärahoja, voi toimiala tehdä tarkemman käyttösuunnitelman, jossa päätetään tarkemman tason määrärahojen jaosta.

Liikelaitosten johtokunnat hyväksyvät lopullisen talousarvionsa 31.12.2023 mennessä ottaen huomioon Kuntaliiton suosituksen kunnan talousarvion ja -suunnitelman laadinnasta.

tehdä talonrakennushankkeiden kesken vähäisiä määrärahasiirtoja, sillä edellytyksellä, että valtuuston päättämät hankkeet toteutetaan talousarvion mukaisessa laajuudessa.

Tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuottojen ja -kulujen netto.

Rahoituslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat antolainauksen muutokset, joka muodostuu antolainasaamisten lisäysten ja vähennysten erotuksesta sekä lainakannan muutokset, joka muodostuu lainojen lisäysten ja vähennysten erotuksesta.

Liikelaitosten tuloslaskelmissa sitova taso on tilikauden 2024 yli-/ alijäämä ja rahoituslaskelmissa nettoinvestoinnit ja lainakannan muutos.

Aleksia-liikelaitoksen taseella saa olla enintään 200 000 euron kumulatiivinen yli- tai alijäämä tilivuoden tilinpäätöksessä.

Toimialojen on pitäydettävä vain välttämättömissä hankinnoissa ja rekrytoinneissa. Käyttökulujen hillitseminen on merkittävin talouden hallintakeino. Mikäli tuloarvio ylittyy tai määräraha-arvio alittuu talousarviosta, parantunut toimintakate tulee viedä muutoksena valtuustoon. Tällöin esimerkiksi tuloarvion oleellisesti ylittyessä talousarviosta, ylitystä vastaavaa osuutta toimintakuluissa ei saa kasvattaa toimintakatteen säilyttämiseksi talousarvion tasossa.

Nurmijärvi

Käyttösuunnitelmien laatijat

Tarvittaessa erillisen käyttösuunnitelman hyväksyvät ja sen toteutumisesta raportoivat toimialat ovat tulosalueittain/ toiminnoittain seuraavat:

Toimiala/tulosalue

Käyttösuunnitelman hyväksyjä

Konsernipalvelut

Hallintopalvelut	hallintojohtaja
Henkilöstöpalvelut	hallintojohtaja
Talous- ja strategiapalvelut	hallintojohtaja
Viestintä- ja markkinointipalvelut	hallintojohtaja
Elinvoimapalvelut	hallintojohtaja
Yhteiset toiminnot	hallintojohtaja
Tarkastuslautakunta	hallintojohtaja

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Hallinto- ja talouspalvelut	sivistysjohtaja
Koulutuspalvelut	sivistysjohtaja
Varhaiskasvatuspalvelut	sivistysjohtaja
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	sivistysjohtaja
Nuorisopalvelut	sivistysjohtaja
Liikunta- ja hyvinvointipalvelut	sivistysjohtaja

Ympäristötoimiala

Tekninen keskus	tekninen johtaja
Tilakeskus	tekninen johtaja
Hallinto- ja talouspalvelut	tekninen johtaja
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	tekninen johtaja
Maankäyttö ja kaavoitus	tekninen johtaja
Omaisuuksien tuotot ja hallinta	tekninen johtaja

Liikelaitokset

Nurmijärven Vesi	liikelaitoksen johtaja
Aleksia	liikelaitoksen johtaja

Kalustohankintoja koskevista investointien kokonaismäärärahoista on toimialojen myös tehtävä erillinen käyttösuunnitelma. Suunnitelma on mm. hankintojen ja tilintarkastuksen käytettävissä.

Nurmijärvi

2. TOIMINNAN JA TALOUDEN SEURANTA KUNTAKONSERNISSA

Valtuustolle raportoidaan valtuustoon nähdn strategian sitovien vuositavoitteiden sekä käyttötalousosan, investointiosan, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan toteutumisesta. Myös eri yhteistyötahojen kanssa tehtävien projektien ja hankkeiden etenemisestä raportoidaan muun raportoinnin yhteydessä.

Toiminnan ja talouden raportointi

Kunnan, kunnan liikelaitosten ja tytäryhtiöiden toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan valtuustolle osavuosisikatsauksissa neljännesvuosittain. Viimeinen raportointi tapahtuu tilinpäätöksessä.

Kunnan ja sen liikelaitosten toimintaa ja taloutta seurataan säännöllisesti pääosin kuukausittain kunnan johtoryhmässä, toimialojen ja liikelaitosten johtoryhmissä. Lautakunta ja johtokunnille raportointi tapahtuu pääsääntöisesti osavuosisikatsausten yhteydessä. Seurataan kuuluu sisäinen valvonta ja riskien hallinta.

Osavuosisikatsaukset

Osavuosisikatsaukset annetaan valtuustolle seuraavasti:

Osavuosisikatsaus 1.1.-31.3.2024 (OVK I),
toukokuussa

Osavuosisikatsaus 1.1.-30.6.2024 (OVK II),
lokakuussa

Osavuosisikatsaus 1.1.-30.9.2024 (OVK III),
marraskuussa

Osavuosisikatsauksissa kunnan toimialat ja liikelaitokset raportoivat käyttötalouden ja investointien toteutumisesta. Merkittävimpien hankkeiden toteutumiset raportoidaan myös hankkeen kokonaiskustannusten osalta: tavoite ja toteutuma/ennuste. Osavuosisikatsauksissa annetaan myös tilinpäätösennuste. Toisen osavuosisikatsauksen (1.1.-30.06.2024) ja tilinpäätöksen yhteydessä

Toimialojen on pidettävä yhteyttä kuntayhtymien ja muiden yhteistyötahojen kunnan edustajiin ja huolehdittava, että kyseisten yhteistyötahojen toiminnasta raportoidaan.

Kaikki raportit laaditaan tiiviissä muodossa toimiala- ja hanketasoisina.

Henkilöstöpalvelut raportoivat henkilöstömäärän (vakituiset, määräaikaiset, sijaiset, htv-tunnusluvut), palkkakustannusten kehityksestä osavuosisikatsausten yhteydessä.

Kunnan tytäryhteisöjen tulee seurata hallintoelimissään omaa toimintaansa ja raportoida kuntakonsernin kannalta merkittävistä taloudellisista ja/tai toiminnallisista asioista kuntaemolle myös osavuosisikatsausaikojen välillä.

raportoidaan kuntastrategiasta johdettujen sitovien vuositavoitteiden toteutuminen ja kestävä kasvun (NUUKA) -ohjelman toteuma-arvio. Toisen osavuosisikatsauksen yhteydessä raportoidaan rahoituksen ja lainasalkun tilannekatsaus. Tilinpäätöksessä raportoidaan lisäksi kuntastrategian seurannan mittarit.

Kunnan tytäryhteisöt raportoivat toiminnan ja talouden toteutumisesta osavuosisikatsauksissa sekä toimittavat hallintoelimensä käsittelypöytäkirjat sähköisenä kunnan talouspalveluille.

Talous- ja strategiapalvelut ohjeistavat kunnan toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä osavuosisikatsausten tarkemmasta sisällöstä ja aikataulutuksesta talousarviovuoden aikana.

3. TALOUTTA KOSKEVAT SÄÄNNÖT JA SISÄISEN VALVONNAN OHJEET

Kunnan toiminnan järjestämisessä noudatetaan valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja kunnanhallituksen antamia sisäisen valvonnan ohjeita.

Sisäisen valvonnan ohjeissa on selvitetty menojen ja tulojen valvontaa, menojen suorittamista ja tulojen kantamista. Määrärahojen käyttöön liittyy merkittävä vastuu, joka edellyttää ohjeistuksen tuntemista.

Nurmijärvi

Toimialojen tositteiden hyväksymis-, vastaanotto-/asiatarkastusoikeudet myöntää toimiala-/liikelaitosjohtaja. Em. oikeuksia ei saa delegoida.

Tositteesta täytyy käydä selväkielisesti ilmi tositteen tarkoitus ja siihen merkitään asiasta mahdollisesti tehdyn päätöksen tiedot. Rahoitusosuuksien maksamisen on aina perustuttava kunnan toimielimen tai viranhaltijan tekemään päätökseen.

Hyväksyjän on ennen hyväksymistään varmistettava, että tositteessa on vastaanotto/asiatarkastusmerkintä ja että hankintaan on käytettävissä määrärahaa. Hyväksyjä vastaa siitä, että tosite on muodollisesti ja asiallisesti oikein, tavara, työsuoritus tai muu palvelu on merkitty vastaanotetuksi ja että siinä on oikea tiliöinti.

Ostolaskut asiatarkastetaan ja hyväksytään sähköisellä järjestelmällä. Käyttösuunnitelman hyväksyjän päätöksiin perustuvat asiatarkastus- ja hyväksymisoikeudet sekä tilausoikeudet ja niiden muutokset annetaan kirjallisesti erikseen annettavien ohjeiden mukaisesti. Kassamaksuihin on toistaiseksi lisäksi liitettävä kunnan pankkitilin käyttäjäksi valtuutetun viranhaltijan/työntekijän allekirjoitus tai sähköinen hyväksyntä (sähköinen allekirjoitus tai sähköposti).

Ennakonpidätyksenalaiset palkat ja palkkiot maksetaan Sarastia Oy:n palkanlaskentapalvelujen toimesta sinne toimitetun aineiston perusteella. Sarastia Oy:n palkanlaskentapalvelujen toimesta maksetaan myös muita tulorekisteriin ilmoitettavia suorituksia.

Matkalaskujen käsittelyssä käytetään sähköistä Populus- matkanhallintajärjestelmää.

Myyntilaskutukset tehdään kunnan tulosalueilla ja liikelaitoksissa. Laskutukset tulee hoitaa ilman viivästymistä, koska laskutukset tehdään muutenkin pääosin jälkikäteen palvelun tuottamisen jo tapahduttua. Laskutuksissa käytetään keskitettyä Sarastian hoitamaa myyntireskontraa. Eräpäivän asettamisesta säädetään sisäisen valvonnan ohjeessa (kohta 3.8.3.).

Saamisten maksukehotukset sekä perintätoimenpiteet hoitaa Intrum Justitia. Perintätoimenpiteiden seuranta tehdään Sarastiassa.

Kunnan talouspalveluista saa tarpeen mukaan ohjeita ja opastusta laskutuskäytännöistä.

Maksut ja taksat

Kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisenä perusteena käytetään valtuuston päätöksen mukaisesti omakustannusperustetta tai maksukykyperustetta. Maksujen ja taksojen taso on pidettävä ajanmukaisella tasolla.

Tilikartat, kustannuspaikkahierarkia ja laskentatunnisteet

Listaus ajantasaisista tilikartoista, kustannuspaikkahierarkiasta ja laskentatunnisteista löytyy intrasta talouden sivuilta ja Sarastian Extranet-työpöydältä.

Käteiskassat

Käteismyynti tapahtuu alitilityskassojen kautta. Talousjohtaja perustaa/lakkauttaa alitilityskassan ja päättää alitilityskassan pohjakassan määrän, kassan enimmäismäärän ja kassan varojen käyttöoikeuden. Kassan hoidosta vastaavan henkilön (alitilityttäjän) ratkaisee kassaa hallinnoivan tulosalueen/tiimin päällikkö. Käteiskassaan vastaanotettavasta suorituksesta annetaan maksajalle kassakuitti tai manuaalinen juoksevasti numeroitu päiväyksellä varustettu kuitti. Ellei maksua ole kuitattu vastaanotetuksi kassakoneella, tulotositteeksi jäävään kappaleeseen merkitään vastaanottajan allekirjoitus. Mahdollisista numeroiduista tulotositesarjoista, tositteiden luovutuksesta ja tilityksistä on pidettävä luetteloa hallintokunnissa.

Kassojen varat tilitetään kunnan pankkitilille vähintään neljännesvuosittain kassan enimmäismäärä huomioon ottaen. Tällä hetkellä kassavarat tilitetään kunnan tilille Uudenmaan Osuuspankkiin. Kassan tarkastamisesta vastaa asianomaisen tulosalueen päällikkö. Alitilityttäjän asemassa olevan henkilön vaihtuessa on toimitettava kassantarkastus. Kassan tarkastus tulee tehdä määräajoin. Mahdolliset poikkeamien aiheuttamat toimenpiteet on todettava päätöksenteossa/muistiossa. Tarkastuksesta tehdään tarkastusmuistio ja viranhaltijapäätös, jotta tilintarkastus voi seurata päätöksiä kunnan asiantuntijajärjestelmässä. (kunnan johtoryhmä 25.1.2011).

Nurmijärvi

4. VAHINGONKORVAUSTEN PERIMISVELVOLLISUUS JA MAKSUOIKEUS

Kunnalle aiheutettujen vahinkojen seuraamukset ja korvaukset tulee laskuttaa syntyneitä kuluja vastaavina vahingon aiheuttaneelta toimialojen toimesta.

Kunnan suorittamien vahingonkorvausten maksuoikeuden käyttämisen päätösvalta on määritelty hallintosäännössä. Päätösvallan siirtämisestä edelleen päätetään erillisellä delegointipäätöksellä. Vahingonkorvauksen

myöntäminen edellyttää hallinnollisen päätöksen tekemistä.

Vahingonkorvausten eurorajat ovat:

Lautakunta yli 100 000 euron osalta. Toimiala-/liikelaitosjohtaja 100 000 euroon asti.

---

5. KUNNALLE TULEVIEN SUORITUSTEN MUUTTAMINEN JA NIISTÄ LYKKÄYKSEN TAI VAPAUTUKSEN MYÖNTÄMINEN

Kunnalle tulevien suoritusten muuttamista ja niistä vapauttamista perustellusta syystä on oikeus tehdä hallintosäännössä määritellyillä viranhaltijoilla myönnettyjen määrärahojen rajoissa. Hallintosäännön mukainen päätösvalta voidaan delegoida eteenpäin erillisellä delegointipäätöksellä. Suoritusten muuttaminen ja vapauttaminen edellyttää hallinnollisen päätöksen tekemistä.

Suoritusten muuttamisen ja vapauttamisen eurorajat ovat:

Toimialan/liikelaitoksen johtaja enintään 50 000 euroa ja kunnanhallitus yli 50 000 euroa.

---

6. SAATAVIEN PERINTÄ JA POISTAMINEN TILISTÄ

Epävarmat yli vuoden vanhat saamiset poistetaan epäkurantteina kirjanpidosta. Poistoista päättää talousjohtaja hallintojohtajan päätösvallan delegointipäätöksen perusteella. Perintätoimia täytyy jatkaa luottotappiokirjauksista huolimatta, mikäli perintään on perusteet olemassa.

Velkajärjestelyihin, pakkohuutokauppoihin ja konkurssi-valvontoihin liittyvät selvitykset tehdään keskitetysti kunnan hallintopalveluissa/ perintäpalveluiden tuottajalla toimialojen kanssa yhteistyössä.

---

7. ARVONLISÄVERON VAIKUTUKSIA

Arvonlisäveron yleinen verokanta on toistaiseksi 24. Elintarvikkeissa, ravintola- ja ateriapalveluissa sekä muissa arvonlisäverolain 85 § mukaisissa tuotteissa verokanta on 14 %. Arvonlisäverolain 85 a §:n mukaisissa tuotteissa ja palveluissa verokanta on 10 %. Näitä ovat muun muassa lääkkeet, kirjat, henkilökuljetus, majoituspalvelut, urheilu- ja viihdetapahtumien pääsymaksut.

Kunnan toiminnot jakautuvat verolliseen ja verottomaan. Arvonlisävero saadaan vähentää verollisessa toiminnassa. Verottomassa toiminnassa suoritettu veromäärä saadaan valtiolta palautuksena.

Tulosalueen määrärahoissa on mukana vain veron perusteena oleva hankintahinta (ei alv:a). Arvonlisäveroon liittyviä kirjaus- ym. ohjeita antaa kunnan talouspalvelut.

Laskennallinen 5 %:n alv

Kunta saa ottaa palautuksena laskennallista arvonlisävero 5 % palvelun loppuhinnasta mm. terveyden- ja sairaanhoidon sekä sosiaalihuollon arvonlisäverottomista hankinnoista sekä tällaisen toiminnan harjoittajalle myönnetystä avustuksesta. Lisäksi kunnalla on oikeus saada laskennallinen palautus varhaiskasvatuslaissa tarkoitettuun päivähoitoon kohdistuvista arvonlisäverottomista hankinnoista. KHO:n 15.9.2008 antaman ratkaisun mukaan on kysymys palautukseen oikeuttavasta kunnan antamasta tuesta toiminnan harjoittajalle silloinkin, kun tuki tai avustus maksetaan toiminnan harjoittajalle kolmannen osapuolen (mm. Kela) kautta. Näitä hankintoja tekevät henkilöstöpalvelut ja liikuntapalvelut. Kyse on yksityisen palvelun ns. "piiloveron" vähentäminen ja palvelun saattaminen kilpailukykyiseksi vastaavan julkisen

Nurmijärvi

palvelun kanssa. Kunnan kannalta on tärkeää, että kyseinen arvonlisäveron palautusmahdollisuus tulee toimialojen toimesta hyödynnettyä.

Edustusmenojen ja yksityiskulujen alv-käytäntö ja laskujen käsittely

Edustusmenojen arvonlisävero ei ole palautus- tai vähennyskelpoista. Edustuksen voidaan katsoa olevan esim. asiakkaisiin, yhteistyökumppaneina vaikuttaviin henkilöihin kohdistuvaa vieraanvaraisuutta tai muuta huomaavaisuutta. Edustus kohdistuu yleensä ennalta yksilöityyn, suppeahkoon henkilöpiiriin ja kunnan ulkopuolisiin tahoihin. Edustusmenoja eivät siten ole esimerkiksi kunnan sisäisissä neuvotteluissa, koulutustilaisuuksissa tai muissa kokouksissa tarjottavista aterioista ja juomista aiheutuneet menot silloin, kun ne liittyvät työtehtäviin.

Edustustarkoitukseen käytettäviä vähennyskeltottomia hyödykkeitä ovat esim. ateriat ja juomat. Vähennyskeltottomuus koskee sekä kunnan omissa tiloissa, että muualla tapahtuvaa edustamista.

Tarjoilu- ym. laskut tulee varmentaa siten, että tositteesta voi verottaja ja muu viranomainen selkeästi todeta, onko kyseessä edustuskulu vai työtoimintaan liittyvä kulu.

Laskussa tai laskun liitteenä olevassa tositteessa on oltava merkittynä aina seuraavat tiedot:

- tilaisuuden nimi ja tarkoitus
- tilaisuudessa läsnä olleet henkilöt, joko yksitään lueteltuna tai jos on kysymys suuremmasta ryhmästä, maininta ryhmästä.

Laskun hyväksyjä ratkaisee, onko kysymyksessä edustus vai työtoimintaan liittyvä tilaisuus. Tällöin merkitään laskuun kommentti "edustus", jos on kysymyksessä edustustilaisuus tai "työkokous", jos on kysymyksessä työhön liittyvä tilaisuus.

Hotelliaamiaisen arvonlisävero on vähennys- ja palautusrajoitteista (KHO 30.6.2005 T 1672). Työnantajalla ei ole oikeutta vähentää eikä saada palautuksena aamiaisen hintaan sisältyvää arvonlisäveroa, koska työntekijän ateriointikustannukset ovat yksityiskuluja.

Arvonlisäverolliset matkalaskut ym. kunnan puolesta maksettavat laskut

Pääsääntöisesti kaikista kunnan hankinnoista on saatava Nurmijärven kunnalle osoitettu arvonlisäverolain laskumerkintävaatimukset täyttävä lasku.

Euroopan unionin laskutusdirektiivin mukainen kevennettyjen laskumerkintävaatimusten alaraja on 400 euroa. Kevennetyt laskumerkintävaatimukset riittävät tarjoilupalvelu- ja henkilökuljetuslaskuissa sekä esim. pysäköintimittareiden tulostamisissa tositteissa. Itse maksettua suoritusta kunnalta veloitettaessa on mukaan liitettävä alkuperäinen kevennetyt laskumerkinnät täyttävä kuitti maksusta sekä selvitys sen perusteesta.

Etuisuuksien vastaanottamisesta

Henkilöstölle ja luottamushenkilöille tarjottavien etuisuuksien hyväksymisessä on noudatettava etuisuuksien vastaanottamisesta annettuja ohjeita (KH 28.11.2005 S 348; SKL yleiskirje 27.10.2005).

Rakennuspalvelujen käännetty arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisäverotuksessa verovelvollinen on yleensä myyjä. Rakennusalan käännetty verovelvollisuus tarkoittaa sitä, että tiettyjen rakentamispalvelujen arvonlisäverosta vastaa rakentamispalvelun ostaja eikä myyjä. Silloin ostajan pitää laskea ja maksaa arvonlisävero. Rakentamispalvelujen arvonlisävero on 24 % eli niistä pitää maksaa alv yleisen verokannan mukaan.

Käännettyä verovelvollisuutta sovelletaan aina kun seuraavat ehdot täyttyvät:

1. Myyjä on yritys, joka myy rakentamispalveluja tai antaa työvoimaa vuokralle rakentamispalveluja varten.
2. Ostaja on yritys, joka myy tai vuokraa rakentamispalveluja muuten kuin satunnaisesti – esimerkiksi toistuvasti tai pitkäaikaiseen rakennusprojektiin.
3. Palvelu myydään Suomessa.

Käännettyä verovelvollisuutta ei sovelleta, jos rakentamispalvelun ostaja on yksityishenkilö tai jos ei myydä palveluja vaan tavaroita, esimerkiksi rakennustarvikkeita. On aina myyjän vastuulla selvittää, täyttääkö ostaja käännetyn verovelvollisuuden ehdot vai onko myyjä vastuussa arvonlisäverosta.

8. AVUSTUKSET

Avustuksista kuuluttaminen ja niiden jakaminen on sovitettava toimialojen kesken tapahtuvaksi niin, että avustusta yhteisön tietyille hankkeelle myönnetään pääasiassa vain yhden toimialan kautta.

Tämä periaate samoin kuin myöhästyneiden hakemusten käsittelytapa on mainittava kuulutettaessa avustuksia haettavaksi.

Kaikki yhteisöille suunnattu rahallinen apu on käsiteltävä kirjanpidossa avustuksena. Avustusmäärien kokonaisuuden hallitsemiseksi toimialan on avustuspäätöksessä mainittava avustuksen enimmäismäärä tai todettava, mitä lisäavustuksia on edelleen mahdollista saada myönnettävän avustuksen lisäksi.

---

9. OSTOLASKUT

Käteisalennukset on hyödynnettävä laskuista ja viivästysseuraamukset on vältettävä. Jo tarjouspyyntöjen yhteydessä tai tilausta tehtäessä on sovittava ostolaskujen maksuehto. Yleisesti suositellaan ehdoksi vähintään 30 pv netto.

Alle 30 euron laskuja ei jaeta/kirjata usealle toiminnolle.

Mikäli viivästysseuraamuksia syntyy jostain perustelusta syystä ostotapahtumassa, on useamman laskentayksikön yhteinen alle 100 euron viivästysseuraamus kirjattava kokonaan kustannuspaikalle, jonka osuus on suurin. Näin vältetään lisäyökustannuksia.

Yleinen viivästyskorko vuodelle 2023 ilmoitetaan erikseen intran taloussivuilla.

Ostot luotolla

Kunnan toimialat ovat tehneet sopimuksia joidenkin tukkuliikkeiden ja kauppaliikkeiden kanssa luotolla ostoista "tiliasiakkaina".

Tiliasiakkuuksissa noudatetaan jatkossa saman sisältöisiä periaatteita kuin alitilityskassoissa:

Toimialan talousvastaavan esittämänä:

- talusjohtaja tekee päätöksen/ antaa luvan "luotolla ostamiseen"
- luotolle määrätään enimmäisraja (luottolimiitti)
- luottolimiitin käyttäjät nimetään
- luottolimiittiä käyttävän toimialan laskujen hyväksyjä vastaa ostojen oikeellisuudesta

Ensisijaisesti tulee käyttää kunnan kilpailuttamia toimittajia ja kunnan mm. Aleksian palveluja, jolloin luotolla ostot rajataan minimiin.

Luottokorttien käyttö

Kunnanjohtaja päättää käytettävistä luottokorteista, niiden käyttäjistä ja niihin liittyvistä ehdoista (hallintosääntö §32).

---

10. HARMAAN TALOUDEN TORJUNTA

Harmaan talouden torjunnasta on kunnanhallitus antanut joulukuussa 2012 ohjeet, jotka on julkaistu Myllyssä kohdassa: Tekemisen tukena/Talous/Sisäinen valvonta ja tilintarkastus

Nurmijärvi

11. UUDISRAKENTAMINEN, YLEIS- JA ASEMAKAAVOITUSOHJELMA JA MAANKÄYTÖN TAVOITEOHJELMA

Tekninen lautakunta päättää vuoden alussa talonrakennuksen työohjelmasta. Ohjelma annetaan tiedoksi kunnanhallitukselle, valtuustolle sekä toimialoille ja sen toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa.

Tekninen lautakunta päättää kunnallistekniikan rakentamishojelman tarkistamisesta vastaamaan valtuuston hyväksymää määrärahasoaa ja talousarvion tavoitteita ja perusteluja. Ohjelma annetaan tiedoksi kunnanhallitukselle sekä valtuustolle ja sen toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa.

Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta raportoi ohjeellisena hyväksytyyn asemakaavoitusohjelman toteutumisesta ja elinvoimalautakunta ohjeellisena hyväksytyyn yleiskaavaohjelman osavuosikatsauksessa (OVK II) ja toimintakertomuksessa sekä maankäytön tavoiteohjelman toteutumisesta toimintakertomuksessa.

12. KONSERNIHALLINTO

Kunnan konserniohjeissa on käsitelty kuntaemon ja kunnan tytäryhteisöiden välistä toimintaa sekä kunnan omistajaohjausta.

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa vuosittain kunnanhallituksen antaman aikataulun mukaisesti kunnanhallitukselle:

- taloussuunnitelma, johon sisältyy tulos- ja rahoituslaskelma sekä investointisuunnitelma. Taloussuunnitelman tulee olla vähintään kolmevuotinen ja siitä tulee käydä ilmi tytäryhteisöille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tytäryhteisön talousarvio toimitetaan kunnanhallitukselle tiedoksi.
- osavuosikatsaukset ja toimintakertomus. Osavuosikatsausten yhteydessä liitteenä tulee toimittaa seuraavat raportit:
- talousarvion toteutuminen tuloslaskelman muodossa
- osavuosikatsausten yhteydessä arvio talousarvion toteutumisesta koko vuodelta
- selvitys rahoitusasemasta/ rahoituslaskelma
- osavuosikatsauksissa selvitys vuosittain tavoitteiden toteutumisesta
- lähiajan merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset tapahtumat tärkeimmät tunnusluvut
- lainat per asukas.

Tilinpäätös ja toimintakertomus laaditaan kirjanpitolain ja osakeyhtiölain 8 luvun säännösten mukaisesti.

Kuntakonserniin kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan kuntalain ja kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita sekä määräyksiä.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä. Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka on saatettava valtuuston käsiteltäväksi tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi, joten tytäryhteisöillä on oltava myös kalenterivuotta vastaava tilikausi.

Talousohjeet antavat tarvittaessa yksityiskohtaisia ohjeita osakkuus- ja tytäryhteisöille tietojen antamiseksi konsernitilinpäätöstä varten. Konserniyhteisöjen tulee toimittaa tilinpäätöstiedot kuntaan **viimeistään 29.2.2025 tilikaudelta 2024** ja lopulliset tilinpäätökset vastuuvapauspäätöksineen niiden valmistuttua. Tarkempi aikataulu annetaan vuoden lopussa konsernikirjeessä.

Valtuusto valitsee tarkastuslautakunnan valmistelusta tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön kunnalle uuden valtuustokauden alussa. Kunnan vastuullinen tarkastusyhteisö valitaan myös tytäryhteisöjen tilintarkastajaksi. Näin varmistetaan konserniyhteyden säilyminen kunnallisessa tilintarkastuksessa. Tytäryhteisön toimielimen pitää tehdä tilintarkastajan valinnasta oma päätöksensä konserniohjeiden mukaisesti.

Nurmijärvi

Suunnitelman mukaisten poistojen laskenta kuntakonsernissa suoritetaan kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman perusteella.

Konsernitilinpäätös 2024

Tilikartat konsernitilinpäätöksen tulos- ja rahoituslaskelmaa sekä tasetta varten pitää suunnitella kunnan tytäryhteisöissä jo talousarviovuoden 2024 alussa niin, että kunnan ja kyseisten yhteisöjen tilinpidosta saadaan vaitta laadittua kuntalain edellyttämä konsernitulos- ja

rahoituslaskelma sekä konsernitase eliminointineen tilivuodelta 2024. Vuoden 2024 tilikartat löytyvät intrasta, talouden sivuilta sekä Sarastian Extranetistä.

---

13. HANKINNAT JA VARASTOT

Kunnan hankkimiseen sisältyy hankintalain mukainen kilpailuttaminen, toimittajan valintaa koskeva päätöksenteko, hankintaokaisuvaatimusten ja markkinaoikeusvalitusten hoitaminen, sopimusten teko ja hallinta (reklamaatiot, toimitushäiriöt, hinnantarkistukset, vähäiset sopimusmuutokset, optiokausien käyttäminen, tilaajavastuulain mukaiset selvitykset, sopimuksen purku tai irtisanominen). Tavaroiden ja palvelujen tilaaminen ei ole hankintaa vaan hankintapäätöksen täytäntöönpanoa. Tilaamisen sopimustoimittajilta hoitaa toimialoilla ne henkilöt, joilla on tilausoikeus.

Hallintosäännön mukaan toimialat kilpailuttavat omat hankintansa ja hankintapalvelut kilpailuttavat keskitetyt hankinnat, eli useamman kuin yhden toimialan hankinnat.

Tietoa ja ohjeistusta hankinnoista ja voimassa olevista hankintasopimuksista löytyy intrasta hankinnat -sivuilta ja kunnan kotisivuilta.

Hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä, kunnan hankintaohjeita, kunnan muita sääntöjä ja kunnan hallituksen mahdollisesti antamia ohjeita. Hankintojen toteutuksessa korostetaan suunnitelmallisuuden tärkeyttä.

Vesilaitoksen hankinnoissa noudatetaan erityisalojen hankintalainsäädäntöä, kunnan hankintaohjeita, kunnan muita sääntöjä sekä vesilaitoksen johtokunnan ja kunnanhallituksen mahdollisesti antamia ohjeita. Pääsääntöisesti kaikki urakat, palvelut ja tavarahankinnat kilpailutetaan. Vesilaitos voi hankkia suoraan hankintana erityisalojen hankintalain mukaisin perustein erilaisia hankintoja, joiden hankkiminen tietyltä toimittajalta on perusteltua toiminnan/suunnittelun jatkuvuuden ja varmuuden tai toimittajan erityisosaamisen perusteella vesihuollon huoltovarmuuskriittisyyden takia.

Kunnan omia palveluja korvaavien uusien palveluiden kilpailuttamisesta/ostosta on tehtävä periaatepäätös (kunnanhallitus, lautakunta, viranhaltija) ennen kilpailuttamiseen ryhtymistä. Järjestettäessä uusia tai lisäpalveluja on kilpailutuskohte tuotteistettava ja/tai tehtävä kustannuslaskelmat ja selvitykset eri toiminta-/hankintavaihtoehtomalleista. Talouspalvelut avustavat pyydetäessä laskelmien laadinnassa.

Hankintalainsäädännön mukainen hankintojen kilpailuttamisvelvollisuus koskee myös kaikkia kunnan tytäryhteisöjä. Konsernin sisäisiä hankintoja suunniteltaessa hankintasäännösten asettamat reunaehdot ja rajoitukset on tytäryhteisöissä otettava huomioon. Konserniohjeiden luvussa 8 on ohjeistettu asiasta.

Päätöksentekorajat ja hankintavaltuudet

Hankintojen päätöksentekorajat ja hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä ja delegointipäätöksissä.

Tavaroiden ja palvelujen tilaamisen sopimustoimittajilta ja yksittäiset reklamaatiot hoitaa se toimiala, joka tavaroita tai palveluja tarvitsee, käyttää ja niitä tilaa.

Hankinnan ennakoidulla arvolla tarkoitetaan hankinnan suurinta mahdollista arvonlisäverotonta kokonaisarvoa

Nurmijärvi

koko sopimuskauden ajalta optiokaudet mukaan laskettuna. Toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen kohdalla käytetään laskennallisena sopimuskautena 48 kuukautta. Pienhankinnalla tarkoitetaan hankinta-arvoltaan alle 60 000 euron (0 % alv) hankintaa.

Tytäryhteisöt voivat ja niiden tulisi hyödyntää kunnan voimassa olevia puite- ja muita hankintasopimuksia ja sisäisiä palveluja. Hankintapalvelut antaa neuvontaa tarpeen mukaan myös tytäryhteisöille.

Päätöksentekorajat

1. Hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä Toimialajohtaja ja liikelaitosjohtaja päättävät tehtäväalueeltaan koskevista hankinnoista kunnan hankintaohjeiden mukaisesti, ellei toimivaltaa ole hallintosäännössä tai muutoin määrätty toiselle viranomaiselle. Toimialajohtajat ja liikelaitosjohtajat ovat delegoineet päätösvaltaansa eteenpäin ja delegointipäätökset löytyvät kunnan intrasta hallinnon alta kohdasta "Strategia ja säännöt".

Kunnalla on yksi taseperusteinen varasto; keskusvarasto. Tarpeetonta varastointia on vältettävä sekä näissä, että ns. talousarvioperusteisissa käsivarastoissa. Kunnanhallitus päättää varastojen perustamisesta ja toimialajohtaja varaston ylärajan arvon ja varastolisän määrän (sisäisen valvonnan ohje 3.8.7). Varastojen pääoma-arvoja, tuotevalikoimaa ja tuotteiden kierronopeutta seurataan varastoja ylläpitävien toimialojen toimesta ja niistä raportoidaan tarpeellisin osin muun raportoinnin yhteydessä.

2. Hankinta-asiakirjojen allekirjoittaminen
Hankintasopimuksen allekirjoittaa hankintapäätöksen tehnyt viranomainen. Mikäli hankintapäätöksen tehnyt viranomainen on toimielin, allekirjoittaa toimielimien esittelijä hankintasopimuksen. Hankintasopimuksen toimeenpanoa edellyttävät asiakirjat allekirjoittaa hankintapäätöksen tehnyt viranhaltija ja toimielimien hankintapäätöksissä toimielimien ko. hankinnasta vastaava esittelijä.

NURMIJÄRVEN KUNNANHALLITUS

Outi Mäkelä
kunnanjohtaja

Erno Kontio
talusjohtaja

Jakelu Mylly
Kunnan johtoryhmä
Kunnan talousvastaavat
Päällikköjakelu
Kunnan tytäryhteisöt

Yleisperustelut

TALOUSARVION JA –SUUNNITELMAN PERUSTELUT

Kunnan talousarvio ja –suunnitelma on valtuuston keskeinen toiminnanohjausväline. Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Lisäksi kuntalain 110 §:ssä säädetään, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Kunnan talousarvion valmistelu perustuu kuntalakiin, kunnan hallintosäätöön sekä Kuntaliiton, Valtionvarainministeriön, Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston sekä muiden asiantuntija- ja viranomaistahojen antamiin yleisohjeisiin, lausuntoihin ja suosituksiin.

Käyttötalouden ja investointien suunnittelussa huomioidaan edellisten tilikausien kehitys, meneillään olevan talousarviokauden tilinpäätösennuste sekä arvioidaan mahdollisia palvelutarpeiden muutoksia ja niiden vaikutuksia suunnitelmakauden menokehykseen. Tulorahoituksen osalta verotulojen ja valtionosuuksien arvioinnissa hyödynnetään Kuntaliiton, Verohallinnon ja Valtionvarainministeriön tuottamia verotulo- ja valtionosuusennusteita.

Vuoden 2024 talousarvion ja suunnitelmavuosien 2025-2026 valmistelu pohjautuu kunnanhallituksen (KHALL 106/2023) antamaan talousarviokehykseen. Talousarviokehys osaltaan perustuu valtuuston (KVALT 40/2023) 21.6.2023 vahvistamaan päivitettyyn Nurmijärven kasvun ohjelmaan (NUUKA-ohjelma). NUUKA-ohjelman pitkän aikavälin taloustavoitteiden pohjalta kunnanhallitus on antanut kunnan toimialoille ja liikelaitoksille käyttötalouden nettomenokehyksen sekä investointien enimmäistason. Päivitetty ohjelma kattaa vuodet 2024-2026, mutta taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan mallinnuksen kautta vuosikymmenen loppuun asti. Ohjelman tavoitteena on saavuttaa 9 milj. euron pysyväisluonteiset säästöt. NUUKA-ohjelman tarkempi kuvaus on esitetty myöhemmin tässä luvussa.

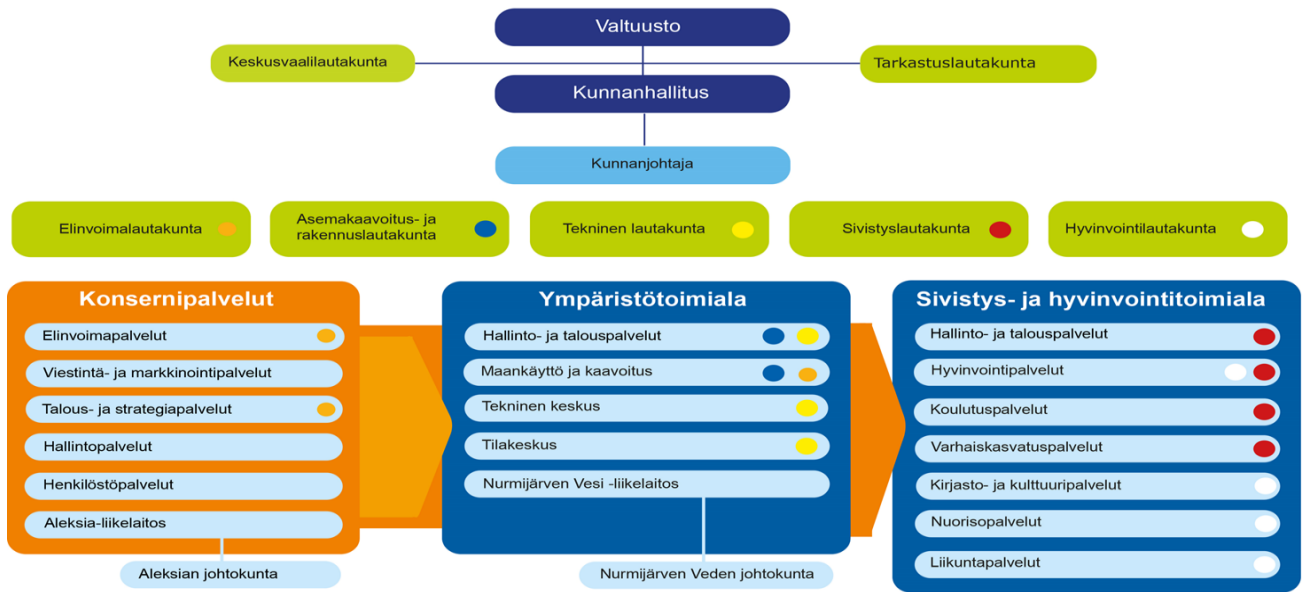
Talousarviokehyksen perusteella kunnan lautakunnat sekä liikelaitosten johtokunnat ovat laatineet ehdotuksensa talousarviosta ja –suunnitelmasta 2024-2026 19.9.2023 mennessä, jonka pohjalta kunnanjohtajan talousarvioesitys on julkistettu 19.10.2023. Kunnanjohtajan talousarvioesitys käsitellään kunnanhallituksessa 23.-24.10.2023. Kunnanhallituksen käsittelyn jälkeen valtuusto päättää talousarviosta ja toteaa veroprosentit vuodelle 2024 15.11.2023.

Kunnanjohtajan talousarvioesityksessä käyttötalouden taso vuodelle 2024 ylittää kunnanhallituksen antaman kehyksen 0,3 milj. eurolla. Ylitys selittyy pääasiassa toimialalla tarkentuneiden laskelmien myötä meno- ja tuottoarvioiden toteutumisesta ja niiden aikatauluista eri vuosille. Kunnanjohtajan talousarvioesitykseen on esitetty 0,49 prosenttiyksikön veronkorotus heikentyneiden talousnäköymien vuoksi sekä lisätty uusia NUUKA-toimenpiteitä ohjausryhmän ehdotuksen mukaisesti. Esitetty veronkorotus vaikuttaa lainakannan pienentymiseen 24,5 milj. euroa kehykseen nähden ja vaikuttaa näin myös vähentävästi lainarahoituksen korkokustannuksiin. Rahoituserien ennustetta on täsmennetty kehykseen nähden ja lainakannan vähenemisestä huolimatta rahoituserien arvioidaan heikentyvän 0,4 milj. euroa.

Kunnan verotuloennuste parani kehykseen nähden 0,4 milj. euroa, kun ei huomioida veronkorotuksen vaikutusta ja valtionosuudet heikkenivät 1,2 milj. euroa. Kunnanjohtajan 0,49 prosenttiyksikön veronkorotusesitys huomioiden verotulot ovat 5,9 milj. euroa kehystä suuremmat. Poistoennustetta on täsmennetty kehykseen nähden ja se heikentyi 2,9 milj. euroa. Poistojen osalta on kartoitettu uutta kirjaustapaa, jotta poistojen ajoitus saataisiin kohdistettua oikea-aikaisemmin kirjanpitoon.

Kunnanhallitus käsitteli kunnanjohtajan talousarvioesityksen kokouksessaan 23.10.2023 ja hyväksyi sen maltillisin muutoksin. Kunnanhallitus esitti 0,39 prosenttiyksikön veronkorotusta, joka on hieman kunnanjohtajan esitystä pienempi. Pienempi veronkorotusesitys vähensi verotuloennustetta 1,0 milj. euroa vuonna 2024 ja 1,2 milj. euroa vuosina 2025 ja 2026. Heikentynyt verotuloennuste lisäsi lainan nostotarvetta 1,0 milj. euroa vuonna 2024 ja 0,5 milj. euroa vuonna 2025 sekä lisäsi myös hieman korkokustannuksia talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen veronkorotusesityksen sekä päätti muutamista muutoksista käyttö- ja investointitalouteen. Käyttötalouden osalta lisäyksiä toimintakuluihin tuli 0,1 milj. euroa jokaiselle vuodelle kohdistuen pääosin sivistys- ja hyvinvointitoimialalle. Investointien osalta siirrettiin kunnallistekniikan rakentamisen määrärahoista 0,9 milj. euroa vuodelta 2024 vuodelle 2025.

KUNNAN ORGANISAATORAKENNE 2024

Tilivelvolliset

Organisaatio	Viranhaltija	Tilivelvollisuuden peruste
<u>Konsernipalvelujen toimiala</u>	hallintojohtaja	toimialan johtaja, elinvoimalautakunnan esittelijä
Hallintopalvelut	kunnan lakimies	tulosaluepäällikkö
Henkilöstöpalvelut	henkilöstöjohtaja	tulosaluepäällikkö
Talous- ja strategiapalvelut	talousjohtaja	tulosaluepäällikkö
Elinvoimapalvelut	elinvoimajohtaja	tulosaluepäällikkö
Viestintä- ja markkinointipalvelut	viestintäpäällikkö	tulosaluepäällikkö
Yhteiset toiminnot	kunnanjohtaja	kunnanjohtaja, kunnanhallituksen esittelijä
<u>Sivistys- ja hyvinvointitoimiala</u>	sivistysjohtaja	toimialan johtaja, sivistyslautakunnan esittelijä, hyvinvointilautakunnan esittelijä
Hallinto- ja talouspalvelut	hallintopäällikkö	tulosaluepäällikkö
Koulutuspalvelut	opetuspäällikkö	tulosaluepäällikkö
Varhaiskasvatuspalvelut	varhaiskasvatuspäällikkö	tulosaluepäällikkö
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	kirjastonjohtaja	tulosaluepäällikkö
Nuorisopalvelut	nuorisopäällikkö	tulosaluepäällikkö
Liikunta- ja hyvinvointipalvelut	hyvinvointipäällikkö	tulosaluepäällikkö
<u>Ympäristötoimiala</u>	tekninen johtaja	toimialan johtaja, teknisen lautakunnan ja asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnan sekä elinvoimalautakunnan esittelijä
Maankäyttö ja kaavoitus	yleiskaavapäällikkö	tulosaluepäällikkö
Tekninen keskus	kunnallistekniikan päällikkö	tulosaluepäällikkö
Tilakeskus	tilakeskuksen päällikkö	tulosaluepäällikkö
Hallinto- ja talouspalvelut	hallintopäällikkö	tulosaluepäällikkö
	rakennustarkastaja	tulosyksikköpäällikkö, esittelijä rakennusvalvonnan viranomaisasioissa asemakaavoitus- ja rakennuslautakunnassa
<u>Nurmijärven Vesi</u>	vesilaitoksen johtaja	liikelaitoksen johtaja, liikelaitoksen johtokunnan esittelijä
<u>Aleksia</u>	palvelujohtaja	liikelaitoksen johtaja, liikelaitoksen johtokunnan esittelijä

TALOUSARVION JA –SUUNNITELMAN RAKENNE

Kuntalain 110§:n mukaan kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosat sekä investointi- ja rahoitusosat. Samaa rakennetta on noudatettava taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa.

Talousarvion **yleisperustelut** ovat luonteeltaan informatiivisia. Yleisperusteluissa esitetään muun muassa katsaus kansantalouden ja kuntatalouden kehityksestä sekä kuvataan Nurmijärven kunnan talouden nykytilaa ja näkyviä tulevaisuuteen. Erityisesti meno- ja tulorakenteen muutokset sekä näiden vaikutukset kunnan talouden tasapainoon ovat keskiössä kunnan talouden arvioimisessa.

Strategiaosassa esitetään strategiaa toteuttavat vuositavoitteet talousarviovuodelle 2024 ja suuntaa antavat tavoitteet suunnitelmavuosille. Osiossa esitetään myös strategiset mittarit.

Käyttötalousosa kuvaa kunnan järjestämän toiminnan rahoittamista vahvistetun organisaatorakenteen mukaisesti. Käyttötalousosassa kunnan toiminta on jaettu toimialoihin, jotka edelleen jakautuvat tulosalueisiin. Toimialakohtainen talousarvio ja -suunnitelma on esitetty tuloslaskelmamuodossa. Tulosalueiden talousarvio- ja suunnitelma on esitetty toimintakatetasoisena suppeana tuloslaskelmana.

Investointiosassa esitetään investointisuunnitelma talousarviovuodelle sekä neljälle seuraavalle vuodelle. Investointiosassa esitetään hankkeittain kustannusarviot sekä määrärahojen ja tuloarvioiden jakautuminen eri vuosille.

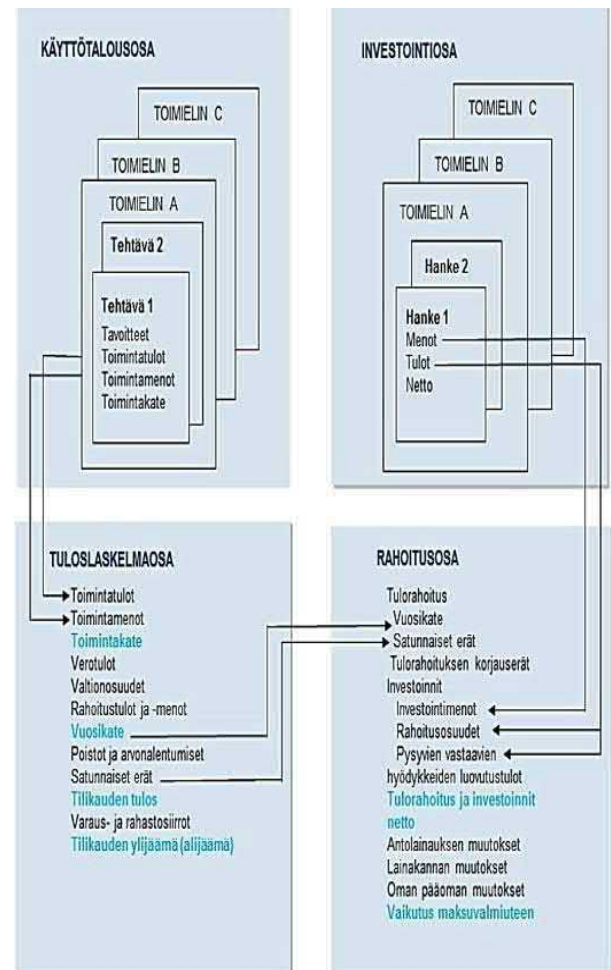
Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelman toimintakate –summataso kuvaa palvelutuotannon nettomenoja. Toimintakate osoittaa millainen summa palvelutuotannon nettomenoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla. Vuosikate kuvaa palvelutuotannon rahoittamisen jälkeen jäljelle jäävää rahoituspohjaa, jolla katetaan investointimenoja ja lainalyhennyksiä. Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tuottojen ja kulujen erotuksen. Näiden erien jälkeen tuloslaskelmassa esitetään poistoeron muutos, joka tavanomaisesti tarkoittaa investointivarausten purkua. Näiden jälkeen tuloslaskelmassa päädytään tilikauden yli- tai alijäämään.

Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää edellisiltä tilikausilta kertyneisiin yli- tai alijäämiin. Tilikaudelta vastaavasti mahdollisesti muodostunut alijäämä vähentää edellisiltä tilikausilta

muodostunutta ylijäämää tai kasvattaa edellisten tilikausien perusteella muodostunutta kumulatiivista alijäämää.

Rahoitusosan tehtävänä on kuvata talousarviovuoden ja –suunnitelmavuosien todellisia rahanliikkeitä (vrt. tuloslaskelma, joka todellisten rahavirtojen lisäksi sisältää kirjanpidollisia eriä, esim. poistot). Rahoitusosaan kootaan arviot kunnan rahan lähteistä ja rahan käytöstä. Rahoitusosassa välisummana esitetään toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa rahoitusvajeen määrän, joka on katettava vieraan pääoman rahoituksella tai kassavaroilla. Tasapainoisessa kuntataloudessa toiminnan ja investointien rahavirran tulee keskimäärin olla positiivinen. Rahoitusosa päättyy kuvaamaan varainhoitovuosien rahavirtojen vaikutusta maksuvalmiuteen.

Talousarviokirjan muut osat koostuvat liikelaitosten ja kunnan tytäryhteisöjen talousarviokuvauksista sekä talousarviota täydentävistä liite-asiakirjoista.

TALOUSARVION SITOVUUS

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Sitovuus koskee talousarviovuoden 2024 tavoitteita, määrärahoja ja tuloarvioita. Suunnitelmavuosien 2025-2026 sitovuus on ohjeellinen.

Talousarviossa käyttötalous on valtuustoon nähden sitova pääsääntöisesti toimialoittain niin, että sitovuus on toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli netto (toimintakate). Toimialatasoisesta sitovuudesta poikkeaa Omaisuuden tuotot- ja hallinta tulosalue, joka on valtuustoon nähden sitova toimintakatetasolla. Lisäksi toimialatason sitovuudesta poikkeaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosityksikön määrärahat, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia toimintakatetasolla. Määrärahoihin ja tuloarvioihin sisältyy sisäiset erät.

Liikelaitosten palveluiden hinnantarkistuksiin on pyydetävä omistajaohjausta asetettujen periaatteiden mukaisesti.

Talousarviovuoden kuntastrategiaa toteuttavat vuosittaiset tavoitteet ovat sitovia valtuustoon nähden.

Investointiosassa määrärahojen ja rahoitusosuuksien erotus (nettomääräraha) on sitova valtuustoon nähden.

NURMIJÄRVEN KESTÄVÄ KASVU –OHJELMA NUUKA 2024-2026

Nurmijärven kunnanvaltuusto on vahvistanut kokouksessaan 23.3.2022 uuden kuntastrategian vuosille 2022-2030. Aiempi kuntastrategia on vahvistettu 28.2.2018 ja siihen on sisällytetty terve talous ja linjakas päätöksentekosa-alue, johon oli sisällytetty kunnan talouden kestävyys turvaamista koskevat tavoitteet:

- Varmistamme, että taloutemme on myös pitkällä aikavälillä kestävällä pohjalla, jotta voimme huolehtia kuntalaistemme hyvinvoinnista. Kehitämme talouden ja toiminnan ohjausjärjestelmäämme tukemaan tiedolla johtamista.
- Käyttötalouden kustannuskehitys ei ylitä verotulojen kasvuprosenttia. Sopeutamme asteittain kunnan investointien tason vastaamaan kunnan talouden kantokykyä.

Valtuusto on edellisessä kuntastrategiassa esitettyjen linjausten pohjalta vahvistanut 12.6.2019 kokouksessaan Nurmijärven kestävä kasvu –ohjelman (NUUKA-ohjelma) vuosille 2020-2026 ja sitä toteuttavan tarkemman NUUKA-toimenpidesuunnitelman 27.01.2021 ko-

hankeryhmäkohtaisesti. Pääsäännöstä poikkeavat talonrakennushankkeet, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia hankkeittain, ja joissa tekninen lautakunta voi tehdä talonrakennushankkeiden kesken vähäisiä määrärahasiirtoja sillä edellytyksellä, että valtuuston päättämät hankkeet toteutetaan talousarvion mukaisessa laajuudessa.

Tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuottojen ja -kulujen netto.

Rahoituslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat antolainauksen muutokset, joka muodostuu antolainasaamisten lisäysten ja vähennysten erotuksesta sekä lainakannan muutokset, joka muodostuu lainojen lisäysten ja vähennysten erotuksesta.

Liikelaitosten tuloslaskelmissa sitova taso on tilikauden 2024 yli-/ alijäämä ja rahoituslaskelmissa nettoinvestoinnit ja lainakannan muutos.

Aleksia -liikelaitoksen taseella saa olla enintään 200 000 euron kumulatiivinen yli- tai alijäämä tilivuoden tilinpäätöksessä.

Uuden kuntastrategian toimintaperiaatteita toteutetaan erillisillä ohjelmilla, joista kestävä kasvun ohjelma tähtää kunnan talouden tasapainoon saattamiseen pitkällä aikavälillä. Kuntastrategian uudistamisen ja muuttuneen toimintaympäristön myötä kestävä kasvun ohjelman päivittäminen aloitettiin vuoden 2022 aikana ja kunnanvaltuusto päätti siitä 21.6.2023 (KVALT 40/2023). Päivitetty ohjelma kattaa vuodet 2024-2026, mutta taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan mallinnuksen kautta vuosikymmenen loppuun asti. Ohjelman tavoitteena on saavuttaa 9 milj. euron pysyväisluonteiset säästöt.

Ohjelman tavoitteena on päivityksen myötä huolehtia kunnan talouden kestävydestä hillitsemällä toimintakatteen kasvua ja vahvistamalla tulorahoitusta, joka puolestaan hillitsee lainakannan kehitystä. Ohjelmassa esitetään merkittäviä panostuksia kunnan palveluverkoon koulujen ja päiväkotien osalta. Velkaantumiskehityksen katkaisemisen tarkoituksena on välttää kunnan ajautumista perinteiseen, palveluiden laaja-alaista karsimista korostavaan talouden tasapainottamiseen, ehkäistä tarvetta verotusasteen merkittäväälle kiristämiselle sekä turvata pitkällä aikavälillä kunnan riittävä ta-

loudellinen kantokyky kasvua tukevien investointien toteuttamiseksi ja palvelutoiminnan laadun varmistamiseksi.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen vaatii organisaatiolta pitkäjänteistä työtä ja kykyä toimeenpanna vuosittain linjatut toimenpiteet. Tavoitteiden saavuttaminen ei ole pelkästään operatiivisesta organisaatiosta kiinni, vaan vaatii myös päätöksentekijöiltä sitoutumista tehtyihin päätöksiin.

Käytännön toiminnassa ohjelma ohjaa kunnan käyttötalouden resursointia, investointien asettamista sekä tulorahoituspohjan vahvistamiseen liittyviä toimia vuosittaisessa talousarviovalmistelussa. Talousarvio laaditaan siten, että yksittäiset talousarviovuodet niin määrärahojen jaon, kuin myös toiminnallisten tavoitteiden osalta ovat linjassa ohjelmassa asetettujen tavoitteiden kanssa.

Investointikehitys eli investointien enimmäismäärä määritellään vuosittain ja samanaikaisesti investointien tulorahoitus pyritään maksimoimaan käyttötalouden menokasvua hillitsemällä kohdennetuilla toimenpiteillä. Myös

tulorahoituspohjan vahvistamisen mahdollisuuksia tarkastellaan säännöllisesti talousarviovalmistelun yhteydessä investointien riittävän tulorahoituksen varmistamiseksi lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä. Tulevien vuosien isot investoinnit vaativat myös lisäyksiä tulorahoitukseen.

Toimenpiteitä tullaan siis kohdistamaan ohjelman voimaolon aikana sekä palvelutuotannon tuottavuuden edistämiseen ja verorahoituksen vahvistamiseen, että investointitason samanaikaiseen laskemiseen. Investointitason laskeminen edellyttää priorisoimista ja arvovalintojen tekemistä risteävien investointitarpeiden välillä. Erityisesti yhteisen näkemyksen muodostaminen toimitilojen käytön tehostamisesta ja infrarakentamisen fokuosoinnista edesauttavat investointien saattamista kestäväälle tasolle.

Kunnan talouden vahvistumista seurataan NUUKA-ohjelman toimenpiteiden toteutumisen lisäksi strategian mittareiden mukaisesti seuraavien tunnuslukujen kehityksen kautta:

Tunnusluku	(TP2021)	TP2022	TPE2023	TA2024	Tavoitetaso	Ajoitus
Lainakanta, milj. euroa	217,3	227,9	196,8	206,2	< 400 milj. euroa	2030 mennessä
Toimintakatteen muutos, %	-3,3 %	10,4 %	-59,7 %	17,7 %	< 3 %	
Toiminnan ja investointien rahavirran 5 vuoden kertymä, milj. euroa	-59,8	-51,6	-16,9	18,9	ko. rahavirta > 0	2030 mennessä
Vuosikate/poistot, %	188,3 %	140,4 %	197,9 %	116,0 %	Keskimäärin > 100 %	2020-20230
Investointien tulorahoitus %	130,4 %	77,1 %	127,0 %	72,3 %	Keskimäärin > 70 %	2020-20230
Omavaraisuusaste, %	35,5 %	35,5 %	39,0 %	40,0 %	> 50 %	2030 mennessä
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	89,6 %	90,9 %	110,5 %	118,8 %	< 60 %	2030 mennessä

YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Suomen talous näyttäisi ajautuvan taantumaan talouden kysynnän ja tuotannon supistuessa kuluvan vuoden jälkipuoliskon ajan. Taantuma runtelee erityisesti asuinrakentamista, mutta koko talouden näkökulmasta sen odotetaan jäävän lieväksi ja lyhytaikaiseksi. Korkeiden ja hintojen nousun vaikutus on vielä negatiivinen ja Suomen bruttokansantuotteen odotetaan pysyvän viime vuoden tasolla. Kasvun odotetaan elpymään runsaaseen prosenttiin vuonna 2024 monien positiivisten tekijöiden ansiosta. Energian ja raaka-aineiden hintojen halpeneminen hidastaa inflaatiota ja palkat ja etuudet nousevat sekä yksityisen kulutuksen odotetaan kasvavan ostovoiman kasvaessa. Bruttokansantuotteen odotetaan kasvavan 1,8 prosenttia vuonna 2025, kun kulutuksen kasvun lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Työllisyyden odotetaan myös kasvavan tämän vuoden notkahduksen jälkeen.

Vuoden 2024 aikana pitäisi siis alkaa helpottamaan, mutta taantuma voi tuki pitkittyä ja saada pysyvämpiä, elpymistä hidastavia rakenteellisia piirteitä. Syyt voivat liittyä mm. inflaatioon, korkoihin, Kiinan talouteen, yleiseen epävarmuuteen ja säästämiseen sekä asuinrakentamiseen. Toisaalta puhtaaseen teknologiaan liittyviä investointisuunnitelmia on ennätyksellisen paljon ja ne ylläpitävät myönteisiä näkymiä.

Maailmantalouden näkymät ovat kaksijakoiset. Yhdysvalloissa talouskasvu oli alkuvuonna melko nopeaa reaalityulojen elpymisen ja vahvan työllisyyden ansiosta ja Japanissa talous kasvoi nopeasti heikon jenin vauhdittamiseksi. Rakentaminen on vaikeuksissa lähes maailmanlaajuisesti, mutta kiinteistösektori on kriisissä erityisesti Euroopassa ja Kiinassa. Euroopassa näkymät ovat muutenkin synkentyneet ja Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ylläpitää jännitystä edelleen. Geopoliittiset jännitteet varjostavat maailmankaupan näkymiä ja maailmantalouden kasvun odotetaan hidastuvan 2,6 prosenttiin tänä vuonna, mutta kiihtyvän 2,9 prosentin kasvuun vuonna 2024. Kiinassa alkuvuoden kasvupyrähdys jäi lyhytaikaiseksi ja lähiaikojen näkymät ovat haasteelliset,

mutta talouskasvun ongelmat ovat kuitenkin saaneet Kiinan elvytystoimiin.

Julkisessa taloudessa todellisuus on karu, eikä näkymät ole suotuisat julkisen taloudenpidon vakauttamiseen ilman mittavia toimia menojen kasvun pienentämiseksi ja tulojen kasvun nopeuttamiseksi. Julkisessa taloudenpidossa on saatava kestävä käänne, joka tarkoittaa säästöjä ja toimia, jolla ylläpidetään kokonaisverokertymää sekä tuetaan työllisyyden ja tuottavuuden kasvua. Julkisen talouden alijäämät pienenevät ja julkinen talous velkaantuu ennustettua vähemmän, kun hallitusohjelma pannaan toimeen täydessä laajuudessa ja tavoitellussa aikataulussa. Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuonna 2024 ja 2025. Julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla ja odotetaan pysyvän nousevalla uralla jatkossakin mittavien alijäämien, väestön ikääntymisen, sekä kasvavien velanhoitokustannusten vuoksi.

Paikallishallinnossa kuntahallinto jää painelaskelmissa edelleen hieman alijäämäiseksi, johon vaikuttaa korkeat investointimenot ikääntyvän rakennuskannan, muutto liikkeen ja infra-rakentamisen osalta. Hyvinvointialueiden arvioidaan olevan alijäämäisiä aloitusvuoden lopulla johtuen mm. mittavista investoinneista sekä henkilöstömenoista. Hallitusohjelmassa kohdistuu säästöjä hyvinvointialueisiin.

Lähde: VM, Taloudellinen katsaus syyskuu 2023
Kuntaliitto, pääekonomian pala 10/2023

Kansantalouden ennusteet vuodelle 2023

Laitos	Julkaisu- ajankohta 2023	BKT, muutos %	Työttö- mysis- aste, %	Anslotaso- indeksiin muutos, %	Inflaatio, %
Euroopan komissio	toukokuu	0,2	7,1	-	-
OECD	kesäkuu	0,0	7,0	-	-
Hypo	heinäkuu	-0,5	7,0	4,5	6,5
OP	elokuu	-0,3	7,1	4,5	6,5
Danske Bank	syyskuu	-0,2	7,2	4,0	6,5
Nordea	syyskuu	0,0	7,2	4,0	6,4
Kuntarahoitus	syyskuu	-0,3	7,2	-	6,5
ETLA	syyskuu	-0,3	7,2	4,1	6,3
PTT	syyskuu	-0,5	7,3	4,8	5,7
Suomen Pankki	syyskuu	-0,2	7,2*	4,5*	4,3
Handelsbanken	syyskuu	0,1	7,1	4,6	6,2
Labore	syyskuu	-0,3	6,9	5,0	6,1
VM	lokakuu	0,0	7,1	4,3	6,2

11.10.2023 tilaustilalla
* Ennusteen ennuste

KUNTALIITTO

Kansantalouden ennusteet vuodelle 2024

Laitos	Julkaisu- ajankohta 2023	BKT, muutos %	Työttö- mysis- aste, %	Anslotaso- indeksi, muutos, %	Inflaatio, %
Euroopan komissio	toukokuu	1,4	6,8	-	-
OECD	kesäkuu	1,2	6,9	-	-
Hypo	heinäkuu	1,0	7,0	3,5	2,5
OP	elokuu	0,0	7,4	3,5	2,7
Danske Bank	syyskuu	0,8	7,0	3,4	2,3
Nordea	syyskuu	0,0	8,0	3,5	2,1
Kuntarahoitus	syyskuu	-0,3	7,7	-	2,3
ETLA	syyskuu	0,8	6,8	3,6	1,9
PTT	syyskuu	0,5	8,5	3,3	2,8
Suomen Pankki	syyskuu	0,2	7,1*	3,8*	1,0
Handelsbanken	syyskuu	0,7	7,2	4,0	2,3
Labore	syyskuu	0,8	6,7	4,0	2,4
VM	lokakuu	1,2	7,2	3,5	2,2

28.9.2023 tilaustilalla
* Ennusteen ennuste

KUNTATALOUS SUUNNITELMAKAUDELLE 2024-2026

Kuntataloudessa on ollut kolme vahvaa vuotta ja vuoden 2022 tulos oli hieman kahta aiempaa vuotta heikompi, mutta säilyi yhä vahvalla tasolla. Hyvä tulos pohjautui työllisyyden ja talouden hyvään kehitykseen ja siitä seuranneeseen verotulojen kasvuun. Kuntatalouden kehitysarvion mukaan myös kuluva vuosi on vahva kuntatalouden keskeisten tunnuslukujen, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta (=kokonaistalouden rahajäämä) osalta. Rahoituksen tasapaino vahvistuu väliaikaisesti, kun kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisverotuloissa. Käänte heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimenemisen vuoksi ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat.

Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee vuonna 2024 kaikissa kuntakokoryhmissä ja edelleen maltillisesti vuosina 2025-2027, mutta kuntakokoryhmien välillä vaihtelu on suurta. Toiminnan ja investointien rahavirta ilmaisee negatiivisena paineen lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen ja positiivisena laskennallista mahdollisuutta muun muassa lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen. Kunnallisveroprosenttiin kohdistuukin nousupainetta kaikissa kuntakokoryhmissä vuosina 2024-2027, mutta koko maan tasolla kunnallisveron laskennallinen korotuspaine pysyy suhteellisen maltillisella tasolla.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat painelaskelmissa vuosina 2024-2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Kuntatalouteen vaikuttavat tarkastelujaksolla monet eri epävarmuutta aiheuttavat tekijät ja etenkin sote- ja TE-uudistus aiheuttavat kehitysarvioihin epävakaisuutta.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on asettanut tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kunta-hallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemistä. Hallitusohjelma sisältää monia kuntien toimintaan tai talouteen vaikuttavia uudistuksia. Hallituksen ohjelman mukaan valtio sitoutuu myös kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja veloitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita veloitteita. Vuodelle 2024 kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai veloitteita.

Kunnille siirtyy vuonna 2025 vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla rahoitusvastuuta

työttömyysetuuksista laajennetaan. Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Hallituksen esitys olisi tarkoitus antaa eduskunnalle kevälistuntokaudelle 2025, ja uuden lainsäädännön tulla voimaan 1.1.2026.

Myös käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan ja hallituksen esitys on kaavailtu annettavaksi keväällä 2024. Tällä kehyskaudella kuntien kiinteistökan-taan kohdistuu etenkin sote-uudistuksen seurauksena tarve uudelleenjärjestelyihin, joilla tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen.

Kuntataloudessa vallitsee tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä entisestään lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua sote-uudistuksen vuoksi aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutus-paine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen. Julkinen velkasuhde on kohonnut korkealle ja sopeutustoimista huolimatta velkasuhde kasvaa hiljalleen ennusteajaksolla. Pidemmällä aikavälillä edellytetään korjaavia toimenpiteitä tulojen ja menojen epätasapainoon, jotta velkaantumisen saataisiin käännettyä taittoon.

Tuloksen muodostuminen	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Toimintakate	-33,7	-13,2	-13,5	-14,8	-15,4	-16,0
2. Verotulot	26,9	14,6	13,9	14,2	14,7	15,3
3. Valtionosuudet, käyttötalous	10,8	3,7	3,4	4,3	4,5	4,6
4. Rahoitusuotot ja kulut, netto	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
5. Vuosikate	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
6. Poistot	-3,2	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Satunnaiset erät, netto	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Tilikauden tulos	1,3	2,4	0,9	0,7	0,7	0,7
Rahoitus						
9. Vuosikate	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
10. Satunnaiset erät	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,9	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
12. Tulorahoitus, netto	3,5	4,7	3,2	3,1	3,2	3,3
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5,9	-4,9	-5,1	-5,3	-5,5	-5,7
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
15. Investoinnit, netto	-3,7	-3,9	-4,1	-4,3	-4,5	-4,7
16. Rahoitusjäämä (tulorah.-invest.)	-0,2	0,8	-0,9	-1,2	-1,3	-1,4
17. Lainakanta	24,7	19,0	19,9	21,2	22,6	24,2
18. Kassavarat	8,8	8,7	8,8	9,0	9,1	9,2
19. Nettovelka (lainat – kassavarat)	15,9	10,3	11,1	12,3	13,5	14,9

Kuntatalouden kehitysarvio vuosina 2022–2027, mrd. euroa, käyvin hinnoin.

Lähde: VM, Kuntatalousohjelma vuosille 2024-2027, syksy 2023

NURMIJÄRVEN KUNNAN VÄESTÖ, IKÄRAKENNE, ELINKEINORAKENNE JA TYÖLLISYYS

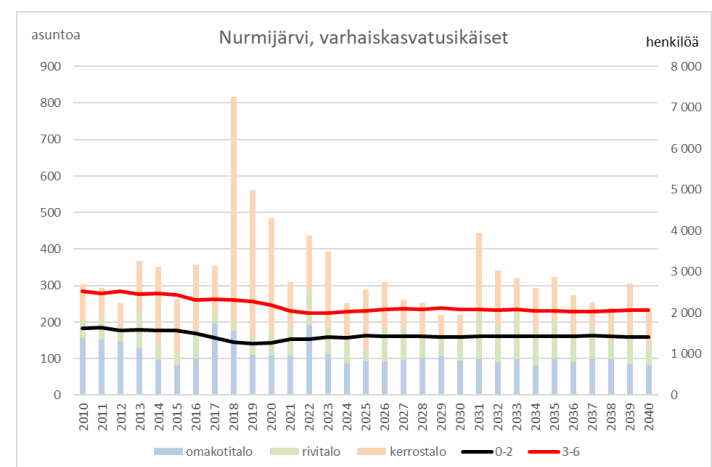
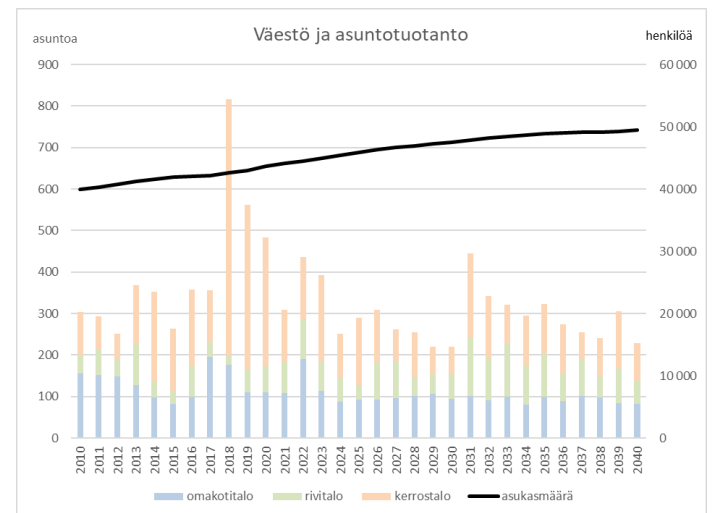
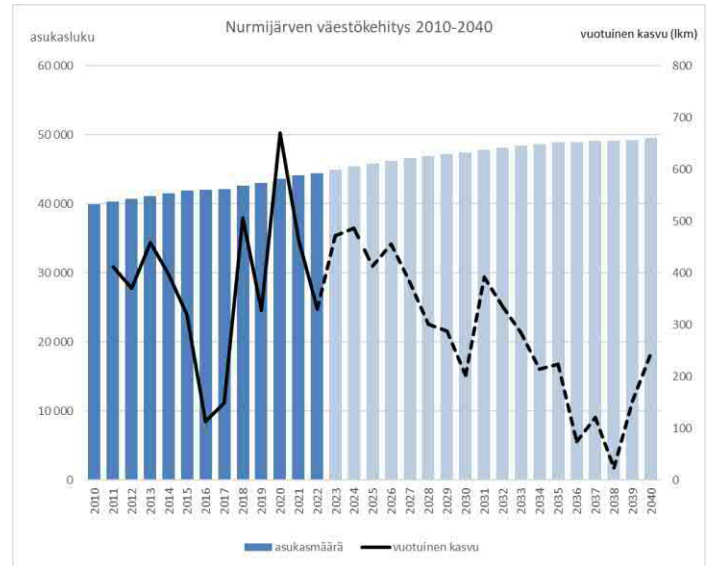
Koronapandemiavuosina 2020 ja 2021 Nurmijärven asukasluku kasvoi yli prosentin vuosivauhtia muuttoliikkeen suosiessa kehyskuntia. Myös syntyvyys hieman elpyi. Korona-aikaa seurannut maailmantilanteen muutos sekä talousympäristön epävarmuus leimaavat kuitenkin korona-ajan jälkeistä aikaa.

Vuonna 2022 valmistui lähes 450 asuntoa (436 asuntoa). Tämä on noin sata asuntoa enemmän kuin mitä keskimääräisenä vuotena Nurmijärvellä on viimeisen kymmenen vuoden aikana valmistunut. Vuonna 2022 valmistuneista asunnoista pientalojen (omakoti- ja paritalot, rivitaloasunnot) osuus oli 65 %. Vuonna 2022 väestönkasvu oli kuitenkin vaatimaton suhteessa asuntotuotantoon – 0,8 % kasvu ja reilu 330 uutta asukasta. Kuluvan vuoden 2023 väestömäärän kehitys ei myöskään puolla asukasmäärän kasvun realisoitumista viiveellä. Syntyneiden määrä on kuluvana vuonna hieman suurempaa kuin viime vuonna, mutta tämä ei kuitenkaan ole riittänyt kääntämään alle 3-vuotiaiden lasten määrän kehitystä plussan puolelle.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan kunnan asukasluku oli vuoden 2023 elokuuhun mennessä 44 616 asukasta, joka tarkoittaa 168 asukkaan väestönkasvua vuoden 2023 tammi-elokuun aikana (kasvuvauhti 0,4 %). Väestönkasvun rauhoittuminen totutumpaan kasvuvauhtiin on muodostunut tulomuuttojen pienenemisen kautta. Monista väestönmuutosten osatekijöistä käsin voisi sanoa, että vuosien 2020 ja 2021 sykäysmäisen kasvun jälkeen ollaan palaamassa rauhallisempaan, pidemmän aikavälin trendejä seurailevalle kasvukurssille. Osaltaan vallitseva maailmantilanne ja talousympäristön epävarmuus tukevat tätä kehitystä.

Lähtötietojen valossa Nurmijärven asukasluku kasvasi käynnissä olevalla 2020-luvulla keskimäärin 0,9 prosentin vuosivauhtia, joka tarkoittaisi noin 415 uutta asukasta vuosittain. Vuosien välille mahtuu kuitenkin vaihtelua. Vuotuisen väestönkasvun odotetaan vaihtelevan 2020-luvun ennustevuosilla 0,6 ja 1,1 prosentin välillä.

2020-luvun väestönkasvua kirittävät uudet pienatalovaltaiset alueet Klaukkalassa (Vanha-Klaukka ja Jokimetsä), Kirkonkylällä (Heinoja) sekä Rajamäellä (Kylänpää ja Uusiiniittu), joiden odotetaan vastaavan korona-ajan myötä vahvistuneisiin asumisen ihanteisiin (väljyys, vehreys ja pientaloasuminen). Myös työn teon tapojen vakiintumisen (etätyön yleistyminen) odotetaan tukevan pientalokysyntää. Muuttoliikkeen ennustetaankin suosivan 2020-luvulla suurten kaupunkien kehyskuntia. Vallitseva maailmantilanne (geopoliittinen tilanne) ja talousympäristön

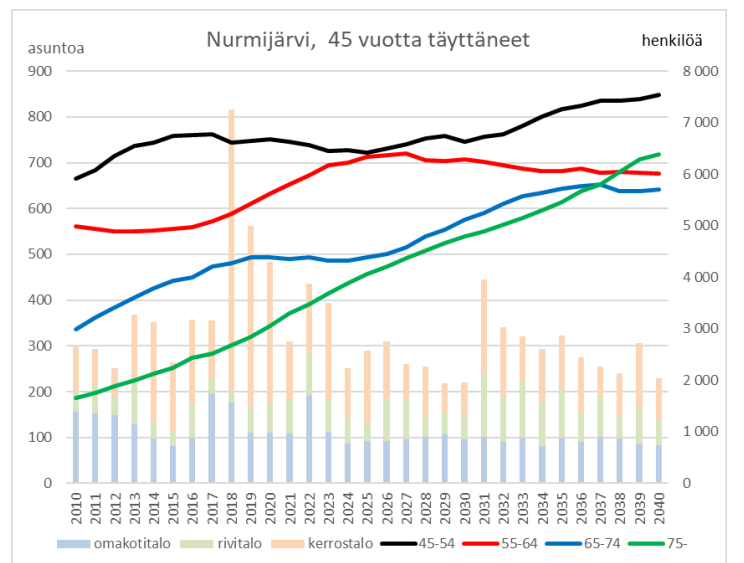
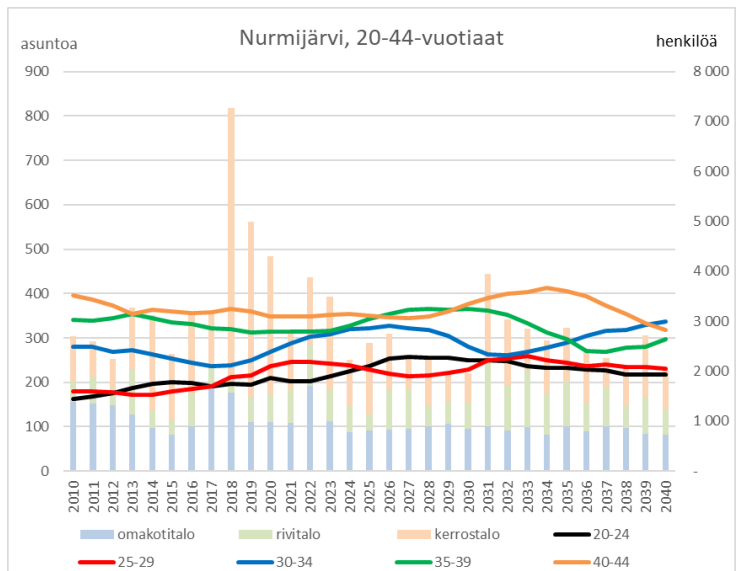
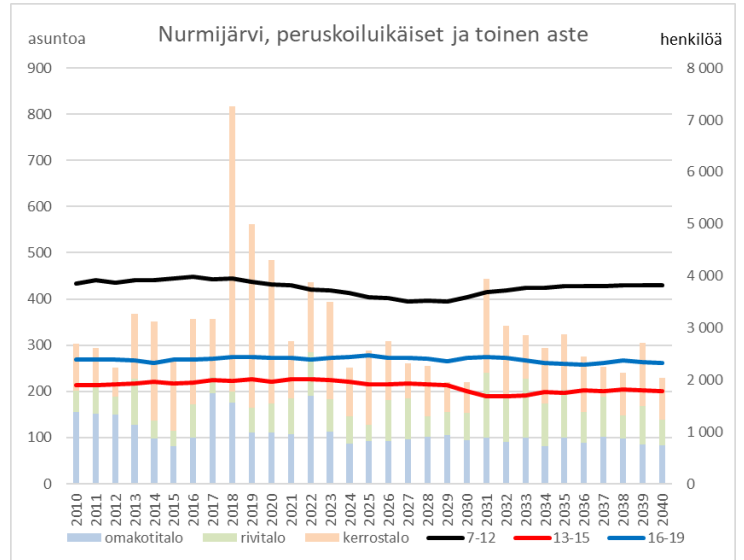

epävarmuus (inflaation kiihtyminen, korkojen nousu, lainahtojen kiristyminen) tuovat ennusteiden laadintaan kuitenkin merkittäviä epävarmuustekijöitä.

2030-luvulla väestönkasvun odotetaan tasaantuvan erityisesti väestön ikääntymisestä seuraavan kuolleisuuden kasvun myötä, joka pienentää ja arvioiden mukaan kääntää Nurmijärven luonnollisen väestönkasvun negatiiviseksi 2030-luvulla. Tämä näkyy myös kunnan kasvuprosentin pienenemisenä lähelle nolaa 2030-luvun puolenvälin jälkeen. Luonnollisen väestönkasvun negatiivisuus tarkoittaa kokonaisväestönkasvun näkökulmasta sitä, että nettomuuton tulisi kasvaa merkittävästi, jotta luonnollisen väestönkasvun lovi saataisiin paikattua. 2030-luvun arvioidun väestönkasvun maltillisuutta selittää myös tässä vaiheessa maltilliset asuntotuotantoarviot, sillä alueiden käyttööntamiseen liittyy vielä monia epävarmuustekijöitä.

Nurmijärven kuntastrategia tähtää 1,5 prosentin vuotiseen väestönkasvuun. Nykyinen investointiohjelma ei kuitenkaan luo edellytyksiä esitetylle kasvulle. Kasvun tavoittaminen asemakaava-alueilla vaatisi merkittävästi lisää resursseja kuntaorganisaatioon ja investointiohjelman kasvattamista (n. 10 milj. euroa/vuosi). Investointimenojen kasvattamisella olisi vaikutus kunnan käyttöalouteen rahoituskustannusten ja poistojen muodossa. Lisäksi kasvun tavoittelu taajama-alueilla edellyttäisi uusia vakansseja. Haja-asutusalueen kehittäminen on kunnassa käynnissä ja haja-asutusalueen väestönkasvua toteutetaan osayleiskaavoituksella kunnanhallituksen ja valtuuston päättämien periaatteiden mukaisesti. Mikäli strategian väestönkasvutavoitteisiin pyritään maaseutualueiden rakentamisen keinoin samalla pitäen asemakaava-alueiden investointitaso nykyisen investointiohjelman mukaisena, tulisi 2020-luvulla vuotuisen asuntotuotannon olla laskennallisesti yli 100 omakotitaloa vuodessa ja 2030-luvulla jopa enemmän, sillä väestön ikäännyessä luonnollinen väestönkasvu pienenee.

Vaikka Nurmijärvi profiloituu vahvasti lapsiperheiden kotipaikkana, kasvaa kunnassa eniten 75-vuotta täyttäneiden määrä. Kasvaville kunnille, kuten Nurmijärvelle, tilanne on kuitenkin siitä erityinen, että odotetun väestönkasvun myötä lasten ja nuorten määrän ennustetaan pitkällä aikavälillä pysyvän suunnilleen nykytasossa. Toisin sanoen, lasten ja nuorten määrän ei ennusteta koko kunnan tasolla merkittävästi vähenevän, mutta samaan aikaan ikäihmisten määrä ja osuus kasvavat merkittävästi. Muihin Helsingin seudun kehyskuntiin verrattuna Nurmijärvi ikääntyy kuitenkin verraten hitaasti. Nurmijärvellä kuolleisuuden ennustetaan ylittävän syntyvyyden vasta 2030-luvun loppupuolella. Helsingin seudun kehyskunnissa vastaava kehitys on saavutettu jo 2020-

luvun alussa esimerkiksi Hyvinkäällä. Vuonna 2023 syntyneiden enemmitys on ollut negatiivinen myös Kera-
valla sekä Mäntsälässä.

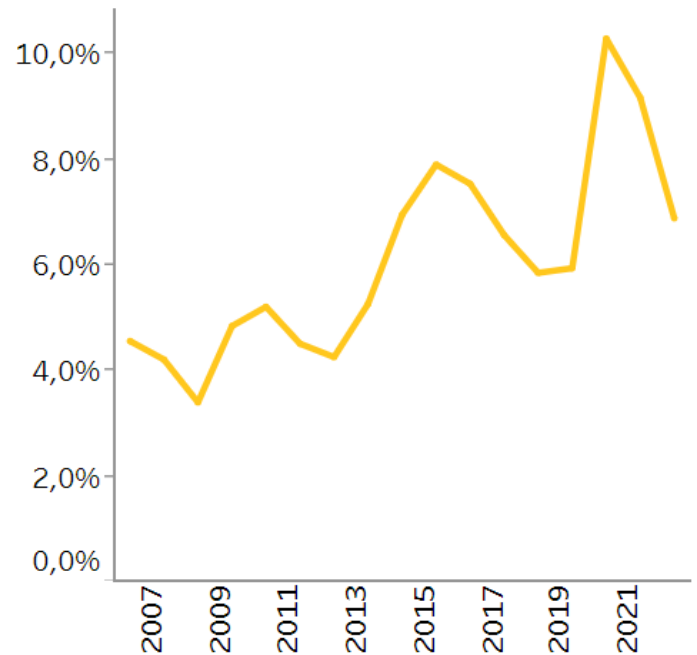
ELINKEINORAKENNE JA TYÖLLISYYS

Viimeisen käytettävissä olevan tilaston mukaan vuonna 2021 suurimmat työllistävät alat Nurmijärvellä olivat sosiaali- ja terveyspalvelut, rakentaminen, tukku- ja vähittäiskauppa sekä teollisuus. Näistä sosiaali- ja terveyspalvelujen työpaikkojen määrä on kasvanut jatkuvasti viiden vuoden aikana. Muilla suuremmilla toimialoilla työpaikkojen määrä on samana aikana pysytellyt kutainkin samalla tasolla. Sote-palvelujen ohella ainoa selkeästi kasvanut toimiala on ollut kiinteistöalan toiminta, mutta sillä absoluuttinen työpaikkamäärä on edelleen melko pieni.

Nurmijärveläisten työssä käyvien yrittäjien määrä vuonna 2021 oli 2 128. Heidän osuutensa kunnan työllisistä oli 10,1 %, mikä vastaa melko hyvin koko valtakunnan tasoa 10,2 %. Uusia yrityksiä kuntaan perustettiin 2022 kaikkiaan 301. Samaan aikaan toimintansa lopetti 108 yritystä. Vuotta aiemmin 2021 vastaavat luvut olivat 331 perustettua ja 205 lopettanutta yritystä.

Vuonna 2021 Nurmijärvellä kävi töissä 12 389 henkilöä. Määrä on kääntynyt koronavuoden 2020 notkahduksen jälkeen kasvuun. Samaan aikaan kunnan työllisen työvoiman määrä on kasvanut ja 2022 sitä oli 20 779 henkilöä kokonaistyövoiman määrän ollessa 22 307. Kunnan työpaikkaomavaraisuudeksi vuoden 2021 luvuilla tuli kehyskunnalle tyypillinen 59 %. Noin 53 % kunnan työllisestä työvoimasta pendelöikin Helsinkiin, Espooseen tai Vantaalle. Työttömyysprosentti oli Nurmijärvellä vuoden 2023 elokuussa 7 %, mikä tarkoittaa 1 578 työtöntä työnhakijaa.

Työttömien osuus työvoimasta

KUNNAN TALOUS SUUNNITELMAKAUDELLA 2024-2026

Kunnan talouden kehittyminen (sis. liikelaitokset), 1000 €	Tilinpäätös 2016	Tilinpäätös 2017	Tilinpäätös 2018	Tilinpäätös 2019	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022
Toimintakate	-192 091	-192 790	-207 442	-221 060	-225 198	-217 849	-240 542
Verotulot	181 538	182 608	183 173	189 728	200 631	210 366	222 582
Valtionosuudet	30 273	29 937	30 117	32 294	51 698	41 544	45 725
Rahoituserät, netto	961	757	900	1 320	1 292	1 841	1 415
Vuosikate	20 682	20 512	6 748	2 282	28 424	35 902	29 179
Poistot ja tilinpäätöserät	14 575	-15 168	-18 854	-18 020	-26 698	-32 857	-20 779
Tilikauden yli-/alijäämä	6 119	5 356	-12 094	-15 738	1 726	3 045	3 413
Investointien omahankintameno	33 863	37 675	28 997	35 142	34 998	27 539	37 844
Nettoinvestoinnit	30 160	32 110	26 417	30 807	33 032	17 883	30 723
Investointien tulorahoitus, %	61,1 %	54,4 %	23,3 %	6,5 %	81,2 %	130,4 %	77,1
Edell. vuosien kertynyt ylijäämä	54 361	60 480	65 837	53 743	38 004	39 730	43 932

Kunnan taloudelliset lähtökohdat suunnitelmakaudelle 2024-2026

Kunnan taloudelliset lähtökohdat suunnitelmakaudella 2024-2026 ovat kaksijakoiset. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023 lähtien ja samalla kuntien tulo- ja menorakenne muuttui huomattavasti. Uudistuksen pitäisi parantaa kuntatalouden menojen ennustettavuutta tulevina vuosina, mutta samalla uudistuksen hintalappu uhkaa muodostua kuntien rahoituksen näkökulmasta suureksi. Tuoreimpien siirtolaskelmien myötä kunnissa todettiin, että siirtyvä rahoitus ei riitä kattamaan hyvinvointialueiden kustannuksia, joka johti kuntien valtionosuuksien pienentymiseen tulevalle vuodelle. Seuraava iso muutos on myös nurkan takana, kun TE-palvelujen järjestämistä vastuu siirretään valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta.

Kunnassa on tehty pitkäjänteistä työtä kestävän talouden eteen ja kesällä 2023 päätettiin kestävän kasvun NUUKA-ohjelman päivityksestä. Ohjelman päivitystyön yhteydessä kunnan taloutta tarkasteltiin ulkopuolisen asiantuntijan toimesta ja lopputulos arvioinnissa oli samansuuntainen kuin aiemmissa mallinuksissa: kunnan talous tulee kääntymään nopeasti alijäämäiseksi tulevina vuosina, kun kertaluontoisten erien perustasoa suurempi piristysruiske poistuu kunnan taloudesta, yleinen kustannustaso pysyy korkealla ja suurista investoinneista johtuva velkaantuminen asettaa nykyisessä koroympäristössä korkokustannukset aiempia ennusteita korkeammalle tasolle. Alijäämäkehityksen kääntäminen ja investointien tulorahoituksen kasvattaminen vaatii käyttötalouden sopeutuksien lisäksi tulorahoituksen lisäystä rinnalleen, mutta vielä tätäkin tärkeämpää on sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin.

Kunnan käyttötalousmenot ovat kohonneet aiempina vuosina noudattaen yleistä kuntatalouden kehityssuuntaa, mutta nopeasti nousseen inflaation ja yleissitovien

palkankorotusten myötä kustannustaso tulee tulevina vuosina kasvamaan huomattavasti nopeammin. TE-palvelujen siirto kunnille uhkaa myös osaltaan lisätä kustannuksia ja lisää kuntien roolia suhdannevaihteluiden vaikutusten kantamisesta. TE-palvelujen rahoituksen tasoon liittyy myös suuria epävarmuuksia.

Menojen kasvun vastapainoksi tulorahoitus on edellisinä vuosina kehittynyt suotuisasti, varsinkin verotulojen osalta. Ansiotulojen kasvu ja kiinteistöjen jälleenhankinta-arvojen korotus ovat kasvattaneet verotulojen kertymää, mutta samalla suhdanteen heikentyminen tuo epävarmuutta tulevien vuosien ennusteisiin ja erityisesti yhteisöveron kehittymiseen.

Kunnassa on toteutettu investointeja tasaisesti, mutta vuodesta 2016 eteenpäin kasvaneet nettoinvestoinnit ja rahoituspohjan krooninen heikentyminen on vauhdittanut kunnan velkaantumista huolestuttavalla tavalla. Velkaantuminen hidastuu väliaikaisesti vuosina 2022-2023, mutta jatkaa uudelleen voimakkaana vuodesta 2024 eteenpäin.

Kunnan lainakanta on tilikausien 2014-2022 aikana kasvanut 103,6 milj. eurosta 227,9 milj. euroon. Suhteellisen lyhyessä ajassa kunnan lainakanta on yli kaksinkertaistunut. Vuonna 2023 lainakantaa saadaan hetkellisesti madallettua isojen kertaerien johdosta, mutta tämä on poikkeuksellinen vuosi isossa kuvassa. Tämän hetken ennusteiden mukaan vuoden 2026 lopussa kunnan lainakanta asettuu noin 256,4 milj. euroon, kun kunnallisveroprosenttia päätettiin korottaa kunnanhallituksen esityksen mukaisesti.

Sote-uudistuksen myötä väestön ikääntymiseen liittyvät menopaineet poistuivat kunnalta, mutta jäljelle jäi epä-

varmuus lopullisesta rahoituksen tasosta ja sote-kiinteistöihin liittyvät riskit. Nurmijärven osalta palvelutuotannon menopaineet kuitenkin säilyvät nuoresta väestön ikärakenteesta johtuen. Vaikka valtakunnallisena ilmiönä tunnistettu alhainen syntyvyys pitkällä aikavälillä tulee laskemaan palvelutarpeita erityisesti varhaiskasvatuksessa ja lopulta myös perusopetuksessa, Nurmijärven kunnan tasaisesta väestön kasvusta johtuen palvelutarpeet säilyvät Nurmijärvellä lasten ja nuorten osalta pitkään samalla tasolla. Lasten määrän ennustetaan laskevan haja-asutusalueella, mutta vastaavasti päätaajama-alueilla lasten määrä tulee jopa kasvamaan. Kunnan keskeisenä haasteena onkin löytää sopeutuskeinoja väestön palvelutarpeiden tasapainottamiseen, kun varsinaisesti minkään ikäryhmän palvelutarpeet kuntatasolla eivät oleellisesti laske siten, että tuotantoa voitaisiin merkittävästi supistaa. Vaihtoehtona lähinnä onkin tehostaa tuotantoa huolehtien tilakapasiteetin järkevästä käytöstä kunnan eri alueilla siten, että palveluiden tarjonta saataisiin kohtaamaan paremmin palveluiden

kysyntää ja toimintaa pystyttäisiin järjestämään toiminnan näkökulmasta riittävän kokoisissa yksiköissä.

Vaikka kunnan taloustilanne on isossa kuvassa haastava ja vaatii valtavasti työtä kehitysuunnan kääntämiseksi, ei luvassa ole pelkkiä palveluita kurjistavia leikkauksia ja synkkyyttä. Kunta investoi peruspalveluihinsa kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä yli 100 milj. eurolla ja huolehtii samalla elinvoiman kehittämisestä viemällä keskeisiä infra-, kaava- ja kehityshankkeita eteenpäin. Kunnalla on loistavan sijaintinsa vuoksi monia luontaisia vahvuustekijöitä.

Tunnuslukuja (sis. liikelaitokset), milj. eur	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023 OVK I	TPE 2023 OVK II	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintamenojen kasvu, %	2,1 %	0,3 %	7,6 %	-45,1 %	-43,7 %	-43,7 %	6,0 %	3,7 %	1,6 %
Toimintakatteen muutos, %	1,9 %	-3,3 %	10,4 %	-56,4 %	-54,5 %	-59,7 %	17,7 %	6,0 %	-1,2 %
Vuosikate poistoista, %	137 %	188 %	140 %	154 %	143 %	198 %	116 %	120 %	129 %
Nettoinvestoinnit	33,0	17,9	30,7	36,4	36,1	19,0	35,0	51,6	60,2
Investointien omahankintameno	35,0	27,5	37,8	40,4	40,1	38,5	39,3	56,6	65,7
Investointien tulorahoitus, %	81,2 %	130,4 %	77,1 %	93,9 %	87,6 %	126,6 %	72,3 %	54,0 %	54,0 %
Taseeseen kertynyt ylijäämä	38,0	39,7	43,9	49,2	46,4	60,0	64,0	69,1	77,4
Lainakanta vuoden lopussa	206,7	217,3	227,9	224,7	223,8	196,8	206,2	229,1	256,4

Kunnan talous taloussuunnitelmakaudella 2024-2026

Tuloslaskelma (sis. liikelaitokset), milj. eur	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023 OVK I	TPE 2023 OVK II	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	61,0	62,7	70,9	68,3	65,9	64,7	77,4	70,3	70,3	73,4
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,0	0,0	1,9	0,0	0,7	0,7	1,2	1,2	2,5
Toimintakulut	-282,0	-287,9	-288,8	-310,7	-170,7	-174,8	-174,9	-185,4	-192,3	-195,3
Toimintakate	-221,1	-225,2	-217,8	-240,5	-104,8	-109,5	-96,9	-114,0	-120,9	-119,4
Verotulot	189,7	200,6	210,4	222,6	109,9	113,0	114,2	110,9	116,7	121,4
Valtionosuudet	32,3	51,7	41,5	45,7	32,2	31,5	31,5	32,5	36,9	37,5
Rahoituserät, netto	1,3	1,3	1,8	1,4	0,7	0,1	-0,1	-1,1	-2,2	-4,1
Vuosikate	2,3	28,4	35,9	29,2	37,9	35,1	48,7	28,4	30,5	35,5
Poistot ja arvonalentumiset	-18,0	-20,7	-19,1	-20,8	-24,7	-24,7	-24,7	-24,5	-25,4	-27,4
Tilikauden tulos	-15,8	7,7	16,8	8,4	13,3	10,5	24,1	3,9	5,1	8,0
Poistoeron muutos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Varausten muutos	0,0	-6,0	-13,8	-5,0	-8,0	-8,0	-8,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden yli-/alijäämä	-15,7	1,7	3,0	3,4	5,3	2,5	16,1	3,9	5,1	8,3

Kunnan tilikauden 2024 tuloksen on ennustettu olevan 3,9 milj. euroa positiivinen. Kunnanvaltuusto hyväksyi talousarvioesityksessä kunnanhallituksen esityksen 0,39 prosenttiyksikön veronkorotuksesta. Käyttötalouden ennustettavuutta helpottaa sotepalveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle, mutta samalla toimintaympäristön muutokset kuntien tehtäväkentän, kustannusten ja tulojen rakennemuutosten osalta tuo haasteita ennustettavuuteen. Myös vallitseva vaikea maailmantilanne ja etenkin Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen tuoma epävarmuus luo ennustamiseen lisää haasteita.

Valtuusto on päättänyt Nurmijärven kunnan kestävä kasvu -ohjelmasta (NUUKA) kesäkuussa 2023, jossa kunnan talouden sopeuttamista tarkastellaan palveluiden järjestämissuunnitelman, kunnan kasvun, henkilöstön ja omaisuuden hallinnan näkökulmista. Kunnan talouden saattaminen tasapainoon edellyttää käyttötalousmenojen nousupaineiden tasaamista, investointitalouden sopeuttamista, että myös verotulojen kasvattamista veronkorotuksin.

Palvelutuotannon nettomenot ovat vuonna 2024 114,0 milj. euroa, joka on noin 12,7 milj. euroa enemmän vuoden 2022 tilinpäätökseen verrattuna, kun sotepalveluita ei oteta huomioon. Huomattavaan nettomenojen kasvuun vaikuttaa erityisesti henkilöstökulujen nousu kunta-alan palkkatarkistuksen vuoksi, yleinen inflaatio sekä rakentamisen hiipumisen vaikutukset tuottoihin. Kunnan palvelutuotannon nettomenojen kasvu vuoden 2023 ennusteeseen nähden on noin 17,1 milj. euroa. Kesko Oyj:n tonttikaupan toteutuminen parantaa merkittävästi vuoden 2023 tuottoja vaikuttaen näin pienentävästi nettomenojen suuruuteen vuoden 2023 osalta.

Henkilöstökulujen ja NUUKA -toimenpiteiden lisäksi palvelutuotannon menoja kunnan toimialoilla nostavat kunnan vuoden tilinpäätösennusteeseen nähden muun muassa varhaiskasvatuksen palvelusetelimenojen kasvu

(1,7 milj.), koulukuljetukset (0,6 milj.), sähkölajien, purkukustannusten ja materiaalien kustannusvaraus ympäristötoimialalla (0,9 milj.) sekä kustannustason nousu sisäisissä erissä erityisesti vuokratuloissa. Toimintatuottoja puolestaan pienentää muun muassa tukien ja avustusten väheneminen erillisten valtionavustusten osalta (0,8 milj.), maankäyttösopimusten tuottojen väheneminen (0,5 milj.) ja tontinmyyntitulojen väheneminen (12,5 milj.). Toimintatuottoja kasvattavat mm. kotikuntakorvausten kasvu (0,3 milj.), hankkeisiin liittyvä valtionavustusten kasvu (0,6 milj.) ja sisäisten vuokratuottojen kasvu (3,9 milj.).

Kuntaliiton viimeisimmän ennusteen pohjalta kunnan vuoden 2024 verotuloja arvioidaan kertyvän 0,4 milj. euroa enemmän kuin talousarviokehysten laadinnan yhteydessä arvioitiin, kun ei huomioida veronkorotuksen vaikutusta. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2024 yhteensä 110,9 milj. euroa, joka on 3,3 milj. euroa vähemmän kuluvan vuoden tilinpäätösennusteeseen nähden. Verotuloennuste putoaa veronkorotuksesta huolimatta, koska vuonna 2023 kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisverotuloissa. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2025 116,7 milj. euroa ja vuonna 2026 121,4 milj. euroa. Laskelmissa on huomioitu kunnanvaltuuston hyväksymä 0,39 prosenttiyksikön veronkorotus.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2024 32,5 milj. euroa, joka on 1,0 milj. euroa enemmän vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Suunnitelma- ja vuosien valtionosuuksien tasot ovat vielä tässä kohtaa arvioita etenkin, kun kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uuden

lainsäädännön pitäisi nykyisen aikataulun mukaan tulla voimaan 1.1.2026.

Verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustulojen ja -menojen jälkeen vuoden 2024 vuosikatteen muodostuu 28,4 milj. euroa. Vuosikate asettuu vuonna 2025 30,5 ja vuonna 2026 35,5 milj. euroon.

Merkittävien investointien myötä poistotason arvioidaan nousevan 24,5 milj. eurosta 27,4 milj. euroon aikavälillä 2024–2026. Poistojen osalta on kartoitettu uutta kirjaustapaa, jotta poistojen ajoitus saataisiin kohdistettua oikea-aikaisemmin kirjanpitoon. Pitkällä aikavälillä kunnan tulee huolehtia vuosikatteen riittävästä vahvuudesta poistojen kasvaessa, että talous säilyisi tasapainossa myös tuloslaskelmatasolla (ns. kirjanpidollinen tasapaino).

Taloussuunnitelmassa kunnan bruttoinvestointitaso vuonna 2024 on 39,3 milj. euroa, vuonna 2025 56,6 milj.

euroa ja vuonna 2025 65,7 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointeihin ei ole arvioitu taloussuunnitelmakausille.

Arvioitu nettolainakannan muutos vuonna 2024 on +9,4 milj. euroa, jolloin kunnan lainakanta asettuisi yhteensä noin 206,2 milj. euroon. Suurista investoinneista ja kunnan heikentyneestä taloustilanteesta johtuen velkaantumisen lähivuosina tulee kiihtymään merkittävästi ilman toimenpiteitä. Vuoden 2024 investointitaso on suunnitelmavuosia huomattavasti matalammalla tasolla, mutta toiminnan ja investointien rahavirta on kuitenkin 9,4 milj. euroa negatiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus indikoi painetta lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen. Suunnitelmavuosina 2025 ja 2026 investointitaso kasvaa merkittävästi, johtaen edelleen huomattavaan velkaantumiseen. Vuoden 2026 lopussa kunnan lainakannan ennakoidaan asettuvan 256,4 milj. euroon.

Toimintakate toimialoittain milj. euroa	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023 OVK I	TPE 2023 OVK II	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Sosiaali- ja terveystalot	-124,7	-139,3	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Konsernipalvelut	-11,2	-11,0	-12,7	-13,2	-13,4	-13,4	-18,8	-18,8
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	-95,0	-99,0	-102,8	-104,4	-104,3	-111,9	-112,6	-114,2
Ympäristötoimiala	7,2	2,4	4,7	2,2	14,8	3,7	3,3	3,5
Aleksia	0,1	0,4	0,3	0,2	0,3	0,1	0,1	0,1
Nurmijärven vesi	5,9	6,0	5,8	5,8	5,8	7,4	7,1	10,1
Yhteensä	-217,8	-240,5	-104,8	-109,5	-96,9	-114,0	-120,9	-119,4

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ
3,9 milj.€

NETTOINVESTOINNIT
-35,0 milj.€

NETTOMENOT
-114,0 milj.€

VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHOITUS

Talousarviossa ja -suunnitelmassa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tulorviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve kateetaan. Tuloslaskelmassa (ks. tuloslaskelmaosa) esitetään tulo-rahoituksen riittävyys käyttötalouden menoihin ja poistoihin. Kunnan tulo-rahoitus koostuu toimintatuotoista ja verorahoituksesta eli verotuloista ja valtionosuuksista sekä rahoitustuotoista.

Verotulot suunnitelmakaudella 2024-2026

Kunnan verotulot koostuvat kunnallisverotuotoista, yhteisöverotuottojen kuntaosuuksista sekä kiinteistöverotuotoista. Kuntalain 111 §:n mukaan viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Taloussuunnitelma 2024-2026 on laadittu siten, että kunnallisveroprosentti on 7,50 vuodesta 2024 alkaen. Tämä tarkoittaa 0,39 %-yksikön korotusta kunnallisveroon. Viimeksi kunnallisveroprosenttia on korotettu 0,25 prosenttiyksiköllä 19,75 prosenttiin vuonna 2020 ja

Rahoitusosassa (ks. rahoitusosa) esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Tasapainoinen kuntatalous edellyttää, että rahan lähteiden on pitkällä aikavälillä katettava rahan käyttö. Jos tulo-rahoitus ei riitä kunnan kokonaismenojen kattamiseen, kunnan on rahoitusosassa osoitettava tarvittava muu rahoitus. Kunta voi kattaa rahoitustarvettaan lainanotolla tai omaisuuden myynnillä.

sitä edellisen kerran 0,50 prosenttiyksiköllä vuonna 2014.

Kiinteistöveroprosentit on pidetty vuoden 2023 tasolla siten, että yleinen kiinteistöveroprosentti on 1,18, vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,48, muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,18 sekä rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 4,30. Yleishyödyllisiltä yhteisöiltä ei peritä veroa. Yleisen kiinteistöveroprosentin osalta on huomioitu laki kiinteistöverolain muuttamisesta, jonka seurauksena maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytetään yleisestä kiinteistöveroprosentista. Maapohjan kiinteistöveroprosentti on alarajan mukaisesti 1,30.

Kunnan verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton tuotamiin veroennusteisiin.

Verotulojen kehitys ja ennuste (milj. euroa)	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023 OVK I	TPE 2023 OVK II	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisveron kehitys	166,2	171,6	180,6	186,3	196,5	88,6	90,7	91,8	89,1	94,0	98,1
Kiinteistöveron kehitys	9,4	9,6	10,8	12,0	12,7	12,6	12,9	13,2	13,7	14,1	14,4
Yhteisöveron kehitys	7,6	8,6	9,3	12,1	13,4	8,7	9,4	9,3	8,2	8,7	9,0
Yhteensä	183,2	189,7	200,6	210,4	222,6	109,9	113,0	114,2	110,9	116,7	121,4

Kiinteistöverotuottojen on arvioitu asettuvan vuonna 2024 13,7 milj. euroon. Asuin- ja liikerakentamisen perusteella kiinteistöverotuottojen positiivisen kehityksen arvioidaan jatkuvan suunnitelmakauden loppuun saakka. Rakentamiskustannusten kasvu näkyy myös kiinteistöverotuottojen kertymässä. Maapohjan kiinteistöveroprosentin eriyttäminen ja asettaminen uudelle, yleistä kiinteistöveroprosenttia korkeammalle tasolle nostaa kunnan kiinteistöverotuottoja noin 0,4 milj. euroa.

Yhteisöverotuottojen on arvioitu asettuvan vuonna 2024 noin 8,2 milj. euroon, joka on 1,1 milj. euroa vähemmän vuoden 2022 tilinpäätösennusteeseen nähden. Yhteisöveron jako-osuutta korotettiin väliaikaisesti 10 prosenttiyksiköllä osana valtion koronatukijärjestelyjä vuosina 2020 ja 2021. Vuonna 2022 jako-osuus palautui normaalille tasolle. Suhdanteen heikentymisen

myötä yritysten maksetut ennakkoerot ovat laskeneet vuoden 2023 aikana ja tämä laskee myös tulevien vuosien arvioita.

Kunnallisverotuksen pohjana olevien ansiotulojen arvioidaan kasvavan vuonna 2024 noin 4,5 prosenttia edellisvuoteen nähden. Kunnallisverotuottoja arvioidaan kertyvän vuonna 2024 89,1 milj. euroa. Kunnallisverotulojen pienentyminen vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden on 2,7 milj. euroa. Vuoden 2023 kunnallisverotulojen kertymää parantaa aikaisempien vuosien korkeammilla veroprosenteilla maksuunpannut verot.

Suunnitelmavuosina 2025 ja 2026 verotulojen ennakoidaan kehittyvän positiivisesti. Ansiotulojen kehityksen ennakoidaan olevan suunnitelmavuosina 3,9 % tasolla.

VEROPROSENTIT	Vaihteluvälit 2024	Nurmijärvi 2022	Nurmijärvi 2023	Nurmijärvi TA 2024
Kunnan tuloveroprosentti		19,75	7,11	7,50
Rakennusten yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93-2,00	1,18	1,18	1,18
Maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti*	1,30-2,00			1,30
Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti	0,41-1,00	0,48	0,48	0,48
Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	0,93-2,00	1,18	1,18	1,18
Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	4,18-6,00	4,3	4,30	4,30
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti	0,00-2,00	0,00	0,00	0,00

*Eduskunta hyväksyi 8.11.2023 hallituksen esityksen kiinteistöverolain muuttamista siten, että maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytetään yleisestä kiinteistöveroprosentista. Maapohjaan on sovellettu aiemmin yleistä kiinteistöveroprosenttia. Laki tulee voimaan 1.1.2024.

Valtionsuudet suunnitelmakaudella 2024-2026

Valtionsuudet kehitys ja ennuste (milj. euroa)	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
							OVK I	OVK II			
Valtionsuudet kehitys ja ennuste	30,1	32,3	51,7	41,5	45,7	32,2	31,5	31,5	32,5	36,9	37,5

Kunnan valtionsuudet koostuvat valtiovarainministeriön hallinnoimasta peruspalvelujen valtionsuudesta (1393/2022, 618/2021) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionsuudesta (1705/2009). Valtionsuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionsuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Valtionsuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu kunnan järjestämien peruspalveluiden rahoittamiseen. Lisäksi järjestelmään sisältyy kuntien välisiä verotuloeroja tasaava mekanismi (ns. verotulojen tasausjärjestelmä), ja koska Nurmijärven kunnan asukaskohtaiset verotulot ovat keskimääräistä korkeammat valtakunnallisessa tarkastelussa, on valtionsuuksien osuus Nurmijärven kunnan tulo-rahoitus-pohjasta suhteellisesti matalampi monein muihin kuntiin nähden. Valtionsuusennusteet pohjautuvat Kuntaliiton valtionsuuslaskelmiin.

Kunnan valtionsuuksien arvioidaan vuonna 2024 asetuvan 32,5 milj. euroon, joka on noin 1,0 milj. euroa enemmän vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen nähden. Kasvu on aiemmin ennakoitua pienempää johtuen

siirtyneiden sote-kustannusten tarkentumisesta. Siirtyneitä kustannuksia oli aiempaa arvioitua enemmän ja täten rahoitusta siirretään hyvinvointialueille ja tämä pienentää kuntien tulevien vuosien valtionsuuksia. Peruspalvelujen indeksikorotus on 2,2 prosenttia, joka kasvattaa valtionsuuksia. Suunnitelmavuosina peruspalvelujen indeksikorotukseen tehdään hallitusohjelman mukaisesti yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys.

Suunnitelmavuosien valtionsuuksien tasoon vaikuttaa vuonna 2025 kuntien vastuulle siirtyvät TE-palvelut. Kunnan valtionsuuksien arvioidaan kasvavan kustannuksia vastaavasti noin 5 milj. euroa.

Hallitusohjelmassa on linjattu, että kuntien rahoitus- ja valtionsuusjärjestelmää lähdetään uudistamaan ja uuden järjestelmän on tarkoitus astua voimaan 1.1.2026 siten, että uusi järjestelmä vastaa kuntien sote-uudistuksen ja TE-uudistuksen jälkeistä roolia. Uudistus on tarkoitus toteuttaa kustannusneutraalisti.

Lainarahoitus suunnitelmakaudella 2024-2026

Toiminnan ja investointien rahavirta on talousarviossa 2024 9,4 milj. euroa negatiivinen. Suunnitelmavuosina 2025 ja 2026 ko. rahavirta heikkenee merkittävästi joh-tuen kasvavista investointimenoista. Suunnitelma-vuonna 2026 toiminnan ja investointien rahavirran en-nustetaan asettuvan -24,8 milj. euroon.

Vuoden 2024 osalta lainanotto asettuu +9,4 milj. eu-roon, joka tarkoittaa, että tarvitaan lisää lainarahoitusta kattamaan kasvaneita investointimenoja. Vanhoja pitkä-aikaisia lainoja joudutaan rahoittamaan uudelleen 16,1 milj. euron edestä. Lainakannan ennustetaan kasvavan 206,2 milj. euroon. Suunnitelmavuosien nettolainan-oton arvioidaan olevan yhteensä 50,2 milj. euroa, koska tulo-rahoitus ei riitä isojen hankkeiden rahoittamiseen. Vanhoja pitkäaikaisia lainoja joudutaan uudelleenrahoit-tamaan suunnitelmakaudella 2024-2026 yhteensä 88,3 milj. euroa. Lainakannan ennustetaan olevan 256,4 milj. euroa vuoden 2026 lopuksi.

Rahoituksen järjestämisessä kunta käyttää kuntatodis-tusohjelmaan perustuvaa lyhytaikaista lainaa sekä pitkä-aikaisia lainoja. Kunnan rahoitustoiminta perustuu ta-lousarvion lisäksi kunnassa vahvistettuihin rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteisiin.

Korkotuotot ja -kulut

Yleinen korkotaso on ollut erittäin matala jo useamman vuoden, joka näkyy kunnan lainasalkussa alhaisena kes-kikorkona. Kohonneen inflaation myötä kiristynyt raha-politiikka on kuitenkin nopeasti kääntänyt korkotason nousuun ja korkeampi korkotaso on tullut Nurmijärvel-läkin näkyväksi verrattain hyvästä lainojen suojaus-as-teesta huolimatta. Vuosi sitten kunnan lainasalkun 12kk keskikorko on ollut 0,44 % ja kirjoitushetkellä keskikorko on 1,25 %. Keskkoron ennakoitaan nousevan 2,6 % vuo-den 2026 loppuun mennessä.

Velkaantumisen vaikutukset korkokuluihin ovatkin tois-taiseksi pysyneet vielä maltillisina, mistä on muodostu-nut kunnalle normaaleihin korko-oloihin verraten mil-joonien eurojen korkokustannusetu vuosien aikana. Kunnan keskkoron ennustetaan kasvavan tulevina vuo-sina nopeasti, mikäli korkotaso pysyy nykyisenlaisena. Kunnan korkokulujen arvioidaan olevan vuonna 2024 3,9 milj. euroa vuonna ja kasvavan tasaisesti suunnitel-mavuosina. Vuonna 2025 korkokulujen arvioidaan aset-tuvan 4,6 milj. euron tasoon ja vuonna 2026 6,4 milj. eu-roon.

Kunta on solminut korkoriskien suojaamistarkoituksessa yhden koronvaihtosopimuksen, joka erääntyy loka-kuussa 2024. Jäljelle jäävästä sopimuksesta kunta hyö-tyy nettona arviolta 0,5 milj. euroa vuonna 2024.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotoista suurin erä on osinkotuotto Nurmijär-ven Sähkö Oy:ltä, joka on vuodesta 2019 lähtien ollut 2,0 milj. euroa vuodessa.

Nurmijärven Vesi -liikelaitos maksaa kuntaemolle pe-ruspääomasijoituksesta kuuden prosentin tuottoa, noin 162 000 euroa vuodessa. Vastaava erä on Nurmijärven Vedellä rahoituskuluissa.

INVESTOINNIT

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle 2024 sekä suunnitelmavuosille 2025–2026. Vuodet 2027 ja 2028 on esitetty informaatiotietona. Vuoden 2024 bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 39,3 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointeihin ei ole arvioitu taloussuunnitelmakausille ja maan myyntituloja on kirjattu (tasearvolla laskettuna) 1,5 milj. euroa. Näin ollen nettoinvestoinnit (bruttoinvestoinnit vähennettynä rahoitusosuuksilla ja hyödykkeiden luovutuksesta saatavilla tuloilla tasearvosta) asettuvat vuoden 2024 osalta 37,8 milj. euroon.

Bruttoinvestoinnit suunnitelmakaudella 2024–2026 ovat yhteensä 161,6 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 157,1 milj. euroa.

Taloussuunnitelman mukainen tulorahoitus riittää kattamaan investointien rahoitustarpeesta 72,3 prosenttia vuonna 2024, 54 prosenttia vuonna 2025 ja 54 prosenttia vuonna 2026. Loppuosa investoinneista tulee rahoittaa joko lainarahalla, omaisuuden myynnillä tai rahavaroista.

Maanhankinta

Maanhankinnan määräraha vuodelle 2024 on 2,5 milj. euroa.

Muut pitkävaikutteiset menot

Vuodelle 2024 on budjetoitu 0,6 milj. euroa henkilöstö- ja taloushallinnon järjestelmäuudistuksiin sekä sähköiseen arkistointiin.

Talonrakennus

Vuonna 2024 talonrakennukseen on osoitettu määrärahaa 16,9 milj. euroa, joka vastaa noin 45 prosenttia kokonaisinvestoinneista. Talonrakennuksen investoinnit tarkentuvat NUUKA -palveluverkkoselvityksen jälkeen talousarviovuoden aikana. Talousarviovuodelle päiväkotien ja koulujen peruskorjauksiin on varattu 0,2 milj. euroa. Toimialojen yhteisiin hankkeisiin on varattu 0,1 milj. euroa ja Aleksian keittiöhankkeisiin on varattu 0,5 milj. euroa. Pieniin talohankkeisiin on varattu 1,9 milj. euroa,

joista 0,3 milj. kohdentuu koulujen ja päiväkotien pihojen ja leikkivälineiden kunnostukseen.

Vuoden 2024 talonrakennushankkeista merkittävin on Rajamäen kampuksen uudishanke.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Taloussuunnitelman vuodelle 2024 on budjetoitu kunnallistekniikan rakentamiseen 11,4 milj. euroa, Klaukkalan tieverkkoon 0,1 milj. euroa sekä kunnan ja valtion yhteishankkeisiin 1,5 milj. euroa.

Irtaimisto, laitteet ja ajoneuvot

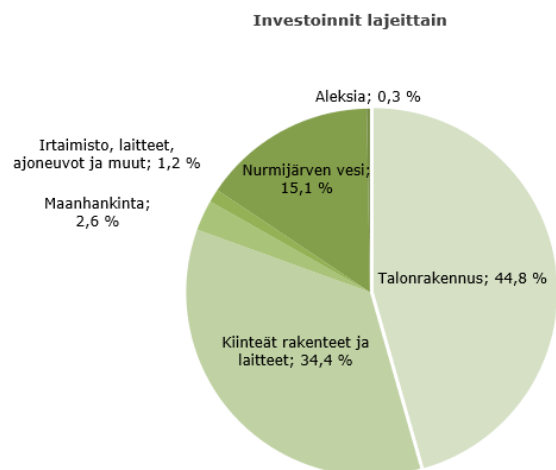
Irtaimistoon, laitteisiin ja ajoneuvoihin budjetoidaan yli 10 000 euron arvoiset hankkeet sekä ensikertainen kalustaminen. Taloussuunnitelman vuodelle näihin on varattu 0,4 milj. euroa.

Nurmijärven Vesi liikelaitos

Investointiohjelmassa talousarviovuodelle on varattu 5,7 milj. euroa. Liittymismaksuja arvioidaan kertyvän 1,3 milj. euroa.

Aleksia liikelaitos

Keittiölaitteiden uusimiseen on varattu 0,1 milj. euroa.

Yhteenveto investoinneista 2024-2028

1000 €, alv 0%	Yhteensä 2024- 2026	2024	2025	2026	2027	2028
1. Kiinteä omaisuus						
Menot	7 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Tulot	-4 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
2. Muut pitkävaikutteiset menot						
Menot	710	605	95	10	0	0
3. Talonrakennus						
Menot	74 070	16 940	27 780	29 350	20 000	20 450
4. Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Menot	39 340	12 995	12 985	13 360	15 915	14 845
5. Irtaimisto, laitteet, ajoneuvot ja muut						
Menot	4 755	435	2 110	2 210	3 410	1 110
Investoinnit yhteensä ilman liikelaitoksia						
Investoinnit, brutto	126 375	33 475	45 470	47 430	41 825	38 905
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Maanmyynti	-4 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Investoinnit, netto	121 875	31 975	43 970	45 930	40 325	37 405
6.1 Nurmijärven vesi						
Menot	34 950	5 700	11 045	18 205	15 260	9 480
6.2 Aleksia						
Menot	300	100	100	100	100	100
Investoinnit yhteensä						
Bruttomenot	161 625	39 275	56 615	65 735	57 185	48 485
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Maanmyynti	-4 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Investoinnit, netto	157 125	37 775	55 115	64 235	55 685	46 985

HENKILÖSTÖ

Kunnan moniammatillisen henkilöstön yhteisenä tehtävänä on huolehtia kuntalaisten palveluista ja rakentaa omalta osaltaan kuntalaisten parempaa arkea. Kuntastrategian mukaisesti kunta työnantajana huolehtii henkilöstön hyvinvoinnista ja työnteon edellytyksistä. Henkilöstön yhteinen arvoperusta rakentuu kolmesta toimintaperiaatteesta - asukas- ja asiakaslähtöisyys, vastuullisuus ja rohkeus – joiden merkityksestä ja toteutumisesta käydään keskustelua henkilöstön kanssa. Kuntastrategiaa toteuttavassa henkilöstöohjelmassa vuosille 2023 - 2025 korostetaan yhteisöllisyyden, osaamisen, arvostavien kohtaamisten ja toiminnan selkeyden merkitystä.

Kunta-alan työvoimapula näkyy kunnassa monissa henkilöstöryhmissä. Erityisesti varhaiskasvatuksen henkilöstön, opetusalan ja teknisen alan henkilöstön saatavuus on vaikeutunut viime vuosina. Myös lyhytaikaisten sijaisien rekrytointi varhaiskasvatuksen, opetusalan ja ruoka- ja siivouspalvelujen tehtäviin on haastavaa. Rekrytoinneissa ja kilpailussa osaavasta työvoimasta onnistuminen edellyttääkin entistä vahvempaa ja myönteisempää työnantajakuva ja tavoitteellisen kehittämistyön jatkamista esimerkiksi johtamisen ja viestinnän osalta.

Vuonna 2024 henkilöstöpolitiikkaa ja johtamista haastaa erityisesti talouden tasapainottamiseen eli Nuuka –ohjelman toimeenpanoon. Nuuka –ohjelmassa on puitesopimuksena määritelty henkilöstölinjaukset ja palvelutuotannon muutossuunnitelmat, jotka on käsitelty yhteistoimintamenettelyissä vuoden 2023 aikana. Palvelutuotannon muutossuunnitelmat koskevat mm. ruoka- ja siivouspalveluja, alkuluokkatoimintaa, tilakeskusta ja kunnallistekniikkaa sekä talous- ja henkilöstöhallintoa. Yhteistoiminnasta huolehditaan edelleen näiden muutosten tarkempien selvitysten ja valmistelujen yhteydessä. Henkilöstölinjauksista keskeisiä ovat henkilöstömäärän ja –kustannusten kasvun hallinta, lomapalkkavelan pienentämiseen tähtäävä vuosilomia ja säästövapaita koskeva tarkennus, työn pitkäjänteistä suunnitte-

lua edellyttävät lisä- ja ylityökorvausten ja matkakustannusten vähentäminen sekä sairauspoissaolojen vähentäminen.

Vuoden 2024 aikana otetaan käyttöön uusi HR-tietojärjestelmäkokonaisuus, jonka tavoitteena on tehostaa hallinnollista työtä, selkeyttää henkilöstöhallinnon prosesseja ja vähentää järjestelmäkustannuksia. Uudistuksessa useat nykyiset prosessit ja käytännöt muuttuvat.

Kunta-alan työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka ja ne sisältävät rakenteellisia muutoksia, vuosittaisten yleiskorotusten lisäksi paikallisesti sovittavia järjestelyeriä ja palkkausjärjestelmän kehittämisohjelman. Seuraavan kerran palkkojen yleiskorotukset tulevat voimaan 1.6.2024.

Henkilöstösuunnitelma

Kunnan henkilöstösuunnittelu perustuu henkilöstöresurssien suunnitelmalliseen ja taloudelliseen käyttämiseen. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan palvelutuotannon henkilöstötarpeet, luonnollisen poistuman vaikutukset sekä toimintojen uudelleenjärjestelyjen ja tehtävämuutosten mahdollisuudet. Vanhuuseläkkeelle siirtyä vuosittain arviolta 30–45 työntekijää ja vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus on ollut noin 10 %. Luonnollisen poistuman kautta vapautuvien virkojen ja tehtävien täyttäminen harkitaan noudattaen Nuuka –ohjelmassa sovittua henkilöstömäärän kasvun hallinnan periaatetta.

Kunnan henkilöstömäärä oli vuoden 2022 lopussa alussa yhteensä 1738 HTV:ta. Talousarvioon sisältyvän henkilöstösuunnitelman lähtökohdaksi on, että vuodelle 2024 esitetään toimialojen ja liikelaitosten harkinnan mukaan palvelutarpeisiin nähden vain välttämättömät uudet virat ja työsopimussuhteiset tehtävät. Henkilöstösuunnitelmaan sisältyy toimialojen ja liikelaitosten esitykset yhteensä 15 uuden viran/työsopimussuhteisen tehtävän perustamisesta. Niistä 13 sijoittuu sivistys- ja hyvinvointitoimialalle, yksi konsernipalveluihin ja yksi ympäristötoimialalle.

Henkilöstömenot, 1 000 eur	TP2022	TA2023	TA2024
Konsernipalvelut	4 472	6 556	6 804
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	60 624	59 568	63 219
Ympäristötoimiala	7 201	7 304	7 937
Nurmijärven Vesi	1 463	1 485	1 554
Aleksia	5 437	5 019	5 144
Yhteensä	79 196	79 933	84 658

HTV1	TP2022	TA2023	TA2024
Konsernipalvelut	64,2	54,0	52,5
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	1 344,2	1 288,0	1 334,3
Ympäristötoimiala	145,6	160,0	159,0
Nurmijärven Vesi	23,7	23,0	23,5
Aleksia	159,5	160,0	156,0
Yhteensä	1 737,2	1 685,0	1 725,3

KÄYTTÖTALOUSOSA

Konsernipalvelut

Konsernipalvelut

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	2 582 131	2 470 735	2 470 735	2 846 776	2 667 686	2 597 686
Myyntituotot	2 090 897	1 982 079	1 976 079	2 209 086	2 209 086	2 209 086
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	264 204	331 056	337 056	461 090	282 000	212 000
Muut toimintatuotot	227 030	157 600	157 600	176 600	176 600	176 600
Toimintakulut	-13 616 837	-15 145 708	-15 838 827	-16 203 001	-21 512 791	-21 406 031
Henkilöstökulut	-4 471 665	-6 556 343	-6 643 154	-6 804 235	-6 570 445	-6 620 525
Palvelujen ostot	-4 691 580	-4 546 697	-4 796 285	-5 132 253	-8 100 333	-8 050 593
Aineet, tarv. ja tavarat	-46 563	-96 970	-101 109	-96 300	-94 300	-93 200
Avustukset	-3 662 522	-3 120 520	-3 470 667	-3 284 000	-5 884 000	-5 784 000
Muut toimintakulut	-744 507	-825 177	-827 612	-886 213	-863 713	-857 713
Toimintakate	-11 034 706	-12 674 973	-13 368 092	-13 356 225	-18 845 105	-18 808 345
Poistot ja arvonal.	-59 979	-106 700	-92 700	-167 880	-365 000	-317 500
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	64,2	54,0	51,3	52,5	52,0	52,0

Toiminnan kuvaus

Konsernipalveluiden toimialan perustehtävänä on tukea muiden toimialojen ja konserniyhteisöjen toimintaa. Konsernipalveluiden hoitamia tehtäviä ovat elinkeino- ja työllisyyspalvelut, viestintä- ja markkinointi, kunnan kokonaistalouden hoito, strategian ja tiedonhallinnan koordinointi, tietohallinto ja tietotekniikan järjestäminen, hankintapalvelut, kunnan yleishallinnon hoitaminen, juridinen konsultaatio, asianhallinta ja arkistointi, keskitetty asiakaspalvelu sekä henkilöstöhallinnon tehtävät. Konsernipalvelut vastaa Aleksia-liikelaitoksen (siivous- ja ruokapalvelut) ohjauksesta. Kunta hankkii taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut Sarastia Oy:ltä.

Toimintaympäristön muutokset

Tulevien vuosien keskeisin tavoite on kunnan talouden tasa-painottaminen. Kunnan NUUKA-ohjelma on päivitetty kuluvan vuoden aikana ja vuonna 2024 konsernipalveluiden yhtenä keskeisenä tavoitteena on valmistella ja toteuttaa NUUKA-ohjelman päätöksiä.

Aleksia-liikelaitoksen palvelujen tuotantotapaa koskeva markkinakartoitus on tarkoitus toteuttaa syksyllä 2023 ja tavoitteena on, että valtuusto päättäisi jatkotoimenpiteistä alkuvuonna 2024. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen keskitäminen toteutetaan vuoden 2024 aikana ja tehostetaan hallinnollisia prosesseja eri toimialojen välillä. NUUKA-ohjelmassa on linjattu kunnan toimielinrakenteen tiivistämisestä tulevalle valtuustokaudelle ja tulevan toimielinrakenteen valmistelu on tarkoitus käynnistää vuoden 2024 aikana.

Kunnan palvelutuotannon ohjausta kehitetään vakiinnuttamalla palveluiden järjestämissuunnitelma ja rullaava palveluverkko pysyväksi toimintamalliksi. Vuoden 2024 osalta tavoitteena on tarkastella ja uudelleen määritellä kunnan investointiprosessi. Strategian osalta talousarviovuonna toteutetaan Fiksu kuntastrategia –hanketta, jonka tavoitteena on kuntastrategiaan liittyvään tiedonhallinnan ja tiedolla johtamisen prosessien, tavoiteasetannan ja mittaroinnin kehittäminen.

TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa. Nurmijärven osalta työllisyyspalvelut on tarkoitus järjestää yhdessä Keski-Uudenmaan kuntien kesken. Keski-Uudenmaan työllisyysalueen muodostavat alueen kuusi kuntaa; Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula. Vuonna 2024 tehdään työllisyysalueen valmistelutyötä ja kehitetään työllisyyspalveluiden toimintamalleja yhteistyössä perustettavan työllisyysalueen kanssa palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi.

Kuntastrategiassa yhdeksi painopisteeksi on asetettu matkailun, kulttuurin ja tapahtumatoiminnan toimintaedellytyksien mahdollistaminen sekä kunnan keskeisten matkailukohteiden kehittäminen. Kuluvana vuonna on hyväksytty matkailun, kulttuurin ja tapahtumien kehittämisen ohjelma ja ohjelman mukaisia toimenpiteitä toteutetaan vuoden 2024 aikana.

Konsernipalvelut vastaa vaalien järjestämisestä ja vuonna 2024 järjestetään sekä presidentinvaalit että EU-vaalit. Vuoden 2024 aikana toteutetaan kaksi merkittävää järjestelmä-uudistusta; uusi henkilöstöhallinnon ohjelmisto on tarkoitus ottaa käyttöön keväällä 2024 ja uuden taloushallinnon ohjelmiston käyttöönotto ajoittuu vuoden 2025 alkuun.

Henkilöstösuunnitelma

Konsernipalveluissa tehdään aktiivisesti tehtävien uudelleenjärjestelyä sekä toteuttamalla tehtäväkuvamuutoksia että arvioimalla tehtävien uudelleenjärjestelymahdollisuudet vakanssien avautuessa tai luonnollisen poistuman yhteydessä. Henkilöstösuunnitelmaan sisältyy määräaikainen projektikoor-

dinaattori vuoden 2024 loppuun saakka. Projektikoordinaattorin tehtävä on tarvittava lisäresurssi kunnan talous- ja henkilöhallinnon järjestelmien vaihtamiseen liittyen ja tehtävä jaetaan henkilöstö- ja talouspalvelujen kesken. Projektikoordinaattorin palkkakustannus kohdistetaan investointeihin.

Hallintopalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	103 572	105 735	105 735	94 324	94 324	94 324
Toimintakulut	-1 015 889	-1 128 238	-1 138 252	-1 170 247	-1 207 447	-1 229 697
Toimintakate	-912 317	-1 022 503	-1 032 517	-1 075 923	-1 113 123	-1 135 373
Toimintakate, €/asukas	-20,5	-22,6	-22,8	-23,7	-24,3	-24,5
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	12,0	11,0	10,1	11,0	11,0	11,0

Olelliset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	Vaalit (valmisteluressssi)	10 000	
	Muut toimintakulut		
	Sisäiset vuokrat	29 000	

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
Hallintopalvelut			
Henkilöstömäärä (HTV1)	11	10,1	11
Välitetyt puhelut	13 801	12 500	12 500
Kirjattavat asiat	1 796	1 800	1 800
Tehdyt henkilökortit	318	700	400

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Tulosalue vastaa valtuuston ja kunnanhallituksen valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, muista tukitehtävistä ja kokous- sihteeriydestä. Tulosalue (kunnanlakimies ja hallinnon asiantuntija) tulee jatkossa hoitamaan tarkastuslautakunnan kokousten valmistelua ja kokoussihteerin tehtäviä. Lisäksi tulosalue vastaa hallinnon yleisistä tukipalveluista, kunnanviraston keskitetystä asiakaspalvelusta sekä kirjaamo- ja arkistopalveluista. Tulosalue vastaa osaltaan päätösten täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä ja määräaikojen seuraamisesta.

Lisäksi tulosalueen vastuulla on vaaleihin liittyvät kokonaisjärjestelyt. Vuonna 2024 alkuvuodesta järjestetään presidentinvaalit mahdollisesti kaksine vaaleineen sekä kesällä europarlamenttivaalit. Tulosaluepäällikkö kunnanlakimies vastaa myös kunnan henkilöstön ja päätöksenteon juridisesta tuesta ja konsultoisesta, asiakirjojen ja sopimusten valmistelusta ja tarvittaessa oikeudenkäyntien hoitamisesta. Painopisteet voivat vaihdella aina kulloinkin ajankohtaisten aiheiden mukaan.

Hallintopalvelut vastaa myös tiedonhallinnan kehittämisestä kunnassa. Kunnan tietosuojavastaava toimii tulosalueella, ohjaten tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä. Tiedonhallintalaki edellyttää tiedon säilyttämistä sähköisessä muodossa, ja jotta tämä toteutuisi, myös tiedon sähköistä pitkäaikaissäilytystä kehitetään.

Toiminnan painopistealueet

Tulosalue tarjoaa palveluja kunnan eri toimialoille mahdollistaen osaltaan kunnan eri perustoimintojen strategian mukaisen toiminnan.

Kaikkia toimialoja palveleva sähköinen arkistojärjestelmä on otettu käyttöön vuoden 2023 aikana, ja sen käyttöä tullaan laajentamaan tietojärjestelmäintegraatioin ja paperiarkiston aineistoja digitoimalla. Tämä edellyttää henkilöstöltä entistä enemmän asiantuntemusta, mikä otetaan huomioon, kun asiantuntijasihteerin eläköitymisen jälkeen rekrytoidaan hänelle seuraajaa.

Whistleblower-direktiivi pantiin toimeen vuoden 2023 keväällä ja kunnan ilmoituskanava on otettu käyttöön. Tavoitteena on edelleen hallinnon ja päätösvalmistelun sujuvoittaminen. Hallintopalveluissa on käynnissä tehtävien järjestelyjä liittyen toiminnan kehittämiseen tältäkin osin. Toimintaa on tiivistetty myös lakiasiantuntijan eläköitymiseen liittyen. Sisäistä koulutusta tulee lisätä, ja se on yksi painopistealue edelleen tulevana vuonna.

Kesällä 2023 alkanut sopimushallintaprojekti saa jatkoksi sopimushallintaohjeen ja se pannaan täytäntöön vuodelle 2024 jatkuvilla sisäisillä koulutuksilla.

Vaalijärjestelyjä on kehitetty edelleen. Kuten jokaisessa vaalissa, äänestyspaikat on tarkasteltu uudelleen ja uusiakin paikkoja ollaan ottamassa käyttöön keskeisiltä paikoilta, jotta ne mahdollisimman hyvin palvelisivat äänestysaktiivisuutta.

Vaalien käytännön järjestämisvastuu on ollut aiemmin liian vähillä henkilöresursseilla, ja siksi herkemmin haavoittuva. Tämä todennäköisimmin tietää panostusta ja rekrytoimista myös vilkkaana vaalivuonna 2024. Tänä vuonna kiinnitetään erityistä

huomiota vaalilautakuntien valintaprosessiin. Myös vaalitoimipisteiden visuaaliseen ilmeeseen pyritään mahdollisuuksien mukaan panostamaan.

Juridisten palvelujen osalta palvelut perustuvat kunnanlakimiehen käytännön konsultointiin, asiakirjojen laadintaan, yhteydenpitoon eri viranomaistahoihin ja sopimuskumppaneihin. Tavoitteena on säännöllisesti pitää sisäisiä hallinnon ja erilaisten ajankohtaisten seikkojen tietoisuuksia juridisesta näkökulmasta.

Alueelliset valmiuskeskukset (AVAK) toiminnan jatkaminen ja edelleen kehittäminen jatkuu kouluttamalla vuoden 2024 aikana uusia AVAK-henkilöitä kunnan henkilöstöstä sekä vapaaehtoisista toimijoista. Vuonna 2024 tullaan järjestämään paikallispuolustusharjoituksen osana valmiusharjoitus, johon kutsutaan mukaan myös muita viranomais- ja järjestötoimijoita. AVAK-toiminta on osa kunnan valmiussuunnitelmaa ja toteuttaa näin osaa kunnan kokonaisturvallisuudesta huolehtimisesta valtakunnallisen ohjeen mukaisesti.

Henkilöstöpalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	233 354	232 569	232 569	260 498	260 498	260 498
Toimintakulut	-1 519 819	-3 614 672*	-3 946 656	-4 040 628	-3 908 898	-3 929 778
Toimintakate	-1 286 464	-3 382 103	-3 714 087	-3 780 130	-3 648 400	-3 669 280
Toimintakate, €/asukas	-29	-75	-82	-83	-80	-79

*Vuodesta 2023 alkaen eläkemenoperusteisen KuEL-maksun korvaava tasausmaksu on budjetoitu henkilöstöpalvelut tulosalueelle.

HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	13,7	11,0	11,5	11,5	11,0	11,0

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Myyntituotot		
	Sisäiset myyntituotot	28 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	KVTES-korotusten vaikutus	17 000	
	KEVA tasausmaksu		35 000
	Palvelujen ostot		
	Sarastia palkanlaskentapalvelut	61 260	
	Muut toimintakulut		
	Epassi	30 000	

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
Henkilöstömäärä (HTV1)	13,7	11,5	11,5
Toimintakulut/HTV1	110 936 €	343 187 €	351 359 €

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Henkilöstöpalvelujen tehtävänä on tukea ja kehittää henkilöstöjohtamista sekä henkilöstön hyvinvointia. Toimintamme tavoitteena on, että esihenkilöt ja työntekijät kokevat palvelut sujuvina ja ne ovat helposti saatavilla. Tuemme organisaatiota henkilöstön kehittämisen, henkilöstöraportoinnin, palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmien, yhteistoiminnan, palvelussuhdeasioiden, rekrytoinnin, työhyvinvoinnin ja työsuojelun asiantuntijoina.

Kunnan henkilöstövoimavaroja kehitetään ja johdetaan kuntastrategian ja henkilöstöohjelman mukaisesti huolehtien henkilöstön hyvinvoinnista ja työnteon edellytyksistä. Kehitämme henkilöstön hyvinvointia ja laadukasta johtamista hyvässä yhteistyössä kunnan johdon, esihenkilöiden, henkilöstön ja henkilöstön edustajien kanssa.

Kunnan kestävä kasvun eli Nuuka -ohjelman osalta edistämme henkilöstöä koskevien asioiden valmistelua ja toimeenpanoa. Erityisesti vuonna 2024 tavoitteena on säästövapaiden vähentyminen, korvaavan työn lisääminen osana sairauspoissaolokäytäntöjä sekä työaikakorvausten vähentyminen.

Yhteistyössä Sarastian palkanmaksupalvelujen kanssa huolehdimme osaltamme palkanmaksuaineiston laadusta ja palkkojen oikeellisuudesta. Henkilöstötietojärjestelmien kokonaisuudistus toteutetaan vuoden 2024 aikana. Järjestelmämuutoksen tavoitteena on tehostaa hallinnollista työtä, selkeyttää henkilöstöhallinnon prosesseja ja vähentää järjestelmäkustannuksia. Uudistuksessa nykyiset prosessit ja toimintamallit

muuttuvat, mikä edellyttää myös käyttäjien koulutuksiin ja tukeen varautumista. Samalla jatketaan henkilöstöhallinnon toimintojen keskittämistä.

Palkka- ja palkkausjärjestelmien kehittämisen osalta kehitetään palkitsemisen muotoja ja varaudumme 1.6.2024 voimaan tulevien virka- ja työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten valmisteluun.

Toiminnan painopistealueet

- Talouden tasapainotuksen ja muutosjohtamisen tuki henkilöstövaikutusten osalta
- Henkilöstötietojärjestelmien ja HR-prosessien uudistaminen
- Henkilöstöohjelman toteutus

Talous- ja strategiapalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	1 834 049	1 719 116	1 719 116	1 987 129	1 987 129	1 987 129
Toimintakulut	-3 005 590	-2 939 797	-2 931 997	-3 141 834	-3 119 994	-3 136 104
Toimintakate	-1 171 541	-1 220 681	-1 212 881	-1 154 705	-1 132 865	-1 148 975
Toimintakate, €/asukas	-26	-27	-27	-25	-25	-25

1.6.2023 organisaatiomuutoksen vaikutukset huomioitu vertailuluvuissa

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1	2022	2023	2023	2024	2025	2026
Yhteensä	21,0	20,0	18,0	18,0	18,0	18,0

Olelliset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Tietohallinnon sisäisten veloitusten kasvu kustannusten nousun myötä	132 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Palkankorotukset	22 000	
	Sähköisen arkiston palvelut (Tietohallinto)	50 000	
	Tietohallinnon kustannusten kasvu (MS-lisenssien hinnankorotukset, kyberturvapalvelu)	95 000	
	Sarastian kustannusten kasvu	15 000	

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
Talous- ja strategiapalvelut			
Henkilöstömäärä (HTV1)	21	18	18
Taloushallinnon ostopalvelut *	388 000 €	418 000 €	438 000 €
Hallinnoitavien sopimusten määrä	Tieto ei saatavilla	366	366
Uudet liittymiset yhteishankintayksiköiden sopimuksiin	11	10	10
Tietotekniikan hoidossa olevien työasemien määrä	1937	1930	1930

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Talous- ja strategiapalvelujen tulosalue vastaa kuntakonsernin talouden ohjauksesta, kuntastrategian valmistelusta, tiedolla johtamisen kehittämisestä sekä kunnan sisäisten hankintapalveluiden ja tietotekniikkapalveluiden tuottamisesta. Tulosalue koostuu neljästä tulosyksiköstä: talouspalvelut, strategiapalvelut, hankintapalvelut ja tietotekniikkapalvelut.

Talousohjauksen keskeisenä tehtävänä on vastata kuntakonsernin taloussuunnittelusta ja -raportoinnista, maksuvalmiuden ja rahoitustoimintojen ylläpidosta sekä yleisestä kuntakonsernin talouden ohjauksen kehittämisestä. Talouspalvelut tuottaa vuosittain osavuositarkastukset, talousarvion ja konsernitilinpäätöksen samalla vastaten tiedolla johtamisen yleisestä kehittämisestä kunnassa.

Strategiapalvelut vastaavat strategiatyön valmistelusta ja strategisen ohjauksen kehittämisestä, väestö- ja palvelutarveanalyysistä osana tiedolla johtamista sekä asumisen viranomais-tehtävistä.

Hankintapalveluiden tulosyksikkö vastaa kunnan keskitettyjen palvelu- ja tavarahankintojen kilpailuttamisesta, hankintasopimusten valmisteluun ja niiden jälkihoitoon liittyvästä koordinaatiosta sekä kilpailutus- ja sopimusjärjestelmän ylläpidosta. Hankintapalvelut vastaa myös kunnan keskusvaraston toimintoista ja sisäisistä kuljetuksista.

Tietotekniikkapalveluiden tulosyksikön tehtävänä on vastata kunnan tietojärjestelmien ja työasemien palveluiden toimivuudesta, saatavuudesta ja kehittämisestä sekä tietohallinnosta.

Toiminnan painopistealueet

Talouspalvelut -tulosityksikön toiminnan keskeisinä painopisteinä tulevat seuraavien vuosien aikana olemaan kestävä kasvun ohjelman toimeenpanon tukeminen ja talouden pitkän aikavälin mallintaminen, taloushallinnon järjestelmäkokonaisuuden uudistaminen, taloushallinnon kuntatasoisen organisoitumisen selkiyttäminen ja uusien toimintatapojen vakiinnuttaminen sekä rahoitusriskien hallinta. Järjestelmäkokonaisuuden uudistaminen ajoittuu vuosille 2023–2025 ja tulee sitomaan paljon yksikön resursseja projektinhallintavastuun kautta. Samassa yhteydessä tarkastellaan olemassa olevia ohjesjärjestelmiä ja arvioidaan niiden ja niihin liittyvien prosessien tarkoituksenmukaisuus sekä kehitystarpeet. Taloushallinnon organisoitumisen selkiyttämällä pyritään edistämään toiminnallista tehokkuutta, työntekijöiden pitovoimaa ja ennaltaehkäisemään henkilöriskejä.

Strategiapalveluissa painopistealueina on kunnan rullaavan palveluverkkotyön ja kuntastrategian tavoitteiden seurannan jatkokehittäminen sekä maankäytön tavoiteohjelman päivittäminen. Strategiapalvelujen vastuulla on myös Fiksu kuntastrategia -hankkeen vetäminen, joka tähtää kuntastrategiaan liittyvään tiedonhallinnan ja tiedolla johtamisen prosessien, tavoiteasetannan ja mittaroinnin vertaiskehittämiseen.

Tietohallinto- ja tekniikkapalveluissa on tapahtunut isoja muutoksia viimeisen vuoden aikana. Yksikön toimenkuvaa on selkiytetty ja painopistettä pyritään siirtämään kohti strategisempaa kumppanimallia, jossa kaikkea palvelua ei tarvitse tuottaa itse vaan kunnan kokonaisuutta pyritään turvaamaan tarkoitukseenmukaisilla ratkaisuilla ja kumppaneita hyödyntämällä. Yksikön henkilöstömäärä on pienentynyt kahdella hengellä muutosten myötä. Yksikkö huolehtii kunnan tietoteknisen ympäristön tietoturvasuudesta ja käyttövarmuudesta. Uusia teknologisia ratkaisuja sekä palvelumalleja hyödyntämällä resursseja pyritään ohjaamaan rutiininomaisista ylläpito- ja tukitehtävistä kunnan digitalisaatiokehityksen vahvempaan tukemiseen. Kunnan järjestelmähankkeiden onnistumisen ja vaikuttavuuden varmistamiseksi yksikkö tiivistää yhteistyötään kunnan eri toimialojen kanssa ja hyödyntää kuntasektorin verkostoja entistä enemmän.

Hankintapalvelujen rooli on muuttunut vuonna 2021 kun kunnan hallintosääntöä päivitettiin. Suurin osa hankintapalveluiden kilpailuttamista hankinnoista siirtyi uudistuksen myötä toimialojen kilpailutettavaksi. Hankintapalvelujen rooli keskittyi tämän myötä hankintatoimen strategiseen ohjaukseen ja toimialojen tukemiseen ja konsultointiin toteutettaviin hankintoihin liittyen. Uudistus ei ole kaikilta osin selkiyttänyt toimintatapoja ja -valtuuksia. Tästä johtuen hankintatoimen organisoitumisesta teetetään erillinen nykytila-analyysi, jonka perusteella tehdään suositukset hankintatoimen tulevaisuuden organisoitumisesta. Kunnan tulee jatkossa panostaa hankintojen vaikuttavuuteen ja hankintaosaamisen varmistamiseen eri organisaatioilla.

Viestintä- ja markkinointipalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	40 020	39 846	39 846	39 840	39 840	39 840
Toimintakulut	-506 941	-629 857	-610 518	-640 822	-643 432	-656 282
Toimintakate	-466 921	-590 011	-570 672	-600 982	-603 592	-616 442
Toimintakate, €/asukas	-11	-13	-13	-13	-13	-13
HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	4,0	6,0	5,7	6,0	6,0	6,0

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	KVTES-korotusten vaikutus	9 000	
	Viestinnän asiantuntijan ja matkailuasiantuntijan palkat v. 2023 10kk	22 000	
	Palvelujen ostot		
	NUUKA (markkinointikustannukset ja sponsorointiavustukset)		10 000
	Sisäiset ICT-palvelut	22 000	
	Avustukset		
	Sponsorointiavustukset		5 000

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
Viestintä- ja markkinointipalvelut			
Henkilöstömäärä (HTV1)	4	5,7	6

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Viestintä- ja markkinointipalvelut edistää kuntastrategian toteutumista joulukuussa 2022 hyväksytyyn viestintäohjelman ja kesäkuussa 2023 hyväksytyyn kulttuuri-, matkailu- ja tapahtumaohjelman mukaisesti. Tulosalue tukee viestinnällisesti kunnan toimialoja ja muita tulosalueita näiden omassa toiminnassa sekä vastaa matkailun kehittämisestä.

Toiminnan painopistealueet

Viestintä- ja markkinointipalveluiden vuoden 2024 toiminnassa huomioidaan erityisesti sisäisen viestinnän kehittäminen, tonttimarkkinoinnin edistäminen, kotisivujen kehittäminen ja toimialojen viestinnällinen tukeminen sekä matkailun kehittäminen.

Tulosalue tukee viestinnällisesti kunnan toimialoja ja muita tulosalueita näiden omassa toiminnassa. Vuonna 2024 kunnan viestintä- ja markkinointipalvelut kehittävät sisäistä viestintää sekä asiakaspalveluviestintää, ja tulosalue järjestää sisäistä

koulutusta, millä tähdätään kunnan viestinnän viestintäohjelman mukaiseen kehittämiseen kokonaisuudessa.

Viestintä- ja markkinointipalvelut toteuttaa suunnitelmakaudella vetovoima- ja työnantajamielikuvakampanjoita, jotka tukevat viestintäohjelman tavoitteiden toteutumista. Viestinnässä panostetaan erityisesti työnantajamielikuvaviestintään, tonttimarkkinointiin sekä matkailumarkkinointiin. Matkailun kehittämistä toteutetaan hyväksytyyn matkailuohjelman mukaisesti yhteistyössä yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Vuonna 2024 painopiste on muun muassa matkailun hankerahoitusten hakemisessa.

Kuntalaisviestinnän osalta kunnan viestinnässä panostetaan mm. kunnan historian tarinoittamiseen, tapahtumaviestintään, kotisivujen kehittämiseen tiedon löydettävyyden ja sivujen käytettävyyden osalta sekä asiakaspalveluviestinnän kehittämiseen.

Elinvoimapalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	124 265	87 000	120 000	188 000	188 000	188 000
Toimintakulut	-3 620 264	-3 388 800	-3 712 150	-3 760 157	-9 623 357	-9 537 027
Toimintakate	-3 495 999	-3 301 800	-3 592 150	-3 572 157	-9 435 357	-9 349 027
Toimintakate, €/asukas	-78,7	-72,9	-79,3	-78,7	-205,9	-202,0
Luvut muutettu vastaamaan uutta organisaatiota						
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1	2022	2023	2023	2024	2025	2026
Yhteensä	10,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
Elinvoimapalvelut			
Henkilöstömäärä (HTV1)	4	4	4
Kunnan osuus Kelan työmarkkinatukimaksuista	2 641 991 €	2 650 000 €	2 400 000 €
Luovutetut yritystontit	9	5	1

Olelliset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Tuet ja avustukset		
	Palkkatuki	68 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Palkat ja palkkiot		
	KVTES-korotus	6 000	
	Palvelujen ostot		
	TE-uudistukseen varautuminen	67 000	
	Asiakaspalveluiden ostot, työllisyysohjaaja		20 000

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Elinvoimapalvelut –tulosalue koostuu elinkeino- ja työllisyyspalveluista sekä maatalouspalveluista. Näistä maatalouspalvelut tuottaa Mäntsälän kunta ostopalveluna.

Elinkeinopalvelut kehittävät yritysten toimintaedellytyksiä kunnassa ja tukevat uusien työpaikkojen syntymistä edesauttamalla uusien yritysten syntymistä ja uusien yritysten sijoittumista kuntaan sekä tukemalla olemassa olevien yritysten kasvua. Työllisyyspalvelut tukevat ennen kaikkea heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Keinoina ovat mm. palkkatuki- ja velvoitetöylyttäminen sekä työllistämisen kuntalaisä. Lisäksi KELA:n työmarkkinatukimaksujen kuntaosuudet maksetaan työllisyyspalveluiden kautta.

Vuoteen 2024 lähdetään tilanteessa, jossa kunnan yritystonttivaranto on erittäin vähäinen. Sijoittumispalveluiden osalta tuleva vuosi tulee olemaan totuttua hiljaisempi. Työllisyys

palveluiden osalta vuoden 2023 alussa käynnistyneen hyvinvointialueuudistuksen mukaiset suuret mullistukset jatkuvat TE-2025 uudistuksella. Kyseisellä uudistuksella tulee olemaan merkittäviä ja vielä ennakoimattomia vaikutuksia kunnan työllisyyspalveluihin sekä toiminnallisesti että taloudellisesti.

Toiminnan painopistealueet

Yritystoiminnan kehittämisen osalta keihäänkärkenä on laadukkaiden ja vaikuttavien neuvontapalveluiden tarjoaminen yrityksille. Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy:n kautta tarjottava neuvonta kattaa yrityksen kehityskaaren yrityksen perustamisesta kansainvälistymiseen ja muihin erityiskysymyksiin saakka. Tavoitteena on, että asiakkaiden tyytyväisyys tarjottuun palveluun säilyy saavutetulla korkealla tasolla (98 % asiakkaista suosittelisi palvelua muillekin v. 2022). Muun kehittämisen osalta tullaan tekemään yhteistyötä sekä KUUMA – alueella että pääkaupunkiseudun kanssa. Lisäksi tiivistetään

yhteistyötä Business Finlandin kanssa. Yhteistyö toteutuu ennen kaikkea markkinoinnillisen Helsinki Ring of Industry saateenvarjon alla, jonka jatkamisen tapa on parhaillaan KUUMA-alueella mietittävänä.

Vaikka yritystonttitarjonta on hyvin rajallinen, jatketaan tiivistä yhteydenpitoa mahdollisten kuntaan sijoittuvien yritysten kanssa. Tavoitteena on, että aikoinaan luovutettavaksi tuleva, parhaillaan kaavoitettavana oleva Sudentullin yritysalue saa hyvän lähdön valmiiden asiakkaiden kautta.

Työllisyyspalvelujen osalta vuosi 2024 tulee täyttymään TE-2025 uudistuksen valmistelusta. Tätä kirjoitettaessa uudistus näyttää alueella toteutuvan kuuden kunnan yhteisenä työllisyysalueena, johon Nurmijärven ohella tulevat mukaan Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Pornainen ja Tuusula. Uuden työllisyysalueen pitäisi aloittaa toimintansa heti vuoden 2025 alussa. Sitä ennen alueen valmistelussa pitää päästä valmiuteen, jolla nykyiset TE-hallinnon palvelut henkilöstöineen voidaan siirtää kuntien vastuulle ilman toiminnassa ilmeneviä katkoksia.

Yhteiset toiminnot

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	223 859	127 570	127 570	164 925	94 925	24 925
Toimintakulut	-3 878 374	-3 225 168	-3 280 602	-3 240 873	-2 947 523	-2 854 023
Toimintakate	-3 654 515	-3 097 598	-3 153 032	-3 075 948	-2 852 598	-2 829 098
Toimintakate, €/asukas	-82	-68	-70	-68	-62	-61

HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	2,6	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Myyntituotot		
	Sisäiset myynnit		32 600
	Tuet ja avustukset		
	Tuet ja avustukset valtiolta (vaalit)	70 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Vaalit	206 500	
	Avustukset		
	NUUKA		41 000
	Rajamäen Uimahalli, koululaisuintien siirto sivistys- ja hyvinvointitoimialalle		40 000
	Muut toimintakulut		
	NUUKA Hyvä Olo-kortti		35 000

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024
Yhteiset toiminnot			
Henkilöstömäärä (HTV1)	2	2	2
Kunnanhallituksen kokoukset	28	23	23
Valtuuston kokoukset	11	9	9

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Yhteisten toimintojen tulosalue sisältää kunnanvaltuuston ja -hallituksen toiminnan, vaalit, eri yhteisöiden kunnan jäsenmaksut ja yhteistoimintaosuudet, verotuskustannukset, suhdetoiminnan, edustuksen sekä avustukset.

Yhteistoimintaosuuksiin sisältyy Uudenmaan liiton jäsenmaksu, Kuntaliiton ja Kuntatyönantajien jäsenmaksu, Kuuma-liikelaitoksen maksuosuus, MAL-rahoitusosuudet sekä Gramexin, Teoston ja Kopioston korvaukset. Avustusmäärärahoissa merkittävänä erinä on varattu vuodelle 2024 Rajamäen Uimahalli Oy:n toiminta-avustukseen 640 000 euroa ja Hyvä Olo -kortin tukeen 35 000 euroa. Avustusmäärärahoissa on huomioitu kunnanvaltuuston 21.6.2023 hyväksymät NUUKA-toimenpiteet ja lisäksi uimahallin toiminta-avustuksesta on kunnan sisäisenä siirtona siirretty 40 000 euroa sivistys- ja hyvinvointitoimialalle koululaisten uintiopetuksen kustannuksiin.

Toiminnan painopistealueet

Alkuvuonna 2024 järjestetään presidentinvaalit ja kesäkuussa 2024 järjestetään EU-vaalit. Nurmijärven kunta viettää juhluvuotta vuonna 2025, jolloin kunta täyttää 250 vuotta. Juhlavuodeksi ollaan laatimassa kunnan historiikkia, jonka kustannuksiin on varauduttu vuosille 2023–2025. Vuodelle 2024 kunnan historiikin laadintaan on varattu noin 40 000 euroa. Osallistuvaan budjetointiin on varattu 25 000 euroa.

Tarkastuslautakunta

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	2 712	2 843	2 843	2 970	2 970	2 970
Toimintakulut	-42 972	-63 120	-63 120	-61 120	-62 140	-63 120
Toimintakate	-40 260	-60 277	-60 277	-58 150	-59 170	-60 150
Toimintakate, €/asukas	-1	-1	-1	-1	-1	-1

HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on sen lisäksi mitä säädetään kuntalain 121 §:ssä seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista, tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintar-

kastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tilintarkastuksen kilpailutus toteutetaan vuoden 2023 loppupuolella ja uusi tilintarkastussopimus tulee voimaan vuonna 2024. Tarkastuslautakunnan toiminnassa ei muutoin arvioida olevan olennaisia muutoksia edellisvuoteen nähden.

Projektit

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024*	2025	2026
Toimintatuotot	20 299	156 056	123 056	109 090	0	0
Toimintakulut	-26 988	-156 056	-155 533	-147 320	0	0
Toimintakate	-6 689	0	-32 477	-38 230	0	0
Toimintakate, €/asukas				-1	0	0
* Tulosalue perustettu vuodelle 2024						
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Konsernipalveluihin perustettiin vuodelle 2023 kehityshankkeille oma hallinnollistekninen tulosalue. Tulosalueen tarkoituksena on avata ulkopuolista rahoitusta saaviin hankkeisiin sisältyvien resurssien läpinäkyvyyttä sekä helpottaa tulosalueiden määrärahojen seuranta ja raportoinnin vertailukelpoisuutta.

Nurmijärven kunnalle ja muille hankkeeseen osallistuville kunnille myönnettiin vuonna 2022 Valtionvarainministeriön

hallinnoimaa digikannustinrahaa yhteensä 289 850 euroa Fiksu kuntastrategia -hankkeeseen. Hanke tähtää kuntastrategian suunnittelun, toimeenpanon arvioinnin kehittämiseen. Tarkoituksena on vertaiskehittämisen avulla parantaa kuntastrategiaan liittyviä tiedonhallinnan ja tiedolla johtamisen prosesseja, tavoiteasetantaa ja mittarointia. Hanketta toteutetaan vuosina 2023–2024. Nurmijärvi on hankkeessa hankehallinnoija. Muut osallistujakunnat ovat Mäntsälä ja Sipoo.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	7 408 216	6 105 350	7 015 710	6 446 460	6 346 460	6 346 460
Myyntituotot	1 769 890	1 712 640	1 830 640	2 084 030	2 084 030	2 084 030
Maksutuotot	2 642 443	2 161 830	2 228 830	2 146 350	2 146 350	2 146 350
Tuet ja avustukset	2 604 464	1 935 910	2 674 950	1 916 250	1 816 250	1 816 250
Muut toimintatuotot	391 419	294 970	281 290	299 830	299 830	299 830
Toimintakulut	-106 359 848	-108 906 127	-111 323 165	-118 339 470	-118 936 370	-120 524 470
Henkilöstökulut	-60 623 589	-59 567 587	-61 851 587	-63 218 600	-63 499 500	-64 752 600
Palvelujen ostot	-21 630 617	-23 032 540	-23 270 666	-25 462 670	-25 774 670	-26 124 670
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 700 501	-2 874 220	-2 773 620	-2 855 140	-2 848 140	-2 848 140
Avustukset	-4 106 241	-4 283 160	-4 283 160	-4 168 450	-4 168 450	-4 168 450
Muut toimintakulut	-17 298 899	-19 148 620	-19 144 132	-22 634 610	-22 645 610	-22 630 610
Toimintakate	-98 951 632	-102 800 777	-104 307 455	-111 893 010	-112 589 910	-114 178 010
HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	1344	1288	1354	1334	1322	1322

Kunnanhallituksen kesäkuussa 2023 hyväksymä sivistys- ja hyvinvointitoimialan talousarviokehys (toimintakate) vuodelle 2024 oli 111 567 870 euroa. Sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan esitys toimintakatteeksi oli 112 131 710 euroa. Esitetty toimintakate ylitti kunnanhallituksen antaman kehkeyksen 563 840 euroa. Kunnanhallituksen antamasta kehkeyksestä puuttui sisäisten erien osalta Aleksian 279 850 euron ja ICT-palvelujen 238 060 euron kasvu. Tämän lisäksi Nuuka-toimintapideohjelmaan liittyvää säästövapaiden osuutta pienennettiin 45 930 euroa.

Lautakunnan hyväksymään talousarvioon on tehty kulujen karsintaa kunnanjohtajan esitykseen vuodelle 2024 yhteensä 324 700 euroa, ja tuottojen lisäystä 20 000 euroa. Luvussa on huomioitu Nuuka-toimintapideohjelmaan sisältyvän alkuluokkatoinnasta luopumiseen liittyvät tarkennetut lisäsäästöt, 64 000 euroa. Lisättyjä Nuuka-toimintapiteitä ovat lautakuntien kokouspalkkioiden vähentäminen 11 100 euroa sekä vuoroviikkoasumiseen liittyvästä koulukuljetuksesta luopuminen 25 000 euroa sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön työvaateraha 47 000 euroa. Valtuusto palautti määrärahan (25 000 euroa) vuoroviikkoasumisen koulukuljetukseen liittyen. Palvelujen ostoihin on lisätty kuluja 40 000 euroa koululaisten uimaopetukseen. Suunnitteluvuosille on huomioitu Nuuka-toimintapiteiden määrärahaivaikutukset.

Tuottojen pieneneminen vuoden 2023 tilinpäätösennusteen verrattuna on 8,1 % eli 569 250 euroa. Toimialan toimintakulut ovat 118 273 470 euroa. Kulut kasvavat 7 016 304 euroa verrattuna vuoden 2023 tilinpäätösennusteseen eli 6,3 %.

Toimialan visio

Paremmat arjen ilmiöt.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan palvelujen kehittämisessä huomioidaan kuntastrategia ja toimialan palvelujen kehittämissuunnitelma. Palvelujen kehittämisen lähtökohtana on tu-losalueiden välinen yhteistyö, kuntalaisten osallisuus ja eri ikäryhmille sekä henkilöstölle kohdennetut tavoitteet.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan kehittämisen teemat ovat seuraavat:

- Yhteisöllisyys ja osallisuus
- Laadukkaan palvelun varmistaminen
- Arjen hyvinvointi
- Henkilöstö

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus menoihin/tuloihin (muutokset verrattuna muutettuun TPE 2023-lukuihin)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Maksutuottojen väheneminen varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen osalta		81 000
	Tukien ja avustusten väheneminen erillisten valtion-avustusten osalta		758 000
	Kotikuntakorvausten kasvu	304 000	
	Yhteistoimintakorvausten lasku		84 000
	Kuntakorvausten lisääntyminen kotoutumispalveluissa	31 000	
	Liikunta- ja hyvinvointipalvelujen maksutuotot	27 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut	1 546 000	
	- Palkankorotukset	2 229 000	
	- Uudet vakanssit	268 700	
	- Nuukaan liittyen alkuluokkatoiminnasta luopuminen ja avoimen varhaiskasvatuksen supistaminen		229 000
	- Nuukaan liittyvät säästövapaat		188 000
	- Erillishankkeiden henkilöstökulut		935 000
	- Yhden vuosiviikkotunnin lisäys B1 ruotsin kieleen	96 000	
	- Nuuka-toimenpiteenä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokouspalkkioiden vähentäminen		11 100
	Palvelujen ostot		
	- Varhaiskasvatuksen palveluseteli	1 734 000	
	- Sisäiset siivous- ja ruokapalvelukustannukset, Aleksia		346 000
	- Sisäiset ICT-kustannukset	222 000	
	- Koulukuljetukset	657 000	
	Aineet, tarvikkeet, tavarat		
	- Koulutuspalvelujen oppimateriaalihankinnat	57 000	
	Avustukset		
	- Nuukaan liittyvä yhdistysten ja seurojen avustusten pienentäminen		62 000
	- Kotihoidon tuen kuntalisä	95 000	
	Muut kulut		
	- Sisäiset vuokrat	3 438 000	
	- ICT-laitteiden leasingin kulut	75 000	

Toiminnan kuvaus

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala tuottaa kuntalaisten hyvinvointia edistäviä ja monipuolisia varhaiskasvatus-, koulutus-, nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalveluja sekä kotoutumisen palveluja. Toimialan palvelut tuotetaan siellä missä erikaiset kuntalaiset ovat. Sivistys- ja hyvinvointitoimiala mahdollistaa kuntalaisille oppimisen, sivistymisen, harrastamisen ja elinikäisen kasvun. Sivistys- ja hyvinvointitoimialan tehtävänä on myös kuntatasoisen hyvinvointityön koordinointi.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Hyvinvoinnin näkökulma korostuu entistä enemmän sivistys- ja hyvinvointitoimialan toiminnan kehittämisessä. Toimialan palvelut tukevat ennalta ehkäisevää toimintaa ja kuntalaisten hyvinvointia. Kuntastrategiaan pohjautuva sivistys- ja hyvinvointipalvelujen kehittämissuunnitelma ohjaa toimialan palvelujen kehittämistä.

Laadultaan riittävän hyvät varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut tulee säilyttää. Lapsille ja nuorille tulee mahdollistaa tarvitsemansa tuen saanti sinne, missä lapset ja nuoret ovat.

Ikäihmisten määrä kasvaa Nurmijärvellä. Heille suunnattuja hyvinvointia tukevia palveluja tulee kehittää terveyden ja toimintakyvyn säilymiseksi. Ikäihmisiin kohdistuvat hankkeet koostuvat yhteen eri toimijat tuottamaan heille suunnattua toimintaa ja palveluja.

Toimintaympäristössä on tapahtumassa seuraavia muutoksia:

- Yhteistyön ja toimivien yhdyspintojen kehittäminen hyvinvointialueen kanssa
- Kuntatalouden tiukentuminen ja sen vaikutus toimialan palvelutuotantoon
- Kolmoiskriisin aiheuttamiin ilmiöihin vastaaminen: ilmastokriisi, Ukrainan sodan aiheuttama ja koronan jälkeinen palveluvaje, aikuisuuden puute.
- Viestinnän ja brändäyksen merkitys kasvanut palvelutuotannossa
- Kohtaamispaikkatoiminnan edelleen kehittäminen perheille ja ikäihmisille
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäjille järjestämiseen liittyvät valtakunnalliset kriteerit, varmistetaan jokaisen lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen asuinpaikasta riippumatta
- Yksityisen varhaiskasvatuksen laajeneminen, uusi yksityinen päiväkotitoiminta valmistuu Klaukkalaan syksyllä 2024
- Varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostaminen erityisesti yli 3-vuotiaiden ja maahanmuuttajataustaisten lasten osalta
- Alle 3-vuotiaiden lasten määrän kasvu varhaiskasvatuspalveluissa
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason vakiinnuttaminen hallitusohjelman mukaisesti

- Varhaiskasvatuksen palvelusetelitä koskevan lainsäädännön uudistaminen ja siirtäminen opetus- ja kulttuuriministeriöön.
- Varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoiman vahvistaminen kehittämällä työoloja ja varhaiskasvatuksen laatua sekä varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkojen lisääminen.
- Lasten kieltenoppimisen tukeminen varhaiskasvatuksesta alkaen vahvistamalla ja laajentamalla kielikylpy- ja kielisuihkutoimintaa.
- Avoimen varhaiskasvatustoiminnan supistaminen kysynnän mukaan.
- Kaksivuotisen esiopetuskokeilun päättyminen vuonna 2025 ja kokeilun tulosten arvioiminen ja jatkotoimenpiteiden valmistelu
- Päätös alkuluokkatoiminnasta luopumisesta
- Perusopetuksen tuntijakoon yhden vuosiviikkotunnin lisääminen ruotsin kieleen 1.8.2024 alkaen
- Perusopetuksen vähimmäistuntimäärän kasvattaminen 2–3 vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa
- Perusopetuksen tasa-arvorahoituksen määrärahatason vakiinnuttaminen vahvistamaan perusopetuksen laatua, tasoittamaan oppimiseroja ja ehkäisemään segregatiota
- Kolmiportaista tukea koskevan lainsäädännön uudistaminen tavoitteena turvata riittävä tuki ja hallinnollisen taakan vähentäminen opetushenkilöstöltä
- Etäopetuksen mahdollisuuksien hyödyntämisen arviointi nykyistä laajemmin perusopetuksessa
- Mobiililaitteiden käytön rajoittaminen perusopetuksessa koulupäivän aikana
- Oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen kouluissa vakiinaistamalla kouluvalmentajatoimintaa
- Oppivelvollisuuden suorittamisen mahdollistaminen työpajatoiminnassa
- Oppivelvollisuuden seurannan ja valvonnan edelleen kehittäminen nuorisopalveluissa
- Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistaminen vastaamaan paremmin lukiokoulutuksen aiheutuviin kustannuksiin järjestämisestä
- Lukiolaisille oikeus tukiopetukseen
- Ylioppilaskokeen kehittäminen siten, että yhden viidestä ylioppilaskokeesta voisi jatkossa korvata lukiodiplomilla
- Liikunnanopetuksen mahdollistaminen lukiolaisille viikoittaisena oppiaineena tulevaisuudessa
- Lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintojen tukeminen Suomen harrastamisen mallin kautta nuorisolain kirjausten mukaisesti. Toiminnan järjestämistä kehitetään edelleen kolmannen sektorin kanssa.
- Harrastesetelin käytön lisääminen kunnissa lasten ja nuorten mielekkäiden harrastusmahdollisuuksien laajentamiseksi
- Nuorten hyvinvoinnin polarisoituminen, yhä useampi nuori voi entistä paremmin, mutta pahoinvoivat nuoret voivat aiempaa huonommin
- Moniammatillisuuden vahvistaminen nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi

- Etsivän nuorisotyön kehittäminen tavoittamaan oppilaitoksissa opiskelevia nuoria sekä nuoria aikuisia
- Koulu- ja oppilaitosnuorisotyön edistäminen ja turvallisten aikuisten läsnäolon vahvistaminen kouluissa ja oppilaitoksissa
- Ihmisten vapaa-ajan tottumukset ovat muuttaneet. Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen, nuoris- sekä liikuntapalvelujen kuntalaisille tuottamien palvelujen tulee vastata tähän muutokseen.
- Kulttuurin ja taiteen sekä liikunnan laajempi hyödyntäminen ennaltaehkäisevässä sosiaali- ja terveydenhuollossa
- Lukuliikkeen laajentaminen kaikenikäisten lukutaidon edistämiseksi
- Lasten kulttuurin saavutettavuuden vahvistaminen
- Kirjastopalveluiden saavutettavuudesta huolehtiminen hyödyntäen omatoimilainausta ja kirjastoautoja
- Kansallisen e-kirjaston perustaminen
- Toimintatapojen muutos kaupallisten tapahtumien järjestämisessä kulttuuripalveluissa
- Liikuntapalveluiden palvelutuotanto keskittyy hyvinvointialueen ja kunnan väliselle yhdyspinnalle ennaltaehkäisevänä työnä
- Ikäihmisten määrän lisääntyminen luo tarpeita lisätä kunnan tuottamia ennaltaehkäiseviä palveluja liikunta- sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluissa.
- Vammaisten huomioiminen entistä paremmin palveluissa ja uusien koulu- ja päiväkotikiinteistöjen suunnittelussa
- Muutokset lasten ja nuorten määrässä vaikuttavat siihen, missä palveluita tarvitaan. Uudet asuinalueet lisäävät palvelujen käyttäjiä varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluissa sekä nuorisopalveluissa Rajamäellä, Kirkonkylässä ja Klaukkalassa.
- Toimialaan liittyviä digitaalisia palveluja kehitetään yhteistyössä palvelun tuottajien kanssa
- Yhteistyötä kehitetään toimialan tulosalueiden ja kunnan muiden toimialojen kesken.
- TE-2025 uudistus vaikuttaa nuorten työllistämiseen sekä kotoutumispalveluihin
- Uudistetun kotoutuslain tuomat muutokset kotoutumiseen
- Kotikuntaoikeuden saavien ukrainalaisten kasvava määrä
- Henkilöstön saamisessa on haasteita sekä varhais- että koulutuspalveluissa
- Paineet palveluverkossa huonokuntoisista kiinteistöistä johtuen

Henkilöstösuunnitelma

Uusi henkilöstö

Kolme kouluvalmentajaa koulutuspalveluihin 1.8.2024 alkaen oppilaiden hyvinvoinnin ja kouluun kiinnittymisen vahvistamiseen.

Koordinaattori liikunta- ja hyvinvointipalveluihin hyvinvoinnin edistämiseen 1.1.2024 alkaen kohtaamispaikkatoiminnan ja verkostomaisen toiminnan kehittämiseen.

Kolme päiväkodin määräaikaista apulaisjohtajaa varhaiskasvatuspalveluihin 1.1.2024-31.7.2025 varhaiskasvatuksen johtamisen vahvistamiseen.

Viisi varhaiskasvatuksen sosionomia tai varhaiskasvatuksen opettajaa varhaiskasvatuspalveluihin 1.1.2024 alkaen varhaiskasvatuslain mukaisten kelpoisuuksien saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Lakkautetaan vastaava määrä lastenhoitajan vakansseja.

Vakanssimuutokset

Yksi luokanopettajan vakanssi muutetaan **erityisopettajan vakanssiksi** koulutuspalveluissa 1.8.2024 alkaen. Erityisopettaja toimii konsultoivana erityisopettajana kouluille jalkautuvassa konsultointityössä.

Palveluverkkosuunnitelman ja palvelutuotanto-ohjelman toteutuminen talousarviossa

Palveluverkkosuunnitelma

Palveluverkon kehittäminen tulee tehdä rullaavasti huomioiden muutokset, mitä tapahtuu lasten ja nuorten määrässä eri puolilla kuntaa. Samoin palveluverkon kehittämiseen vaikuttaa kiinteistöjen kunto. Uusien kaava-alueiden käyttöön ottamisessa tulee huomioida palvelujen riittävyys ja niiden sijoittuminen. Varhaiskasvatuksen osalta joudutaan huomioimaan varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääntyminen sekä kasvanut alle 3-vuotiaiden määrä. Varhaiskasvatuksen osalta tarkastellaan palvelujen riittävyyttä erityisesti Rajamäellä ja Klaukkalassa uusien asuntoalueiden avaamisen näkökulmasta. Rajamäen kampuksen suunnittelu ja toteutus etenee KVR-urakan kilpailutuksen jälkeen. Kirkonkylässä lukion ja NYK:n odottaa kaavoituksen etenemistä. Klaukkalassa valmistellaan minipalveluverkkoa Syrjälän, Klaukkalan ja Urheilupuiston koulujen sekä uuden 10-ryhmäisen päiväkodin osalta.

Palvelutuotanto-ohjelma

Palvelumuotoilua hyödynnetään esim. peruskorjausten ja uusien koulutilojen rakentamisen yhteydessä.

Digitalisoinnissa hyödynnetään toimialan tietojärjestelmiä esim. oppilashallintoa ja varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmää sekä koulukuljetusten reititysohjelmaa, johon on liitetty huoltajille suunnattu Kouluun.fi -käyttöliittymä ja kouluille suunnattu Timit-järjestelmä. Samoin hyödynnetään Ilmari-ilmoittautumisjärjestelmää sekä Timmi-tilojen varaus- ja laskutusjärjestelmää. Yhdistyksille suunnatut avustukset haetaan sähköisesti. Varhaiskasvatuksen uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto alkaa marraskuussa 2023.

Toimialan eri tulosalueiden toiminnassa hyödynnetään kolmannen sektorin toimijoita monin eri tavoin. Nurmijärven harastamisen mallia toteutetaan kolmannen sektorin avulla. Ikäihmisille suunnattua olohuone-toimintaa toteutetaan yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa ja perheille tarkoitettuun kohtaamispaikkatoimintaan haetaan yhteisökuumppaniksi kolmatta sektoria.

Hallinto- ja talouspalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	138 545	125 870	270 870	288 540	288 540	288 540
Toimintakulut	-1 139 797	-1 206 540	-1 275 540	-1 323 470	-1 359 240	-1 378 840
Toimintakate	-1 001 252	-1 080 670	-1 004 670	-1 034 930	-1 070 700	-1 090 300
Toimintakate/asukas	-23	-24	-22	-23	-23	-24
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	16	15	17	16	16	16

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus menoihin/tuloihin (muutokset verrattuna muutettuun TPE 2023-lukuihin)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Kuntakorvaukset (kotoutumispalvelut)	31 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Palkankorotukset	40 500	
	Nuuka-toimenpiteenä luottamushenkilöiden ja vi- ranhaltijoiden kokouspalkkioiden vähentäminen		11 100

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto- ja talouspalvelut tuottaa tukipalveluja toimialan muille tulosalueille. Tulosalueen asiantuntijat tarjoavat erilaisia tukipalveluja sivistys- ja hyvinvointitoimialalle.

Organisaatiomuutoksen myötä hallinto- ja talouspalvelujen tulosalueeseen on kuulunut vuoden 2023 alusta alkaen kotoutumispalvelujen yksikkö.

Tulosalueen toiminnan painopistealueet

Tulosalueen tehtäviä ovat erilaiset toimialan koordinoitavat: investoinnit, hankinnat ja henkilöstöasiat, talousarviovalmistelu ja talousraportointi sekä tieto- ja viestintäteknologia. Tehtäväalueeseen kuuluvat myös koulukuljetukset, oppilashallintojärjestelmän ylläpito ja koordinointi sekä johdon tukitehtävät kaikille tulosalueille.

Hallinto- ja talouspalvelut vastaa myös toimialan kahden lautakunnan, sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan, hallinnollisista valmistelu-, toimeenpano- ja sihteeritehtävistä.

Vuoden 2024 aikana hallinto- ja talouspalvelujen tulosalueen kokoonpanoon on tulossa muutos, kun kunnan talous- ja henkilöstöhallintoa keskitetään kesäkuussa 2023 päivitetyn Nuuka-ohjelman mukaisesti.

Kotoutumispalvelut tarjoaa ohjaus- ja neuvontapalvelua kunnan kaikille maahanmuuttajille tuloperusteesta riippumatta Koto-infon neuvontapisteessä. Lisäksi kansainvälistä suojelua saaville ja heidän perheenjäsenilleen muodostuu asiakkuus kotoutumispalveluun kotoutumisajalle. Kotoutumispalveluissa palvellaan myös kunnassa asuvia ukrainalaisia.

Kotoutumispalvelut

Keski-Uudenmaan ja myös Nurmijärven vieraskielisen väestön määrä on nousussa ja vieraskielinen väestö monimuotoistuu. Kuntaan muutetaan monista eri syistä.

Kotoutumispalvelussa koordinoidaan kotoutumislain mukaisesti kotoutujien palveluprosesseja, tehdään pakolaisten vastaanottotyötä kunnanvaltuuston päätösten mukaisesti, sekä kehitetään maahanmuuttajatyötä monialaisesti niin Nurmijärvellä, kuin seudullisesti. Kotoutumispalvelun asiakkaina ovat kansainvälistä suojelua saavat henkilöt sekä heidän perheenjäsenensä. Nurmijärvellä vastaanotetaan valtuuston päätöksen mukaisesti 10–15 kiintiöpakolaista joka toinen vuosi. Kotoutumispalvelua toteutetaan usein verkostoyhteis-työnä eri toimijoiden kanssa. Kotoutuja-asiakkaat saavat ohjausta ja neuvontaa eri asioissa, elämänhallinnan tukea sekä tukea kotoutumisprosessiansa sujumiseksi. Kotoutumispalvelun asiakkuudessa olevien, kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden määrä on ollut nousussa vuonna 2023 ja määrän arvioidaan nousevan edelleen, osin Ukrainan sodan vuoksi. Kunta vastaanottaa seuraavan kiintiöpakolaisryhmän vuonna 2025.

Kaikille maahanmuuttajille suunnattu lähi- ja etäneuvontatoiminta on seudullisen hankkeen myötä jalkautettu osaksi kunnan palveluita ja palvelun yhdenmukaisuutta ja tasavertaisuutta tarkistellaan Järvenpään, Hyvinkään, Tuusulan ja Nurmijärven kesken. Vuonna 2024, hankkeen viimeisenä vuotena hankkeelle työskentelee seudullinen koordinoiva palveluneuvoja. Yhteiset maspa.fi -sivut säilyvät.

Nurmijärven kunta myöntää vuonna 2023 20–25 lisäkunta-paikkaa tarvittaessa Ukrainan tilanteen vuoksi. Ukrainalaisille voi syntyä asiakkuus kotoutumispalveluun myös ilman kuntapaikkaa ja he saavat myös matalan kynnyksen neuvontaa. Kotoutumispalvelussa yhteensovitetaan asiakaslähtöisesti laajan palveluverkoston toimintaa kotoutumisen edistämiseksi.

Toiminnan painopistealueet

TE-25-uudistuksen ja kotoutumislain uudistuksen myötä myös kunnan kotoutumispalvelut varautuu muutoksiin. Kunnan tehtävät lisääntyvät merkittävästi ja ne uudelleenorganisoidaan TE-palvelujen siirtyessä kuntien vastuulle. Kuntien vastuulle siirtyvät myös kotoutuja-asiakkaiden TE-palvelut. Kunta suunnittelee uudesta laista nousevien tehtävien järjestämistä yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

- Uuden kotoutumislain mukaisen kotoutumisohjelman järjestäminen ja suunnittelu. Kunnan uusien lakisääteisten tehtävien ja palvelujen tuottaminen.
- TE-25 -uudistuksen läpivieminen kotoutuja-asiakkaiden palvelujen osalta sikäli, kun ne koskettavat kunnan kotoutumispalvelun yhdyspintaa.
- Tilapäistä suojelua saavien kuntalaisten palvelujen koordinointi ja yhteensovittaminen yhdyspintatyöskentelynä.

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja	TP2022	TPE2023	TA2024
Hallinto- ja talouspalvelut			
Hallinto- ja talouspalvelut			
Henkilöstö	11,3	12	12
Kotoutumispalvelut			
Henkilöstö	4	5	4
Ely-keskuksen korvauksen piirissä olevien henkilöiden määrä keskimäärin/kk	39	83	121
Asiakaskontaktien määrä	1 302	1 450	1 500

Koulutuspalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	1 764 812	1 566 520	1 566 520	1 864 800	1 864 800	1 864 800
Toimintakulut	-57 445 921	-59 610 327	-60 328 150	-65 467 400	-65 944 400	-66 743 100
Toimintakate	-55 681 109	-58 043 807	-58 761 630	-63 602 600	-64 079 600	-64 878 300
Toimintakate/asukas	-1 253	-1 281	-1 297	-1 400	-1 398	-1 402
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	621	598	621	624	624	624

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus menoihin/tuloihin (muutokset verrattuna muutettuun TPE 2023-lukuihin)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Kotikuntakorvausten kasvu	304 500	
	Yhteistoimintakorvausten vähennys		84 500
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Palkankorotukset	1 167 300	
	Kouluvalmentajat (3 kpl) 1.8.2024 alkaen	55 000	
	Yhden vuosiviikkotunnin lisäys B1-ruotsin kieleen 1.8.2024 alkaen	96 200	
	Koulukuljetukset	656 900	
	Sisäiset ICT-palvelut	139 200	
	Sisäiset siivous- ja ravitsemuspalvelut		102 700
	Koulujen materiaalihankinnat	56 600	
	Leasing-kulut	87 000	
	Sisäiset vuokrat	3 112 500	
	Säästövapaiden vähentäminen (Nuuka)		31 200
	Taiteen perusopetusta, kansalaisopistotoimintaa ja muuta opetus- ja kurssitoimintaa järjestävien oppilaitosten toiminta-avustusten leikkaus (Nuuka)		24 000

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Koulutuspalvelut vastaa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Sen tehtäviin kuuluvat myös taiteen perusopetusta ja vapaata sivistystyötä järjestävien oppilaitosten tukeminen. Palvelut tuotetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

1.8.2021 alkaneeseen kaksivuotisen esiopetuksen ko keiluun osallistuva vuoden 2016 ikäluokka siirtyi perusopetukseen syksyllä 2023. Kokeilulain mukainen seurantatutkimus,

jossa arvioidaan lasten kielellisiä ja matemaattisia valmiuksia, sosiaalisia taitoja, itsetuntoa ja hyvinvointia toteutettiin näille lapsille syksyllä 2023. Syksyllä 2024 koulut toteuttavat vuonna 2017 syntyneiden lasten seurantatutkimuksen.

Rajamäen kampuksen rakentaminen käynnistyi elokuussa 2023 Rajakaaren sekä Seitsemän veljeksien koulun rakennuksen purkamisella. Kampukselle tulevat tilat perusopetuksen

6.–9. vuosiluokille sekä liikuntatilat koulun ja liikuntapalveluiden käyttöön. Opetustilat mitoitetaan 600 oppilaalle. Kampuksen on tarkoitus valmistua vuoden 2025 aikana ja pihatöiden kevään 2026 aikana. Syksyllä 2023 tehdyllä Klaukkalan minipalveluverkkotyöllä kartoitettiin kolmesta eri vaihtoehdosta parasta ratkaisua korvata huonokuntoiset Urheilupuiston, Klaukkalan ja Syrjälän koulut.

Henkilöstösuunnitelmaan esitetään yhden luokanopettajan vakanssin muuttamista erityisopettajan vakanssiksi 1.8.2024 alkaen. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä kasvaa koko ajan. Lisäksi tuen tarve on aikaisempaa monimuotoisempaa, mikä haastaa luokan- ja aineenopettajien osaamista. Perustettavaksi esitettävä erityisopettajan virka sijoituu kouluille jalkautuvaan konsultointityöhön, jota on kehitetty hankerahoituksella syyslukukauden 2019 alusta alkaen. Konsultoivan erityisopettajan tehtävänä on tukea oppilasta, opetusryhmää ja/tai henkilöstöä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä tilanteissa. Tämän lisäksi konsultoiva erityisopettaja ohjaa tarvittaessa koko kouluyhteisöä tuen järjestämisessä. Vakanssin muutos lisää tulosalueen henkilöstökustannuksia 3 000 euroa vuonna 2024 ja 7 000 euroa vuosina 2025 ja 2026.

Lisäksi henkilöstösuunnitelmaan esitetään kolmen (3) kouluvalmentajan toimen perustamista 1.8.2024 alkaen. Koronapandemia lisäsi lasten ja nuorten psyykkistä oireilua ja eri syistä aiheutuva pahoinvointi lisääntyy koko ajan. Koulupoissaolot ja kouluun sitoutumattomuus ovat kasvava ongelma, jonka ratkaisuksi on kehitetty sitouttavan kouluyhteisötyön mallia. Mallin kehittämiseen saadulla hankerahoituksella on kolmeen yläkouluun palkattu kouluvalmentaja lukuvuosille 2022–2023 ja 2023–2024. Kouluvalmentaja on opetusvelvollisuuteen sitomaton, helposti lähestyttävä ja turvallinen koulun aikuinen, jolla on aikaa kohdata kiireettä oppilaita. Kouluval-

mentajan tehtävän tärkeimpänä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden hyvinvointia ja kouluun kiinnittymistä sekä ennaltaehkäistä koulupoissaoloja. Nämä ovat tehtäviä, joita 1.8.2023 voimaan tullut perusopetuslain muutos edellyttää opetuksen järjestäjiltä. Näiden vakanssien perustaminen lisää tulosalueen henkilöstökustannuksia 55 000 eurolla vuonna 2024 ja 132 000 eurolla vuosina 2025 ja 2026.

Valtuusto päätti kesäkuussa 2023 Nurmijärven kestävä kasvun ohjelman (NUUKA) päivittämisestä. Päätös velvoitti koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluita laatimaan syksyn 2023 aikana suunnitelman vuonna 2018 käynnistyneen alkuluokkatoiminnan asteittaisesta alas ajamisesta vuoteen 2026 mennessä. Nuuka-toimenpidesuunnitelmaan kirjatusta toimenpiteistä toteutuvat vuonna 2024 taiteen perusopetusta, kansalaisopistotoimintaa ja muuta opetus- ja kurssitoimintaa järjestävien oppilaitosten toiminta-avustusten leikkaaminen 24 000 eurolla ja säästövapaiden aiheuttamien ylimääräisten kustannusten vähentäminen 31 200 eurolla. Säästövapaalla tarkoitetaan vapaata, jonka työntekijä säästää vuosilomastaan pidettäväksi seuraavalla lomakaudella tai sen jälkeen.

Toiminnan painopistealueet

- Alkuluokkatoiminnan hallittu ja suunniteltu alas ajaminen
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyön edelleen kehittäminen
- Oppilaiden ja opiskelijoiden oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen
- Lähikouluperiaatteen kehittäminen
- Koulujen kerhotoiminnan ja harrastamisen Suomen mallin kehittäminen
- Lukiokoulutuksen kehittäminen

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2022	TPE2023	TA2024
Koulutuspalvelut			
Peruskoulujen määrä	23	23	22
Perusopetuksen oppilasmäärä	5 684	5 655	5 655
Lukiokoulutuksen opiskelijamäärä	405	360	360
Henkilöstömäärä/HTV1	621	621	625
Oppilaskuljetusten menot*	2 743 535	2 911 620	3 543 540

*luvut sisältävät myös varhaiskasvatukseen kirjatut esiopetuksen kuljetuskulut

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen erillishankkeet

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	1 900 777	1 422 960	2 135 000	1 300 000	1 200 000	1 200 000
Toimintakulut	-2 370 853	-1 690 580	-2 588 000	-1 680 000	-1 480 000	-1 480 000
Toimintakate	-470 075	-267 620	-453 000	-380 000	-280 000	-280 000
Toimintakate/asukas	-11	-6	-10	-8	-6	-6
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	46	31	62	36	31	31

Vuonna 2024 koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluissa jatkuvat seuraavat, vuonna 2023 tai sitä aikaisemmin alkaneet hankkeet:

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Kerhotoiminnan kehittäminen 2023 10 000 €

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden perustaitojen kehittäminen 183 600 €

Korona- avustus varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen 2022 631 000 €

Yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistaminen ja kehittäminen 2023 50 120 €

Tasa-arvon edistäminen varhaiskasvatus 2023–2024 237 000 €

Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetus 2023–2024 565 000 €

Nurmijärvi harrastaa 90 000 €

Korona-avustus lukiokoulutukseen 87 494 €

Lisäksi Nurmijärvi on mukana seuraavissa muiden kuntien koordinoimissa hankkeissa.

Kuuma TVT- verkosto

Digi Kilta 4 (Hämeenlinna)

Valtakunnallisen oppilasagenttitoiminnan Nextstep (Kangasala)

Varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	2 639 337	2 089 870	2 161 190	2 078 650	2 078 650	2 078 650
Toimintakulut	-37 186 171	-38 760 280	-39 417 452	-41 863 340	-42 082 970	-42 817 270
Toimintakate	-34 546 834	-36 670 410	-37 256 262	-39 784 690	-40 004 320	-40 738 620
Toimintakate/asukas	-777	-810	-822	-876	-873	-880
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	554	560	571	574	567	567

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus menoihin/tuloihin (muutokset verrattuna muutettuun TPE 2023-lukuihin)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut		100 800
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	Palkankorotukset	842 700	
	Päiväkodin apulaisjohtajien (3) työtehtävä vahvistamaan varhaiskasvatuksen henkilöstön työolosuhteita sekä pito- ja vetovoimatekijöitä		
	- kokeilun jatkuminen 1.1.2024-31.7.2025	141 800	
	Varhaiskasvatuslain mukaiset vakanssimuutokset (5) 1.8.2024 alkaen	19 500	
	Ryhmittömän varhaiskasvatuksen lastenhoitajan (avoin varhaiskasvatus) vakanssin vähentäminen (NUUKA)		40 000
	Alkuluokkatoiminnan alas ajamisen myötä varhaiskasvatuksen lastenhoitajien vakanssien vähentäminen (NUUKA)		189 000
	Säästövapaiden vähentäminen (NUUKA)		157 100
	Muut kulut		
	Varhaiskasvatuksen palvelusetelikulujen kasvu indeksikorotuksen sekä lisääntyvän palvelutuotannon takia	1 734 100	
	Kotihoidon tuen kuntalisän siirto Kelan kautta maksettavaksi	95 000	
	Yksityisen hoidon tuen kuntalisä		73 000
	Sisäiset ICT-palvelut	32 400	
	Sisäiset ravitsemispalvelut		226 700
	Sisäiset vuokrat	252 200	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Varhaiskasvatus vastaa varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluiden järjestelyistä laadukkaasti ja kustannustietoisesti. Varhaiskasvatusta järjestetään kunnallisena ja yksityisenä varhaiskasvatustoimintana. Varhaiskasvatuksen palveluseteli sekä yksityisen hoidon tuen kuntalisä mahdollistavat perheille tasavertaisen mahdollisuuden hakeutua yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden piiriin. Esiopetusta järjestetään kunnallisena toimintana yhteistyössä perusopetuksen kanssa osittain koulujen tiloissa. Varhaiskasvatuspalveluiden vastuualueeseen kuuluu lisäksi lasten hoidon tuet (avustukset): kotihoidon tuki ja sen kuntalisä sekä yksityisen hoidon tuki ja sen kuntalisä.

Lasten osallisuusaste varhaiskasvatukseen on lisääntynyt viime vuosina ja valtakunnallisen ennusteen mukaan osallistumisaste jatkaa kasvuaan vielä seuraavina vuosina. Nurmijärvellä varhaiskasvatuspaikat ovat edelleen aiempien vuosien tapaan täyttyneet erityisesti alle 3 – vuotiaiden lasten määrän lisääntyessä varhaiskasvatuksessa. Tulevien vuosien aikana tarvittavien varhaiskasvatuspaikkojen määrän ennakoiminen on tärkeää, mutta jatkossakin haasteellista perheiden valinnoista sekä lapsen varhaiskasvatuksen osallistumisen aloittamisen ajankohdasta johtuen.

Yksityisten palvelutuottajien osuus kunnan varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisessä on viime vuosina noussut merkittävästi. 1.8.2023 alkaen käynnistyi 4 – ryhmäisen Liikuntapäiväkotin Peikkometsän toiminta Rajamäellä ja 1.1.2024 alkaen avautuu suunnitelmien mukaisesti Touhulan Laidunalueen päiväkodin 4 – ryhmäinen laajennusosa. Uusien yksityisten päiväkotipalveluiden myötä yksityisten palvelutuottajien osuus alle 5 – vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä Nurmijärvellä on 1.1.2024 jälkeen 35 %. Lisäksi NUUKA-toimenpiteiden mukaisesti Pilke päiväkotien kanssa on neuvoteltu Vanha-Klaukan alueen Päiväkotin Hehkon laajentamisesta 1.8.2024 alkaen nykyisestä 7 – ryhmäisestä päiväkodista 12 – ryhmäiseksi, jonka myötä yksityisten palvelutuottajien osuus alle 5 – vuotiaiden varhaiskasvatuksen järjestämisestä on 1.8.2024 jälkeen 39 %.

Palvelusetelimenojen arvioidaan kasvavan vuoden 2024 aikana lisääntyvästä yksityisestä varhaiskasvatuksesta, alle 3 – vuotiaiden ja tukea tarvitsevien lasten osalta palvelusetelikulujen lisääntymisestä sekä indeksitarkistusten takia yhteensä 1 734 100 euroa verrattuna muutettuun vuoden 2023 talousarvioon.

Mikäli Vanhan-Klaukan alueella toteutuu Pilke päiväkotin Hehkon laajennus neuvotteluiden mukaisesti 1.8.2024 alkaen, keväällä 2024 arvioidaan mahdollisuuksia lakkauttaa kunnallisia, tiloiltaan heikoimmassa kunnossa

olevia päiväkoteja Klaukkalan alueelta. Samalla arvioidaan mahdollinen tarve lisämäärä rahalle palveluseteliin. Lisäksi keväällä 2024 arvioidaan tarvemäärän alle 3 – vuotiaiden lasten osallistumisen lisääntymisen myös ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ja edelleen tarve lisätä ruotsinkielisten varhaiskasvatusryhmien määrää yhdellä ryhmällä Daghemmet Äppelgårdenissa 1.8.2024 alkaen.

Valtuuston kesäkuussa 2023 tekemän päätöksen mukaisesti valmistellaan uuden 10-ryhmäisen päiväkodin rakentamista Klaukkalaan. Uusi päiväkotitulee korvaamaan nykyisiä huonokuntoisia ja peruskorjaustarpeessa olevia päiväkotiyksiköitä Klaukkalan alueella.

Nurmijärven kunnan varhaiskasvatukselle vuonna 2022 myönnetyn valtionavustuksen tuella on Nurmijärvellä kehitetty varhaiskasvatuksen laatua, arviointia ja johtamista. Kehittämistyönä 1.8.2023 – 31.7.2024 välisen ajan toteutetaan apulaisjohtajakokeilu kolmen päiväkodin johtajan kokonaisuudessa, jossa apulaisjohtaja on resursoitu kokoaikaiseksi. Muiden yksiköiden osalta varajohtajan työtä sekä resursointia kehitetään valtionavustuksen turvin palkattujen ryhmättömien lastenhoidtajien resurssia hyödyntäen vahvistamaan yksiköiden parijohdattamisen mallia. Laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittämisen sekä vahvistamisen tarkoituksena on tukea varhaiskasvatuksen henkilöstön työolosuhteita sekä pito- ja vetovoimatekijöitä.

Henkilöstösuunnitelmaan vuodelle 2024 esitetään apulaisjohtajakokeilun jatkamista 1.8.2024-31.7.2025.

Päiväkodin apulaisjohtajamallia kehitetään edelleen tulevina vuosina asteittain palveluverkko- sekä muiden muutosten myötä.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaisesti varhaiskasvatuksen opettajien / varhaiskasvatuksen sosionomien määrää tulee lisätä niin, että vuonna 2030 päiväkodeissa vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Vuoden 2024 aikana viisi (5) nykyistä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssia lakkautetaan ja avataan varhaiskasvatuksen sosionomin (5) vakansseina.

1.8.2021 alkanut kaksivuotinen esiopetuskokeilu päättyi toukokuussa 2024. Kokeiluun valittiin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilulain (1046/2020) mukaisesti satunnaisotannalla kuntia tai kunnista koostuvia alueita. Nurmijärven kunta pääsi satunnaisotannan kautta mukaan kokeiluun ja kokeilun toimeenpanon valittiin Nukarin ja Ylitilantien päiväkodit. Esiopetus on maksuton ja lapsilla on oikeus koulumatkaetuuteen sekä oppilashuollon palveluihin. Muissa esiopetusyksiköissä olevat esioppilaat kuuluvat verrokkiryhmään.

Vuoden 2024 budjetissa on huomioitu Nuuka-säästöjä varhaiskasvatuspalveluiden osalta. Avoimen varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on vähennetty yhden työntekijän henkilöstökulut. Valtuuston kesäkuussa 2023 tekemän päätöksen mukaisesti syksyllä 2023 valmistellaan alkuluokkatoiminnan alas ajaminen. Valmistelun perusteella tarkastellaan henkilöstötarpeita ja mahdollisia henkilöstövähennyksiä esiopetuksen järjestämiseen liittyen 1.8.2024 alkaen. Lisäksi Nuuka-säästöjen mukainen säästövapaiden osuus varhaiskasvatuksessa on 157 100 euroa.

Varhaiskasvatuslakiin 1.8.2022 alkaen kirjatun muutoksen myötä varhaiskasvatuksessa on edelleen lisääntyvä tarve lasten pedagogisille ja rakenteellisille tukitoimille, joita ovat mm. ratkaisut pienennetystä ryhmäkoosta sekä varhaiserityiskasva-

tuksen lastenhoitajien sijoittaminen ryhmään. Lapsen tuen toteutumista varhaiskasvatuksessa tulee edelleen vahvistaa. Vuoden 2023 aikana on toteutettu kotihoidon tuen kuntalisän sekä yksityisen hoidon tuen kuntalisän maksatuksen siirto kunnalta Kelalle. Toimintamalli on aiempaa asiakasystävällisempi, sillä kuntalisten hakeminen sekä maksatus toteutuvat samanaikaisesti lakisääteisten tukien kanssa. Kelan kautta maksettuna jokainen kotihoidon tuen lakisääteisen tuen päätöksen saaja saa samanaikaisesti myös kuntalisäpäätöksen. Tämän takia kotihoidon tuen kuntalisän siirto Kelan kautta maksettavaksi lisää kustannuksia arviolta 95 000 euroa.

Toiminnan painopistealueet

- Palveluverkon kehittäminen ja palvelutarpeen ennakointi väestöennusteiden pohjalta
- Varhaiskasvatuksen johtamisen ja henkilöstön työolosuhteiden vahvistaminen jatkamalla apulaisjohtajamallin kokeilua
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyön edelleen kehittäminen
- Alkuluokkatoiminnan hallittu ja suunnitelmallinen alas ajaminen
- Varhaiskasvatuksen laadun, laadunhallinnan sekä arvioinnin kehittäminen
- Lapsen tuen toteuttamisen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2022	TPE2023	TA2024
Varhaiskasvatuspalvelut			
Henkilöstömäärä/HTV1 kunnallinen varhaiskasvatus	554	571	571
Kunnalliseen varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten lukumäärä	1 667	1 790	1 750
Palvelusetelillä järjestettyyn varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten lukumäärä	494	590	620
Yksityisen hoidon tuella varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten lukumäärä	57*	60	60
Kunnallisten päiväkotiyksiköiden lukumäärä	26	27	26
Yksityisten päiväkotien lukumäärä	9	10	9

*Uusi tunnusluku, toteuma 2022

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	209 277	228 170	210 170	184 330	184 330	184 330
Toimintakulut	-3 333 831	-3 852 150	-3 876 813	-3 861 450	-3 901 750	-3 912 850
Toimintakate	-3 124 554	-3 623 980	-3 666 643	-3 677 120	-3 717 420	-3 728 520
Toimintakate/asukas	-70	-80	-81	-81	-81	-81
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	47	45	45	46	45	45

Olelliset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus menoihin/tuloihin (muutokset verrattuna muutettuun TPE 2023-lukuihin)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Lipputuottojen väheneminen tapahtumatuotannon järjestämisen muutosten vuoksi		21 800
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Palkankorotukset	75 400	
	Toimintatapojen muutos kaupallisten tapahtumien järjestämisessä (Nuuka)		34 000
	Kulttuuriavustusten leikkaus (Nuuka)		7 600
	Sisäiset vuokrat		103 300
	Sisäiset ICT-kulut	31 400	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kirjasto- ja kulttuuripalvelujen tulosalue koostuu kolmesta yksiköstä: kirjastosta, kulttuuripalveluista ja museosta.

Kirjaston tehtävänä on kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen. Kirjasto tukee elinikäistä oppimista ja kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia tietojen ja taitojen kehittämiseen tarjoamalla asiakkaille monipuoliset ja uudistuvat koelmat. Kirjaston tehtävänä on myös tukea demokratiaa ja sananvapautta. Kirjasto järjestää kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetusta sekä tukee osallisuutta järjestämällä maksutonta toimintaa ja tapahtumia.

Kirjasto aktivoi ja osallistaa yhdistyksiä ja kuntalaisia järjestämään tapahtumia ja toimintaa kirjaston tiloissa. Tilauudistusten myötä sekä kirkonkylällä että Klaukkalassa on nyt toimivat ja tarkoituksenmukaiset tilat. Pääkirjaston peruskorjatut tilat on otettu erittäin myönteisesti vastaan. Tapahtumatila Männistön ja kokoushuoneiden käyttöaste on korkea. Klaukkalan kirjaston tilauudistuksen 2. vaiheessa kirjastosaliin

saatiin kaivattua lisätilaa uuden lehtisalin myötä. Samalla lastenosasto laajentui ja uudistui, ja henkilökunnan työtilat päivitettiin tarkoituksenmukaisiksi.

Kirjastojen lainamäärät ovat muutaman vuoden laskun jälkeen lähteneet nousuun. Suurinta nousu on ollut Rajamäen

kirjastossa, kun alueelle on muuttanut uusia asukkaita ja lapsiperheitä. Vuoden 2024 aikana Suomessa otetaan käyttöön Kansallinen e-kirjasto, johon myös Nurmijärven kirjasto osana Ratamo-kirjastokimpaa liittyy. Etänä käytettävien e-aineistojen hankinta ja lainaus hoidetaan siis jatkossa valtakunnan tasolla, mikä parantaa e-aineiston saatavuutta.

Kirjaston roolia yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun mahdollistajana on pyritty kansallisella tasolla vahvistamaan viime vuosina. Nurmijärven kirjasto pyrkii osaltaan parantamaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Tähän kytkeytyy myös media- ja digilukutaito, joiden vahvistaminen on yksi kirjaston tehtävistä.

Kunnan tehtävänä on kulttuurilain mukaan järjestää kulttuuritoimintaa. Kulttuuripalvelut-yksikkö edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä. Kulttuuriavustusten jakamisella luodaan edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle, ja edistetään kulttuurin ja taiteen harrastamista, sekä tapahtumien järjestämistä eri puolilla kuntaa. Kulttuurin kautta vahvistetaan myös asukkaiden hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.

Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia ja näyttelyitä, vastaa kunnan taidekokoelmasta ja taidehankinnoista, sekä koordinoi kulttuuriavustusten jakamista. Lisäksi kulttuuripalvelut tekee yhteistyötä yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa, ja välittää tietoa kulttuuritapahtumista- ja harrastuksista Nurmijärvellä.

Korona vaikutti kulttuurialaan syvällisesti, ja kulttuuritapahtumien kävijämäärät ovat vasta vuoden 2023 aikana alkaneet palautua kohti koronaa edeltävää tasoa. Hintojen nousu ja inflaatiokehitys vaikuttavat edelleen ostopäätöksiin ja -mahdollisuuksiin myös tapahtumalippujen osalta, ja niillä on oletettavasti vaikutusta myös eri toimijoiden edellytyksiin järjestää tapahtumia. Maksuttomien tapahtumien yleisömäärä on ollut nousussa.

Kulttuuripalvelut toimii pitkäjänteisesti Taaborinvuoren ja Monikkosalin tunnettuuden ja vetovoiman lisäämiseksi. Omana tuotantona tehtävien näyttelyiden ja kaupallisten tapahtumien lukumäärää vähennetään, ja fokusta suunnataan tapahtumien järjestäjänä toimimisesta niiden mahdollistajana ja yhteistyökumppanina toimimisen suuntaan. Painopistealueita ovat Monikkosalin markkinointi tuotantoyhtiöille ja muille tapahtumajärjestäjille, sekä pidempiaikaisten sopimuskumppaneiden löytäminen Taaborinvuorelle.

Taaborinvuorta kehitetään yhteistyössä museon ja tapahtumajärjestäjien kanssa vastaamaan entistä paremmin matkailijoiden sekä muiden tapahtumakävijöiden tarpeita. Väestön ikääntyessä alueen esteettömyysasiat ovat nousseet esille. Taaborinvuoren saaminen täysin esteettömäksi on haasteellista, mutta sen saavutettavuuden edistäminen kuuluu lähitulevaisuuden kehittämiskohteisiin.

Museon perustehtävänä on kerätä, tallentaa, tutkia ja pitää näytteillä Nurmijärven menneisyyteen liittyvää materiaalia. Museo toimii kunnassa asiantuntijana kulttuuriperintöalalla liittyvissä kysymyksissä ja tehtävissä. Museo tekee yleisötyötä ja toteuttaa kulttuurikasvatusta, jonka tavoitteena on vahvistaa lähiympäristön ja paikallishistorian tuntemusta.

Muuttuva toimintaympäristö asettaa museotoiminnalle haasteita. Asiakkaiden tarpeet ovat entistä yksilöllisempiä ja palveluilta odotetaan suurempaa valinnanvapautta. Museossa pyritään tuottamaan kohdennettuja sisältöjä eri käyttäjäryhmille, myös museotilojen ulkopuolelle. Tässä käytetään hyväksi digitoituja kokoelmia, verkkoon ja sosiaaliseen mediaan tuotettuja aineistoja ja vierailuja kouluissa,

päiväkodeissa ja ikäihmisten kohtaamispaikoissa. Museon toiminnassa huomioidaan museon pitkän tähtäimen toimintasuunnitelman ja kulttuuriohjelman linjaukset ja tavoitteet. Tulevien vuosien painopisteitä ovat kokoelmatyöhön liittyvän vapaaehtoistyön kehittäminen ja organisointi sekä verkossa olevan kulttuuriperintöaineiston löydettävyyden parantaminen.

Taaborinvuoren museoiden näyttelyiden uudistamista jatketaan. Vuonna 2022 käynnistynyt Nurmijärven kunnan historian 4. osan tekeminen jatkuu vuoteen 2025 asti. Museo osallistuu hankkeeseen.

Nurmijärven kunnan Kulttuuri-, matkailu- ja tapahtumaohjelma hyväksyttiin kesäkuussa 2023. Kulttuuriohjelma linjaa kirjasto- ja kulttuuripalvelujen toimintaa vuoteen 2030 asti. Myös matkailu- ja tapahtumaohjelmassa on tulosaluetta koskevia tavoitteita, joiden toteutumista edistetään seuraavien vuosien aikana.

Toiminnan painopistealueet

- Kulttuuripolun sisältöjen päivittäminen yhteistyössä koulutuspalveluiden kanssa
- Hakeutuvien palvelujen kehittäminen
- Kestävän kehityksen huomioinen toiminnassa
- Kansallisen e-kirjaston käyttöönotto
- Kirjaston roolin vahvistaminen keskustelemaan demokratian kohtaamispaikkana.
- Digilukutaitojen vahvistaminen.
- Suunnitelmallisen yhteistyön aloittaminen kirjaston ja varhaiskasvatuspalvelujen välillä.
- Taaborinvuoren tapahtuma-alueen tunnettuuden ja vetovoiman lisääminen erityisesti matkailijoiden keskuudessa.
- Monikkosalin markkinointi tuotantoyhtiöille ja muille tapahtumajärjestäjille, sekä pidempiaikaisten sopimuskumppaneiden löytäminen Taaborinvuorelle.
- Toimialojen välisen moniammatillisen työryhmän perustaminen palvelemaan taiteen sijoittamista julkisiin tiloihin.
- Taaborinvuoren museoiden näyttelyiden uudistaminen.
- Museon osallistuminen Nurmijärven kunnan historian 4. osan tekemiseen.
- Museon valokuvakokoelmätietojen täydentämiseen liittyvän vapaaehtoistoiminnan suunnittelu.

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja

	TP2022	TPE2023	TA2024
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut			
Kirjastojen kävijämäärä	213 988*	240 000	260 000
Kävijät kulttuuripalveluiden tapahtumissa ja näyttelyissä	10 074*	11 000	8 500
Kävijät museon näyttelyissä ja tapahtumissa	11 462*	11 500	12 000
Pedagogiseen toimintaan osallistuneet	8 791	9 000	9 000
Kirjastojen lainaus	546 593	605 000	625 000
Kulttuuriavustuskohteet	23*	28	23
Museon digitoidun aineiston määrä	29 169*	29 800	30 500

*Uusi tunnusluku, toteuma 2022

Nuorisopalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	591 209	574 680	574 680	591 210	591 210	591 210
Toimintakulut	-2 775 491	-2 910 730	-2 954 326	-3 109 450	-3 128 450	-3 147 650
Toimintakate	-2 184 282	-2 336 050	-2 379 646	-2 518 240	-2 537 240	-2 556 440
Toimintakate/asukas	-49	-52	-53	-55	-55	-55
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	31	32	32	32	32	32

Olelliset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus menoihin/tuloihin (muutokset verrattuna muutettuun TPE 2023-lukuihin)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Monikon myyntituotot	17 100	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Palkankorotukset	56 600	
	Koulun nuorisotyöntekijät	29 100	
	Sisäiset ICT-kulut	10 000	
	Sisäiset vuokrat	80 000	
	Nuorisoyhdistysten avustusten leikkaus (Nuuka)		3 000

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Nuorisotyössä keskeistä on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista, tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Nuorisopalveluiden toimintamuodot- ja periaatteet tukevat nuorisolain hengen toteuttamista. Nuorisotyössä painottuvat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen ja monialainen yhteistyö.

Nuorisopalveluissa on ollut 1.8.2023 alkaen 3 tuloksikköä; Monikko, alueellinen nuorisotyö ja kohdennettu nuorisotyö. Alueelliseen nuorisotyöhön sisältyvät nuorisotilat, erityisnuorisotyö, leiri- ja lomatoiminta, nuorisovaltuuston toiminta, ennalta ehkäisevä päihdetyö, aamu- ja iltapäivätoiminta, nuorten osallisuus, digitaalinen nuorisotyö sekä koulunuorisotyö. Kohdennettuun nuorisotyöhön kuuluvat etsivä nuorisotyö ja nuorten työpaja sekä oppivelvollisuusikäisten seuranta ja valvontavastuu.

Tulevan talousarviokauden aikana selvitetään Märkiön leirikeskuksen kannattavuus ja tulevaisuus. Samalla laaditaan vaihtoehtoiset suunnitelmat leiritoimintaan. Nuorisopalveluissa panostetaan nuorten ensimmäiseen kesätyömahdollisuuteen kesäsetelin, kunnan kesätyöpaikkojen ja kesäyrittäjäprojektiin muodossa. Nuorisopalveluiden viestintä tukee toimintaa ja tavoitteiden saavuttamista.

Nuorisopalveluissa huomioidaan kunnan strategia ja erilaiset toimintaa määrittävät ohjelmat. Ohjelmat sisältävät muun muassa ilmastotyön kehittämistä sekä yksinäisyyteen, harrastamiseen ja liikkumiseen liittyviä toimenpiteitä, joita toteutetaan toiminnassa. Monialaista yhteistyötä kehitetään niin järjestöjen, kunnan muiden palveluiden kuin palveluntuottajien kanssa yhteiskehittämällä. Palveluiden järjestämistä toteutetaan kouluttamalla vapaaehtoisia muun muassa jalkautuvaan työhön ja nuorten iltoihin.

Nuorisopalveluissa jatketaan aloitettua kehittämistyötä sekä alueellisen että kohdennettun työn osalta. Monikon toimintaa kehitetään tavoitteellisemmaksi. Nuorten työpajan toimintaprosessien toteuttamista jatketaan TE2024 muutos huomioiden. Etsivässä nuorisotyössä tarkastellaan kotiin vietävän työn

prosessia. Koulunuorisotyö jalkautetaan hankkeen tavoitteiden mukaisesti. Koulussa toteutettava nuorisotyö mallinnetaan yhdessä koulutuspalveluiden kanssa.

liittyviä teemoja ja järjestävät tilaisuuksia, joissa on mahdollisuus puhua nuoruuteen liittyvistä ilmiöistä. Nuorisotyö toimii verkostomaisesti myös valtakunnallisesti.

Nuoret tuodaan esille viestinnässä myönteisellä tavalla, ja nuoruus elämänvaiheena nähdään arvokkaana. Nuorisopalvelut nostavat tulevalla talousarviokaudella esille nuoruuteen

Toiminnan painopistealueet

- Koulunuorisotyön jalkauttaminen
- Koulussa tehtävän nuorisotyön mallintaminen yhteiskehittämällä
- Nuorten työpaja on osa TE-uudistusta
- Loma- ja leiritoiminnan kehittäminen
- Märkiön leirikeskusten selvitys toteutetaan
- Jalkautuvan työn roolia selkiytetään
- Monikkosalin päivä- ja iltakäyttöä tehostetaan sekä lisätään suunnitelmallisuutta ja tavoitteellisuutta.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan hakuprosessia kehitetään yhdessä palveluntuottajien kanssa
- Nuoria ja nuorisotyötä tuodaan esille myönteisessä valossa

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2022	TPE2023	TA2024
Nuorisopalvelut			
Iltapäivätoiminta/asiakkaiden lkm, kunnan oma toiminta	121	135	140
Iltapäivätoiminta per käynti/e	6,8	7,2	7,2
Iltapäivätoiminta/avustukset e	186 660*	178 350	186 660
Iltapäivätoiminta/avustukset per lapsi e	702	668	700
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	256	230	240
Monikkosali:			
Tilaisuuksien määrä	190	160	200
Kävijöiden määrä	18 882	25 000	30 000
Nuorten työllistäminen:			
Työllistettyjen määrä (palkkatuki/harjoittelijat)	11/89*	15/80	15/80

*Uusi tunnusluku, toteuma 2022

Liikunta- ja hyvinvointipalvelut

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	123 924	97 280	97 280	138 930	138 930	138 930
Toimintakulut	-848 119	-875 520	-882 884	-1 034 360	-1 039 560	-1 044 760
Toimintakate	-724 195	-778 240	-785 604	-895 430	-900 630	-905 830
Toimintakate/asukas	-16	-17	-17	-20	-20	-20
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	7	7	6	7	7	7

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus menoihin/tuloihin (muutokset verrattuna muutettuun TPE 2023-lukuihin)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Liikuntasalien käyttömaksut / työikäiset	27 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Urheiluseurojen avustusten leikkaus (NUUKA)		21 800
	Hyte-avustusten leikkaus (NUUKA)		5 400
	Henkilöstökulut		
	- Palkankorotukset	12 800	
	- Muutokset vakansseissa	49 400	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Liikunta- ja hyvinvointipalveluissa tapahtuu jälleen toimintaympäristömuutos. Suopolun tupa, kunnan kohtaamispaikka Klaukkalassa, siirtyy liikunta- ja hyvinvointipalveluiden ja liikunta- ja hyvinvointipäällikön alaisuuteen vuoden 2024 alussa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut vastaavat kuntalaisille tarjottavien monipuolisten, laadukkaiden, kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnalla tapahtuvien, ennaltaehkäisevien ohjatun liikunta- ja kursitoiminnan toteuttamisesta. Lisäksi liikuntapalvelut vastaavat urheiluseurojen avustamisesta, koulujen liikuntasalien vuorojen organisoinnista sekä yleisestä kuntalaisten liikuntamahdollisuuksien kehittämisestä mm. erillishankkeiden keinoin. Liikunta- ja hyvinvointipalvelut hallinnoivat myös Rajamäen kylätaloa ja sen tilavarauksia.

Liikuntapalveluiden keskeisin tehtävä on edistää kuntalaisten mahdollisuuksia liikunnan harjoittamiseen. Liikuntapalveluiden toimintaympäristönä toimivat monipuoliset kunnan sisä- ja ulkoliikuntapaikat, yhdistys- ja seurayhteistyö ja yksityinen sektori sekä kunnan monipuolinen luonto, jotka mahdollistavat kuntalaisille on monipuolisen liikunnan ja urheilun harrastamiseen.

Liikuntapalveluiden toiminnan painopistealueet

Liikuntapalveluiden pääpaino on ennaltaehkäisevässä ja toimintakykyä lisäävässä ohjatussa liikunnassa, joka tapahtuu

kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnalla. Liikunnan suunnittelussa ja toteutuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä kolmannen sektorin, yksityisten toimijoiden, Nurmijärvi opiston ja hyvinvointialueen kanssa. Toiminta on suunnattu ja kohdennettu terveytensä kannalta liian vähän liikkuville tai liikuntaa aloittaville kuntalaisille. Moniammatillisessa yhteistyössä pyritään kehittämään yhteisiä, kohdennettuja palveluketjuja niille, jotka eivät liikunta terveytensä kannalta riittävästi.

Toiminnan painopisteinä ovat:

- Hyte-yhteistyön kehittäminen kunnassa toimivien urheiluseurojen, yhdistyksien, yksityisten toimijoiden ja Nurmijärven Opiston kanssa
- Perheliikunta konseptin luominen lasten ja perheiden liikuttamiseksi yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja kohtaamispaikan kanssa
- Työikäisille kohdennetun matalan kynnyksen ja ennaltaehkäisevän liikuntapalveluiden edistäminen
- Ikäihmisten toimintakykyä ja yhteisöllisyyttä edistävien liikuntapalveluiden kehittäminen mm. Olohuone-hankkeen kanssa
- Liikunta- sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustuksien vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen
- Liikuntapaikkojen rakentamiseen ja kehittämiseen osallistuminen asiantuntija-

Hyvinvoinnin edistäminen

Hyvinvoinnin edistäminen –yksikkö vastaa kunnan hyvinvointityön koordinoinnista elinkaariajattelulla, kunnan hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman valmistelusta ja arvioinnista, hyvinvointia edistäviä yhdistyksille jaettavista avustuksista sekä verkostotyön koordinoinnista. Liikunta- ja hyvinvointipäällikkö toimii kunnan edustajana hyvinvoinnin edistämisen ohjausryhmässä sekä kunnan vanhus- ja vammaisneuvoston sihteerinä sekä vastaa seurakunnan ja kunnan välisestä yhteistyöstä. Kunta maksaa 50 % kunnan ja seurakunnan vapaaehtoistyön koordinaattorin palkasta sekä koulutuskustannuksista. Vuoden 2024 alusta hyvinvoinnin edistämisen yksiköstä koordinoidaan myös kunnan kohtaamispaikan toimintaa, jota toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä.

Toiminnan painopistealueet

Hyvinvoinnin edistäminen

- Kunnan monialaisen hyvinvointityön kehittäminen, etenkin ikääntyneet ja lapsiperheet huomioiden.
- Toimivan, ennaltaehkäisevän ja yhdyspinnassa tapahtuvan yhteistyön vahvistaminen hyvinvointialueen kanssa.
- Lasten ja nuorten - sekä kunnan laajan hyvinvointikertomuksen sekä suunnitelman ja sen tavoitteiden, toimenpiteiden toteuttaminen, kuntastrategialähtöisesti, yhteistyössä kunnan johdon ja eri toimialojen kanssa.
- Vapaaehtoistyön koordinointi
- Vammaisneuvoston ja vanhusneuvoston sihteeritehtävät
- Kunnan kohtaamispaikkatoiminnan (Suopolku) toiminnan kehittämis- ja koordinoititehtävät
- Kunnan hyte-yhdistysten toimintaympäristön ja yhteistyön mahdollistaminen

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja

	TP2022	TPE2023	TA2024
Liikunta- ja hyvinvointipalvelut			
Ohjaustuntikertoja vuodessa	968	1 050	1 050
Ohjattujen ryhmien määrä	120	123	123
Myönnettyjä vuoroja liikuntasaleissa (tunnit)	20 735	20 202	20 202
Avustettavien liikuntaseurojen lukumäärä	35*	32	32
Avustettavien hyte-yhdistysten lukumäärä	28*	27	28

* Uusi tunnusluku, toteuma 2022

Ympäristötoimiala

Ympäristötoimiala

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	36 719 165	36 452 879	47 001 051	38 446 756	38 841 236	39 075 036
Myyntituotot	2 447 045	2 277 390	2 277 390	2 311 740	2 461 740	2 461 740
Maksutuotot	1 836 294	1 270 000	1 450 000	1 120 000	1 370 000	1 120 000
Tuet ja avustukset	115 802	242 500	242 500	242 500	242 500	242 500
Muut toimintatuotot	32 320 023	32 662 989	43 031 161	34 772 516	34 766 996	35 250 796
Valmistus omaan käyttöön	1 860 939	0	650 000	1 150 000	1 150 000	2 500 000
Toimintakulut	-36 190 120	-31 788 034	-32 838 034	-35 861 041	-36 655 707	-38 108 646
Henkilöstökulut	-7 200 695	-7 304 270	-7 504 270	-7 937 086	-8 051 557	-8 247 670
Palvelujen ostot	-16 718 355	-12 768 386	-13 618 386	-14 387 106	-14 480 401	-15 868 127
Aineet, tarv. ja tavarat	-6 811 082	-6 048 800	-6 048 800	-6 849 495	-6 641 795	-6 531 795
Avustukset	-417 915	-500 000	-500 000	-480 000	-460 000	-440 000
Muut toimintakulut	-5 042 073	-5 166 578	-5 166 578	-6 207 354	-7 021 954	-7 021 054
Toimintakate	2 389 983	4 664 845	14 813 016	3 735 715	3 335 529	3 466 390
Poistot ja arvonal.	-17 477 444	-20 150 000	-20 150 000	-20 483 410	-21 188 800	-22 939 040
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1						
Yhteensä	145,6	160	150	159	159	158
Eläkkeelle jääviä, arvio	6	6	4	2	7	6

Toimialan strategia

Ympäristötoimiala toimii valtuuston hyväksymän Nurmijärven kuntastrategian mukaisesti ja toteuttaa omalla toiminnallaan strategian keskeisiä teemoja. Vuodesta 2023 lukien toimiala on laatinut visioon "Paremmän arjen ilmiö" saavuttamiseen konkreettisia toimenpiteitä.

Kuntastrategian seurantaan ja toteutukseen on laadittu valtuustolle raportoitavia mittareita ja tapoja. Ympäristötoimialan vastuulle esitetyt toimenpiteet on läpikäyty talousarvio-prosessin yhteydessä.

Tavoitteiden toteutumista seurataan talouden raportointien yhteydessä.

Toimialan henkilökunnalle pidetyissä kehityskeskusteluissa on jalkautettu strategiasta johdettuja konkreettisia tavoitteita. Kehityskeskusteluissa määriteltyjä tavoitteita seurataan esimiehen ja työntekijän välisissä keskusteluissa talousarviovuoden aikana, sekä seuraavan vuoden kehityskeskustelun yhteydessä.

Oleennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Maksutuotot		
	<i>Maankäyttökorvaukset</i>		530 000
	<i>Rakentamislupamaksut</i>	200 000	
	Muut toimintatuotot		
	<i>Sisäiset vuokrat</i>	3 861 420	
	<i>Maa- ja vesialueiden vuokrat</i>	240 000	
	<i>Maanmyyntien luovutustulot</i>		12 460 000
	Valmistus omaan käyttöön (nettovaikutus 0e)	500 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	<i>Palkankorotusvaraukset + vakanssit budjetoitu täysimääräisenä. Maankäyttö ja kaavoitus: määräaikainen asemakaava-suunnittelija, säästövapaat huomioitu</i>	432 800	
	Palvelujen ostot		
	<i>Valmistus omaan käyttöön (nettovaikutus 0e)</i>	500 000	
	<i>Asiantuntijapalveluvaraus mm. kunto- ja muhin tutkimuksiin sisäilmaselvitysten os</i>	90 000	
	<i>Purkukustannusvaraus</i>	175 000	
	<i>Rakennusten ja alueiden kunnossapito</i>		180 000
	<i>NUUKA-toimenpide: joukkoliikenteen palvelutaso</i>		60 000
	Aineet, tarv. ja tavarat		
	<i>Kustannusvaraus: sähkö (uusi sopimus v.24)</i>	445 000	
	<i>Kustannusvaraus mm. rakennusmateriaali, polttoaine</i>	140 000	
	Muut toimintakulut		
	<i>Sisäiset vuokratulot</i>	201 375	
	<i>Ulkoiset vuokratulot</i>	900 000	

Toiminnan kuvaus

Ympäristötoimialan tehtävänä on luoda kuntalaisille hyvää elinympäristöä ja yrityksille hyvää toimintaympäristöä.

Toimiala vastaa siitä, että kunnan omistama rakennettu ympäristö on toimivaa, viihtyisää, monipuolista, turvallista ja siistää. Kehitämme kunnan elinvoimaa maapolitiikan ja maankäytön suunnittelun keinoin. Yhdyskuntasuunnittelussa pyrimme tasapainoon kuntakehityksen, kuntalaisten toiveiden, yritysten

toimintaedellytysten, kulttuurihistoriallisten arvojen ja luonnon arvojen kanssa.

Toimitilojen omistajana vastaamme siitä, että kunnan kiinteistöomaisuus on tarkoituksenmukaista, sen arvo säilyy, tilankäyttö on optimaalista ja tilat ovat turvallisia ja käyttötarkoituksensa soveltuvia.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kunnan talouden tasapainottaminen ja NUUKA-ohjelman toteuttaminen edellyttää toimialalla kustannustehokkuuden edelleen parantamista. Toimialan toiminnan kustannuksiin ja tuottoihin vaikuttavat merkittävästi talouden suhdanteet. Tämä näkyy etenkin omaisuuden luovutuksista saatavissa tuottoissa. Suunnitelmakaudella kiinnitetään erityistä huomiota tontintuotantoprosessin toimivuuteen ja resursointiin. Palvelutuotannon kannalta tarpeettoman tilaomaisuuden realisointi on yksi keino kasvattaa tuottoja sekä vähentää pitkällä tähtäyksellä käyttökuluja. Keskeisenä muutoksena menneeseen tulee olemaan sote- ja pela-kiinteistöjen hallittu luopuminen suunnittelukaudella. Kunnan kasvua tukevien elinvoimainvestointien sekä kiinteistö- ja infraomaisuuden korjausvelkaa vähentävien peruskorjaus- tai uudisinvestointien oikea-aikainen toteuttaminen nykyisessä taloustilanteessa on haasteellista. Talorakentamisen osalta lähivuosia tulee erityisesti

työllistämään koulu- ja päiväkotihankkeet, joita rakentuu Klaukkalaan, Kirkonkylälle ja Rajamäelle. Klaukkalan minipalveluverkkoselvitys tuodaan päätöksentekoon vuoden 2024 ensimmäisellä kvartaalilla. Kuntatalouden kiristyminen aiheuttaa tiukkenevia kustannushaasteita myös kiinteistöpidolle sekä ja katu- ja yleisten alueiden kunnossapidolle.

Ympäristötoimiala kehittää toimintaansa ja tavoitteena on olla toiminnallisesti ja taloudellisesti kilpailukykyinen. Toimialan vastuulla olevien tehtävien volyymit kasvavat mutta silti tavoitteena on vähentää uuden henkilökunnan rekrytointitarvetta. Teknisen sektorin asiantuntija- ja ammattityöntekijöiden saatavuus jatkuu todennäköisesti vaikeana, ennen uuden rekrytoinnin aloittamista selvitetään aina mahdolliset tehtävien uudelleen järjestelyt.

Toimiala on kehittänyt organisaatiotaan siten, että sen tulosalueiden yhteistoiminta kunnan kokonaisedun mukaisesti on saumatonta ja tehokasta. Toimialan vastuulla olevien tehtävien valmistelu, päätöksenteko ja toimeenpano tehdään kunnan kokonaisedun mukaisesti saumattomasti ja tehokkaasti.

Tontintuotantoketjun prosessien kehittämistä tullaan jatkamaan, jotta päätöksentekoon valmisteltavia asioita vahvistetaan ja delegointia lisätään hallintosäännön puitteissa. Toimielinrakenteen ja toimintaorganisaation yhteensopivuutta arvioidaan uudelleen, sekä tehdään tarvittavat muutokset, jotta

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnitelmaan sisältyy vuosille 2024–2025 kahden vuoden määräaikainen asemakaavasuunnittelija ja uusi paikkatietoasiantuntijan vakanssi. Paikkatietoasiantuntija ei lisää henkilömäärää, vaan tehdään sisäisiä järjestelyjä. Asemakaavojen laadinta- ja muutostarpeet ovat lisääntyneet. Asemakaavasuunnittelijan päätehtävänä on kehitettävien kiinteistöjen asemakaavamuutokset, jotta niiden myynti olisi mahdollista.

Palveluverkkosuunnitelman ja palvelutuotanto-ohjelman toteutuminen talousarviossa

Kunnan kiinteistökantaa kehitetään NUUKA-päätösten, palveluverkkosuunnitelman ja toimitilaohjelman mukaisesti. Palveluverkon ja toimitilaohjelman keskeisten periaatteen mukaisesti toimitiloja omistetaan ja ylläpidetään vain kunnan ydintoimintoja varten ja luovumme epätarkoituksenmukaisista tiloista sekä tiloista, jotka eivät palvele kunnan ydintoimintaa.

Toimitilojen osalta menopaineita tuo sisäilmaongelmien jatkuminen ja niistä aiheutuvat laajenevat väistötilatarpeet. Väistötilatarpeita ennakoidaan asianmukaisin kuntotutkimuksin,

ne ovat yhteensopivat ja mahdollistavat tehokkaan ja kunnan kokonaisedun mukaisen toiminnan.

Uusi rakentamislaki astuu voimaan 1.1.2025. Lakiuudistuksen vaikutukset käydään vuoden 2024 aikana läpi ja tehdään tarvittavat muutokset mm. rakennusjärjestykseen, hallintosääntöön ja taksoihin.

Kunnallistekniikan investointimäärärahoja priorisoidaan elinvoimaa tukeviin, nykyiset palvelut ylläpitäviin ja kustannustehokkaisiin hankkeisiin, joilla turvataan kunnan kehittyminen strategian mukaisesti.

Paikkatiedon ja sähköisen asioinnin lisääntyminen sekä lakisääteisen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönotto edellyttävät paikkatiedon lisäresurssointia.

Ympäristötoimialan tavoitteena on vähentää uuden henkilökunnan rekrytointitarvetta. Teknisen sektorin asiantuntija- ja ammattityöntekijöiden saatavuus jatkuu todennäköisesti vaikeana, ennen uuden rekrytoinnin aloittamista selvitetään aina mahdolliset tehtävien uudelleen järjestelyt.

jotta tieto rakennusten ajantasainen tieto on tilahallinnossa tiedossa päätöksenteon tueksi. Toimitilojen sisäilmaa heikentäviä tekijöitä poistetaan tutkimustuloksia hyödyntäen, sekä ottaen huomioon tulevien kohteiden peruskorjaushankkeet ja investoinnit. Hyvinvointialueen kiinteistöjen osalta ovat neuvottelut alkaneet pitkien vuokrasopimusten laadinnaksi, sekä kiinteistöistä luopumisen osalta. Riskinä on, että hyvinvointialue luopuu joistakin tiloista ja sote-toimintoja palvelevia toimitiloja jää tyhjilleen. Sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevat tilat eivät ole helposti muuntojoustavia.

Tekninen keskus

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	2 146 804	2 318 400	2 318 400	2 352 830	2 502 830	2 502 830
Valmistus omaan käyttöön	1 860 939	0	650 000	1 150 000	1 150 000	2 500 000
Toimintakulut	-14 029 402	-12 402 780	-13 252 780	-14 183 881	-14 086 281	-15 433 342
Toimintakate	-10 021 659	-10 084 380	-10 284 380	-10 681 051	-10 433 451	-10 430 512
Toimintakate, €/asukas	-226	-223	-227	-235	-228	-225

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1	58,8	66	60	67	67	67
Yhteensä	58,8	66	60	67	67	67

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Valmistus omaan käyttöön (nettovaikutus 0e)	500 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	<i>Palkankorotukset + vakanssit budjetoitu täysimääräisenä</i>	130 000	
	Palvelujen ostot		
	<i>Valmistus omaan käyttöön (nettovaikutus 0e)</i>	500 000	
	<i>Hoidettavien alueiden lisäys</i>	70 000	
	<i>Ilmastotyön koordinointi</i>	40 000	
	<i>NUUKA-toimenpide: joukkoliikenteen palvelutaso</i>		60 000
	Aineet, tarv. ja tavarat		
	<i>Kustannusvarausta mm. polttoaine, rakennusmateriaali, sähkö</i>	200 000	
	Muut toimintakulut		
	<i>Sisäiset vuokrat</i>	86 000	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Tekninen keskus vastaa kunnallistekniikan suunnittelusta ja toteutuksesta kunnallistekniikan rakentamishjelman mukaisesti. Keskus ylläpitää ja hallinnoi kunnan taajamien katu-, viher- ja liikuntapaikka-alueita ja muita kunnan yleisiä alueita sekä hoitaa keskukselle kuuluvat viranomais- ja tukipalvelut. Lisäksi keskus vastaa kunnan vastuulla olevasta joukkoliikenteen järjestämisestä, kunnan yksityistiesakkuuksien koordinoinnista, kunnan ilmastotyön koordinoititehtävistä, öljyhinkojen jälkihoidon tehtävistä, haja-asutusalueen vesihuollon tukitehtävistä, jätehuollon omistajaohjauksen tukitehtävistä sekä maankaatopaikkatoiminnasta. Lisäksi keskus edistää kunnan keskeisten yleisten alueiden siisteyttä (Siistiksi-projekti).

Toiminnan painopistealueet

Teknisen keskuksen kehittämisessä panostetaan mm. kunnallistekniikan ICT-järjestelmien uudistamiseen ja toimintaprosessien kehitysohjelmaan (mm. rakennuttaminen, kunnossapito, hallinnointi, omaisuustieto, luvat, valvonta). Hankinnat, koulutus ja käyttöönotto tapahtuvat vaiheittain ja määrärahojen puitteissa. Toiminta ja organisointi pyritään toteuttamaan mahdollisimman tehokkaasti huomioiden henkilökunnan resurssit ja

toimivat markkinat. Rekrytointien sujuminen ja uuden henkilökunnan onnistunut perehdyttäminen on tärkeässä roolissa tulosalueen palvelutoimintojen ylläpidossa ja kehittämisessä.

Lisäksi viestinnän kehittäminen on tärkeä ja jatkuva painopistealue alueiden suunnittelussa, rakentamisessa, ylläpidossa ja hallinnoinnissa. Kunnallistekniikan suunnittelussa kehittämisen painopistealueita ovat mm. toteuttaa liikenneturvallisuus-suunnitelman kohteita vaiheittain ja yhteistyössä Ely-keskuksen kanssa, yleisten alueiden esteettömyyskartoitusten toteuttaminen, kevyenliikenteen verkoston ja ulkoilureitistöjen sekä liikuntapaikkojen yleissuunnitelman päivittäminen sekä kokonaisvaltaisten puistoselvitysten laatiminen (mm. seniori-, perhe- ja leikki- ja taajamapuistot, lähiliikuntapaikat).

Muita merkittäviä painopistealueita toiminnassa suunnittelukauden aikana ovat mm. toimialan hulevesiasioiden toimintamallin uudelleenjärjestäminen, ilmasto- ja ympäristöasioiden koordinointi ja kehittäminen (ml. Hiilineutraali Uusimaa 2035).

Tekninen keskus/yksiköt

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Koordinointi						
Toimintatuotot	9 948	10 100	10 100	9 960	9 960	9 960
Toimintakulut	-359 371	-375 903	-375 903	-441 558	-436 204	-441 921
Toimintakate	-349 423	-365 803	-365 803	-431 598	-426 244	-431 961
Kunnallistekniikan rakentaminen						
Toimintatuotot	22 404	22 800	22 800	23 050	23 050	23 050
Valmistus omaan käyttöön	1 860 939	0	650 000	1 150 000	1 150 000	2 500 000
Toimintakulut	-2 355 350	-258 516	-1 108 516	-1 716 179	-1 692 153	-3 049 262
Toimintakate	-472 007	-235 716	-435 716	-543 129	-519 103	-526 212
Katujen ja teiden kunnossapito sekä konevarikko						
Toimintatuotot	829 326	810 000	810 000	810 000	960 000	960 000
Toimintakulut	-4 195 946	-3 926 197	-3 926 197	-4 180 097	-4 107 066	-4 036 271
Toimintakate	-3 366 621	-3 116 197	-3 116 197	-3 370 097	-3 147 066	-3 076 271
Jätehuolto						
Toimintatuotot	267 682	277 000	277 000	277 000	277 000	277 000
Toimintakulut	-379 960	-392 128	-392 128	-381 218	-381 218	-381 218
Toimintakate	-112 277	-115 128	-115 128	-104 218	-104 218	-104 218
Viher- ja liikunta-alueet						
Toimintatuotot	801 354	864 800	864 800	897 700	897 700	897 700
Toimintakulut	-2 974 627	-3 361 738	-3 361 738	-3 429 968	-3 451 777	-3 477 548
Toimintakate	-2 173 273	-2 496 938	-2 496 938	-2 532 268	-2 554 077	-2 579 848
Kunnallistekniikan suunnittelu						
Toimintatuotot	216 090	333 700	333 700	335 120	335 120	335 120
Toimintakulut	-3 764 148	-4 088 299	-4 088 299	-4 034 861	-4 017 863	-4 047 122
Toimintakate	-3 548 058	-3 754 599	-3 754 599	-3 699 741	-3 682 743	-3 712 002
Tekninen keskus yhteensä						
Toimintatuotot	2 146 804	2 318 400	2 318 400	2 352 830	2 502 830	2 502 830
Valmistus omaan käyttöön	1 860 939	0	650 000	1 150 000	1 150 000	2 500 000
Toimintakulut	-14 029 402	-12 402 781	-13 252 781	-14 183 881	-14 086 281	-15 433 342
Toimintakate	-10 021 659	-10 084 380	-10 284 380	-10 681 051	-10 433 451	-10 430 512

SUORITTEITA JA PALVELUTUOTANNON TUNNUSLUKUJA

	TP2022	TPE2023	TA2024
Tekninen keskus			
Kadut + kevyen liikenteen väylät, km	373	384	386
Katuvalaistus, kpl	11 039	11 400	11 450
Hoidetut puistot (AI-AIII), ha	59,5	61	61,5
Metsät ja taajamametsät, ha	980	918	918
Pellot, ha	171	147	147
Urheilu- ja pallokentät, kpl	30	30	30
Kuntoradat ja ulkoilureitit, km	130	130	130
Ladut, km	105	105	105
Joukkoliikenne, myydyt liput kpl	11 279	11 200	13 000

Tilakeskus

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	25 202 803	25 844 079	25 812 251	29 771 526	29 006 006	28 989 806
Toimintakulut	-14 654 212	-13 973 645	-14 173 645	-16 054 873	-16 894 074	-16 935 127
Toimintakate	10 548 591	11 870 434	11 638 605	13 716 653	12 111 932	12 054 679
Toimintakate, €/asukas	237	262	257	302	264	260

HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	40,3	40	40	41	41	41

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Muut toimintatuotot <i>Sisäiset vuokrat</i>	3 861 000	
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut <i>Palkankorotukset + vakanssit budjetoitu täysimääräisenä</i>	141 000	
	Palvelujen ostot <i>Purkukustannusvaraus Rakennusten ja alueiden kunnossapito Asiantuntijapalveluvaraus mm. kunto- ja muihin tutkimuksiin sisäilmaselvitysten osalta</i>	175 000 90 000	180 000
	Aineet, tarv. ja tavarat <i>Kustannusvaraus mm. sähkö, lämmityskulut</i>	550 000	
	Muut toimintakulut <i>Vuokratulut</i>	900 000	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Tilakeskus vastaa kunnan kiinteistöjen omistajatehtävistä, toimintahallinnosta ja kiinteistöjohtamisesta. Tehtäviin kuuluvat kilpailuttamisen kehittäminen, investointien valmistelu, toimitilojen rakennuttaminen, vuokraus, ylläpito ja kehittäminen sekä tiloista luopumisen hallittu toteuttaminen.

Tilakeskus järjestää toimitilat kunnan toimintoille. Palveluverkokuunnitelma ja väestöennuste ohjaavat toimitilojen sijoittamista.

Tilakeskuksen hallinnassa oleva tilakanta on yhteensä noin 183 532 huoneliometriä. Vuonna 2024 mennessä on purettu mm. Rajakaari ja seitsemän veljeksen koulu, Sompionkujan rivitalot sekä Sepäntie 4 ja 2. Verrattuna vuoteen 2023 on lisäksi myyty mm. Nummenpään koulu, Raalan koulu sekä Röykän päiväkotikiikkeitä. Lisäksi Nurmijärven kunta myi osakkeensa Koy Säästökeskuksesta ja kunta jäi vuokralle kunnan toiminnassa oleviin tiloihin.

Tilakeskuksen pääasiakkaita ovat sivistys- ja hyvinvointitoimiala sekä Keski-Uudenmaan hyvinvointialue (ent. Keusote). Kuntatalouden kiristyminen aiheuttaa tiukkenevia kustannusraameja

myös kiinteistönpidolle. Uusia talonrakennusinvestointeja on harkittava entistä tarkemmin. Säästöjen saaminen kiinteistönpidossa edellyttää toimintojen yhdistämistä, synergiahyötyjen etsimistä ja tilankäytön tehostamista. Energiahintojen nousupaine on tasaantunut.

Sisäilmaongelmat ovat haaste ja riski kiinteistötaloudelle. Sisäilmaongelmien ehkäisyssä avainasiassa ovat oikeat rakennustavat, ylläpidon resurssit sekä käyttäjien oikea toiminta. Väistötilat ovat usein vaikeasti ennakoitavissa oleva menoerä. Väistötilatarvetta pitää tulevaisuudessa pystyä hallitsemaan paremmin. Keskeinen tekijä sisäilmaongelmien hallinnassa on oikean kokoinen, tehokas palveluverkko, jota pystytään pitämään kunnossa käytettävissä olevilla taloudellisilla resursseilla.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnan painopistealueina ovat energiatehokkuus, sisäilma-terveys ja kiinteistöjen turvallisuus. Toimitilojen sisäilman laatua heikentäviä tekijöitä poistetaan suunnitelmallisesti ja tutkimustuloksia hyödyntäen. Kiinteistöjen ylläpitotoiminnan vaikeuttavuutta painopistealueiden kehittämisessä edistetään. Päiväkotien ja koulujen piha-alueita kunnostetaan suunnitelmallisesti tilakeskuksen sekä sivistys- ja hyvinvointitoimialan priorisoinnin perusteella määrärahojen puitteissa.

Käyttäjyhteistyötä tehostetaan ja kustannusvertailutietoa hyödynnetään. Yhteistyössä kaavoituksen kanssa on tehty kehitettävien kiinteistöjen luettelo, jossa kohteita on niputettu eri jatkopalustapojen mukaan. Luetteloa päivitetään tilanteen muutuksessa. Tilakeskuksen hallinnassa olevaa toimitilakantaa pyritään vähentämään tarpeettomien tilojen myymisellä ja heikkokuntoisten kohteiden purkamisella sekä hankintojen kilpailuttamisen kehittämisellä kunnan omaan tai toisen taseeseen.

Palveluverkon keskeinen periaate tulisi olla, että rakennuksia on vain kunnan ydintoimintoja varten.

Kunnan talous on haasteellisessa tilanteessa. Tilojen rakentamisessa tulee painottaa toiminnallisuutta: toimiva käyttötarkoitus, helppo huoltaa, helppo laajentaa tai pienentää sekä helppo korjata.

Uusissa rakennushankkeissa tulee suosia laajoja kokonaisuuksia, isoa oppilas- tai lapsimäärää. Eri toimintoja tulee yhdistää esim. kampusajattelulla, jossa voidaan ottaa mukaan esim. nuoriso-, kirjasto-, koulu- ja liikuntatilat.

Tilakeskus on lisännyt ajanmukaista kameravalvontaa, joilla pyritään vähentämään vahingontekoa tai saamaan tekijät kiinni. Palveluverkon rakennuksien tulee kestää vahingontekoja mahdollisimman hyvin.

Tilakeskuksen tuloslaskelma

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	25 202 803	25 844 079	25 812 251	29 771 526	29 006 006	28 989 806
Myyntituotot	53 762	45 190	45 190	43 500	43 500	43 500
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Muut toimintatuotot	25 149 041	25 798 889	25 767 061	29 728 026	28 962 506	28 946 306
Toimintakulut	-14 654 212	-13 973 645	-14 173 645	-16 054 873	-16 894 074	-16 935 127
Henkilöstökulut	-1 925 520	-1 980 350	-1 980 350	-2 121 298	-2 150 579	-2 217 532
Palvelujen ostot	-4 006 229	-3 871 277	-4 071 277	-4 310 630	-4 428 650	-4 428 650
Aineet, tarv. ja tavarat	-5 436 854	-4 826 750	-4 826 750	-5 423 321	-5 300 621	-5 275 621
Avustukset						
Muut toimintakulut	-3 285 609	-3 295 268	-3 295 268	-4 199 624	-5 014 224	-5 013 324
Toimintakate	10 548 591	11 870 434	11 638 605	13 716 653	12 111 932	12 054 679
Poistot ja arvonal.	-11 344 097	-12 100 000	-12 100 000	-11 800 000	-11 600 000	-12 800 000

SUORITTEITA JA PALVELUTUOTANNON TUNNUSLUKUJA

	TP2022*	TPE2023	TA2024
Tilakeskus			
Kiinteistökanta yhteensä (htm2)	183 323	183 024	181 930
Terveyskeskukset	12 364	12 364	12 364
Koulut	87 341	87 341	88 479
Päiväkodit	22 815	22 815	22 310
Muut tilat	60 803	60 504	58 777
Yllä mainitusta kiinteistökannasta			
Kunta vuokraa tiloja ulkopuolisilta tahoilta	17 180	17 346	19 751
Annettu vuokralle ulkopuolisille tahoille	14 522	15 422	15 129

*Raportointitapa muutettu

Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalvelut	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	1 177 806	939 400	739 400	941 400	1 191 400	941 400
Toimintakulut	-4 656 489	-2 158 963	-2 158 963	-2 280 653	-2 333 014	-2 405 623
Toimintakate	-3 478 683	-1 219 563	-1 419 563	-1 339 253	-1 141 614	-1 464 223
Toimintakate, €/asukas	-78	-27	-31	-29	-25	-32

HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	16,2	17	16,5	17	17	17

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	<u>Muutos</u>	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Maksutuotot <i>Rakentamislupamaksut</i>	200 000	
Menot	<u>Muutos</u>	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut Palkankorotukset + vakanssit budjetoitu täysimääräisenä	46 000	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Hallinto- ja talouspalveluiden tehtävänä on järjestää toimialan yhteisesti hoidettavat hallinnon, henkilöstöhallinnon, taloushallinnon ja asiakaspalvelun tehtävät sekä maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvat rakennusvalvonnan tehtävät.

Tulosalueen tehtäviä ovat: rakennusvalvontaviranomaistehtävien lisäksi lautakuntien hallinnolliset valmistelu-, toimeenpano- ja sihteeritehtävät; sopimushallinta, asia-kirjahallinta ja arkistotehtävät; henkilöstöasioiden koordinointi; talousarvion laadinta, määrärahojen seuranta ja raportointi; ostolaskujen käsittely; myyntilaskutus, teknisen toimen asiakaspalvelu.

Tulosalueelle sisältyy myös Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen maksusuudet.

Tulosalue pyrkii varmistamaan hallinnon toimivuuden ohjaimalla, kehittämällä ja koordinoimalla toimialan tulosalueiden hallintoa.

Toimialan vastuulla olevien tehtävien valmistelu, päätöksenteko ja toimeenpano tehdään kunnan kokonaisedun mukaisesti saumattomasti ja tehokkaasti.

Toiminnan painopistealueet

Toiminta pysyy pääsääntöisesti ennallaan. Sähköisten palvelujen lisäämiseen ja asiakaspalvelun kehittämiseen koko toimialalla pyritään panostamaan edelleen.

SUORITTEITA JA PALVELUTUOTANNON TUNNUSLUKUJA			
	TP2022	TPE2023	TA2024
Ympäristötoimialan hallinto- ja talouspalvelut			
Rakennusluvut, kpl	327	300	280
Tarkastukset, kpl	2 110	1 600	1 500

Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-878 781	-871 000	-871 000	-916 371	-952 646	-990 372
Toimintakate	-878 781	-871 000	-871 000	-916 371	-952 646	-990 372
Toimintakate, €/asukas	-20	-19	-19	-20	-21	-21

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)

Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Palvelujen ostot		
	<i>Yhteistoimintakorvausten kasvu</i>	45 000	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistoimintasuojelun sille osoitetuista sopijakuntien ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä. Ympäristökeskus tuottaa palvelunsa ja viranomaistehtävät toimintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaikki Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen palvelut ovat lakisääteisiä. Osaan palveluista ympäristökeskus tai sen sopijakunnat eivät voi juurikaan vaikuttaa, kun taas osa palveluista on vapaammin sopijakuntien valittavissa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen palvelut jakautuvat ympäristökeskuksen hallinnon, ympäristövalvonnan, ympäristönsuojelun, terveystalvonnan ja eläinlääkintähuollon palveluyksiköille.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on valmistellut uuden strategisen tavoiteohjelman kaudelle 2024-2027. Ohjelma tukeutuu sopijakuntien kaupunki- ja kuntastrategioihin.

Eläinlääkärien yhteisvastaanoton toiminta Tuusulassa vakiinnutetaan ja toimintoja kehitetään vastaamaan uusiutuvan eläinlääkintähuoltolain säädöksiä. Uusi eläinlääkintähuoltolaki on hyväksytty eduskunnassa vuonna 2023, mutta sen voimaantulo ja lopullinen sisältö on vielä auki. Ympäristökeskus varautuu mah-

dollisiin muutoksiin kunnallisen eläinlääkintähuollon järjestämisessä. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan, ettei kuntien tehtäviä siirretä hyvinvointialueille hallituskauden aikana. Sen vuoksi myöskään Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ei varaudu pidemmän aikavälin taloussuunnitelmassa toimintojen siirtämiseen hyvinvointialueille, kuten tehtiin vielä vuosi sitten.

Vuodelle 2024 ympäristökeskuksen maksuosuuteen on varattu määrärahaa 907 000 euroa. Nurmijärven maksuosuus nousi 45 000 euroa vuoteen 2023 verrattuna. Todellinen kasvu ei ole yhtä suuri, sillä vuoden 2023 pienempi talousarvio perustuu osin väärin arvioituun kustannuskehitykseen vuonna 2023.

Talousarvioon sisältyy Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle maksettavan osuuden lisäksi Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n jäsenmaksu.

Sopijakuntien lopulliset maksuosuudet määräytyvät tilinpäätös-vaiheessa kuntakohtaisesti kohdennettujen palveluiden sekä maksuosuuksia kompensoivien maksutulojen perusteella. Sopijakunnille palautetaan niiden liikaa maksamat yhteistoimintakorvaukset tai peritään liian vähän maksettuja korvauksia seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä.

Maankäyttö ja kaavoitus

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	414 453	341 000	341 000	341 000	341 000	341 000
Toimintakulut	-2 782 176	-3 102 646	-3 102 646	-3 206 634	-3 227 338	-3 219 554
Toimintakate	-2 367 723	-2 761 646	-2 761 646	-2 865 634	-2 886 338	-2 878 554
Toimintakate, €/asukas	-53	-61	-61	-63	-63	-62
HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	30,3	37	33,5	34	34	33

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	<i>Palkankorotukset, vakanssit budjetoitu täysimääräisenä, asemakaavasuunnittelija (lisäresurssi 2v)</i>	115 000	
	Palvelujen ostot		
	<i>Ict-palvelut, asiantuntijapalvelut</i>		43 000
	Avustukset		
	<i>NUUKA-toimenpide yksityistieavustukset</i>		20 000
	Muut toimintakulut		
	<i>Sisäisten vuokrien korotus</i>	51 500	

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Tulosalueen perustehtävänä on kunnan elinvoiman kehittämisen maapolitiikan ja maankäytön suunnittelun keinoin. Lisäksi tulosalueen tehtävänä on omalla toiminnallaan luoda toimivaa, turvallista ja viihtyisää asuinympäristöä. Tulosalue koostuu neljästä yksiköstä: maankäyttö, yleiskaavoitus, asemakaavoitus ja kiinteistö- ja mittausyksikkö. Kunnan paikkatieto ja maastomittaus on järjestetty kiinteistö- ja mittausyksikössä.

Tehtävää toteutetaan ohjaamalla kunnan yhdyskuntarakenteen kehitystä ja huolehtimalla kunnan edunvalvonnasta seudun kuntien, maakunnan ja valtion välisessä yhteistyössä maankäytön suunnittelun ja maapolitiikan osalta. Toimivan, turvallisen ja viihtyisän asuin- ja elinympäristön muodostamiselle luodaan edellytyksiä yleis- ja asemakaavoituksella, joiden palvelut ovat asemaja yleiskaava, suunnittelutarveratkaisut, poikkeamispäätökset ja maisematyöluvat. Maapolitiikan osalta tehtävää toteutetaan aktiivisen maanhankinnan ja tontinluovutuksen kautta. Kiinteistö- ja mittausyksikkö toimii osana tonttituotantoprosessia ja tuottaa kiinteistönmuodostus-, kuntarekisteri- ja paikkatietopalveluja.

Tulosalue toimii yhteistyössä kunnan eri toimijoiden ja tulosalueiden kanssa. Keskeisinä yhteistyökumppaneina ovat myös viranomaiset kuten Maanmittauslaitos, Uudenmaan ELY-keskus ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskus sekä rakennuttajat ja rakennusyhtiöt. Lisäksi tulosalue toimii tiiviissä yhteistyössä KUUMA-kuntien ja pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Tulosalueen toiminnan volyyymiin vaikuttavat merkittävästi talouden suhdanteet ja talouden epävarmuus. Tämä näkyy etenkin tontin luovutuksissa ja sen myötä osittain muussa tulosalueen toiminnassa.

Lakisääteiset tehtävät lisääntyvät mm. rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönotolla.

Toiminnan painopistealueet

Maanhankinta keskitetään Kirkonkylän ja Klaukkalan asemakaava-alueiden tuntumaan. Omakotitonttien luovutus keskittyy Vanha-Klaukan alueen lisäksi Kirkonkylän Heinoja I ja Rantapuis-ton uusille asemakaava-alueille sekä Rajamäen Kylänpään alueelle. Lisäksi luovutetaan yhtiömuotoisia tontteja Kirkonkylän ja Klaukkalan alueilta.

Tulosalueen toiminta pyritään vakauttamaan henkilövaihdosten jälkeen etenkin asemakaavoituksessa ja maankäytössä. Toiminta pyritään toteuttamaan mahdollisimman tehokkaasti huomioiden henkilöstön resurssit. Rekrytointien ja uuden henkilöstön onnistunut perehdyttäminen on tärkeässä roolissa tulosalueen toimintojen ylläpidossa ja kehittämisessä.

Maankäyttö ja kaavoitus/yksiköt

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Koordinointi						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-109 912	-133 470	-133 470	-130 375	-122 401	-127 524
Toimintakate	-109 912	-133 470	-133 470	-130 375	-122 401	-127 524
Asemakaavoitus						
Toimintatuotot	70 534	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Toimintakulut	-455 168	-550 847	-550 847	-616 604	-646 224	-599 403
Toimintakate	-384 634	-515 847	-515 847	-581 604	-611 224	-564 403
Kiinteistö- ja mittaus- ja mittaus-						
Toimintatuotot	305 434	270 000	270 000	270 000	270 000	270 000
Toimintakulut	-1 488 625	-1 543 203	-1 543 203	-1 576 357	-1 560 566	-1 576 892
Toimintakate	-1 183 191	-1 273 203	-1 273 203	-1 306 357	-1 290 566	-1 306 892
Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta yhteensä						
Toimintatuotot	375 968	305 000	305 000	305 000	305 000	305 000
Toimintakulut	-2 053 705	-2 227 520	-2 227 520	-2 323 336	-2 329 191	-2 303 819
Toimintakate	-1 677 737	-1 922 520	-1 922 520	-2 018 336	-2 024 191	-1 998 819
Maankäyttö						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-365 701	-373 842	-373 842	-395 034	-402 321	-411 073
Toimintakate	-365 701	-373 842	-373 842	-395 034	-402 321	-411 073
Yleiskaavoitus						
Toimintatuotot	38 484	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000
Toimintakulut	-362 770	-501 284	-501 284	-488 264	-495 826	-504 662
Toimintakate	-324 286	-465 284	-465 284	-452 264	-459 826	-468 662
Elinvoimalautakunta yhteensä						
Toimintatuotot	38 484	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000
Toimintakulut	-728 471	-875 126	-875 126	-883 298	-898 147	-915 735
Toimintakate	-689 987	-839 126	-839 126	-847 298	-862 147	-879 735
Tulosalue yhteensä						
Toimintatuotot	414 453	341 000	341 000	341 000	341 000	341 000
Toimintakulut	-2 782 176	-3 102 646	-3 102 646	-3 206 634	-3 227 338	-3 219 554
Toimintakate	-2 367 723	-2 761 646	-2 761 646	-2 865 634	-2 886 338	-2 878 554

SUORITTEITA JA PALVELUTUOTANNON TUNNUSLUKUJA			
	TP2022	TPE2023	TA2024
Maankäyttö ja kaavoitus			
Yleiskaavoitus, lupapäätökset kpl	46	45	50
Hyväksytyt yleiskaavat kpl	-	1	0
Asemakaavoitus, lupapäätökset kpl	27	30	30
Hyväksytyt asemakaavat k-m2	417 213	10 541	54 000
Kantakartan mukainen ylläpidettävä alue, km2	40	40	40
Rekisteröidyt kiinteistöt	156	150	150

Omaisuuuden tuotot ja hallinta

	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toimintatuotot	7 777 299	7 010 000	17 790 000	5 040 000	5 800 000	6 300 000
Toimintakulut	-67 842	-150 000	-150 000	-135 000	-115 000	-115 000
Toimintakate	7 709 457	6 860 000	17 640 000	4 905 000	5 685 000	6 185 000
Toimintakate, €/asukas	173	151	389	108	124	134

Olellaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna TPE 2023)			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Maksutuotot		
	Maankäyttökorvaukset		530 000
	Muut toimintatuotot		
	Maa- ja vesialueiden vuokrat	240 000	
	Maanmyyntien luovutustulot		12 460 000

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kunnan maapolitiikan hoitaminen ja vastuu kunnan maanhankinnasta ja tonttien luovuttamisesta sekä yksityisen omistaman maan asemakaavoitukseen liittyvien maankäyttösopimusten valmistelu. Maanhankintaa ja tonttien luovutusta tehdään maankäytön tavoiteohjelman mukaisesti sekä toteutuksen talousarviossa asetettuja tavoitteita.

Maanhankinta keskitetään Kirkonkylän ja Klaukkalan asemakaava-alueiden tuntumaan.

Tontin myynnin määrä on vahvasti sidoksissa talouden suhdanteisiin ja tonttien kysyntään. Tontteja pyritään luovuttamaan monipuolisesti eri taajamista kunnan tonttivarannon ja talouden raamien puitteissa.

Omakotitonttien luovutus keskittyy Vanha-Klaukan alueen lisäksi Kirkonkylän Heinoja I ja Rantapuiston uusille asemakaava-alueille sekä Rajamäen Kylänpään alueelle. Lisäksi luovutetaan yhtiömuotoisia tontteja Kirkonkylän ja Klaukkalan alueilta.

Toiminnan painopistealueet

Maanhankinnan painopistealueena on Kirkonkylän ja Klaukkalan maa-alueet. Erityisesti maata pyritään hankkimaan raaka-aineena kaavoitusta varten. Rajamäellä on kaavoitettua tonttivarantoa Metistön ja Uudenniityn alueella useammaksi vuodeksi, tontinmyynti edellyttää kuitenkin kunnallistekniikan rakentamista.

Kunta päättää omistamiensa luovutettavien tonttien sijainnit, määrät ja ajankohdat. Näin ollen se voi samalla ennakoida palvelutarpeen lisääntymisen. Kunnan omistuksessa olevien alueiden kunnallistekniikan investoinnit voidaan parhaiten toteuttaa oikea-aikaisesti suhteessa tontinmyyntiin. Alueet, joille on jo rakennettu kunnallistekniikkaa, pyritään myymään mahdollisimman nopeasti, jotta saadaan pääomaa seuraavien alueiden toteutukseen ja maanhankintaan sekä verotuloja.

SUORITTEITA JA PALVELUTUOTANNON TUNNUSLUKUJA			
	TP2022	TPE2023	TA2024
Omaisuuuden tuotot ja hallinta			
Luovutetut omakotitalotontit, kpl	73	30-40	35-40
Luovutetut yhtiömuotoiset tontit, kpl	4	2-5	3-5
Luovutetut yritystontit, kpl	5	2-3	2-3

Tuloslaskelmaosa

Nurmijärven kunta
(kuntaemo)

Tuloslaskelma, €	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	6 307 832	5 972 109	6 084 109	6 604 856	6 754 856	6 754 856
Maksutuotot	4 478 738	3 431 830	3 678 830	3 266 350	3 516 350	3 266 350
Tuet ja avustukset	2 984 470	2 509 466	3 254 506	2 619 840	2 340 750	2 270 750
Muut toimintatuotot	33 089 984	33 115 559	43 470 051	35 248 946	35 243 426	35 727 226
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	46 861 024	45 028 964	56 487 496	47 739 992	47 855 382	48 019 182
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 860 939	0	650 000	1 150 000	1 150 000	2 500 000
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut	-73 682 320	-73 428 200	-75 999 011	-77 959 921	-78 121 502	-79 626 795
Palvelujen ostot	-181 111 930	-40 467 623	-41 805 337	-44 982 029	-48 355 404	-50 043 890
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 558 146	-9 019 990	-8 923 529	-9 800 935	-9 584 235	-9 473 135
Avustukset	-8 186 678	-7 903 680	-8 253 827	-7 932 450	-10 512 450	-10 392 450
Muut toimintakulut	-23 063 988	-25 140 376	-25 138 323	-29 728 177	-30 531 277	-30 509 377
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-295 603 061	-155 959 869	-160 120 027	-170 403 512	-177 104 868	-180 045 647
				0		
TOIMINTAKATE	-246 881 098	-110 930 905	-102 982 531	-121 513 520	-128 099 486	-129 526 465
Verotulot	222 581 969	109 850 000	114 200 000	110 900 000	116 700 000	121 400 000
Valtionosuudet	45 725 264	32 240 516	31 507 862	32 519 690	36 921 204	37 471 412
Rahoitustuotot ja -kulut	1 726 481	893 000	113 000	-818 000	-2 028 000	-3 818 000
Korkotuotot	116 486	0	100 000	75 000	75 000	75 000
Muut rahoitustuotot	2 775 731	2 370 000	3 007 000	2 472 000	2 467 000	2 462 000
Korkokulut	-686 163	-1 024 000	-2 724 000	-3 865 000	-4 570 000	-6 355 000
Muut rahoituskulut	-479 573	-453 000	-270 000	500 000	0	0
VUOSIKATE	23 152 616	32 052 611	42 838 331	21 088 170	23 493 718	25 526 947
Poistot ja arvonalentumiset	-17 939 740	-21 027 700	-21 014 080	-21 256 000	-22 125 620	-24 015 620
TILIKAUDEN TULOS	5 212 876	11 024 911	21 824 251	-167 829	1 368 098	1 511 327
Poistoeron muutos	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	262 500
Varausten muutos	-5 000 000	-8 000 000	-8 000 000	0	0	0
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	225 376	3 037 411	13 836 751	-155 329	1 380 598	1 773 827
Tunnusluvut						
Ylijäämä taseessa	20 900 652	23 938 063	34 737 403	34 582 074	35 962 672	37 736 500
Vuosikate poistoista %	129 %	152 %	204 %	99 %	106 %	106 %
Vuosikate €/asukas	521,0	707,6	945,7	464,3	512,6	551,5
Asukasmäärä	44 437	45 300	45 300	45 417	45 831	46 286

Nurmijärven kunta
(sis. liikelaitokset)

Tuloslaskelma, €	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	27 020 960	26 419 385	26 423 331	28 930 660	29 057 292	32 057 292
Maksutuotot	4 478 738	3 431 830	3 678 830	3 266 350	3 516 350	3 266 350
Tuet ja avustukset	3 140 112	2 564 466	3 331 506	2 679 840	2 400 750	2 330 750
Muut toimintatuotot	33 680 015	33 440 659	43 977 551	35 435 146	35 282 126	35 765 926
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	68 319 825	65 856 340	77 411 218	70 311 996	70 256 518	73 420 318
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 860 939	0	650 000	1 150 000	1 150 000	2 500 000
TOIMINTAKULUT				0		
Henkilöstökulut	-80 582 193	-79 932 593	-82 616 483	-84 658 242	-84 854 667	-86 401 318
Palvelujen ostot	-184 216 367	-43 623 994	-44 961 708	-48 246 784	-51 647 159	-53 346 645
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 383 261	-12 987 439	-12 848 029	-13 652 192	-13 480 492	-13 389 392
Avustukset	-8 186 678	-7 903 680	-8 253 827	-7 932 450	-10 512 450	-10 392 450
Muut toimintakulut	-24 354 636	-26 235 122	-26 233 069	-30 957 169	-31 762 269	-31 741 369
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-310 723 135	-170 682 829	-174 913 116	-185 446 837	-192 257 037	-195 271 174
				0		
TOIMINTAKATE	-240 542 371	-104 826 489	-96 851 899	-113 984 841	-120 850 519	-119 350 856
Verotulot	222 581 969	109 850 000	114 200 000	110 900 000	116 700 000	121 400 000
Valtionosuudet	45 725 264	32 240 516	31 507 862	32 519 690	36 921 204	37 471 412
Rahoitustuotot ja -kulut	1 414 573	655 000	-125 000	-1 056 000	-2 266 000	-4 056 000
Korkotuotot	121 479	0	100 000	75 000	75 000	75 000
Muut rahoitustuotot	2 777 995	2 370 000	3 007 000	2 472 000	2 467 000	2 462 000
Korkokulut	-842 915	-1 100 000	-2 800 000	-3 941 000	-4 646 000	-6 431 000
Muut rahoituskulut	-641 986	-615 000	-432 000	338 000	-162 000	-162 000
VUOSIKATE	29 179 435	37 919 027	48 730 963	28 378 849	30 504 685	35 464 556
Poistot ja arvonalentumiset	-20 779 090	-24 667 700	-24 629 080	-24 456 000	-25 425 620	-27 415 620
TILIKAUDEN TULOS	8 400 345	13 251 327	24 101 883	3 922 850	5 079 065	8 048 936
Poistoeron muutos	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500
Varausten muutos	-5 000 000	-8 000 000	-8 000 000	0	0	250 000
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	3 412 845	5 263 827	16 114 383	3 935 350	5 091 565	8 311 436
Tunnusluvut						
Ylijäämä taseessa	43 932 283	49 196 110	60 046 666	63 982 016	69 073 581	77 385 018
Vuosikate poistoista %	140 %	154 %	198 %	116 %	120 %	129 %
Vuosikate €/asukas	656,6	837,1	1 075,7	624,9	665,6	766,2
Asukasmäärä	44 437	45 300	45 300	45 417	45 831	46 286

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

	Talousarvio 2024		Eliminoinnit		Talousarvio 2024
	Kunnan tuloslaskelmaosa	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitokset	Kunnan tuloslaskelmaosa ml. liikelaitokset
Toimintatuotot					
Myyntituotot, ulkoiset	5 765 943	12 564 142			18 330 085
Myyntituotot, sisäiset	838 913	9 761 662	-838 913	-9 761 662	
Maksutuotot	3 266 350				3 266 350
Tuet ja avustukset	2 619 840	60 000			2 679 840
Muut toimintatuotot, ulkoiset	34 174 764	186 200			34 360 964
Muut toimintatuotot, sisäiset	1 074 182		-1 074 182		
Toimintatuotot yhteensä	47 739 992	22 572 004	-1 913 095	-9 761 662	58 637 239
Valmistus omaan käyttöön					
	1 150 000				1 150 000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-77 959 921	-6 698 321			-84 658 242
Palvelujen ostot, ulkoiset	-35 398 693	-2 364 676			-37 763 369
Palvelujen ostot, sisäiset	-9 583 336	-900 079	9 583 336	900 079	
Aineet, tarv. ja tavarat, ulkoiset	-9 628 985	-3 851 257			-13 480 242
Aineet, tarv. ja tavarat, sisäiset	-171 950		171 950		
Avustukset ulkoiset	-7 932 450				-7 932 450
Muut toimintakulut, ulkoiset	-29 728 177	-209 600			-29 937 777
Muut toimintakulut, sisäiset		-1 019 392		1 019 392	
Toimintakulut yhteensä	-170 403 512	-15 043 325	9 755 286	1 919 471	-173 772 080
Toimintakate	-121 513 520	7 528 679	7 842 191	-7 842 191	-113 984 841
Verotulot					
	110 900 000				110 900 000
Valtionosuudet					
	32 519 690				32 519 690
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot, ulkoiset	-818 000	-238 000	-162 000	162 000	-1 056 000
Muut rahoitustuotot, ulkoiset	75 000				75 000
Muut rahoitustuotot, ulkoiset	2 310 000				2 310 000
Korvaus peruspääomasta	162 000		-162 000		
Korkokulut, ulkoiset	-3 865 000	-76 000			-3 941 000
Korvaus peruspääomasta		-162 000		162 000	
Muut rahoituskulut	500 000				500 000
Vuosikate	21 088 170	7 290 679	7 680 191	-7 680 191	28 378 849
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 256 000	-3 200 000			-24 456 000
Tilikauden tulos	-21 256 000	-3 200 000			-24 456 000
Tilikauden tulos	-167 829	4 090 679	7 680 191	-7 680 191	3 922 850
Varausten ja rahastojen muutokset	12 500				12 500
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	-155 329	4 090 679	7 680 191	-7 680 191	3 935 350

Liikelaitosten vaikutus kunnan toimintakatteeseen:

	Liikelaitokset	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Ulkoisen myynti	12 564 142	5 765 943	18 330 085
Muut ulkoiset toimintatuotot	246 200	40 060 954	40 307 154
Valmistus omaan käyttöön		1 150 000	1 150 000
Henkilöstökulut	-6 698 321	-77 959 921	-84 658 242
Ulkoiset palvelujen ostot	-2 364 676	-35 398 693	-37 763 369
Ulkoiset materiaaliostot	-3 851 257	-9 628 985	-13 480 242
Muut ulkoiset kulut	-209 600	-37 660 627	-37 870 227
Vaikutus kunnan toimintakatteeseen	-313 512	-113 671 329	-113 984 841

Liikelaitosten vaikutus kunnan vuosikatteeseen:

	Liikelaitokset	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan toimintakatteeseen	-313 512	-113 671 329	-113 984 841
Ulkoiset rahoituserät	-76 000	142 439 690	142 363 690
Vaikutus kunnan vuosikatteeseen	-389 512	28 768 361	28 378 849

Liikelaitosten vaikutus kunnan poistojen määrään ja tilikauden tulokseen:

	Liikelaitokset	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan vuosikatteeseen	-389 512	28 768 361	28 378 849
Vaikutus kunnan poistoihin	-3 200 000	-21 256 000	-24 456 000
Varausten ja rahastojen muutokset		12 500	12 500
Vaikutus kunnan tilikauden tulokseen	-3 589 512	7 524 862	3 935 350

Investointiosa
Investointiohjelma 2024 - 2028

INVESTOINNIT 2024 – 2028
1000 €, alv 0%

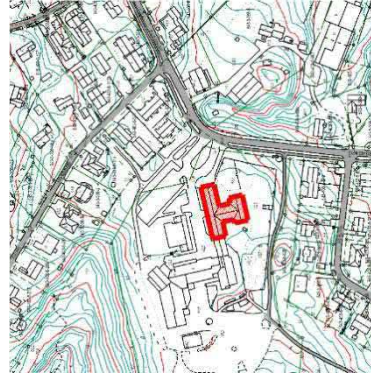
	Hanke yht.		Hanke suun. kaudella 2024-2026				
			2024	2025	2026	2027	2028
1. Kiinteä omaisuus							
Maa-alueiden hankinta	12 500	7 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Maa-alueiden myynti (hankintahintavähennys)	-7 500	-4 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Maanhankinta yhteensä	5 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
2. Muut pitkävaikutteiset menot							
Sähköinen arkistointi	120	60	30	20	10		
Henkilöstöhallinnon järjestelmät	300	300	300				
Taloushallinnon järjestelmät	360	350	275	75			
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	780	710	605	95	10	0	0
3. Talonrakennus							
3.1 Päiväkodit							
Syrjälän päiväkotiki, peruskorjaus *	3 050	1 650	50	200	1 400	1 400	
Rajamäen päiväkotiki *	5 700	300			300	2 700	2 700
Mäntysalon päiväkodin peruskorjaus	3 200	0					200
Havumäen päiväkotiki, peruskorjaus	1 300	0					100
Klaukkalan uusi päiväkotiki *	6 000	0					100
<i>* Investointi tarkentuu NUUKA -palveluverkkoselvityksen jälkeen</i>							
3.2 Koulut							
Syrjälän koulun peruskorjaus *	8 600	4 550	100	600	3 850	3 850	
Länsikaaren koulun peruskorjaus	4 250	0				50	200
Mäntysalon koulun peruskorjaus	12 500	0				200	6 150
Korttelikoulu/Kla/Lintumetsä	3 150	0					150
Nurmijärven yhteiskoulu (NYK) ja lukio	26 650	26 450	950	12 500	13 000		
Urheilupuiston koulu, uudishanke *	19 500	10 100	100	1 000	9 000	9 400	
Rajamäen kampus, uudishanke	27 500	24 430	13 250	11 180			
Rajamäen kampus, II vaihe	5 600	0				100	2 750
Klaukkalan koulun peruskorjaus *	18 900	0				200	5 000
<i>* Investointi tarkentuu NUUKA -palveluverkkoselvityksen jälkeen</i>							
3.3 Toimialojen yhteiset							
Kunnan varikko	2 700	500		500			1 000
Kunnantalon korjaukset	390	90	90				
3.4 Aleksian keittiöt							
Palvelukeittiöhanke *	4 100	500	500				
<i>* Investointi tarkentuu NUUKA -palveluverkkoselvityksen jälkeen</i>							
3.5 Pienet talohankkeet							
Pienet talohankkeet	7 600	4 600	1 600	1 500	1 500	1 500	1 500
Koulujen ja päiväkotien pihojen ja leikkiv. kunnostus	2 100	900	300	300	300	600	600
		0					
Talonrakennus yhteensä		0					
Brutto	162 790	74 070	16 940	27 780	29 350	20 000	20 450
		0					
Netto	162 790	74 070	16 940	27 780	29 350	20 000	20 450

4. Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Kunnallistekniikan rakentaminen	67 430	37 020	11 445	12 775	12 800	15 615	14 795
avustukset ja rahoitusosuudet	0	0					
Klaukkalan tieverkko	400	200	100	50	50	200	0
Kunnan ja valtion yhteishankkeet	2 270	2 120	1 450	160	510	100	50
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	70 100	39 340	12 995	12 985	13 360	15 915	14 845
5. Irtaimisto, laitteet, ajoneuvot ja muut							
5.1 Konsernipalveluiden toimiala							
Tietotekniikka	0	0					
Kalusteet, kunnanvirasto	0	0					
Konsernipalvelut yhteensä	0	0	0	0	0	0	0
5.2 Sivistys- ja hyvinvointitoimiala							
Päiväkodit *	1 200	0		0	0	500	700
Koulut *	6 000	3 500	0	1 700	1800	2500	
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	0	0					
Liikuntapalvelut	0	0					
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yhteensä	7 200	3 500	0	1 700	1 800	3 000	700
5.3 Ympäristötoimiala							
Kiinteistö- ja mittaus toimi	150	90	30	30	30	30	30
Tekninen keskus	1 925	1 165	405	380	380	380	380
Ympäristötoimiala yhteensä	2 075	1 255	435	410	410	410	410
Kaikki toimialat yhteensä	9 275	4 755	435	2 110	2 210	3 410	1 110
Investoinnit yhteensä ilman liikelaitoksia							
Investoinnit ilman liikelaitoksia, brutto			33 475	45 470	47 430	41 825	38 905
Rahoitusosuudet			0	0	0	0	0
Maanmyynti			-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Investoinnit, netto	247 945	121 875	31 975	43 970	45 930	40 325	37 405
Kohta "5. Liikelaitokset" informatiivisina, päätöksenteko erikseen.							
6. Liikelaitokset							
6.1 Nurmijärven vesi							
Kulut			5 700	11 045	18 205	15 260	9 480
Liittymismaksut, infotieto			-1 300	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Netto, infotieto			4 400	9 945	17 105	14 160	8 380
6.2 Aleksia							
Liikelaitokset yhteensä	27 515		100	100	100	100	100
Investoinnit yhteensä			5 800	11 145	18 305	15 360	9 580
Netto			37 775	55 115	64 235	55 685	46 985
Investoinnit yhteensä, brutto			39 275	56 615	65 735	57 185	48 485
Rahoitusosuudet			0	0	0	0	0
Maanmyynti (hankintahintavähennys)			-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Investoinnit, netto			37 775	55 115	64 235	55 685	46 985

Investointiohjelman hankekortit vuosille 2024-2028

Päiväkodit

Syrjälän päiväkoti, peruskorjaus*

3.050.000 €, aloitus 2024

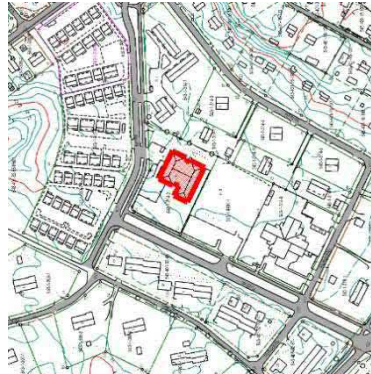
käyttötalousvaikutus: +6 000 €/v

väistöilojen kustannus 250 000€

Hankkeen laajuus noin 1.070 hu². Rakennustekninen peruskorjaus vuonna 1987 valmistuneissa tiloissa: ulkopuoliset työt, pintarakenteiden ja kiintokalusteiden uusiminen, rakenteellisia korjauksia sekä talotekniikkauudistaminen. Pieniä tilamuutoksia sekä toiminnallisia muutoksia. Suunnittelu 2024-25 ja rakentaminen 2026–2027.

* Investointitarve tarkentuu palveluverkkoselvityksen myötä (NUUKA-päätös, valtuusto 21.6.2023).

Rajamäen päiväkoti*

5.700.000 €, aloitus 2026

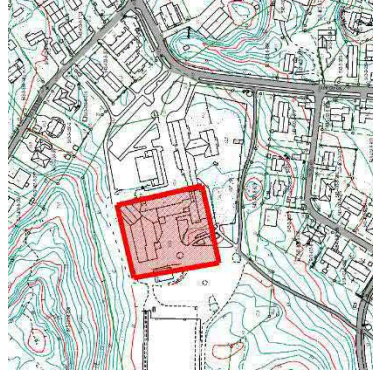
käyttötalousvaikutus: +/- 0 €/v

Hankkeen laajuus noin 1.500 hu². Rakennus korvaa väistöiloissa olevan Tornitien päiväkodin. Suunnittelu mahdollisesti 2026. Rakennuspaikka varmistetaan. Hellaspolun alue on myös mahdollinen, edellyttää asemakaavamuutosta. Rakentaminen 2027–2028.

* Investointitarve tarkentuu palveluverkkoselvityksen myötä (NUUKA-päätös, valtuusto 21.6.2023).

Koulut

Syrjälän koulu, peruskorjaus*

8.600.000 €, aloitus: 2024

käyttötalousvaikutus: +/- 0 €/v

Väistötilojen kustannus

Laajuus noin 3.000 hu². Vuonna 1988 valmistuneen rakennuksen peruskorjaus, välituntipihaan sadevesiviemäröinti, ulkoalueen pintavesien kuivatusjärjestelmän peruskorjaus sekä maastonmuotoilu kosteusteknisesti toimivammaksi. Suunnittelu 2024–2025. Rakentaminen 2026–2027.

* Investointitarve tarkentuu palveluverkkoselvityksen myötä (NUUKA-päätös, valtuusto 21.6.2023).

Klaukkalan koulu, peruskorjaus*

18.900.000 €, aloitus: 2027

käyttötalousvaikutus: +/- 0 €/v

Väistötilojen kustannus

Laajuus noin 5.000 hu². Vuonna 1975 valmistuneen rakennuksen peruskorjaus. Korjauksen laajuus täydennetään myöhemmin syksyllä 2023.

Suunnittelu 2027–2028. Rakentaminen 2028–2030.

* Investointitarve tarkentuu palveluverkkoselvityksen myötä (NUUKA-päätös, valtuusto 21.6.2023).

Nurmijärven yhteiskoulu (NYK) ja lukio

26.650.000 €, aloitus: 2024

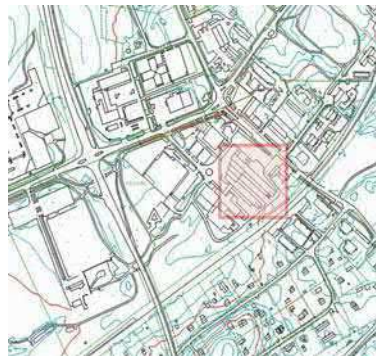
käyttötalousvaikutus: -17 000 €/v

väistöilojen kustannus 2.500.000 €

Laajuus noin 8.086 hum2. Uusin rakennusosa Askola ja Mikkola sekä vanha liikuntasali säilytetään. Muilta osin rakennus laajennusosineen puretaan. Mikkola ja Askola ovat hanke-suunnitelmaratkaisussa perusopetuksen käytössä. Lukion tilat, ruokailu-moitoimitila ja liikuntasali sijoittuvat uudisrakennusosiin. Mikkolassa sijaitseva keittiö laajentuu uudisrakennusosaan. Vanha liikuntasali säilyy mm. juhla-, kokous- ja opetuskäytössä. Edellyttää asemakaavamuutosta.

Suunnittelu ajoittuu vuosille 2023-24 ja rakentaminen vuosille 2024–2026.

Rajamäen kampus

27.500.000 €, aloitus: 2023

käyttötalousvaikutus: +280 000 €/v

Hankkeen laajuus on noin 10.260 hum2. Ensimmäisen vaiheen laajuus on noin 6.650 hum2.

Hankkeella korvataan elinkaarensa päähän tulleet Seitsemän veljeksien koulu, Rajakaari sekä Kuntola. Toteutus on KVR-urakka. Rakentaminen vuosina 2023–2025. Nuorisotilat ja kirjasto rakennetaan toisessa vaiheessa vuosina 2028–2029.

Urheilupuiston koulun uudisrakennus*

19.500.000 €, aloitus: 2025

käyttötalousvaikutus: +72 000 €/v

Hankkeen laajuus on noin 5.500 brm². Hanke korvaa elinkaaren päähänsä tulleen Urheilupuiston koulun. Hankesuunnitelma laadittiin 2021 ja hankinnan valmistelu ajoittuu vuosille 2025–2026. Rakentaminen vuosina 2026–2027. Hankkeessa tutkitaan ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuudet.

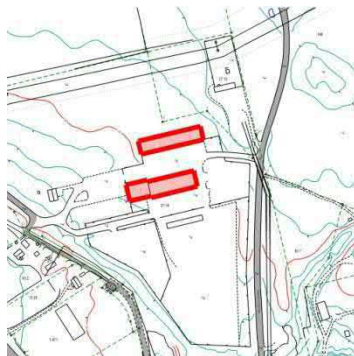
* Investointitarve tarkentuu palveluverkkoselvityksen myötä (NUUKA-päätös, valtuusto 21.6.2023).

Toimialojen yhteiset hankkeet

Varikko, peruskorjaus ja laajennus

2 700.000 €, aloitus: 2023

käyttötalousvaikutus: +/- 0 €/v

Hankesuunnitelma on päivitetty vuonna 2021. Hanke sisältää mm. vuonna 1980 valmistuneiden rakennusten peruskorjaus tai uusiminen, varastoalueiden ja kylmien katosten uudelleen järjestelyt. Päärakennus 2.240 brm², hallirakennus 1.150 brm². Rakennussuunnittelu alkoi 2022.

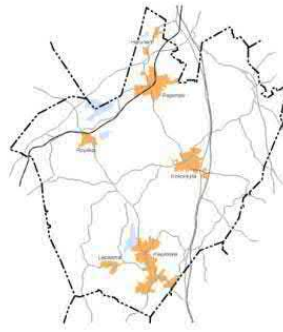
Varikon peruskorjauksesta toteutetaan lähivuosina vain välttämättömät toimenpiteet, joilla toiminta voidaan ylläpitää turvallisissa toimitiloissa. Jatkoselvitettävänä asiana mm. varastoinnin määrä ja laajuus huoltovarmuus huomioiden.

Aleksian keittiöt

Pikku Pata, palvelu- ja jakelukeittiöiden muutostyöt

4.100.000 €, aloitus: 2018

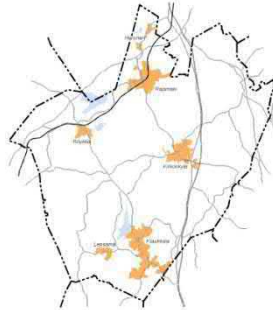
käyttötalousvaikutus: -65.000 €/v

Rajamäen alueen, Klaukkalan alueen ja Kirkonkylän alueen palvelukeittiöt. Aleksian "Iso Pata"-projektin toteutus vaiheittain järjestyksessä Rajamäki - Kirkonkylä - Klaukkala. Uudentyyppinen palvelutuotanto ja uuden valmistuskeittiön rakentaminen edellyttävät muutoksia palvelukeittiöihin, yhteensä noin 60 kpl. Suunnittelu aloitettu vuonna 2017. Toteutus alkoi 2018 ja valmistuu 2024.

Pienet talohankkeet

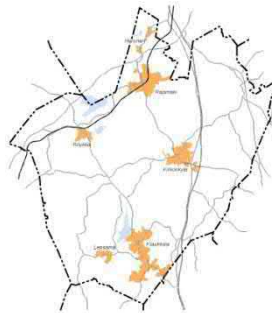
Muut pienet talohankkeet

1.500.000–1.600.000 € per vuosi,
vuosina 2024–2028

Pienet investointiluonteiset hankkeet hintaluokassa 30.000–300.000 € tarkemman erillishjelman mukaan. Määräraha on tarkoitettu toteuttamaan edellisten vuosien tarpeiden lisäksi mm. varavoimaa, puhtaiden ajoneuvojen latausinfraa ja energiaremontteja. Tekninen lautakunta hyväksyy vuosittain käyttösuunnitelmien hyväksymisvaiheessa toteuttamisen erillissuunnitelman.

Koulujen ja päiväkotien leikkipihat, peruskorjaus

300.000 € - 600.000 € per vuosi,
vuosina 2024–2028

Koulujen ja päiväkotien pihojen peruskorjaukset erillishjelman mukaan hallintokuntien osoittamassa järjestyksessä. Vuosittain tehdään perusteellinen korjaus joko yhteen päiväkodin leikkipihaan tai yhteen koulun välituntiin. Vuodesta 2027 lähtien tehdään kaksi leikkipihaa tai välituntipihaa. Yksittäisten leikkivälineiden uusimiseen muissa kohteissa on erillinen määräraha.

Investointiesityksiin liittyvä irtaimisto ja kalusto

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala
 Investointiesityksiin liittyvä irtaimisto ja kalusto 2024-2028
 1 000 € alv 0%
 Kalustoesitykset

Kohde	Pääsisältö	2024	2025	2026	2027	2028	Yht. €-arvio
Päiväkodit							
Syrjälän päiväkotit, peruskorjaus	Laajennuksen yhteydessä tarvitaan uutta irtaimistoa				500		500
Hellaspolun-Tornittien päiväkodin uudisrakennus	Uudisrakennuksen kalusto					700	700
Päiväkodit yht:		0	0	0	500	700	1 200
Koulut							
Lukio ja NYK (peruskoulu), Kirkonkylä	Uudisrakennuksen kalusto			1 800			1 800
Rajamäen kampus	Uudisrakennuksen kalusto		1 700				1 700
Urheilupuiston koulu	Uudisrakennuksen kalusto				1 700		1 700
Syrjälän koulu, peruskorjaus					800		800
Koulut yht:		0	1 700	1 800	2 500		6 000
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut							
Klaukkalan kirjaston tilauudistus, vaihe II (jatkuu vuonna 2023)							0
Kirjasto ja kulttuuri yht:		0	0	0	0		0
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yhteensä		0	1 700	1 800	3 000	700	7 200

Ympäristötoimiala
 Investointiesityksiin liittyvä irtaimisto ja kalusto 2024-2028
 1 000 € alv 0%
 Kalustoesitykset

Kohde	Pääsisältö	2024	2025	2026	2027	2028	Yht. €-arvio
Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta							
Takymetri		30			30		60
GNSS-laitteet			30	30		30	90
Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta yhteensä		30	30	30	30	30	150
Tekninen lautakunta konevarikko (ohjeellinen)							
Lisälaitteet; vihertoimi; korvaa vanhan		50					
Kevyt kunnossapitokuorma-auto ja aura sekä hiekotin korvaa vanhan (Sisu)		240					
Ajettava 2-valssiyrä n. 3tn, konevarikko		40					
Kuorma-auton sirotinlaite, konevarikko		75					
Henkilönostin: konevarikko: korvaa vanhan			60				
Lisälaitteet: katujen kunnossapito; korvaa vanhoja ja uushankintaa			20				
Tiehöylä: katujen kunnossapito, korvaa vanhan/Vammas.			300				
Kuorma-auton sirotinlaite, konevarikko				70			
Lisälaitteet: katujen kunnossapito; korvaa vanhoja ja uushankintaa				100			
Kunnossapitolaitteistot: viher- ja liikuntatoimi; korvaa vanhoja				100			
Katos konevarikon koneille ja lisälaitteille				110			
Lisälaitteita/kalustoa: katujen kunnossapito, korvaa vanhoja					230		
Kunnossapitolaitteistot, viher- ja ikkuntatoimi, korvaa vanhoja					150		
Lisälaitteet: katujen kunnossapito; korvaa vanhoja ja uushankintaa						200	
Kunnossapitolaitteistot: viher- ja liikuntatoimi; korvaa vanhoja						180	
Tekninen lautakunta yhteensä		405	380	380	380	380	1 165
Ympäristötoimiala yhteensä		435	410	410	410	410	2 075

Aleksia ruoka- ja siivouspalvelut
 Investointiesityksiin liittyvä irtaimisto ja kalusto 2024-2028
 1 000 € alv 0%
 Kalustoesitykset

Kohde	Pääsisältö	2024	2025	2026	2027	2028	Yht. €-arvio
Kalusto							
Ruokapalvelujen koneet ja laitteet		100	100	100	100	100	500

Rahoitusosa

Nurmijärven kunta
(kuntaemo)

Rahoituslaskelma, €	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	18 534 943	27 252 611	27 868 331	18 348 170	19 993 718	21 526 947
Vuosikate	23 152 616	32 052 611	43 068 331	21 088 170	23 493 718	25 526 947
Tulorahoituksen korjauserät	- 4 617 673	- 4 800 000	- 15 200 000	-2 740 000	-3 500 000	-4 000 000
Investointien rahavirta	-21 740 253	-20 640 000	-10 320 000	-29 235 000	-40 470 000	-41 930 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	- 31 385 159	- 26 940 000	- 29 770 000	-33 475 000	-45 470 000	-47 430 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 641 023			0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 003 883	6 300 000	19 450 000	4 240 000	5 000 000	5 500 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 205 310	6 612 611	17 548 331	-10 886 830	-20 476 282	-20 403 053
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	- 8 320					
Antolainasaamisten lisäykset	- 8 320					
Antolainasaamisten vähennykset						
Lainakannan muutokset	7 655 541	- 3 000 000	- 31 100 000	9 400 000	22 949 000	27 295 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	40 000 000	11 000 000		22 500 000	55 400 000	52 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	- 17 370 797	- 16 100 000	- 16 100 000	-16 100 000	-42 451 000	- 29 705 000
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	- 14 973 662	2 100 000	- 15 000 000	3 000 000	10 000 000	5 000 000
Oman pääoman muutokset	-39 731					
Muut maksuvalmiuden muutokset	9 650 045		-8 630 000			
Maankäyttösop. enn.maks. tuloutus	-741 416	-450 000	-830 000	-300 000	-300 000	-300 000
Rahoituksen rahavirta	17 257 535	-3 450 000	-39 730 000	9 100 000	22 649 000	26 995 000
Rahavarojen muutos	14 052 225	3 162 611	-22 181 669	-1 786 830	2 172 718	6 591 947
Lainakanta	224 920 108	221 670 000	193 800 000	203 200 000	226 149 000	253 444 000
Asukasluku	44 437	45 300	45 300	45 417	45 831	46 286
Lainat/asukas	5 062	4 893	4 278	4 474	4 934	5 476

Nurmijärven kunta
(sis. liikelaitokset)

Rahoituslaskelma, €	TP 2022	TA 2023	TPE 2023 OVK I	TPE 2023 OVK II	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	24 561 762	33 119 028	32 408 702	33 530 963	25 638 849	30 504 685	35 464 556
Vuosikate	29 179 435	37 919 028	35 148 702	48 730 963	28 378 849	30 504 685	35 464 556
Tulorahoituksen korjaukset	- 4 617 673	- 4 800 000	-2 740 000	-15 200 000	-2 740 000	- 3 500 000	- 4 000 000
Investointien rahavirta	- 30 722 513	- 29 610 000	- 36 100 000	- 19 030 000	-35 035 000	- 51 615 000	- 60 235 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	- 40 367 419	- 35 910 000	- 40 140 000	-38 480 000	-39 275 000	- 56 615 000	- 65 735 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 641 023			0	0		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	7 003 883	6 300 000	4 040 000	19 450 000	4 240 000	5 000 000	5 500 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 6 160 752	3 509 028	- 3 691 298	14 500 963	-9 396 151	- 21 110 315	- 24 770 444
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	- 13 710						
Antolainasaamisten lisäykset	- 13 710						
Antolainasaamisten vähennykset							
Lainakannan muutokset	10 655 541	- 3 000 000	- 4 100 000	- 31 100 000	9 400 000	22 949 000	27 295 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	43 000 000	11 000 000	17 000 000	0	22 500 000	55 400 000	52 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	- 17 370 797	-16 100 000	-16 100 000	-16 100 000	-16 100 000	- 42 451 000	- 29 705 000
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	- 14 973 662	2 100 000	-5 000 000	-15 000 000	3 000 000	10 000 000	5 000 000
Oman pääoman muutokset	- 39 731						
Muut maksuvalmiuden muutokset	9 635 768		850 000	-7 530 000			
Vesilaitoksen liittymismaksut, vieras po	3 613 959	3 500 000	1 300 000	1 100 000	1 300 000	1 000 000	1 000 000
Maankäyttösop. enn.maks. tuloutus	-741 416	-450 000	-450 000	-830 000	-300 000	- 300 000	- 300 000
Rahoituksen rahavirta	20 237 868	50 000	-3 250 000	-38 630 000	10 400 000	23 649 000	27 295 000
Rahavarojen muutos	14 077 116	3 559 028	-6 941 298	-24 129 037	1 003 849	2 538 685	3 224 556
Lainakanta	227 920 108	224 670 000	223 800 000	196 800 000	206 200 000	229 149 000	256 444 000
Asukasluku	44 437	45 300	45 300	45 300	45 417	45 831	46 286
Lainat/asukas	5 129	4 960	4 940	4 344	4 540	5 000	5 540

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN

	Talousarvio 2024		Eliminoinnit		Talousarvio 2024
	Kunnan rahoitusosa	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitokset	Kunnan rahoitusosa ml. liikelaitokset
Tulorahoitus					
Vuosikate	21 088 170	7 290 679	7 680 191	-7 680 191	28 378 849
Tulorahoituksen korjauserät	-2 740 000				-2 740 000
Investointien rahavirta					
Ulkoiset investointimenot	-33 475 000	-5 800 000			-39 275 000
Rah.osuudet investointimenoihin					0
Omaisuuuden ulkoiset luovutukset	4 240 000				4 240 000
Toiminnan ja invest. rahavirta	-10 886 830	1 490 679	7 680 191	-7 680 191	-9 396 151
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys					0
Lainakannan muutokset			0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen muutos	6 400 000				6 400 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 000 000				3 000 000
Korottomien velkojen muutos		1 300 000			1 300 000
Maankäyttösop. enn.maks. tuloutus	-300 000				-300 000
Rahoituksen rahavirta	9 100 000	1 300 000	0	0	10 400 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 786 830	2 790 679	7 680 191	-7 680 191	1 003 849

Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan ja investointien rahavirtaan

	Liikelaitokset	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus kunnan vuosikatteeseen	-389 512	28 768 361	28 378 849
Ulkoiset tulorahoituksen korjauserät		-2 740 000	-2 740 000
Ulkoiset investointimenot	-5 800 000	-33 475 000	-39 275 000
Ulkoiset investointitulot	0	4 240 000	4 240 000
Vaikutus toiminnan ja investointien rahavirtaan	-6 189 512	-3 206 639	-9 396 151

Liikelaitoksen vaikutus kunnan rahoituksen rahavirtaan

	Liikelaitokset	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Ulkoiset antolainasaamisten muutokset		0	0
Ulkoisen lainakannan muutokset	0	9 400 000	9 400 000
Ulkoisten korottomien velkojen muutokset	1 300 000	0	1 300 000
Maankäyttösop. enn.maks. tuloutus		-300 000	-300 000
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	1 300 000	9 100 000	10 400 000

Liikelaitoksen vaikutus kunnan maksuvalmiuteen

	Liikelaitokset	Kunnan muut tehtävät	Yhteensä
Vaikutus toiminnan ja invest. rahavirtaan	-6 189 512	-3 206 639	-9 396 151
Vaikutus rahoituksen rahavirtaan	1 300 000	9 100 000	10 400 000
Vaikutus kunnan maksuvalmiuteen	-4 889 512	5 893 361	1 003 849

LIIKELAITOKSET

Nurmijärven vesi -liikelaitos

Nurmijärven Vesi –liikelaitos

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	10 739 281	10 686 970	10 536 970	12 854 195	12 830 827	12 830 827
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	483 481	322 500	472 500	165 500	18 000	18 000
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarv. ja tavarat	-1 535 029	-1 404 400	-1 404 400	-1 602 657	-1 647 657	-1 667 657
Palvelujen ostot	-2 003 789	-2 107 727	-2 107 727	-2 258 727	-2 285 727	-2 296 727
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1 175 737	-1 196 150	-1 196 150	-1 289 356	-1 318 310	-1 352 588
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-238 491	-242 200	-242 200	-216 700	-221 500	-227 300
Muut henkilösivukulut	-48 599	-46 680	-46 680	-48 220	-49 310	-50 590
Poistot ja arvonal.	-2 713 681	-3 500 000	-3 500 000	-3 100 000	-3 200 000	-3 300 000
Liiketoiminnan muut kulut	-249 669	-167 645	-167 645	-175 357	-177 357	-178 357
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 257 767	2 344 668	2 344 668	4 328 677	3 948 966	3 775 608
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	202					
Muut rahoitustuotot	1 965					
Kunnalle maksetut korkokulut	-115 981					
Korkokulut	-40 771	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000
Korvaus peruspääomasta	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000	-162 000
Muut rahoituskulut						
Ylijäämä (alijäämä) ennen var.	2 941 182	2 106 668	2 106 668	4 090 677	3 710 966	3 537 608
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)						
Varausten lis. (-) tai väh. (+)						
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	2 941 182	2 106 668	2 106 668	4 090 677	3 710 966	3 537 608

Rahoituslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	5 654 863	5 606 668	5 606 668	7 190 677	6 910 966	6 837 608
Liikelylijäämä	3 257 767	2 344 668	2 344 668	4 328 677	3 948 966	3 775 608
Poistot ja arvonnukset	2 713 681	3 500 000	3 500 000	3 100 000	3 200 000	3 300 000
Rahoitustuotot- ja kulut	- 316 585	- 238 000	- 238 000	-238 000	- 238 000	- 238 000
Investointien rahavirta	- 8 930 770	- 8 820 000	- 8 610 000	-5 700 000	- 11 045 000	- 18 205 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	- 8 930 770	- 8 820 000	- 8 610 000	-5 700 000	- 11 045 000	- 18 205 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin						
Vars. toiminta ja inv., netto	- 3 275 908	- 3 213 332	- 3 003 332	1 490 677	- 4 134 034	- 11 367 392
Käyttöomaisuusinvestointien muutos, %		-1,2		-35,4	93,8	64,8
Vuosikate nettoinvestoinneista, %	36,5	26,6		75,9	35,8	20,7
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	-5390,0					
Antolainasaamisten lisäys muilta						
Lainakannan muutokset	3 000 000					
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	3 000 000					
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset						
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta						
Lyhytaikaisten lainojen muutos						
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalm. muutokset	296 222	3 500 000	1 100 000	1 300 000	1 000 000	1 000 000
Saamisten muutos kunnalta	-2 253 370					
Saamisten muutos	-157 632					
Korottomien velkojen muutos kunnalta	415 350					
Korottomien velkojen muutos	2 291 874					
Rahoituksen rahavirta	3 290 832	3 500 000	1 100 000	1 300 000	1 000 000	1 000 000
Rahavarojen muutos						
Lainakanta	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Asukasluku	44 437	45 300	45 300	45 417	45 831	46 286
Investoinnit / asukas	201,0	194,7	190,1	125,5	241,0	393,3
Lainat/asukas	68	66	66	66	65	65
	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
HTV 1	23,7	23	22,2	23,5	22,5	22,5
Yhteensä	23,7	23	22,2	23,5	22,5	22,5
Eläkkeelle jääviä, arvio	3	0	0	1	0	2

Liikelaitoksen strategia

Nurmijärven Vesi –liikelaitos huolehtii toiminta-alueensa vesihuoltopalvelujen tuottamisesta pitkäjänteisesti ja asiakaslähtöisesti.

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin			
Tulot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Myyntituotot		
	NUUKA huomioitu: veden käyttömaksun korotus 3 %, veden perusmaksujen korotus 15 %, jäteveden perusmaksujen korotus 15 % + vedenkäytön kasvu 0,5%	565 000	
	Liittymismaksujen tulouttaminen tuloslaskelmaan	1 300 000	
	Teollisuusjätevesisopimuksen tuotot	320 000	
	Muut tuotot		
	Teollisuusjätevesisopimuksen muutos, siirto käyttömaksuihin		300 000
Menot	Muutos	Lisäys (+)	Vähennys (-)
	Henkilöstökulut		
	Kuluja nostavat yleiskorotukset sekä aikaisempaan vuonna olevan vakanssin täyttäminen	69 000	
	Palvelujen ostot		
	Yhdistelmäauto-, tv-kuvauspalveluiden option käyttöönotto indeksikorotuksella, kaivinkone- ja kuorma-autopalveluiden uusi kilpailutus, verkostomateriaalien hintojen indeksitarkastuksia ja uusia kilpailutuksia tulossa	151 000	
	Aineet, tarv. ja tavarat		
	Prosessikemikaalien, sähkön ja materiaalien hinnannousu huomioitu	198 000	

Liikelaitoksen tavoitteet

Nurmijärven Vesi –liikelaitoksen johtokuntaan nähden sitovat tavoitteet on esitetty alla.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso				Mittarin tavoitetaso	Toimenpiteet
		TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024		
Asiakastytyväisyyden paraneminen	Asiakastytyväisyydetutkimuksen WACSI -indeksi (asteikko 4-10)	8,58	8,55	>8,58	>8,58	Ulkoisen viestinnän kehittäminen	
Vedenjakelun toimitusvarmuus	Putkirikkojen suhteellinen määrä (kpl/100 km/vuosi)	3,4	-	3,3	3,3	Vesijohtoverkoston mallinnuksen kehittäminen ja tulosten laajempi hyödyntäminen	
Talousveden laatu	Laatuvaatimukset ja -tavoitteet täyttävä vedenlaatu (%)	-	-	100	100	Ennakoivien toimenpiteiden tehostaminen	
Vesijohtoverkoston vuotovesimäärän vähentäminen	Aluemittausjärjestelmän uusien käytössä olevien kaivojen lukumäärä (kpl) 2023, raportointijärjestelmä käytössä (K/E) 2024	0	0	20	K	Seuranta- ja raportointijärjestelmän hyödyntäminen, suhteellisen vuotovesimäärän pienentäminen (2024)	
Henkilöstön työtyytyväisyys pysyy hyvänä	Henkilöstökyselyn arvosana (asteikko 1-5)	3,37	-	>2,8	>2,8	Henkilöstökyselyn kautta esille tulevien kehittämistarpeiden toteuttaminen (esim. tiimilupaukset, kehittämissuunnitelmat)	

Toiminnan kuvaus

Nurmijärven Vesi –liikelaitos vastaa toiminta-alueellaan talousveden hankinnasta ja jakelusta sekä jätevesien poisjohtamisesta ja puhdistamisesta.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Vedentuotanto jatkuu nykyisillä pohjavesilaitoksilla. Veden käytön ennustetaan pysyvän nykyisellään.

Telinummen tekopohjavesilaitoksen rakentaminen on alkanut syksyllä 2022 ja se valmistuu talvella 2024. Tekopohjavesilaitoksella turvataan riittävä laadukkaan talousveden saanti pitkälle tulevaisuuteen.

Jätevedenkäsittely jatkuu nykyisillä jätevedenpuhdistamoilla.

Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon korvaamisen esisuunnitelma valmistui vuonna 2019. Esisuunnitelmassa tarkasteltiin toteutusvaihtoehtoina uuden puhdistamon rakentaminen samalle paikalle, jätevesien siirto puhdistettavaksi Klaukkalan jätevedenpuhdistamolle tai HSY:n Blominmäen jätevedenpuhdistamolle.

Aluehallintavirasto on edellyttänyt täydennyspyynnösään ESAVI/26607/2022 hakijaa valitsemaan yksi vaihtoehtoista, eikä enää muita vaihtoehtoja sallita. NUUKA-ohjelma edellyttää toimintojen ja investointien tehokkuutta, jolloin jäljelle jää kokonaistaloudellisesti edullisin vaihtoehto eli nykyisten viemäröntialueiden pitäminen ennallaan. Vaihtoehto tarkoittaa kirkonkylän jätevedenpuhdistamon uudelleenrakentamista, mikä ympäristöluvan, puhdistustoiminnan ja talouden näkökulmista sisältää vähiten riskejä.

Uusien verkostojen rakentamista ja verkostosaneerauksia sekä tuotantolaitosten uudisrakentamista ja perusparannuksia tehdään rakentamisohjelman mukaisesti. Verkoston ja laitosten kunnossapittoa tehostetaan.

Asiakaspalvelu jatkuu nykyisellä toimintatavalla. Asiakastytyväisyys tutkimus tehdään vuosittain.

Anora oyj:n (Altia oyj) ja Nurmijärven Veden nykyinen teollisuusjätevesisopimus on irtisanottu päättyväksi 30.6.2021 ja kolmen vuoden mittainen irtisanomisaika on käynnistynyt. Uuden teollisuusjätevesisopimuksen neuvottelut ovat edenneet ja uusi sopimus pyritään saamaan valmiiksi vuoden 20232 aikana. Uusi sopimus astuu voimaan 1.7.2024 alkaen.

Maankäyttö- ja rakennuslain sekä vesihuoltolain hulevesiä koskevat säännökset muuttuivat 1.9.2014. Lainsäädännön uudistuksen myötä hulevesien hallinta ei enää

sisälly vesihuoltoon, vaan hulevesien vastuasiat on kirjattu maankäyttö- ja rakennuslain puolelle. Muutosten myötä kokonaisvastuu hulevesien hallinnan järjestämisestä on kunnalla.

Nurmijärvellä suunnitelmassa oli reagoida lainsäädännön muutokseen siirtämällä hulevesiverkosto vesihuoltolaitokselta kunnalle 1.1.2022 alkaen, jolloin kunta vastais kokonaisuudessaan hulevesien hallinnasta ja siihen liittyvistä järjestelmistä. Jatkossa Nurmijärven Vesi -liikelaitos avustaisi kuntaa tässä työssä tarvittavin osin palvelusopimuksen mukaisesti. Asiaa edistetään vuonna 2024, jolloin hulevesien on tarkoitus siirtyä kunnalle 1.1.2025 alkaen.

Toiminnan painopistealueet

Veden tuotannon turvaaminen

Teelinummen tekopohjavesilaitoksen urakka-aika jatkuu keväälle 2024, jolloin uusi tekopohjavesilaitos otetaan tuotantokäyttöön. Klaukkalan, Kirkonkylän ja Rajamäen vesitornit on rakennettu 1970-luvulla ja ne ovat elinkaarensa loppupuolella. Nykyisen tiedon mukaan Klaukkalan uuden vesitornin suunnittelu on alkamassa ja rakentamista joudutaan aikaistamaan.

Nykyisillä pohjavedenottoamoilla tehdään ylläpitäviä investointeja.

Jätevedenpuhdistuksen toiminta

Jätevesien puhdistusta jatketaan nykyisillä paikoilla. Kirkonkylän alueen jätevesien siirtäminen puhdistettavaksi Klaukkalan puhdistamossa edellyttäisi nykyisen puhdistamon laajentamista ja puhdistamon ympäristöluvan muuttamista, mikä olisi erittäin riskialtista ympäristöluvan, kustannusten ja toiminnan osalta.

Jätevedenpumppaamoiden saneerausta jatketaan. Siirtoviemäripumppaamoilla tehdään ylläpitäviä investointeja.

Verkostosaneeraus

Rakentamisohjelmakaudella 2024–2028 verkostosaneeraus määrää joudutaan hieman laskemaan isojen laitoshankkeiden sekä jätevedensiirtoviemärin ja päävesijohdotuon uudisrakennushankkeiden takia. Tästä syystä kauden aikana saadaan vuositason keskimäärin saneerattua vain noin 0,5 % verkostopituudesta. Jätevedenpuhdistamohankkeen valmistuttua verkostosaneeraustasoa nostetaan taas vähintään aikaisempaan hieman yli 1 % tasoon.

Vuotovesien hallinta

Vuotovesien hallinta on tärkeää, koska vesijohtoverkoston vuotovedet lisäävät pumppaustarvetta vedenottoilla ja vesijohtoverkostossa. Viemäriin tulevat hulevedet varaavat jätevedenpuhdistamoilta kapasiteettia, aiheuttavat prosessihäiriöitä ja huonontavat puhdistustulosta. Vuotovesien hallintaa tehostetaan ensin vesijohtoverkoston puolella ja taloussuunnittelukauden loppupuolella painopistettä siirretään viemäriverkoston vuotohallintaan. Vesijohtoverkoston vuotovesien hallintaa parantava aluemittausjärjestelmän laitekaivojen rakentamista jatketaan vuoden 2024 aikana ja koko hanke pyritään saamaan valmiiksi vuoden 2024 loppuun mennessä nykyisen vesijohtoverkoston osalta.

Etäluettavat vesimittarit

Vesimittareiden vaihdot ovat olleet keskeytyksissä koronaepidemian aikana ja sen jälkeen. Etäluettavat mittarit ovat kehittyneet ja niiden tuoma hyöty on kiistaton ja ne mm. mahdollistavat arviovesilaskuista luopumisen. Vuoden 2024 aikana valmistellaan hankintaa, tutustutaan erilaisiin vaihtoehtoihin ja valmistellaan järjestelmämuutoksia. Mittarivaihdot alkavat 2025 jatkuen useita vuosia.

Henkilöstösuunnitelma

Nurmijärven Vesi -liikelaitokseen ei esitetä perustettavaksi uusia vakansseja vuodelle 2024. Eläköitymisen ja muiden henkilöstömuutoksien takia vapautuviin tehtäviin rekrytoidaan uudet henkilöt.

Investoinnit

Investoinnit on kuvattu tarkemmin Nurmijärven Veden rakentamishjelmassa vuosille 2024–2028.

Rakentamishjelmassa on kaksi isompaa hanketta, joiden toteutuminen tai toteutumisaikataulut ovat vielä epävarmoja, joten näiltä osin rakentamishjelma ja investointien kokonaismääräraha voi vielä muuttua.

Vedenjakelun varmuuden ja vedenjakelukapasiteetin parantamiseksi kirkonkylän ja Klaukkalan välille on rakennettava uusi päävesijohto. Päävesijohdon suunnittelu on alkamassa ja rakentaminen vuosien 2024-2025 aikana.

SUORITTEITA JA PALVELUTUOTANNON TUNNUSLUKUJA

	TP2022	TPE2023	TA2024
Talousveden myynti (1000 m3)	1770	1839	1839
Jäteveden myynti (1000 m3)	2070	2101	2101
Vesijohtoverkoston pituus (km)	361	363	364
Jätevesiviemäriverkoston pituus (km)	310	313	314
Hulevesiviemäriverkoston pituus (km)	187	194	195
Käyttöpaikat vesijohtoverkostossa (kpl)	7849	7950	8025
Käyttöpaikat jätevesiviemäriverkostossa (kpl)	7329	7430	7505

Aleksia -liikelaitos

Aleksia -liikelaitos

Tuloslaskelma	TP 2022	TA 2022	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	9 973 848	9 760 306	9 802 252	9 471 609	9 471 609	9 471 609
Valmistus omaan käyttöön						
Liiketoiminnan muut tuotot	262 191	57 600	112 000	80 700	80 700	80 700
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarv. ja tavarat	-2 290 087	-2 563 049	-2 520 100	-2 248 600	-2 248 600	-2 248 600
Palvelujen ostot	-1 100 648	-1 048 644	-1 048 644	-1 006 029	-1 006 029	-1 006 029
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-4 402 712	-4 060 003	-4 153 720	-4 169 235	-4 169 235	-4 169 235
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-880 408	-799 700	-819 062	-816 300	-816 300	-816 300
Muut henkilösivukulut	-153 926	-159 660	-159 660	-158 510	-158 510	-158 510
Poistot ja arvonal.	-125 669	-140 000	-115 000	-100 000	-100 000	-100 000
Liiketoiminnan muut kulut	-1 040 979	-927 102	-927 102	-1 053 635	-1 053 635	-1 053 635
Liikelylijäämä (-alijäämä)	241 610	119 748	170 964	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	4 792					
Muut rahoitustuotot	298					
Korkokulut						
Korvaus peruspääomasta						
Muut rahoituskulut	-413					
Ylijäämä (alijäämä) ennen var.						
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)						
Varausten lis. (-) tai väh. (+)						
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	246 287	119 748	170 964	0	0	0

Olennaiset muutokset vuonna 2024 ja niiden vaikutus tuloihin/menoihin (verrattuna OVKII TPE23)			
Tulot	<u>Muutos</u>	<u>Lisäys (+)</u>	<u>Vähennys (-)</u>
	Myyntituotot Säästöjen vaikutus palvelujen myyntituloihin		-330 643
Menot	<u>Muutos</u>	<u>Lisäys (+)</u>	<u>Vähennys (-)</u>
	Palvelujen ostot		
	Ulkoisten siivouspalvelujen ostot		-42 615
	Aineet, tarv. ja tavarat NUUKA, elintarvikemääräraha		-271 500
	Muut toimintakulut mm. sisäiset vuokrat	126 533	

Rahoituslaskelma	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Toiminnan rahavirta	371 956	259 748	285 964	100 000	100 000	100 000
Liikelyljäämä	241 610	119 748	170 964	0		
Poistot ja arvон alennukset	125 669	140 000	115 000	100 000	100 000	100 000
Rahoitustuotot- ja kulut	4 677					
Investointien rahavirta	- 51 490	- 150 000	- 100 000	-100 000	- 100 000	- 100 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	- 51 490	- 150 000	- 100 000	-100 000	-100 000	- 100 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin						
Vars. toiminta ja inv., netto	320 466	109 748	185 964	0		
Käyttöomaisuusinvestointien muutos, %		191,3	94,2	0	0,0	0,0
Vuosikate nettoinvestoinneista, %	-713,3	-173,2	-286,0	-100	-100,0	-100,0
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset				0		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset						
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset						
Lyhytaikaisten lainojen muutokset						
Muut maksuvalm. muutokset	-80 129	0	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta	-69 383					
Lyhytaik. saamisten muut.	213 320					
Korottomien velkojen muut.	-224 066					
Liittymismaksujen muutos						
Rahoituksen rahavirta	-80 129	0	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	240 337	109 748	185 964	0	0	0
Lainakanta						
Asukasluku	44 437	45 300	45 300	45 417	45 831	46 286
Investoinnit / asukas	201,00	194,70	190,10	126	241,00	393,30
Lainat/asukas	68	66	66	66	65	65

HTV 1	TP 2022	TA 2023	TPE 2023	TA 2024	2025	2026
Yhteensä	159,5	160	158	156	156	156
vakinaisia		140		136	136	136
sijaisia,määräaikaaisia		20		20	20	20
Eläkkeelle jääviä, arvio		2	3	7	3	5

Aleksia-liikelaitoksen suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja

Suoritteita ja palvelutuotannon tunnuslukuja			
	TP2022	TPE2023	TA2024
ruokapalvelu hinta e/ateria	3,17	3,31	3,32
suorite (kpl)	2 296 350	2 164 074	2 155 854
siivouspalvelu e/m2/v, oma siivous	23,87	25,84	25,93
siivottavat neliöt, oma siivous	101 698	92 750	90 169

Liikelaitoksen visio ja strategia

Liikelaitoksen visio pohjautuu Nurmijärven kunnan strategian painopistealueeseen Hyvinvoiva Nurmijärvi, Panostamme vaikuttaviin ja oikea-aikaisiin peruspalveluihin.

Aleksian visiona on: Hyvä ruoka, puhtaat tilat, hyvinvoiva työntekijä ja tyytyväinen asiakas.

Kuuntelemme asiakasta ja tuemme vuorovaikutteisesti asiakkaan arjen toimintaa.

Tarjoamme kullekin asiakasryhmälle maistuvia omatekoisen makuisia ravitsemuksellisesti, vastuullisesti ja taloudellisesti tuotettuja aterioita ja arkiruokakokemuksia. Käyttäjäasiakkaiden vaikutuskeinoja lisätään rohkeasti. Työt ovat tasapuolisesti mitoitettuja, henkilöstö toimii ruokakasvattajina ja kunta-ruokailun asiantuntijoina.

Tarjoamme asiakkaillemme oikeantasoisista, asiakkaan kanssa yhteisesti sovittua ja vastuullista siivouspalvelua. Siivoustyön mitoitukset ovat realistisia ja asiantuntemukseen perustuvia.

Tavoitteet Aleksia -liikelaitos

Strategian painopistealue: Panostamme vaikuttaviin ja oikea-aikaisiin peruspalveluihin

Näkökulma	Seurannan mittari tai tapa	Mittarin tavoitetaso		Toimenpiteet	Toteuma
		TP 2022	TAE 2024		
Talous	ruokapalvelun hinta e/ateria	3,17	3,32	hinnoittelussa on huomioitu Nuuka-toimenpiteet ja muiden kulujen nousu	
Talous	siivouksen hinta e/m2	23,87	25,94	siivouksen laatutaso säilyy ennallaan, hinnoittelussa on huomioitu kulujen nousu	
Talous	positiivinen tilikauden tulos		tulot kattavat menot	talouden ja toiminnan seuranta, edistämme tiedolla johtamisen toimintamallia	
Talous	kilpailukykyinen hintataso verrattuna muihin palveluntuottajiin		kilpailukykyinen hintataso verrattuna muihin palveluntuottajiin	selvitetään muiden vastaavanlaisten toimijoiden hintataso	
Henkilöstö	Henkilöstökyselyn tulos (asteikko 1-4)	2,45	3	tehdään kysely ja sen kautta esille tulevien kehittämistarpeiden toteuttaminen	
Asiakas	Asiakastytyväisyyskyselyn arvosana (asteikko 1-5)	päiväkodit: 4,28 koulut: 4,04	4	asiakastytyväisyyskyselyn tekeminen eri asiakkaille	
Vastuullisuus	ruokahävikki,% osuus valmistetusta ruoasta		tavoite määritetään 1.7.-31.12.2023 aikana tehdyn elintarvikejättemittaus-tulosten perusteella vuoden 2023 lopussa	v. 2024 toimenpideohjelman toteutus, mitataan elintarvikejätettä, käytetään erilaisia toimenpiteitä ruokahävikin vähentämiseksi, seurataan tavoitetason toteutumista kuukaisttain	
Vastuullisuus	kotimaisten elintarvikkeiden osuus %		vuoden 2023 aikana kerätyn pohjatiedon perusteella tavoitetaso määritetään vuoden 2023 lopussa	päätöksenteossa tarkastellaan aina kotimainen vaihtoehto (hinta,laatu, saatavuus)	

Seuranta:

toteutuu suunnitellusti
toteutunee
ei toteudu

Toiminnan kuvaus

Aleksia on Nurmijärven kunnan sisäinen liikelaitos, joka tarjoaa ruoka- ja siivouspalveluja pääasiassa Nurmijärven kunnan toimialoille. Aleksialaisia työskentelee noin 80 toimipisteessä.

Liikelaitoksen perustehtävänä on tuottaa ruoka- ja siivouspalvelut palvelusopimukseen perustuen asiakaslähtöisesti, kilpailukykyisesti ja taloudellisesti kannattavasti.

Toimintamme kulmakivet:

- perustehtävän ammattitaitoinen hoitaminen
- tasainen, tilaaja-asiakkaan kanssa yhdessä sovittu palvelun laatutaso
- kuuntelemme asiakkaita ja reagoimme palvelutarvemuutoksiin joustavasti
- kehitämme palvelua yhdessä asiakkaan kanssa

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Aleksian pääasiallisena asiakkaana ovat kunnan toimialat, joista sivistys- ja hyvinvointitoimiala on suurin asiakas kouluihin ja päiväkotiteineen. Ympäristötoimialalle myydään siivouspalveluja.

Palveluja myydään vähäisessä määrin ulkoiselle asiakkaalle. Palveluja voidaan myydä ulkoisille asiakkaille korkeintaan sen verran, ettei synny kuntalain mukaista yhtiöittämisvelvollisuutta.

Palvelua kehitetään erityisesti koulujen ja päiväkotien asiakkaille. Kehittäminen tapahtuu vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa. Koulujen oppilastoimikuntien vaikutusmahdollisuuksia kouluruokailuun lisätään (syksystä 2023 alkaen). Hävikin minimoimiseksi yhteistyötä tiivistetään koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa.

Kunnanvaltuusto päätti marraskuussa 2022 käynnistää taloudentasapainottamisohjelman Nuukan. Valtuusto päätti, että Aleksian tuotantotapaa tarkastellaan. Mikäli osoittautuu, että markkinaehtoinen tapa tuottaa palvelua on tuotannollisesti ja taloudellisesti edullisempi, palvelut voidaan ulkoistaa (markkinoille) tai tehdä yhtityösää muiden julkisten toimijoiden kanssa. Valtuusto päättää mahdollisesta ulkoistamisesta loppuvuodesta 2023.

Muita Nuuka toimenpiteitä ovat:

- ruokahävikin vähentäminen
- palvelukeittiöiden elintarvikeostojen kehittäminen
- päiväkotien loma-aikojen aukioloajoista sopiminen ja toiminnan keskittäminen vain muutamaankin yksikköön.

Nuuka toimenpiteiden johdosta elintarvikemäärärahoja on vähennetty nykyisestä 170 000 € eli 0,08 €/ateria. Vuoden 2024 elintarvikemääräraha per suorite on 0,89 €. Toimenpiteet edellyttävät Aleksian ja sivistystoimen yhteistyön lisäämistä. Erityisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen päivittäisistä asiakasmääristä Aleksia tarvitsee nykyistä tarkempaa tietoa ja riittävän ajoissa, jotta tavoite on mahdollista saavuttaa.

Ruokapalvelujen hintoihin vaikuttaa lisäksi suoritemäärät. Sivistystoimi on tilannut 52 000 kpl suoritteita vähemmän vuodelle 2024 vrt 2023.

Nuuka-ohjelmassa päätettiin, että siivouksen laatutaso säilyy ennallaan. Siivouspalvelujen kilpailutuksessa vuonna 2023 oli Klaukkalan kirjasto, samassa kiinteistössä kuin kirjasto olevat toimistotilat, Rajamäen kirjasto, Rajamäen avoin päiväkotikoti (Villentie) ja Rajamäen urheilualueen rakennusten siivous. Tarjouksia ei saatu, joten siivous siirtyi Aleksialle 1.8.2023.

Toiminnan painopistealueet

Valtuuston päätös liikelaitoksen jatkosta vaikuttaa toimintaan ja sen kehittämiseen.

- ruokahävikin hallinta
- palvelukeittiöiden elintarvikeostojen kehittäminen
- asiakkaiden (oppilaiden) vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Henkilöstösuunnitelma

Aleksia-liikelaitokseen ei esitetä perustettavaksi uusia vakansseja tällä talousarviokaudella.

Investoinnit

Aleksia-liikelaitos on varannut investointimäärärahaa keittiölaitteiden uusintaan, joka käytetään nykyisten keittiölaitteiden uusimiseen ja ergonomisiin ratkaisuihin.

vuodelle 2024 esitetään 100 000 e
vuodelle 2025 esitetään 100 000 e
vuodelle 2026 esitetään 100 000 e

Tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Aitohelmi

Tuloslaskelma (euroa)	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	120 570	127 668	138 160	138 160	142 305
Liiketoiminnan muut tuotot					
Liiketoiminnan kulut	-151 794	-140 000	-134 687	-135 000	-145 000
Suunnitelman mukaiset poistot					
Liiketoiminnan muut kulut	-353				
Liikevoitto/ -tappio	-31 577	-12 332	3 473	3 160	-2 695
Rahoitustuotot- ja kulut	16				
Tilinpäätössiirrot					
Tuloverot ja muut välittömät verot					
Tilikauden tulos	-31 561	-12 332	3 473	3 160	-2 695
Tunnusluvut	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihdon muutos, %		5,9 %	8,2 %	0,0 %	3,0 %
Investoinnit	0	0	0		
Investointien tulorahoitus, %	0	0	0		
Lainakanta	0	0	0		
Taseen loppusumma	1 245 635	1 247 900	1 247 000	1 248 000	1 245 000
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Omavaraisuusaste, %					
Henkilöstömäärä					

Strategia

Kiinteistö pidetään toimintakunnossa vuosittaisella korjaus- ja kunnossapito-ohjelmalla. Kiinteistön strategiassa otetaan huomioon kunnan strategiset suuntaviivat, kuntatalouden vastuullinen johtaminen, kunnan vetovoiman ja kilpailukyvyyn vahvistaminen toimivilla toimitiloilla, joissa on korkea käyttöaste.

Toiminnan kuvaus

Yhtiön tehtävä on ylläpitää palvelujen tuottamiseen sopivia toimitiloja.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Toimintaympäristössä ei ole tiedossa muutoksia.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso			Toimenpiteet
		TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste		100 %	>95%	>95%	>95%	>95%	Huolehditaan tilojen korjauksista ajallaan ja kehitetään tiloja käyttäjälähtöisesti ja proaktiivisesti

Koy Aleksis Kiventie 14

Tuloslaskelma (euroa)	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	50 023	50 023	54 361	54 361	56 000
Liiketoiminnan muut tuotot	431	242			
Liiketoiminnan kulut	-45 272	-50 000	-57 553	-54 000	-56 000
Suunnitelman mukaiset poistot					
Liiketoiminnan muut kulut					
Liikevoitto/ -tappio	5 183	265	-3 192	361	0
Rahoitustuotot- ja kulut	-45	-215			
Tilinpäätössiirrot					
Tuloverot ja muut välittömät verot					
Tilikauden tulos	5 137	50	-3 192	361	0

Tunnusluvut	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihdon muutos, %		0,0 %	8,7 %	0,0 %	3,0 %
Investoinnit			0		
Investointien tulo-rahoitus, %					
Lainakanta			0		
Taseen loppusumma	874 883	878 000	875 000	875 000	875 000
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Omavaraisuusaste, %					
Henkilöstömäärä					

Strategia

Kiinteistö pidetään toimintakunnossa vuosittaisella korjaus- ja kunnossapito-ohjelmalla. Kiinteistön strategiassa otetaan huomioon kunnan strategiset suuntaviivat, kuntatalouden vastuullinen johtaminen, kunnan vetovoiman ja kilpailukyvyyn vahvistaminen toimivilla toimitiloilla, joissa on korkea käyttöaste.

Toiminnan kuvaus

Yhtiön tehtävä on ylläpitää palvelujen tuottamiseen sopivia toimitiloja.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Toimintaympäristössä ei ole tiedossa muutoksia

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Tavoitteen mitta	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso			Toimenpiteet
		TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste	100	100	>95%	>95%	>95%	>95%	Huolehditaan tilojen korjauksista ajallaan ja kehitetään tiloja käyttäjälähtöisesti ja proaktiivisesti

Kiinteistö Oy Nurmijärven Virastotalo

Tuloslaskelma (euroa)	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	205 814	216 000	230 020	237 000	242 000
Liiketoiminnan muut tuotot	4 536				
Liiketoiminnan kulut	-257 511	-225 000	-243 949	-250 000	-250 000
Suunnitelman mukaiset poistot					
Liiketoiminnan muut kulut					
Liikevoitto/ -tappio	-47 161	-9 000	-13 929	-13 000	-8 000
Rahoitustuotot- ja kulut	261 791	256 000	256 000	256 000	256 000
Tilinpäätössiirrot					
Tuloverot ja muut välittömät verot					
Tilikauden tulos	214 630	247 000	242 071	243 000	248 000

Tunnusluvut	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihdon muutos, %		4,9 %	6,5 %	3,0 %	2,1 %
Investoinnit			0		
Investointien tulorahoitus, %			0		
Lainakanta			3 715 000	3 490 000	3 234 000
Taseen loppusumma	8 497 000	8 450 000	8 430 000	8 440 000	8 440 000
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Omavaraisuusaste, %					
Henkilöstömäärä					

Strategia

Kiinteistö pidetään toimintakunnossa vuosittaisella korjaus- ja kunnossapito-ohjelmalla. Kiinteistön strategiassa otetaan huomioon kunnan strategiset suuntaviivat, kuntatalouden vastuullinen johtaminen, kunnan vetovoiman ja kilpailukyvyyn vahvistaminen toimivilla toimitiloilla, joissa on korkea käyttöaste.

Toiminnan kuvaus

Yhtiön tehtävä on ylläpitää palvelujen tuottamiseen sopivia toimitiloja.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Toimintaympäristössä ei ole tiedossa muutoksia.

Sivovat toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso			Toimenpiteet
		TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	
Kiinteistö on käyttökelpoinen toimitiloina	Käyttöaste		95 %	>95%	>95%	>95%	>95%	Huolehditaan tilojen korjauksista ajallaan ja kehitetään tiloja käyttäjälähtöisesti ja proaktiivisesti

Nurmijärven Sähkö-konserni

Tuloslaskelma (euroa)	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	36 760 464	39 487 625	36 129 740	35 000 000	34 000 000
Liiketoiminnan muut tuotot	1 884 217	1 556 583	1 068 989	1 000 000	1 000 000
Liiketoiminnan kulut	-28 157 331	-24 493 954	-25 647 473	-24 929 847	-24 276 339
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 069 893	-3 306 459	-3 517 280	-3 587 626	-3 659 378
Liiketoiminnan muut kulut	-3 467 532	-3 610 460	-4 030 248	-4 110 853	-4 193 070
Liikevoitto/ -tappio	3 949 925	9 633 336	4 003 728	3 371 675	2 871 213
Rahoitustuotot- ja kulut	-7 887 365	-405 831	-300 000	-300 000	-300 000
Tilinpäätössiirrot					
Tuloverot ja muut välittömät verot	-780 396	-1 752 170	-1 500 000	-614 335	-514 243
Tilikauden tulos	-4 717 835	7 475 335	2 203 728	2 457 340	2 056 970

Tunnusluvut	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihdon muutos, %		7,4 %	-8,5 %	-3,1 %	-2,9 %
Investoinnit	9 153 418	13 300 000	12 500 000	11 500 000	10 500 000
Investointien tulorahoitus, %	64 %	83 %	48 %	55,1 %	54,4 %
Lainakanta	12 562 330	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Taseen loppusumma	117 385 081	132 299 699	135 000 000	137 000 000	140 000 000
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,0 %	10,3 %	5 %	4,3 %	4,1 %
Omavaraisuusaste, %	56,0 %	61 %	62 %	61,0 %	63 %
Henkilöstömäärä	39	39	41	41	41

Strategia

Konsernin strategisena tavoitteena on olla vahvasti paikallinen energiayhtiö, joka tarjoaa asiakkailleen kilpailukykyisesti hinnoiteltua sähköä sekä kaukolämpöä ja tuottaa siten hyvinvointia paikallisesti toiminta-alueellaan. Tavoitteena on korkean asiakastyytyväisyyden ylläpitäminen, sähköenergian hankinta lähteistä, joissa tuotanto on mahdollisimman ympäristöystävällistä sekä vastaavasti kaukolämmön tuotanto lähes yksinomaan biopolttoaineella. Yhtiö osallistuu myös kannattaviin ja ympäristöystävällisiin tuotantohankeisiin.

Yhtiön keskeiset strategiset tavoitteet ovat:

1. Kasvamme, kehittymme ja menestymme yhtiönä
2. Jokainen asiakas tuntee Nurmijärven Sähkön omakseen
3. Motivoitunut, strategiaa fiksusti toteuttava henkilöstö

Yhtiön arvot ovat: paikallinen, uudistuva ja vastuullinen.

Toiminnan kuvaus

Konsernin toiminta-ajatuksena on tuottaa asiakkailleen energiapalveluita ympäristövastuullisesti ja kustannustehokkaasti. Yhtiön palveluiden hinnoittelu perustuu siihen, että tarvittavat investoinnit on mahdollista toteuttaa ja kuntaomistajalle voidaan maksaa kohtuullista osinkoa. Yhtiö ei pyri maksimoimaan voittoa, vaan tehokkaan toiminnan tuomia hyötyjä jaetaan suoraan kuntalaisille edullisen kaukolämmön ja sähkön siirtöhinnan muodossa. Yhtiön keskeisiä toimintoja ovat

sähkönmyynti ja jakelu (ml. sähköverkkojen ylläpito ja uusinvestoinnit) sekä kaukolämmön tuotanto ja myynti. Yhtiöllä on ja yhtiö hankkii aktiivisesti tuotanto-osuuksia, minkä tavoitteena on lisätä omavaraisuutta pitkällä aikajänteellä, silloin kun se on taloudellisesti kannattavaa. Sähköntuotannon lisääminen perustuu päästöttömiin tai uusiutuviin tuotantomuotoihin. Yhtiön toiminnot tukevat kuntakonsernia sen strategian toteuttamisessa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Siirtoliiketoiminta: Verkkoyhtiöiden regulaatiomalliin mukainen sallittu tuotto tulee laskemaan. Uus- ja myöskin korvausinvestoinnit pysyvät melko korkealla tasolla, mutta säävarmuusinvestoinnit pienenevät.

Lämpöliiketoiminta: Kilpailuympäristössä ei merkittäviä muutoksia. Polttoainekustannuksissa (puupolttoaineet) on edelleen hinnannousupaineita. Päästöoikeuksien vaikutus tulokseen tilikaudella 2024 on todennäköisesti positiivinen, koska yhtiön strategian mukainen 95 % bioaste on toteutettavissa.

Sähkön myyntiliiketoiminta: Kilpailutilanne on haastava kovan hintakilpailun ja sähkön markkinahintojen vaikean ennustettavuuden vuoksi. Yhtiöllä soveltaa sähkönhankinnassaan riskisikirjaa, jonka mukaisilla suojauksilla rajataan riskiä hintaheilahteluja vastaan.

Suoritteet

PALVELU	Mittari	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Siirtoverkon volyymi	MWh	450 358	421 291	423 397	425 514	427 642
Lämmöntuotannon volyymi	MWh	139 352	133 234	133 900	134 570	135 243
Sähkönmyynnin volyymi	MWh	187 974	152 655	151 128	149 617	148 121
Vuokraustoiminta	Liikevaihto	461 840	497 160	504 617	512 187	519 869

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso				Toimenpiteet
		TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	
Kotimaisen energian osuus kaukolämmön tuotannosta vähintään 95%	Biopolttoaineiden käyttö suhteessa polttoaineiden kokonaiskäyttöön	Toteutunut	Toteutunut	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Ylläpidetään ympäristötavoitteen mukaista tasoa lämpöverkon ja lämpöasemien osalta.
Sähkön siirtohintaa alle valtakunnan keskiarvon	Yhtiön siirtohintaa verrattuna Energiaviraston julkaiseman siirtohintataulukon mukaiseen keskiarvohintaan tyyppikäyttäjistä	Toteutunut	Toteutunut	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Seurataan markkinatilannetta hintakeskiarvojen osalta ja pidetään oma hinnoittelu kilpailukyisenä verrattuna vastaavankaltaisiin yrityksiin.
Konsernin pitkänajan liikevoitto kestäväällä tasolla, joka mahdollistaa nykytasaisen osinkojen maksun kunnalle	Liikevoitto (%)	Toteutunut	Toteutunut	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Seurataan yhtiön kannattavuutta ja reagoidaan muutoksiin.

Nurmijärven Kodit OY

Tuloslaskelma (euroa)	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	14 828 664	15 219 815	16 131 517	16 615 463	16 947 772
Liiketoiminnan muut tuotot	162 783	0	36 653	37 753	38 508
Liiketoiminnan kulut	-9 707 895	-10 849 686	-10 852 920	-11 178 508	-11 402 078
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 369 906	-2 370 000	-2 369 578	-2 360 000	-2 360 000
Liiketoiminnan muut kulut	-266 480	-101 200	-101 544	-104 590	-106 682
Liikevoitto/ -tappio	2 647 166	1 898 929	2 844 128	3 010 117	3 117 520
Rahoitustuotot- ja kulut	-797 209	-1 501 162	-1 889 917	-1 879 510	-1 795 500
Tilinpäätössiirrot	-1 839 575	-397 767	-954 211	-1 130 607	-1 322 020
Tuloverot ja muut välittömät verot					
Tilikauden tulos	10 382	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihdon muutos, %	2,1 %	2,6 %	6,0 %	3,0 %	2,0 %
Investoinnit	-475 800	0			
Investointien tulo-rahoitus, %					
Lainakanta	90 091 797	85 818 362	82 817 696	79 442 336	76 151 882
Taseen loppusumma	94 228 977	92 809 362	87 390 000	84 600 000	82 100 000
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Omavaraisuusaste, %	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Henkilöstömäärä	12	13	13	13	13

Strategia

Nurmijärven Kodit uudisti strategiansa vuonna 2022. Tehtävämme on luoda hyvän arjen puitteita Nurmijärvellä. Strategiset tavoitteemme vuonna 2025 ovat, että sähköinen asiointi toimii, asuntokanta on päivitetty tulevaisuuden tarpeisiin, asukkaat ovat mukana asumisen kehittämisessä ja testaus ja pilotointi on talon tapa. Visiomme on olla vuonna 2025 Nurmijärven halutuin vuokranantaja, asumisen kehittäjä, arvostettu työnantaja ja yhteistyökumppani. Arvojemme mukaisesti toimimme arvostavasti, rohkeasti ja vastuullisesti.

Toiminnan kuvaus

Nurmijärven Kodeilla on n. 1750 vuokratia eri puolilla Nurmijärveä. Asuntomäärä on kasvanut voimakkaasti vuoden 2014 jälkeen: Nurmijärven Kodeille on rakennettu 9 uutta kohdetta ja asuntojen määrä on kasvanut 35 %.

Viime vuosien voimakas kasvu sekä asiakaskäyttötymisen ja toimintaympäristön muutokset edellyttävät toiminnan voimakasta kehittämistä, jotta palvelut pystytään tuottamaan tehokkaasti. Vuonna 2020 käynnistetty mittava kehitystyö

omaisuuden kunnossapidossa ja tietojärjestelmien kehittämisessä jatkuu vuonna 2024.

Omaisuuksia kehitetään jatkuvasti ja pitkäjänteisesti siten, että se vastaa kysyntää ja käyttöaste säilyy hyvänä. Kunnossapitoa ohjaa pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma.

Tietojärjestelmien kehittämisen tavoitteena on palvella kasvavaa asunnon hakijoiden ja asukkaiden joukkoa joustavasti ja tehokkaasti sekä varmistaa tehokas tiedonkulku ja asioiden hoito niin asukkaiden kuin yhteistyökumppaneidenkin kanssa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Asiakaskäyttötymisen muutostrendit vaikuttavat myös asumiseen: asunnon hakijat ja asukkaat odottavat helppoa ja nopeaa asiointia, vuorokaudenajasta riippumatta. Sähköinen asiointi ja avoin tiedonkulku ovat välttämättömyys. Odotukset ovat kasvussa myös asumisen ja asuinympäristön laadun suhteen. Asukkaat odottavat vuokratodeilta entistä parempaa varustelua ja viihtyisämpää ympäristöä.

Asumisen kustannukset ovat jatkuvasti nousseet ja inflaation odotetaan jatkuvan voimakkaana vuonna 2024, mikä pakottaa tehostamaan toimintaa entisestään. Korkea inflaatio ja korkotason nousu aiheuttavat merkittävää epävarmuutta kustannusten arvioimisessa sekä painetta vuokrien nostamiseen. Vuokra-asuntojen kysynnän arvioidaan jatkuvan vahvana myös epävarmoina ja taloudellisesti haastavina aikoina.

Suoritteet

PALVELU	Mittari	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Vuokraustoiminta	Liikevaihto	14 828 664	15 219 815	16 131 517	16 615 463	16 947 772

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso			Mittarin tavoitetaso			Toimenpiteet
		TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	
Olemme alueen halutuin vuokranantaja	Asukkaiden suositteluindeksi	66	64	70	70	70	70	Asukaspalautetta seurataan säännöllisesti ja reagoidaan tarvittaessa. Tavoitettavuutta parannetaan.
Olemme haluttu työnantaja	Henkilöstön suositteluindeksi	72	61	60	70	80	80	Kehittämiseen, tiedonkulkuun ja yhteisöllisyyteen panostetaan
Vuokrasaatavien osuus liikevaihdosta	% liikevaihdosta	1,2	1,1	1,3	1,0	0,9	0,9	Tehostetaan työskentelyä ja parannetaan järjestelmiä.
Asumukset ovat haluttuja	Käyttöaste	97	98,6	98,5	97,0	97,0	97,0	Kehitetään markkinointia ja vuokraustoimintaa. Kunnostetaan kohteita ja asuntoja järjestelmällisesti.

Rajamäen Uimahalli Oy

Tuloslaskelma (euroa)	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihto	1 454 756	1 595 088	1 633 109	1 682 102	1 732 565
Liiketoiminnan muut tuotot	806 000	700 000	680 000	660 000	640 000
Liiketoiminnan kulut	-1 522 039	-1 415 804	-1 453 623	-1 477 231	-1 490 397
Suunnitelman mukaiset poistot	-667 246	-660 000	-660 000	-660 000	-660 000
Liiketoiminnan muut kulut	-903 270	-879 284	-859 486	-864 871	-882 168
Liikevoitto/ -tappio	-831 799	-660 000	-660 000	-660 000	-660 000
Rahoitustuotot- ja kulut	1 432	1 000	0	0	0
Tilinpäätössiirrot					
Tuloverot ja muut välittömät verot					
Tilikauden tulos	-830 367	-659 000	-660 000	-660 000	-660 000

Tunnusluvut	TP 2022	TA+muutokset 2023	Esitys TA 2024	2025	2026
Liikevaihdon muutos, %		9,6 %	2,4 %	3,0 %	3,0 %
Investoinnit	0	0	120 000	0	40 000
Investointien tulorahoitus, %					
Lainakanta	12 007 000	12 007 000	12 007 000	12 007 000	12 007 000
Taseen loppusumma					
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Omavaraisuusaste, %					
Henkilöstömäärä	21	21	21	21	21

Strategia

Rajamäen Uimahalli Oy:n toiminnan strateginen perusta on kuntalaisille tarjottavien uimahallipalvelujen sekä terveellä pohjalla olevan liiketoiminnan yhdistäminen. Kyseessä on terveyteen, hyvinvointiin ja liikuntakyvyn ylläpitoon liittyvä palveluliiketoiminta. Palvelut kilpailevat muiden vapaa-ajan aktiviteettien kanssa. Rajamäen Uimahalli haluaa olla merkittävä osa Nurmijärven kunnan ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa. Yhtiö ei tavoittele voittoa, jotta palveluhinnat pysyvät kohtuullisina, mutta tappiollista tulosta pyritään minimoimaan, jotta omistajalta tarvittava avustus yhtiölle pysyisi kohtuullisena.

Strategiset linjaukset

1. Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka
2. Tuottavuus ja taloudellisuus
3. Laatu ja vaikuttavuus

Strategisten linjausten kautta johdetulla toiminnalla tähdätään vision toteutumiseen. Visio vuodelle 2025 on olla Edelläkävijä - nyt ja tulevaisuudessa.

Toiminnan kuvaus

Vuonna 2015 käyttöön otetussa uimahallissa on kuusi allasta, kuntosali, kolme erillistä ryhmäliikuntatilaa ja kahvio. Pukuhuone-, pesu- ja saunatilat on mitoitettu palvelemaan

kerrallaan 360 asiakasta. Tilat tarjoavat hyvät mahdollisuudet kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tuottamiseen sekä ylläpitämiseen.

Uimahallin ydintuotteet ovat uinti, kuntosali ja ryhmäliikunta. Merkittävimmät oheistuotteet ovat kahviopalvelut, sekä erilaiset kurssit lapsille, perheille ja aikuisille.

Uimahallin asiakasvolyymi on ollut avaamisen jälkeen pois lukien koronavuodet (2020 ja 2021) yli 250 000/vuosi. Tällä hetkellä ennätysvuosi niin, asiakasvolyymissa kuin liikevaihdossa on ollut vuosi 2019. Asiakaskäyntejä kaikkiaan 301 700 ja liikevaihto 1,69 Me.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Tällä hetkellä ja nyt suunnitellulle vuodelle 2024 suurimmat haasteet liittyvät talouteen ja niihin toimiin, jolla taloutta voitaisiin tervehdyttää heikentämättä nykyistä palvelutasoa. Toiminnassa on varmasti tehostamista ja kehittämistä mutta on myös suuri riski, että ei löydetä oikeita tapoja, joka johtaa asiakasvolyymien pienenemiseen ja laadun heikkenemiseen.

Vaikka uimahalli toimiikin yhtiömuotoisena, niin sen tehtävänä ei ole tuottaa voittoa vaan olla isolta osaltaan parantamassa

kuntalaisten mahdollisuutta hoitaa ja parantaa hyvinvointiaan kohti vielä parempaa huomista.

Omistajana Nurmijärven kunta on kilpailuttamassa sähköenergiaa tuleville vuosille ja toivotaan isosti, että kilpailutuksen lopputuloksena Uimahalli

voi jatkossakin ostaa kohtuuhintaista sähköenergiaa. Tässä taesityksessä ei ole varauduttu minkäänlaiseen

hinnankorotukseen suhteessa tähänhetkiseen tilanteeseen verrattuna (6,5 snt/Kwh).

Ukrainan sota on edelleen käynnissä ja kaikkia sen vaikutuksia ei kukaan osaa vielä ennakoida. Inflaation jatkuessa vielä pitkään, alkaa sekään näkymään vielä voimakkaammin myös siinä, miten ihmisillä on varaa panostaa omaan ja läheistensä hyvinvointiin.

Suoritteet

PALVELU	Mittari	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Sarja- ja kk-tuotteiden osuus kävijöistä	Myydyt tuotteet	9,00 %	12 %	12 %	12 %	12 %
Kassatapahtumien keskiostos (sis. alv)		12,37 €	12,05 €	12,50 €	12,55 €	12,55 €
Oheismyyntin osuus (kahvio+muu myynti liikevaihdosta)		18,90 %	23,00 %	23,5 %	23,5 %	23,5 %

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Tavoitteen mittari	Tavoitteen lähtötaso		Mittarin tavoitetaso			Toimenpiteet
		TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	
1. Osaavien työntekijöiden hyvin johdettu työpaikka	Henkilöstö kokee työilmapiirin hyväksi asteikolla 7-10	94 %	94 %	100 %	100 %	100 %	Koulutus, terveystapaamiset, hyvä dialogi
2. Terve talous ja linjakas päätöksenteko	toimintatuki/asiakaskäynnit/vuosi	5,97 *	3,18	2,46 €	2,28 €	2,28 €	Tuottavuuden parantaminen - oheismyynti&kulut&liikevaihto
3. Palveluiden tuotteistaminen	Asiakastytyväisyys yli 90 %	koko vuotta ei ole voitu mitata	90 %	95 %	95 %	95 %	
4. Asiakkuuksien johtaminen	Asiakaskäyntikerat/pv/vuosi	162 251	253 278 **	285 000	290 000	290 000	Onnistutuaan tuottamaan eri asiakkuuksille personoituja palveluita ja tuotteita

* = koronasta johtuen +303 euroa

** = tammikuu suljettuna koronan vuoksi

LIITTEET

Henkilöstösuunnitelma

Kaavoitusohjelmat

Kunnallistekniikan rakentamisen periaatteet

Yhteenveto avustuksista

Sisäiset toimintatuotot ja -kulut

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2024 - 2026 (Valtuusto 15.11.2023, § 74)

*Uudet, muutettavat ja lakkautettavat vakanssit. Palkkavaikutukset 1 000 €, huomioitu 1. työkokemuksilla sekä sivukulut.
Virat (v), pysyvät työsopimussuhteet (t), määräaikaiset (m).*

Tulosalue/ Keskus/ Liikelaitos/ Tulosalue/ Yksikkö	v/t/m	alk. kk	2024 henkilöä	euroa 2024	2025 henkilöä	euroa 2025	2026 henkilöä	euroa 2026	Perustelut tiivistetysti
KONSERNIPALVELUT									
Elinvoimapalvelut									
Elinvoimapalvelut yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Viestintä- ja markkinointipalvelut									
Viestintä- ja markkinointipalvelut yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Talous- ja strategiapalvelut									
Talous- ja strategiapalvelut yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Hallintopalvelut									
Hallintopalvelut yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Henkilöstöpalvelut									
Projektikoordinaattori	m		1,0	47,5					HR- ja talousjärjestelmien vaihtamiseen tarvittava lisähenkilö projektien tehtäviin, henkilöstöpalveluiden ja talouspalveluiden yhteinen resurssi. Palkkakustannus kohdistetaan investointeihin.
Henkilöstöpalvelut yhteensä			1,0	47,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
Konsernipalvelut yhteensä			1,0	47,5	0,0	0,0	0,0	0,0	

SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA										
Hallinto- ja talouspalvelut										
Kotoutumisohjaaja	m		1,0							Määräaikaisuuden jatko vuodeksi, vakinaistaminen arvioidaan pitkäaikaisen asiakastarpeen selvityttyä.
Hallinto- ja talouspalvelut yhteensä			1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Koulutuspalvelut										
Konsultoiva erityisopettaja	v	1.8.	0,0	3,0		7,0		7,0		Kouluille jalkautuvaan konsultointityöhön tukemaan oppilasta, opetusryhmää ja/tai henkilöstöä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä tilanteissa. Luokanopettajan vakanssimuutos. Palkkakustannukseksi laskettu luokanopettajan ja erityisopettajan palkan erotus.
Kouluvalmentaja	t	1.8.	3,0	55,0		132,0		132,0		Perusopetuslain 26 §:n muutos. Oppilaiden hyvinvoinnin ja kouluun kiinnittymisen vahvistaminen ehkäisee koulupoissaoloja.
Koulutuspalvelut yhteensä			3,0	58,0	0,0	139,0	0,0	139,0		
Liikunta- ja hyvinvointipalvelut										
Koordinaattori	v	1.1.	1	49,4		49,4		49,4		Kohtaamispaikka verkostoi ja sovittaa yhteen kunnan lapsiperheiden palvelut. Kohtaamispaikka mahdollistaa myös Keusoten liikkuvien palveluiden saavutettavuuden, ikäihmisten kohtaamisen ja kolmannen sektorin sekä muiden toimijoiden verkostomaisen toiminnan kehittämisen.
Liikunta- ja hyvinvointipalvelut yhteensä			1,0	49,4	0,0	49,4	0,0	49,4		
Varhaiskasvatuspalvelut										
Päiväkodin apulaisjohtaja	m	1.1.	3,0	141,8		90,0				Apulaisjohtajakokeilun jatko ajalle 1.1.2024 - 31.7.2025 kehittämistyön mahdollistaneen valtionavustuksen päättyessä / OVTESin mukaisesti varhaiskasvatuksen johtamisen vahvistaminen, työolosuhteiden sekä pito- ja vetovoiman lisääminen. Pilotoinnin kustannukset huomioitu kokonaisuudessaan.
Varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen opettaja	t	1.1.	5,0	19,5		30,0		30,0		Varhaiskasvatuslaki / kelpoisuusvaatimukset vuoteen 2030 mennessä (lakkautetaan vastaava määrä avoinna olevia lastenhoitajan vakansseja).
Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettaja	t	1.1.	0,0	0,0	1,0	12,5		12,5		Kieli- ja kulttuuriopettajuuden vahvistaminen lisääntyneen tarpeen mukaisesti.
Varhaiskasvatuspalvelut yhteensä			8,0	161,3	1,0	132,5	0,0	42,5		
Nuorisopalvelut										
Nuorisopalvelut yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut										
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yhteensä			13,0	268,7	1,0	320,9	0,0	230,9		

YMPARISTOTOIMIALA										
Hallinto- ja talouspalvelut										
Hallinto- ja talouspalvelut yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Maankäyttö ja kaavoitus										
Paikkatietoasiantuntija	t	1.1.	0,0	12,50		12,50		12,50		Paikkatietoasiantuntijan ydintehtävänä on Trimble Locus- kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmän ja siihen tukeutuvien sähköisten palvelujen ylläpito, kehittäminen ja käytön tuki. Lisäksi tehtäviin kuuluu muita tehtäviä kuten erilaisten paikkatietoaineistojen tuottamista ja toimittamista asiakkaille sekä 3D-kaupunkimallin ylläpitoon liittyviä tehtäviä. Paikkatietoinsinööriin vakanssimuutoksen yhteydessä mitaustiimissä tehdään sisäisiä järjestelyjä siten, että henkilömäärä ei lisäänty.
Asemakaavasunnittelija	m	1.1.	1,0	56,10		56,10				Asemakaavoituksen resurssista huolehtiminen kuntastrategian mukaisesti (huolehdimme maankäytön ja kaavoituksen resurssien riittävydestä) perhevapaa- ja henkilövaihdostilanteissa. Määräaikainen 31.12.2025 asti. Tehtävänä kehitettävien kiinteistöjen kaavamuutosten laatiminen sekä osallistuminen muihin asemakaavaprosesseihin. Lisäksi asemakaavoitusohjelman ulkopuolelta tulee vuosittain hankkeita, joita olisi perusteltua edistää asiakkaan toivomassa aikataulussa. Asemakaavoituksessa on lisäksi tällä hetkellä odottamassa useita haasteellisia kaavamuutoshankkeita.
Maankäyttö ja kaavoitus yhteensä			1,0	68,60	0,0	68,60	0,0	12,50		
Tekninen keskus										
Tekninen keskus yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Tilakeskus										
Tilakeskus yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Ympäristötoimiala yhteensä			1,0	68,6	0,0	68,6	0,0	12,5		
NURMIJÄRVEN VESI -liikelaitos										
Nurmijärven vesi yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Nurmijärven vesi yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		

ALEKSIA -liikelaitos

Kehittäminen ja tuki									
Kehittäminen ja tuki yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Pohjoinen palvelualue									
Pohjoinen palvelualue yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Keskinen palvelualue									
Keskinen palvelualue yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Eteläinen palvelualue									
Eteläinen palvelualue yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Aleksian Pata									
Aleksian Pata yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Aleksia yhteensä			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

YHTEENVETO: UUDET VIRAT JA TYÖSUHTEISET TEHTÄVÄT 2024 - 2026

Toimialat, keskuskeskukset ja liikelaitokset yhteensä	2024 henkilöä	euroa 2023	2024 henkilöä	euroa 2024	2025 henkilöä	euroa 2025	Nimikkeet
KONSERNIPALVELUT	1,0	47,5	0,0	0,0	0,0	0,0	Projektikoordinaattori (m)
SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT	13,0	268,7	1,0	320,9	0,0	230,9	Kotoutumisohjaaja (m), konsultoiva erityisopettaja (vakanssimuutos), kouluvalmentaja (3), koordinaattori, päiväkodin apulaisjohtaja (3, m), varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja (5).
YMPÄRISTÖTOIMIALA	1,0	68,6	0,0	68,6	0,0	12,5	Paikkatietoasiantuntija (vakanssimuutos), asemakaavasuunnittelija (m)
NURMIJÄRVEN VESI -liikelaitos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ALEKSIA -liikelaitos	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
NURMIJÄRVEN KUNTA YHTEENSÄ	15,0	384,8	1,0	389,5	0,0	243,4	

ENNUSTE: LAKKAUTETTAVAT VAKANSSIT (POISTUMA) 2024 - 2026

Toimialat, keskuskeskukset ja liikelaitokset yhteensä	2024 vakanssia	euroa 2024	2025 vakanssia	euroa 2025	2026 vakanssia	euroa 2026	Vakanssikoodit
KONSERNIPALVELUT							
SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT	-5,0						Lastenhoitaja
YMPÄRISTÖTOIMIALA							
NURMIJÄRVEN VESI -liikelaitos							
ALEKSIA -liikelaitos							
NURMIJÄRVEN KUNTA YHTEENSÄ	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

KAAVOITUSOHJELMAT

Asemakaavoitusohjelma 2024-2028

Ympäristötoimiala/ Maankäyttö ja kaavoitus/ Asemakaavoitus
Asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta 5.9.2023

Asemakaavoitus

Asemakaavoitus kehittää Nurmijärven taajamia ja luo edellytyksiä hyvälle elinympäristölle. Asemakaavalla ohjataan asumisen, viheralueiden, työpaikkojen ja liikenteen sijoittumista ja rakentamista taajamissa. Asemakaavassa määritellään alueen tuleva käyttö: mitä säilytetään, mitä saa rakentaa, mihin ja millä tavalla. Kaavassa osoitetaan esimerkiksi rakennusten sijainti, koko ja käyttötarkoitus. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisesti kunnanvaltuusto hyväksyy vaikutukseltaan merkittävät asemakaavat. Vaikutuksiltaan vähäiset asemakaavamuutokset voi hyväksyä asemakaavoitus- ja rakennuslautakunta.

Asemakaavoitusohjelma

Asemakaavoitusohjelmassa suunnitellaan asemakaavahankkeiden aikatauluja. Siinä esitetään asemakaavahankkeiden eri vaiheiden yleispiirteiset aikataulut. Kaavahankkeet voivat alettuaan kestää noin vuodesta useisiin vuosiin riippuen esimerkiksi kaavan vaikuttavuudesta ja asemakaavayksikön resursseista ja niiden suuntaamisesta. Kaavahankeprosessin etenemiseen vaikuttavat oleellisesti hankkeen aikana käytävät neuvottelut maanomistajien kanssa sekä hankekohtaisesti tehtävät selvitykset ja muut suunnitteluun vaikuttavat reunaehdot. Aikataulut esitetään alustavina viidelle vuodelle vuosille 2024–2028.

Asemakaavoitusohjelmassa esitellään päätaajamien tärkeimmät kaavahankkeet. Niiden lisäksi voidaan toteuttaa muita kunnan ja yleisen edun kannalta tärkeitä hankkeita asemakaavayksikön resurssit huomioiden.

Asemakaavoituksen tavoitteet ja seuranta

Asemakaavoituksella luodaan edellytykset rakentamiselle ja kunnan kasvulle valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteita on asetettu mm. kuntastrategiassa ja valtuuston vuonna 2020 hyväksymässä Maankäytön tavoiteohjelmassa (MATA) sekä kunnanhallituksen vuonna 2023 hyväksymässä Nurmijärven asumisen ohjelmassa.

Asemakaavahankkeille asetetaan asemakaavoitusohjelmassa tavoitteellinen aikataulu. Ohjelman toteutumista on seurattu vuosittain kunnan osavuositarkastuksien sekä toimintakertomuksen yhteydessä.

Asemakaavavaranto

Alla on esitetty asumisen asemakaavavaranto kerrosneliömetreinä vuoden 2022 lopussa. Varannolla tarkoitetaan rakentamatonta kerrosalaa.

Asuinkerrostalot 62 000 k-m²

Asuinpientalot (erillistalot, paritalot, rivitalot) 300 000 k-m²

Yhteensä 362 000 k-m²

Lainvoimaisissa asemakaavoissa asumiseen varattua tonttivarantoa Nurmijärvellä on yhteensä n. 362 000 k-m², josta kerrostaloille n. 62 000 k-m² ja asuinpientaloille (erillistalot, paritalot, rivitalot) n. 300 000 k-m², josta noin 227 000 k-m² on erillispientalo-/paritalovarantoa eli lähes 800 tonttia. Varanto mahdollistaa laskennallisesti n. 1100 kerrostaloasunnon ja yhteensä lähes 1000 rivitaloasunnon rakentamisen. MAL-sopimuksen 2020–2023 mukaan kaavatuotannon tulisi olla keskimäärin noin 39 500 k-m²/vuosi sopimuskaudella. Valmisteilla on lukuisia yleis- ja asemakaavahankkeita sekä maanhankintatoimenpiteitä, joilla tonttivarantoa pyritään lisäämään ja ylläpitämään kysyntää vastaavaksi.

OHJELMAN ULKOPUOLELTA NOSTETTAVAT KAAVAHANKKEET		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1*	Kunnan kannalta tarpeettomien kiinteistöjen asemakaavamuutokset																								
2*	Elinkeinoelämän edellyttämät asemakaavahankkeet																								
3*	Kunnan palvelutuotannon edellyttämät asemakaavahankkeet																								
RAJAMÄKI		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
4	1-xxx Rajamäen uusi päiväkot																								
5	Rajamäen täydennysrakentaminen																								
KIRKONKYLÄ		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6*	2-198 Vanha sähkölaitos, osa I																								
7*	2-xxx Vanha sähkölaitos, osa II																								
8*	2-204 Heinoja II			☒	☒																				
9*	2-247 K 2021 t 2 NYK																								
10*	2-250 Ilvesvuorenkatu 2-4																								
11	2-252 Ilvesvuori Eteläinen k2420																								
12	2-xxx Kunnantalon alue (keskustakorttelit)																								
13	2-xxx Toreeninmäki																								
14	2-xxx Heinoja III																								
15	2-xxx Krannilan kolmio																								
16	Lukkarin alue																								
17	Kirkonkylän täydennysrakentaminen																								
KLAUKKALA, LEPSÄMÄ		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
18*	3-346 Jokimetsän pientaloalue																								
19*	3-351 Sudentullin työpaikka-alue																								
20*	3-xxx Klaukkala uusi päiväkot																								
21*	3-350 Klaukkala uusi koulu																								
22	3-326 Viirinlaakso II																								
23	6-025 Lintumetsän koulu																								
24	3-342 Klaukkalantie OSA 2																								
25	3-xxx Klaukkalan vanha linja-autoasema																								
26	3-xxx Lahnuksentien varsi (C-2 ja AKR-1)																								
27	Klaukkalan täydennysrakentaminen																								
MUUT		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
28	4-049 Röykkä, Lopentien itäpuoli OK																								
29	5-032 Herunen, eteläosa																								
30	5-033 Herunen, pohjoisosa																								

KAAVOITUKSEN VAIHEET

- Valmistelevalle suunnittelu, hankkeistaminen
- Luonnos / Ehdotus / Hyväksyminen
- Kaavan aloittaminen, tarkempi aikataulu avoin
- ☒ maankäytösopimusneuvottelut

* Tähdellä merkittyjen asemakaavojen eteneminen priorisoidaan tarvittaessa muiden kaavojen käsittelyaikataulua pidentäen

Asemakaavoitusohjelman ulkopuolelta nostettavat kaavahankkeet

Vuosittain tulee esiin kunnan kannalta tärkeitä asemakaavahankkeita, joita ei ole osattu ennakoida tai joiden käynnistyminen on ollut epävarmaa. Näiden hankkeiden lisääminen jälkeinpäin ohjelmaan vähentää resursseja ohjelman muiden kaavojen käsittelystä. Kaavoitusohjelmaan on kuitenkin merkitty asemakaavat, joiden eteneminen suunnitellusti tulee turvata siinä tapauksessa, että aloitetaan alla oleviin ryhmiin kuuluvia asemakaavahankkeita.

Asemakaavoitusohjelmassa on kolme kunnan talouden ja palvelutuotannon sekä elinkeinoelämän kannalta tärkeää osiota, joita ei ole voitu hankkeina ennakoida:

1. Kunnan kannalta tarpeettomien kiinteistöjen asemakaavamuutokset myyntiedellytysten parantamiseksi

Tämän kategorian lisääminen ohjelmaan on koettu tärkeäksi erityisesti nykyisessä taloustilanteessa, jossa koitetaan karsia kaikki tarpeettomat kuluerät kunnan taloudesta. Kunnalle tarpeettomien kiinteistöjen myynnin estää useissa tapauksissa vanhentunut tai tarkoitukseen sopimaton asemakaavamerkintä. Näiden usein pienehköjen kohteiden asemakaavamuutoksia otetaan työn alle muutamia kerrallaan kunnan maankäytön ja tilakeskuksen kanssa koordinoidusti.

2. Elinkeinoelämän edellyttämät asemakaavahankkeet

Elinkeinoelämän tarpeisiin pyritään vastaamaan pitkän tähtäimen kaavoituksella ja tonttutuotannolla, mutta usein käy niin, että jonkin kyseisen tontin kohdalla asemakaavaa tulisi räätälöidä tontista kiinnostuneen toimijan tarpeiden mukaan. Näissä tapauksissa voidaan toimijan kanssa laatia riittävän sitovat sopimukset ja aloittaa kaavatyö tämän asemakaavoitusohjelman ulkopuolisena hankkeena.

3. Kunnan palvelutuotannon edellyttämät asemakaavahankkeet

Tähän kategoriaan kuuluvat mm. koulut, päiväkodit etc. Edellä mainittujen rakennusten korjaukset / uudisrakennukset / väistötilat ovat haastavia myös maankäytön kannalta, koska niiden vaatimiin tilavarauksiin ei useinkaan ole varauduttu asemakaavassa. Tällaisia asemakaavamuutoksia on edessä tulevana vuosina ja niiden osalta asemakaavoitusohjelmaan on lisätty kyseinen osio. Kunnan palvelutuotantoa varten tehtävien asemakaavanmuutosten oikea-aikaisuuden varmistamiseksi on tehtävä kiinteää ja ennakoivaa yhteistyötä asemakaavoituksen ja tilakeskuksen välillä.

Rajamäki

4 1-xxx Rajamäen uusi päiväkotiki

Mahdollistetaan uuden päiväkodin rakentaminen uudelle, hyvin saavutettavalle sijainnille. Asemakaavoitus voidaan aloittaa, kun sijaintipaikka on selvillä. Kaavoitusaikatauluun voivat vaikuttaa myös muiden, kiireellisempien palveluverkon hankkeiden aikataulut.

5 Rajamäen täydennysrakentaminen

Rajamäen keskustan kehittämissuunnitelmassa muodostetaan kokonaiskuva alueen kehittämisestä yksittäisten asemakaavanmuutosten pohjaksi. Työssä käydään vuoropuhelua kuntalaisten, luottamushenkilöiden ja maanomistajien sekä eri alojen asiantuntijoiden kanssa keskustan kehittämisen lähtökohdista ja tavoitteista ja määritetään suunta kehittämiselle mm. viihtyisyyden, kulttuuriympäristön, elinkeinotoiminnan, asumisen ja kunnan toimintojen näkökulmasta.

Kehittämissuunnitelman perusteella käynnistetään asemakaavanmuutoksia täydennysrakentamisen ja kiinteistöjen kehittämisen mahdollistamiseksi.

Kirkonkylä 1/2

6* 2-198 Vanha sähkölaitos (osa I)

Vanhan sähkölaitoksen alueen länsiosa muutetaan asuinkäyttöön huomioiden siellä sijaitseva suojeltu rakennus. Kortteliin suunnitellaan uutta, laadukasta kerrostaloasumista, joka kohottaa kirkonkylän kaupunkikuvaa. Kaavaehdotusta valmistellaan yhdessä tontinluovutusmenettelyn kautta valitun toteuttajakumppanin kanssa.

7* 2-XXX Vanha sähkölaitos (osa II)

Vanhan sähkölaitoksen alueen itäosan suunnittelua jatketaan länsiosan asemakaavamuutoksen ohessa. Ratkaistaviin asioihin sisältyy muun muassa ns. Terveystalon tulevaisuus. Asemakaavamuutosta valmistellaan, kun siihen on valmius ratkaisujen osalta.

8* 2-204 Heinoja II

Heinoja II pientaloalue sitoo Heinojan alueen tiiviimmin Raalantien varteen ja tiivistää taajamarakennetta. Asemakaavaehdotus on ollut nähtävillä elo-syyskuussa 2023.

9* 2-247 K 2021 t 2 (NYK)

Tavoitteena on mahdollistaa lukion sijoittuminen alueelle kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti. Samalla muodostetaan erilliset tontit rakennuksille, joilla ei ole tarvetta kunnan palvelutuotannon kannalta.

10 2-250 Ilvesvuorenkatu 2-4

Elinkeinoelämän edellyttämä asemakaavamuutos, jonka tavoitteena on mm. olemassa olevan yritysten laajentumisen mahdollistaminen.

11 2-251 Ilvesvuori Eteläinen k2420 tontit 2 ja 3

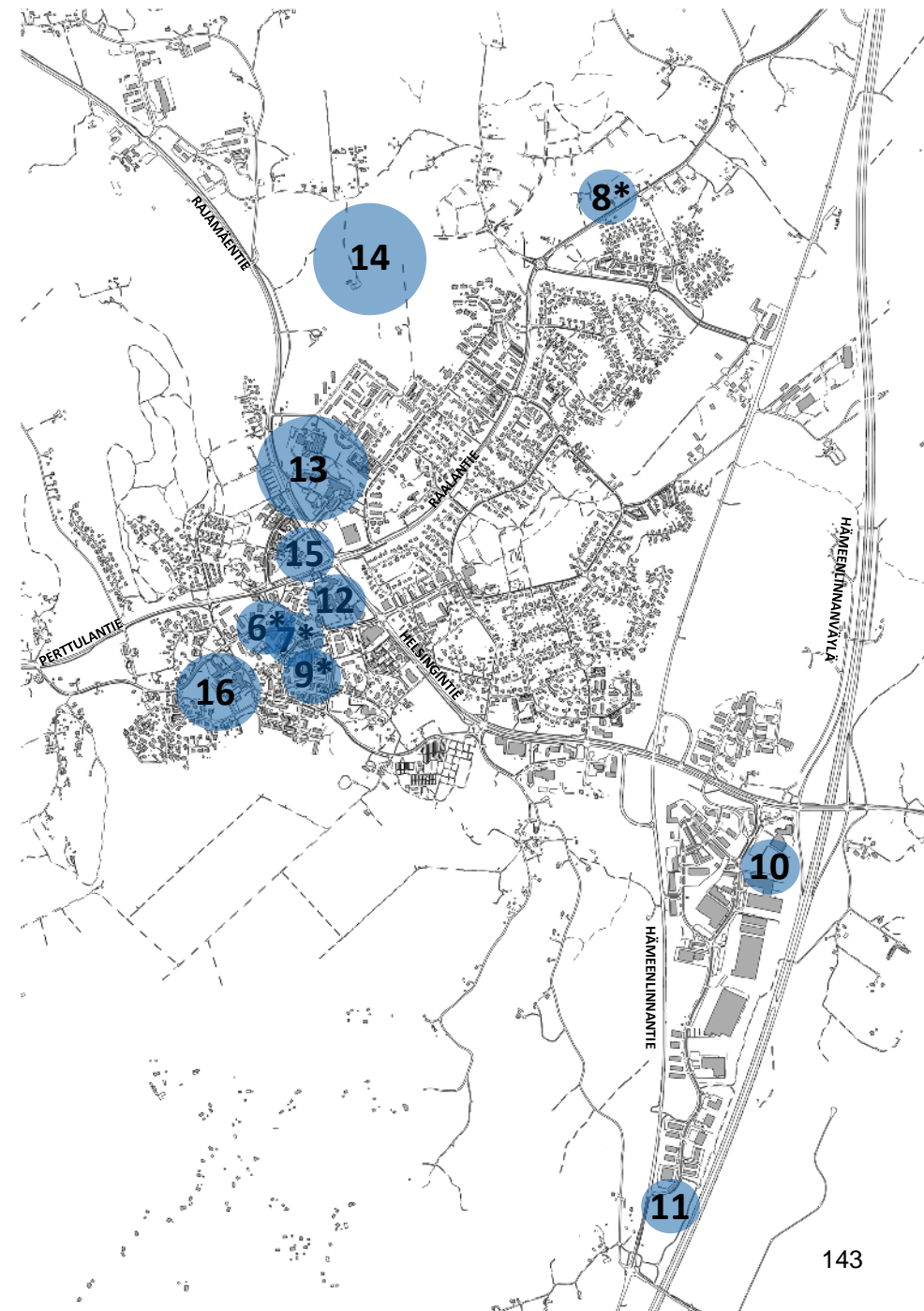
Ilvesvuorenkadun työpaikka-alueen asemakaavaa tarkistetaan korttelin 2420 tonttien 2 ja 3 osalta. Tontit 2 ja 3 osoitetaan toimitilarakennusten korttelialueeksi (KTY-2) ja samalla vähennetään tonttien rakennusoikeutta.

12 2-XXX Kunnantalon ja virastotalon kortteli

Valtion virastotalon ja kunnantalon nykyisten korttelialueiden kehittämistä suunnitellaan muuttuneiden tarpeiden ja Kirkonkylän kehittämissuunnitelman antamien suuntaviivojen mukaisesti. Ennen asemakaavamuutosta tarvitaan alueen kokonaissuunnitelma sekä kunnan tarpeiden tarvekartoitus.

13 2-XXX Toreeninmäki

Tutkitaan Toreeninmäen täydennysrakentamismahdollisuuksia ja nykyisten rakennusten osalta uusia käyttötarkoituksia.

Kirkonkylä 2/2

14 2-XXX Heinoja III

Heinojan kolmas aluekokonaisuus Rajamäentien varressa täydentää Kirkonkylän tonttivarantoa hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä.

15 2-XXX Krannilan kolmio

Krannilan kolmiota on tavoitteena kehittää keskustamaisen asumisen ja palveluiden alueena.

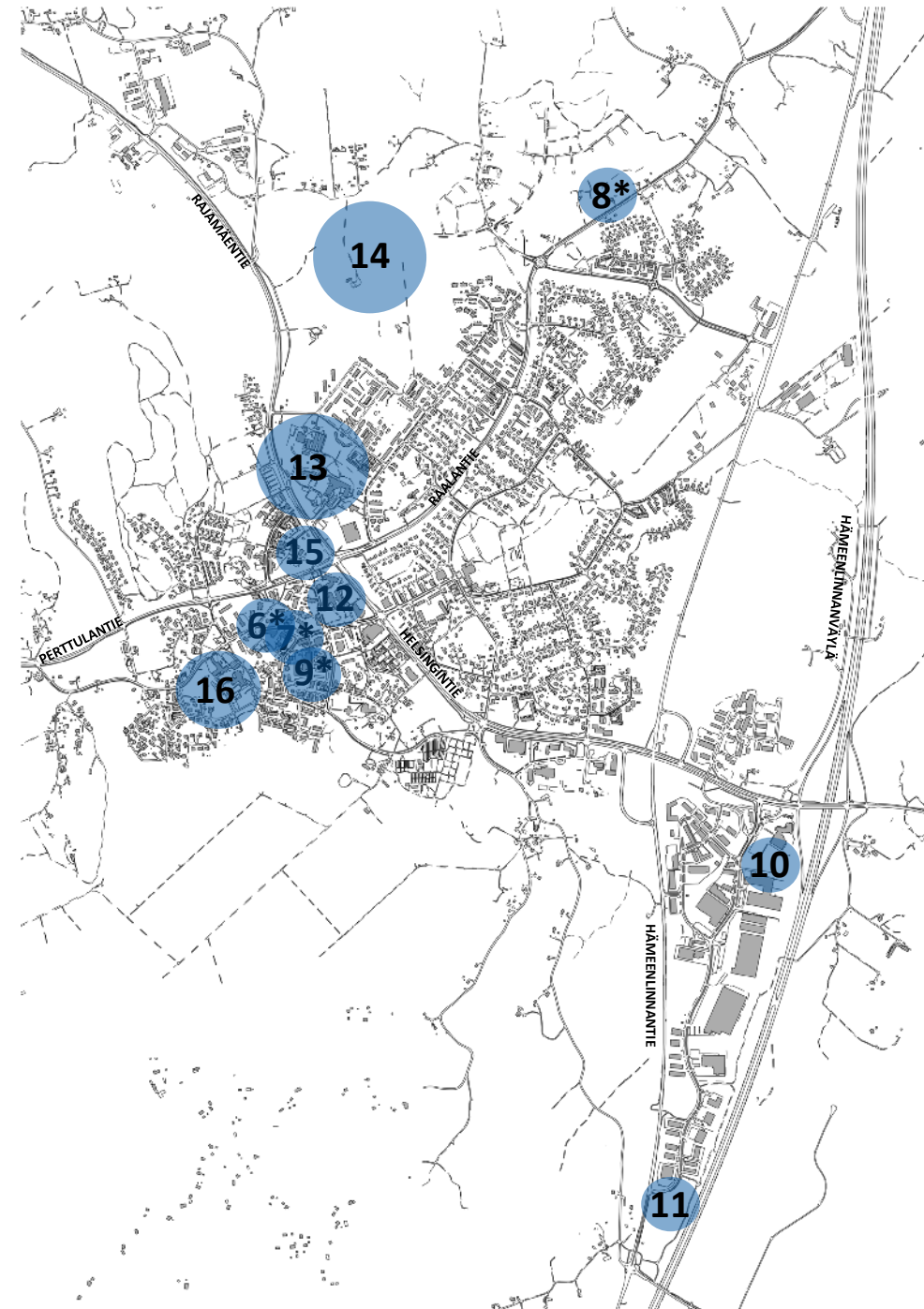
16 2-XXX Lukkarin alue

Lukkarin aluetta kehitetään kunnan palvelutuotannon tarpeiden mukaisesti. Alueella tutkitaan lisäksi asuinrakentamisen mahdollisuuksia.

Kirkonkylän täydennysrakentaminen

Kirkonkylän keskustan kehittämissuunnitelmassa muodostetaan kokonaiskuva alueen kehittämisestä yksittäisten asemakaavanmuutosten pohjaksi. Työssä käydään vuoropuhelua kuntalaisten, luottamushenkilöiden ja maanomistajien sekä eri alojen asiantuntijoiden kanssa keskustan kehittämisen lähtökohdista ja tavoitteista ja määritetään suunta kehittämiselle mm. viihtyisyyden, kulttuuriympäristön, elinkeinotoiminnan, asumisen ja kunnan toimintojen näkökulmasta. Kehittämissuunnitelma tuodaan päätöksentekoon alkuvuodesta 2024 ja sen jälkeen sen on tarkoitus toimia suuntaviivana alueen asemakaavamuutoksille.

Kehittämissuunnitelman perusteella käynnistetään asemakaavanmuutoksia täydennysrakentamisen ja kiinteistöjen kehittämisen mahdollistamiseksi.

Klaukkala ja Lepsämä 1/2

18* 3-346 Jokimetsä

Asemakaavamuutoksella laajennetaan pientaloaluetta pohjoiseen Jokimetsän alueelle huomioiden alueella olevat luontoarvot ja vaihteleva maasto. Alue on tällä hetkellä asemakaavan maatalousaluetta (M) ja Klaukkalan osayleiskaavassa se on osoitettu AP-alueeksi. Kaavaluonnos voidaan viimeistellä, kun uusi katulinjaus otettu ja maanomistusolosuhteet sen sallivat.

19* 3-351 Sudentullin työpaikka-alue

Suunnitellaan uusi työpaikka-alue Klaukkalan ohikulkutien läheisyyteen. Alue on osoitettu työpaikka-alueeksi Klaukkalan osayleiskaavassa.

20* 3-xxx Klaukkalan uusi päiväkotikoti

Klaukkalan koulu- ja päiväkotiverkkoa tutkitaan erillisessä tarveselvityksessä syksyn 2023 aikana. Uutta päiväkotia suunnitellaan mahdollisesti Viirinlaakso II –kaava-alueelle, jolloin päiväkotitontin asemakaavamuutos irrotetaan laajemmasta kaava-alueesta erilliseksi kaavahankkeeksi.

21* 3-350 Klaukkalan uusi koulu (Urheilupuiston koulu)

Klaukkalan koulu- ja päiväkotiverkkoa tutkitaan erillisessä tarveselvityksessä syksyn 2023 aikana. Mahdollistetaan koulun rakentaminen selvityksen perusteella päätettävälle sijainnille, mikäli asemakaavamuutos tarvitaan. Koulun laajuus ja hankeohjelma tarkentuvat selvityksen myötä.

22 3-326 Viirinlaakso II

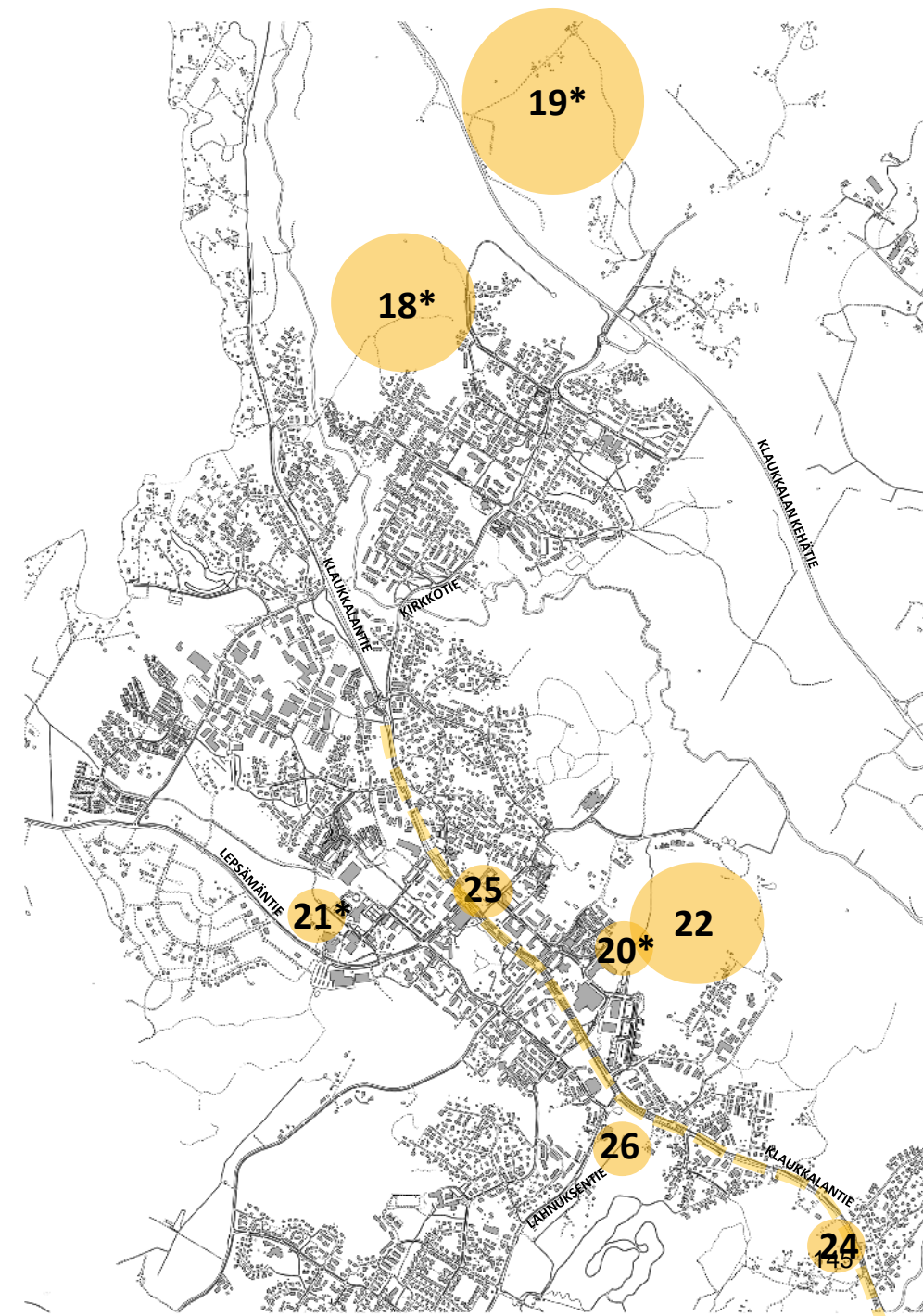
Asemakaavamuutoksella laajennetaan Klaukkalan keskusta-aluetta. Kaavalla on tarkoitus mahdollistaa yhdystie (Luhtajoentie) Klaukkalantien ja Klaukkalan kehätien välille. Alueelle suunnitellaan myös tiivistä asumista ja palvelurakentamista. Arkeologisten löytöjen takia yhdystielle selvitetään vielä mahdollisia vaihtoehtoisia linjauksia. Asemakaavaluonnos on hyväksytty kesäkuussa 2021. Arkeologisia jatkotutkimuksia tehtiin syksyllä 2022. Kaava voi edetä ehdotusvaiheeseen, kun toteutuskelpoinen tielinjaus on löytynyt.

23 6-025 Lintumetsän koulu

Mahdollistetaan uuden korttelikoulun rakentaminen Lepsämän Lintumetsään.

24 3-342 Klaukkalantie OSA 2

Klaukkalantien kehätien valmistumisen myötä Klaukkalantie voidaan muuttaa maantiestä kaduksi. Pohjoisin osa on jo muutettu kaduksi asemakaavassa ja tämä hanke koskee eteläisempää osaa Klaukkalantiestä. Asemakaava laaditaan yhdessä tai useammassa osassa.

Klaukkala ja Lepsämä 2/2

25 3-xxx Klaukkalan keskustakorttelit (vanha linja-autoasema)

Vanhan linja-autoaseman asemakaavaa muutetaan Klaukkalan keskustan kehittämisen tavoitteiden mukaisesti. Samalla tutkitaan mahdollisesti muita lähellä sijaitsevia keskustakortteleita kokonaisuutena. Alueen kaavoittaminen tulee sovittaa kehittämissuunnitelmaan. Klaukkalan keskustan kehittämissuunnitelman laatiminen on ajoitettu vuodelle 2025.

26 3-XXX Lahnuksentien varsi (C-2 ja AKR-1)

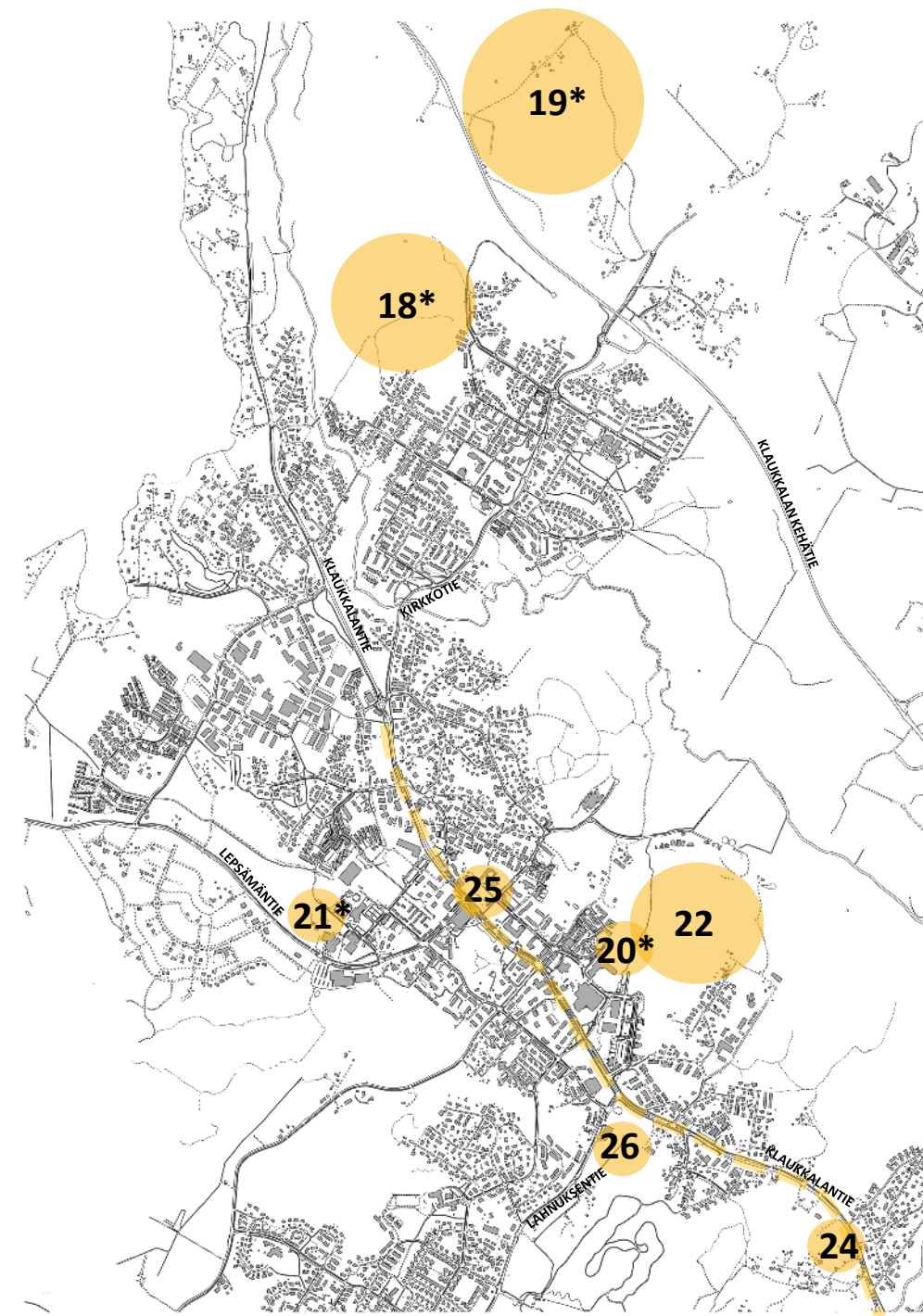
Laajennetaan Klaukkalan keskustan ja sen vaikutusalueetta palvelevien keskustatoimintojen aluetta sekä kerrostalovaltaista aluetta Lahnuksentien varteen. Alue on Klaukkalan osayleiskaavassa osoitettu keskustatoimintojen alueeksi ja kerrostalovaltaiseksi alueeksi. Lahnuksentien AKR-alueen suunnittelun aloittaminen edellyttää Tornimäentien toteuttamista Klaukkalan osayleiskaavan perusteella.

Klaukkalan täydennysrakentaminen

Klaukkalan keskustan kehittämissuunnitelmassa muodostetaan kokonaiskuva alueen kehittämisestä yksittäisten asemakaavanmuutosten pohjaksi. Työssä käydään vuoropuhelua kuntalaisten, luottamushenkilöiden ja maanomistajien sekä eri alojen asiantuntijoiden kanssa keskustan kehittämisen lähtökohdista ja tavoitteista ja määritetään suunta kehittämiselle mm. viihtyisyyden, kulttuuriympäristön, elinkeinotoiminnan, asumisen ja kunnan toimintojen näkökulmasta.

Kehittämissuunnitelman perusteella käynnistetään asemakaavanmuutoksia täydennysrakentamisen ja kiinteistöjen kehittämisen mahdollistamiseksi.

Klaukkalan täydennysrakentamiskohteisiin kuuluvat mm. Tiiranranta sekä asemakaavoitusohjelmassa aiemmin omina kohteinaan olleet Kuntotie ja Puutarharinne. Klaukkalan keskustan kehittämissuunnitelma on ajoitettu vuodelle 2025.

Röykkä

28 4-049 Lopentien itäpuoli

Tavoitteena on mahdollistaa toteutumattomien työpaikka-alueiden muuttaminen asuin- ja liikekäyttöön. Kaava-alueeseen liitetään osia Lopentien länsipuolelta. Luonnosvaihe syksyllä 2023.

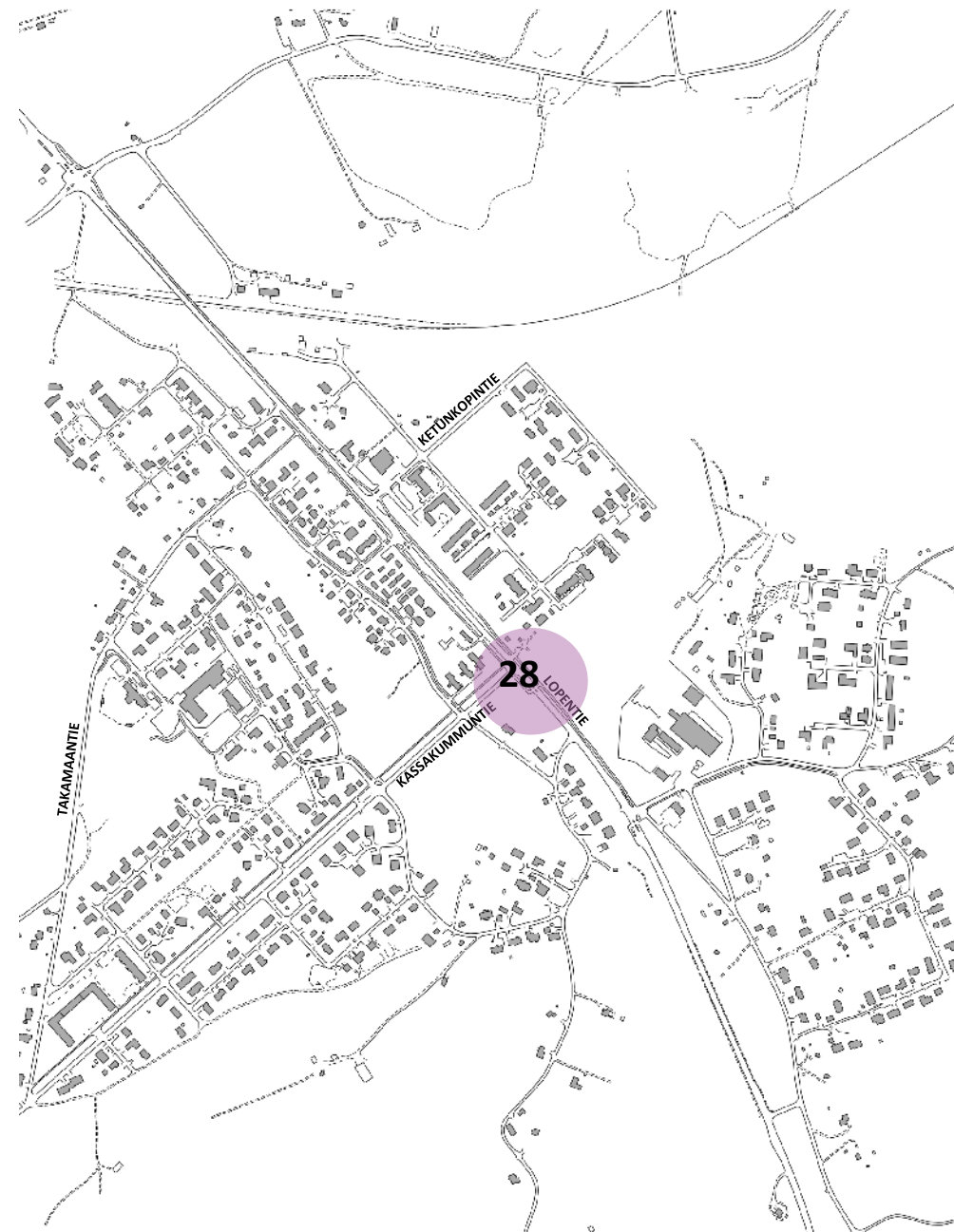
Herunen

29 Herunen, eteläosa (5-032)

Tarkoituksena on ajantasaistaa alueen asemakaavamääräyksiä niiltä osin kuin ne ovat vanhentuneet.

30 Herunen, pohjoisosa (5-033)

Tarkoituksena on ajantasaistaa alueen asemakaavamääräyksiä niiltä osin kuin ne ovat vanhentuneet.

Yleiskaavaohjelma 2024–2026

Nurmijärvi

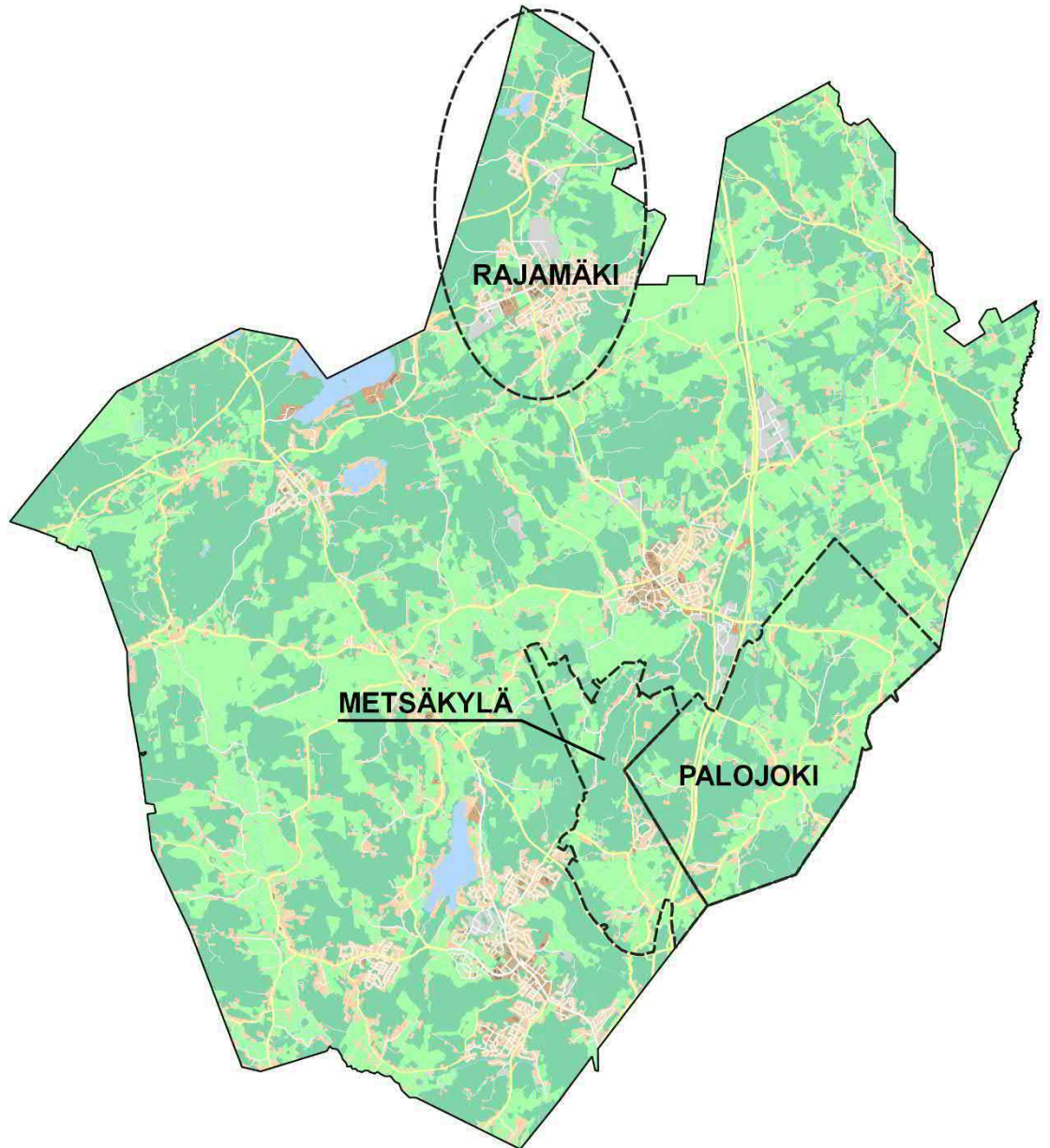
Yleiskaavaohjelma sisältää suunnitelmakaudella laadittavana olevat osayleiskaavat. Kaavoitusohjelmakartoilla osayleiskaavojen rajaukset on esitetty yleispiirteisesti. Kaava-alueiden tarkempi rajaaminen tehdään suunnittelun yhteydessä. Kunnan palvelutuotannon edellyttämät ja elinkeinoelämän hankkeiden edistämiseksi tarvittavat osayleiskaavamuutokset vaikuttavat muiden osayleiskaavojen aikatauluun. Samanaikaisesti on vireillä kaksi osayleiskaavaa.

YLEISKAAVAHOJELMA

Osayleiskaavat 2024–2025:

- 1. Palojoen osayleiskaava (haja-asutusalue)**
Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Osayleiskaava ohjaa alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä. Palojoen osayleiskaavaluonnos valmistellaan uudelleen käsitteelyyn vuonna 2024.
- 2. Rajamäen osayleiskaava (taajama)**
Rajamäen osayleiskaava ohjaa taajaman kehittämistä ja asemakaavoitusta. Kaavan laatiminen edellyttää mm. luontoselvitystä, liikenneselvityksen ajantasaistamista sekä kasvusuuntien aluevertailun tekemistä. Osayleiskaavan edellyttämien selvityksien laadintaa jatketaan vuoden 2024 aikana sekä valmistellaan osayleiskaavaluonnosta käsittelyyn 2024/2025 vuodenvaihteessa.
- 3. Metsäkylän osayleiskaava (haja-asutusalue)**
Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Osayleiskaava ohjaa alueen rakentamista ja muuta maankäyttöä. Ehdotusta valmistellaan käsittelyyn 2025.
- 4. Kunnan palvelutuotannon edellyttämät osayleiskaavamuutokset**
Osayleiskaavojen pieniä muutoksia voidaan tehdä tarvittaessa kunnan palvelutuotannon hankkeiden edistämiseksi.
- 5. Elinkeinoelämän hankkeiden edistämiseksi tarvittavat osayleiskaavamuutokset**
Osayleiskaavojen pieniä muutoksia voidaan tehdä tarvittaessa elinkeinoelämän hankkeiden edistämiseksi.
- 6. Muut osayleiskaavat 2027–**
Muita osayleiskaavoja voidaan käynnistää v. 2027 ja sen jälkeen.

Vireillä olevat ja vireille tulevat osayleiskaavat 2024–2026

KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISEN PERIAATTEET

Kunnallistekniikan rakentamishjelman periaatteet vuosille 2024–2028

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnan yhteydessä esitetään kunnallistekniikan rakentamishjelma vuosille 2024 - 2028. Rakentamishjelman laatimisen yhteydessä on päivitetty myös Klaukkalan tieverkon toteuttamishjelma vuosille 2024 – 2033, sekä kunnan ja valtion yhteishankkeiden ohjelma. Rakentamishjelmassa on toteutussuunnitelma valtion maanteiden varrelle toteutettavien kevyen liikenteen väylien toteutukselle vuosille 2024–2033.

Talousarvion investointiosan kohdassa ”3. Kiinteät rakenteet ja laitteet” on esitetty kolme eri hankeryhmätasoa: 1) Kunnallistekniikan rakentaminen 2) Klaukkalan tieverkko ja 3) Kunnan ja valtion yhteishankkeet. Hankeryhmätasolle on merkitty mahdolliset avustukset ja rahoitusosuudet. Hankeryhmätasot ovat valtuustoon nähden sitovia. Tekninen lautakunta hyväksyy osaltaan vuoden 2024 alkupuolella kunnallistekniikan rakentamishjelman vastaamaan valtuuston hyväksymää määrärahaa ja talousarvion tavoitteita ja perusteluita.

Ympäristötoimiala on yhteistyössä muiden toimialojen kanssa koordinoitunut kunnallistekniikan rakentamishjelman tarpeellisilta osiltaan yhteensopivaksi asunto-, työpaikka- ja palvelurakentamisen kanssa. Kunnallistekniikan rakentaminen etenee huomioiden kunnan maankäytön tavoiteohjelma (MATA), talousarvioraami ja NUUKA-ohjelman linjaukset, kuntastrategia ja yksityisten maanomistajien perustellut tarpeet. Rakentamishjelma on sovitettu yhteen vesilaitoksen (Nurmijärven Vesi) investointiohjelma huomioiden. Pidemmän aikavälin kunnallistekniikan rakentamishjelmassa on huomioitu kuntarakenteen kehittäminen maankäytön suunnittelun kanssa käydyissä palaverissa todettujen tavoitteiden mukaisesti (MATA).

Rakentamishjelman mukaisten kunnallistekniikan rakentamiskohteiden aloittamisen, vaiheistamisen, kustannusjaon ja muun toimeenpanon päättää viimekädessä kunta, eli tekninen lautakunta ja sen alainen viranhaltija (kunnallistekniikan päällikkö asemavaltuutuksen mukaisesti) talousarvion sitovuustasojen ja voimassa olevien delegointipäätösten puitteissa. Määrittelyssä huomioidaan eri osapuolten tavoitteenasettelut ja

tarpeet. Nurmijärven Veden osalta kaikki uudiskohteet eivät välttämättä ole taloudellisesti kannattavia, mutta kunnan kokonaisedun kannalta voi olla perusteltua toteuttaa yksittäinen hanke esimerkiksi merkittävien tontinmyyntitulojen näkökulmasta. Nurmijärven Veden saneerauskohteissa pyritään mahdollisuuksien mukaan yhteensovittamaan katurakenteiden ja laitteiden uusiminen kunnan toimesta, sekä tarvittavin osin hulevesiviemäröinnin toteuttaminen. Kaikissa rakentamishjelman kohteissa kunnan kokonaisuus ja -taloudellisuus on ratkaisevaa toteutuskohteeksi pääsemisen suhteen. Lisäksi toteutukseen voidaan esittää kohteita, joilla on merkitystä kaupunkikuvan kohentamisen osalta, ja joiden merkittävyys pelkästään taloudelliset seikat huomioiden voi jäädä vähäiseksi. Rakentamishjelmaesityksen (tekla 29.6.2023) mukaisten hankkeiden kilpailutusvalmistelut voidaan käynnistää jo syksyllä 2023. Hankintapäätökset voidaan tehdä aikaisintaan rahoituksen varmistumisen jälkeen valtuuston hyväksytyä talousarvion 11/2023 ja teknisen lautakunnan hyväksytyä rakentamishjelman tammikuussa 2024. Lisäksi rakentamishjelman hyväksymisen yhteydessä tekninen lautakunta tekee mahdolliset esitykset tarpeellisista määrärahamuutoksista talousarvioon niiden hankkeiden osalta, joiden ajoituksessa ja toteutuksessa (ml. sisältö- ja määrärahamuutokset) on ilmennyt talousarviokäsittelyn jälkeen täsmentämisen tarpeita.

Asuminen ja työpaikka-alueet mm. Vuoden 2024 aikana suunniteltavia ja toteutettavia hankkeita ovat mm. Ilvesvuori pohjoisen työpaikka-alue sekä jalankulku- ja pyörätie Klaukkalantien-Kehätien risteyksestä Perttulaan sekä välille Klaukkala-Korpilampi. Lisäksi edistetään Heinojan ja Kyllänpään asemakaava-alueita, Punamullatien parantamista, Punamullantien uutta siltaa, Saunatien alueen melusuojausta ja Metsä-Tuomelan aluetta.

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuutta parannetaan vaiheittain huomioiden turvallisen ja kestävä liikenteen suunnitelmassa (v.2020) esiin nostettuja kohteita. Valtion maanteiden varteen kevyen liikenteen väylien toteuttamista edistetään.

Talousarvion laadinnan yhteydessä on päivitetty alustavat arviot valtion maanteiden varrelle tarvittavien kevyen liikenteen väylien rakentamiskustannuksista. Alustava kokonaiskustannusarvio vuosille 2024-2028 on noin 1,25 M€.

Päällystys, kadun laitteet ja varusteet
Uusien asuntoalueiden rakentaminen on lisännyt päällystys- ja valaistusmäärärahojen tarvetta uudiskohteisiin. Lisäksi vanhojen, kunnostustarpeessa olevien valaistuskohdeiden saneerausta jatketaan suunnitelman mukaisesti ja määrärahojen puitteissa. Rakentamisohjelmaan on esitetty päällystämiseen sekä varusteisiin ja laitteisiin määrärahaa 1,3-1,5 M€/v.

Pysäköintialueisiin, pysäkkikatoksiin ja muuhun liikennetekniikkaan on varattu vuotuista määrärahaa 0,1 – 0,2 M€/v.

Liikunta ja virkistysalueet

Määrärahaa on varattu mm. Röykän uimarannan pysäköintialueen laajentamiseen ja hiekka- ja nurmikenttien peruskorjauksiin.

Puistot

Viheralueiden rakentamiseen on varattu määrärahaa vuosittain n. 0,4-0,8 M€. Merkittävimmät kohteet vuonna 2024 ovat Laidunalueen hulevesirakenteiden toteutus ja leikkikenttien saneeraukset.

Klaukkalan tieverkko

Klaukkalan tieverkon toteuttamisohjelma vuosille 2024 - 2033 sisältää Klaukkalan tieverkkosuunnitelmien ja Klaukkalan taajamarakenteen kehittämisperiaatteiden mukaisen tieverkon. Klaukkalan tieverkon alustavien kustannuslaskelmien mukaan toteuttamisohjelman kokonaiskustannukset ovat vuoteen 2032 mennessä noin 10,4 M€. Kunnan rakennettavaksi ja rahoitettavaksi tulevia teitä tulevana vuosina pitkälle eteenpäin ovat mm. Luhtajoentien eri osat, Havumäentien jatke, Tornimäentie ja Äijänniituntie. Lisäksi kunta on aikanaan sopinut valtion kanssa 10 M€ erillisestä rahoitusosuudesta Klaukkalan kehätien (ohikulkutien)

rakentamisesta. Kehätie on otettu loppuvuonna 2020 liikenteelle käyttöön ja erilaiset viimeistelytyöt jatkuvat vielä vuoteen 2026 saakka.

Klaukkalantien kehittäminen

Vuosille 2027-2028 on esitetty 0,1 M€:a suunnittelumäärärahaa Klaukkalantien kehittämiseen ja sujuvuuden parantamiseen mm. joukkoliikenteen näkökulmasta. Lisäksi vuosille 2024-2028 on esitetty 0,1 M€/v Klaukkalantien parantamiseen keskusta-alueilla. Vielä vuosille 2024-2026 on esitetty määrärahaa Klaukkalantien parantamiseen Lepsämäntien liittymässä.

Vuosittaiset määrärahat v.2024-2028

Kunnallistekniikan rakentamisen, Klaukkalan tieverkon ja valtion yhteishankkeiden vuosittainen nettorahoitustarve on v. 2024 – 2028 noin 12 - 16 M€.

Nurmijärven Veden rakentamishjelman periaatteet vuosille 2024–2028

Nurmijärven Vesi -liikelaitoksen rakentamishjelma sisältää uusien vesihuoltoverkostojen rakentamisen, pääjohtojen rakentamisen, tuotantolaitosten uudisrakentamisen ja peruskorjaukset sekä vesihuoltoverkostojen saneeraukset.

Uudet kaava-alueet

Uusien asemakaava- ja yritysalueiden vesihuoltoverkoston rakentamiseen kuluu kauden aikana vuodesta riippuen 10–25% vesilaitoksen investointirahoista. Osuus on kaudella tavanomaista pienempi, johtuen ajanjaksoon sijoittuvista isoista laitoshankkeista. Uudisaluekohteissa vesilaitos toteuttaa kunnan rakentamishjelmaa, ja kunnan asunto- ja yritysalueiden käyttöönoton edellyttämä uusien verkostojen rakentaminen on ohjelmoitu tapahtuvaksi samanaikaisesti katujen kanssa.

Kauden aikana suunnitellaan ja / tai rakennetaan uusia asuntoalueita ja verkostoa Heinojan alueella, Puontilantiellä ja Lukkarin asemakaava-alueella Kirkonkylässä sekä Jokimetsän alueella, Sorvipolulla ja Viirinlaakso II Klaukkalassa. Rajamäellä jatkuu Kylänpään alueen rakentaminen ja Rökässä rakennetaan Lopentien itäpuolen asuntoaluetta. Yritysalueiden osalta kauden aikana suunnitellaan ja / tai rakennetaan Altian, Ilvesvuori pohjoisen sekä Sudentullin alueita. Osa alueista valmistuu kauden aikana ja osan rakentaminen jatkuu suunnittelukauden jälkeen.

Verkostojen saneeraus ja pääjohtojen uudisrakentaminen

Verkostosaneerauskohteet valitaan saneerauksen priorisointityökalun avulla, joka huomioi vesihuoltolinjojen kriittisyyden, kunnan ja iän.

Verkostosaneerauksen osalta rakentamishjelmakauden aikana saneerataan / suunnitellaan päävesijohtoa Kuntotiellä Klaukkalassa sekä Toukolantien, Vanhan Rajamäentien ja Matkun ympäristössä Rajamäellä. Näillä toimenpiteillä lisätään vedentoimituksen varmuutta ja vähennetään pitkäkestoisten ja alueellisten vedentoimituskatkojen mahdollisuutta.

Päävesijohtojen lisäksi saneerausta tehdään Klaukkalassa Palstakujan alueella ja Kumputien pohjoispuolella sekä Kirkonkylässä Nikontiellä ja Kuokkalantiellä. Lisäksi saneerataan Rökkään sijoittuvien Vaaksintien ja Kurrintien vesihuoltoa sekä Rajamäellä Liisankuja/Niittykujan vesihuoltolinjat. Nurmijärven kunnan kanssa yhteistyössä tehdään kadunperusparannusta ja vesihuollon saneerausta Punamullantiellä, Pratikankujalla ja Sompioniellä Kirkonkylässä sekä Suotiellä Rajamäellä.

Osa vesijohtojen pienemmistä peruskorjauskohteista sekä viemärisujutuskohteet nimetään myöhemmin tarkempien kuntotutkimusten perusteella. Viiden vuoden rakentamishjelmakaudella verkostoja saneerataan keskimäärin 0,5 % verkoston kokonaispituudesta. Saneerausmäärää on jouduttu laskemaan suunnittelukaudella tehtävien jätevedenpuhdistamo- ja siirtolinjainvestointien takia.

Kirkonkylä-Klaukkala välisen päävesijohdon yleis- ja rakennussuunnittelua tehdään vuosien 2023–2024 aikana ja rakentaminen on aikataulutettu vuosille 2025–2027.

Suunnittelukauden lopussa on tarkoitus aloittaa Teilinummi - Kirkonkylä päävesijohdon rakentaminen sekä Kirkonkylä - Rajamäki päävesijohdon suunnittelu. Uudet päävesijohdot mahdollistavat uuden teko-pohjavesilaitoksen koko kapasiteetin käyttöönoton ja lisäävät vedentoimituksen varmuutta koko Nurmijärven alueella.

Vesijohtoverkoston vuotovesimäärän vähentämiseen liittyen on asetettu aluemittausjärjestelmän rakentamiselle johtokuntaan nähden sitova toiminnallinen tavoite. Tähän liittyen kaikki aluemittauksen laitekaivot pyritään asentamaan vuoden 2024 loppuun mennessä.

Laitoshankkeet

Teilinummen tekopohjavesilaitoksen rakentaminen valmistuu kauden alkupuolella vuonna 2024.

Savikon, Valkojan ja Lepsämän vedenottamoihin asennetaan kiinteät varavoimakoneet. Kiljavan päävedenottamon raakavesi- kaivoja saneerataan sekä Kuusimäen paineen- korotusasema uusitaan. Vedenjakelun automaatiojärjestelmän uusiminen jatkuu ja se valmistuu vuoden 2024 aikana.

Suunnittelukaudella jatketaan yleissuunnittelua ja aloitetaan toteutussuunnittelu Klaukkalan uuden ja merkittävästi nykyistä isomman vesitornin osalta. Rakentaminen pyritään aloittamaan suunnittelukaudella. Myös Rajamäen ja Kirkonkylän vesitornit on korvattava uusilla suunnittelukauden aikana.

Jätevedenkäsittelyn puolella kauden merkittävin investointi liittyy Kirkonkylän jäteveden puhdistamoon. Tämänhetkisen tilanteen mukaan jätevesien puhdistusta jatketaan nykyisillä paikoilla, mikä tarkoittaa uuden puhdistamon rakentamista Kirkonkylälle nykyisen tilalle.

Klaukkalan jätevesipuhdistamossa on varauduttu automaatiojärjestelmän uusimiseen ja jätevesilämpöpumpun hankintaan.

Oheisten päähankkeiden lisäksi nykyisiä vedentuotantolaitoksia ja erityisesti Kirkonkylän jätevedenpuhdistamoa pidetään toimin- takuntoisina peruskorjausten / ylläpitoinvestointien kautta.

Jätevedenpumppaamoiden saneerausta jatketaan pumppaamoiden priorisointityökalua hyödyntäen 2–3 pumppaamon vuosimäärällä. Lisäksi rakennetaan kaudelle ajoittuvien uusien kaava-alueiden tarvittavat jätevedenpumppaamot, jotka tarkentuvat kaava-alueiden kunnallistekniikkahankkeiden edetessä.

AVUSTUKSET YHTEENVETO

YHTEENVETO
AVUSTUKSISTA

Avustuksen nimi	Avustuksen suunniteltu käyttö	Kenen budjetissa	TA 2024 budjetoitu	TA 2023	Myönnetty 2023*	TA 2022	Myönnetty 2022	Lisäinfo
KONSERNIPALVELUT								
Vähävaraisten yleishyödyllisten järjestöjen avustaminen	Järjestöjen tila-avustukset	Yhteiset toiminnot	0	6 000	6 000	6 000	5 491	
Palveluvelvoitteen mukainen allastoimintojen avustus	Avustus kohdistuu erityisryhmien allastoimintojen järjestämiseen Etelä-Nurmijärven alueella. Allastoimintoja ovat mm. allasterapia, allasjumppa, vauvauinti.	Yhteiset toiminnot	115 000	130 000	130 000	120 000	120 000	
Rajamäen Uimahalli Oy	Yleiskatteellinen toiminta-avustus	Yhteiset toiminnot	675 000	770 000	870 000	700 000	806 000	Sis. Hyvä Olo -kortin avustuksen
Sponsorointi- ja yhteistyöavustukset	Urheiluseurojen, urheilijoiden, seurojen ja muiden ryhmien sopimustyö sekä tapahtumat	Viestintä- ja markkinointipalvelut	27 000	32 000	22 167	33 456	32 746	
SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA								
Toiminta-avustus ja kohdeavustus	Toiminta-avustus kulttuuri- ja taidelaitoksille sekä kulttuuriavustus	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	68 000	75 700	72 270	75 700	75 200	
Toiminta- ja kohdeavustus	Nuorisoyhdistykset	Nuorisopalvelut	28 700	31 500	31 500	31 500	31 700	
Toiminta-avustus	Taiteen perusopetus, vapaa sivistystyö sekä muu opetus- ja kurssitoiminta	Koulutuspalvelut	219 180	243 180	243 180	243 178	243 178	

YHTEENVETO AVUSTUKSISTA

Avustuksen nimi	Avustuksen suunniteltu käyttö	Kenen budjetissa	TA 2024 budjetoitu	TA 2023	Myönnetty 2023*	TA 2022	Myönnetty 2022	Lisäinfo
Nurmijärven Monitoimitalon vuokra-avustukset	Nurmijärven Monitoimitalon vuokra-avustukset	Koulutuspalvelut	198 630	198 630	198 630	198 630	198 630	
Toiminta- ja toimitila-avustus	Urheiluseurojen avustus	Liikunta- ja hyvinvointipalvelut	196 200	218 000	218 000	218 000	218 000	
Toiminta- ja kohdeavustus	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen /yhdistykset ja järjestöt	Liikunta- ja hyvinvointipalvelut	48 600	54 000	54 000	54 000	54 000	
YMPÄRISTÖTOIMI ALA Yksityistieavustukset	Kunnossapito- ja perusparannusavustukset	Maankäyttö ja kaavoitus (kiinteistö- ja mittaus-toimi)	480 000	500 000	500 000	440 000	417 915	
Haja-asutuksen vesihuolto	Vesihuollon rakentamiskustannusten taloudellinen tuki	Tekninen keskus (kunnallistekniikan suunnittelu)		0	0	0	0	

* 30.9. 2023 mukainen tilanne. Avustuksia myönnetään vuoden loppuun asti ja myönnettyissä summissa näkyvät vain syyskuun loppuun mennessä myönnetyt avustukset.

SISÄISET TOIMINTATUOTOT JA -KULUT

SISÄISET TUOTOT

	ict-palvelut	vuokrat	ruoka	siivous	vesimaksut	jätevesi- maksut	sis.muut - liikelaitos	sis. muut	sis.palvelun myynnit liikelaitoksille	sis.palvelun myynnit
KONSERNIPALVELUT										
Yhteiset toiminnot									24 925	
Tarkastuslautakunta									2 970	
Hallintopalvelut									68 724	
Henkilöstöpalvelut									153 398	77 100
Talous- ja strategiapalvelut	1 704 137								107 332	30 660
Viestintä- ja markkinointipalvelut									39 840	
YMPÄRISTÖTOIMIALA										
Tekninen keskus								46 000	168 130	
Tilakeskus		25 023 248								24 250
Hallinto- ja talouspalvelut									176 700	
Nurmijärven Vesi					171 950	203 500				
Aleksia			7 011 124	2 375 088						

SISÄISET KULUT

KONSERNIPALVELUT										
Yhteiset toiminnot	-35 534	-85 985								-5 694
Hallintopalvelut	-24 469	-163 618								
Henkilöstöpalvelut	-21 726	-132 897								
Talous- ja strategiapalvelut	-14 576	-132 586								
Viestintä- ja markkinointipalvelut	-30 242	-15 630								
Elinvoimapaalvelut	-4 246	-19 081								
SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA										
Hallinto- ja talouspalvelut	-20 014	-87 340		-6 121						-438
Koulutuspalvelut	-660 990	-15 013 322	-4 117 658	-1 914 277				-24 200		-36 530
Varhaiskasvatuspalvelut	-410 365	-4 257 469	-2 893 466	-43 726						-86 282
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-84 546	-942 085		-76 715						-438
Nuorisopalvelut	-37 024	-1 005 220		-28 461						-438
Liikuntapalvelut	-9 201	-199 489		-9 179				-21 800		
YMPÄRISTÖTOIMIALA										
Tekninen keskus	-68 293	-1 473 754		-48 872	-13 800	-16 850				
Tilakeskus	-52 127	-181 724		-241 361	-158 150	-186 650				
Hallinto- ja talouspalvelut	-21 233	-118 666								-2 190
Maankäyttö ja kaavoitus	-57 867	-174 990								
Nurmijärven Vesi	-25 007	-62 757		-6 376					-447 717	
Aleksia	-126 677	-956 635							-294 302	

Nurmijärvi

Nurmijärven kunta
PL 37, 01901 Nurmijärvi
Katuosoite: Kunnanvirasto, Keskustie 2 b
Puhelin: (09) 250 021
kunta@nurmijarvi.fi
www.nurmijarvi.fi